PROSPER GUÉRANGER

ISTORIA SFINTEI CECILIA FECIOARĂ ROMANĂ ȘI MUCENIȚĂ

Traducere din limba franceză de Radu Teodorescu

Paris 1849

CUPRINS

Prefaţa traducătorului

Prefaţă

1. Alexandru Sever. Educaţia sa. Înclinaţia lui pentru creştinism. Defectele caracterului său
2. Tendinţele magistraţilor imperiului cu privire la creştinism. Ulpian. Pericole iminente şi de neevitat pentru creştinii de la Roma
3. Martirii de sub Alexandru Sever. Situaţia şi încercările papei Urban. Progresul credinţei creştine în Roma
4. Familia lui Cecilius. Sfânta Cecilia. Ea îi promite lui Dumnezeu fecioria ei. Părinţii ei vor să o căsătorească. Valerian şi Tiburtius
5. Neliniştile Sfintei Cecilia legate de apropierea timpului de căsătorie cu Valerian. Data căsătoriei. Încrederea Sfintei Cecilia în Valerian
6. Valerian se încredinţează papei Urban. El este botezat. Întoarcerea lui. Sosirea la Tiburţiu
7. Întâlnirea lui Tiburţiu cu Sfânta Cecilia şi Valerian. Convertirea şi botezul său
8. Alexandru Sever pleacă de la Roma. Au loc mai multe violente contra creştinilor. Valerian şi Tiburţiu sub citaţi să vină în faţa prefectului Romei. Interogatoriul lui Tiburţiu
9. Interogatoriul lui Valerian. Cei doi fraţi sunt condamnaţi la moarte
10. Convertirea lui Maxim, grefierul lui Almachius. Întâlnirea Sfintei Cecilia cu soţul şi fratele ei. Martiriul Sfântului Valerian şi a Sfântului Tiburţiu
11. Martiriul Sfântului Maxim. Almachius este trimis pentru a o ruga pe Sfânta Cecilia să jertfească idolilor. Ea refuză şi îi converteşte la creştinism pe trimişii prefectului. Fecioara ajunge în cele din urmă în faţa tribunalului lui Almachius
12. Interogatoriul Sfintei Cecilia
13. Martiriul Sfintei Cecilia
14. Martiriul papei Urban. Pontificatul papei Pontiţian. Moartea lui Alexandru Sever
15. Graba pontifilor romani pentru a colecţiona Actele Martirilor. Pomenirea Sfintei Cecilia se păstrează în Biserica Romei. Bazilica ei
16. Redactarea Faptelor Sfintei Cecilia în secolul al V-lea în forma care s-a păstrat până azi. Motivele acestei redactări. Canonul lui Ghelasie despre folosirea Actelor Martirilor
17. Mărturisirile liturghiilor occidentale în favoarea Actelor Sfintei Cecilia
18. Evenimente legate de Sfânta Cecilia şi bazilica ei în secolul al IV-lea
19. Evenimente legate de Sfânta Cecilia în secolul VII şi VIII. În secolul al VII-lea s-a început ridicarea trupului martirilor pentru a fi aduşi bisericile din Roma
20. Descoperirea moaştelor Sfintei Cecilia de papa Pascal
21. Transportul moaştelor Sfintei Cecilia şi a trupului lui Valerian, Tiburtius, Maxim, Urban şi Lucius. Generozitatea papei Pascal faţă de bazilica Sfintei Cecilia
22. Confirmarea Actelor Sfintei Cecilia prin circumstanţele descoperirii moaştelor ei. Consideraţii cu privire la moaştele Sfintei Cecilia
23. Evenimentele legate de Sfânta Cecilia şi bazilica sa în secolele IX şi X. Omagiu al liturghiei greceşti faţă de fecioara romană
24. Evenimentele legate de Sfânta Cecilia şi bazilica sa în secolele XI, XII, XIII şi XIV. Omagiul Bisericii Franţei adus fecioarei romane
25. Evenimentele legate de Sfânta Cecilia şi bazilica sa în secolele XV şi XVI. Omagiul literaturii şi a artelor adus feciorei romane
26. Cardinalul Paul Emil Sfondrate. Evlavia sa faţă de Sfânta Cecilia. El descoperă moaştele sfintei mucenice

27. Sfondrate îi spune papei Clement al VIII-lea despre descoperirea moaştelor Sfintei Cecilia. Bucuria pontifului. Baronius vine să recunoască sfintele moaşte
28. Pregătirile lui Sfondrate pentru mutarea moaştelor Sfintei Cecilia. Omagiul papei Clement al VIII-lea adus fecioarei romane
29. Clement al VIII-lea mută moaştele Sfintei Cecilia
30. O nouă confirmare a Faptelor Sfintei Cecilia de circumstanţele celei de a doua descoperiri a mormântului ei. Munca lui Sfondrate pentru împodobirea bazilicii ei
31. Sfondrate caută şi găseşte moaştele Sfintei Agnes. Evlavia lui faţă de Maica Domnului şi sfinţi. Moartea sa. Epitaful său în bazilica Sfintei Cecilia
32. Evenimentele legate de Sfânta Cecilia şi bazilica sa în timpul secolului al XVII-lea. Şcoala jainistă se declară împotriva Faptelor sfintei muceniţe
33. Continuarea aceluiaşi subiect
34. Evenimentele legate de Sfânta Cecilia şi bazilica sa în timpul secolului al XVIII-lea.
35. Evenimentele legate de Sfânta Cecilia şi bazilica sa în timpul secolului al XIX-lea. Epilog

SFÂNTA MUCEȚINĂ CECILIA ROMANA: O SFÂNTĂ A SECOLULUI AL III-LEA CARE ESTE DESTUL DE UITATĂ ÎN ZILELE NOASTRE

Când am purces la traducerea acestei cărţi din limba franceză în limba română am avut mai multe îndoieli şi temeri. Aceasta fiindcă autorul ei este un romano-catolic. Este vorba de ieromonahul benedictin francez Prosper Louis Pascal Guéranger (1805-1875). Totuşi, motivul care ne-a făcut să decidem că este bine să fie tradusă în limba română este faptul că în limba română nu există nici o monografie despre viaţa Sfintei Mucenițe Cecilia Romana. Ori acest ieromonah benedictin s-a documentat şi a scris o monografie amplă despre această sfântă de care puțini ştiu în zilele noastre.

Sfânt Cecilia este pomenită în calendarul ortodox pe data de 22 noiembrie. La fel de bine şi în calendarul catolic ea este pomenită în aceiaşi zi (22 noiembrie). Prin urmare Sfânta Cecilia este proprie atât Bisericii Ortodoxe cât şi Bisericii Catolice. Pe fondul unei Uniuni Europene la care au aderat mai toate ţările ortodoxe din estul Europei (şi unele sunt în curs de aderare) am găsit că este bine să aducem în discuţie sfinţii comuni pu care îi avem cu Bisericile Occidentului. Sfânta Cecilia este una dintre ele.

Această monografie despre viaţa Sfintei Cecilia are meritul de a detalia modul cum sfânta a ajuns să se încreştineze în mediul păgân şi politeist al Romei secolului al III-lea. Erau vremuri în care creştinii erau persecutaţi sistematic de fanaticii păgâni care erau gata să ucidă pe oricine nu jertfea zeilor. O simplă reclamaţie la un tribunal roman era destul pentru ca un creştin să fie torturat şi ucis în cel mai ruşinos fel: ars de viu, aruncat la lei sau tigri, decapitat sau jupuit de viu.

Amintirea acelor zile nu este una plăcută dar nu ne putem comporta ca şi cum nu ar fi existat. Ceea ce este important să ştim din viaţa Sfintei Cecilia este că după încreştinarea ei, a fost vizitată de mai multe ori de un înger din cer care a ghidat-o şi i-a spus de martirul care o aştepta. Fiind încredinţată de un înger, evident că ea a suferit martiriul mult mai uşor. Ea a fost urmată în martiriu de soţul ei păgân Valerius încreştinat de ea dimpreună cu fratele ei, Tiburţiu.

Este bine să ştim că unul dintre motivele căderii Imperiului Roman a fost şi intransigenţa lui cu creştinismul. Este adevărat că nu toţi împăraţii romani au fost persecutori. Cartea ne spune de mama împăratului Alexandru Sever pe nume Mammaea care era creştină şi a avut o mare influenţă creştină asupra fiului ei.

Această carte are meritul de a ne vorbii despre cultul Sfintei Cecilia de după martiriul ei din secolul al III-lea. Aceasta fiindcă este bine să ştim că sfinţii lasă în urma lor o pomenire pe care se cuvine să o ţinem vie. Cartea ne spune despre cultul Sfintei Cecilia înaintea de schisma dintre ortodocşi şi catolici de la anul 1054 şi mai apoi după anul 1054, ei bine cartea ne vorbeşte despre cum a fost sărbătorită mucenița în lumea occidentală.

După cum am spus, cu privire la Sfânta Cecilia şi la mai mulţi alţi martiri creştini din primele secole creştine sunt puține lucruri scrise.[1] Acesta fiindcă omul de azi eventual nu mai crede în sfinţi. În ortodoxie sunt mai multe mărturii despre arătări ale sfinţilor după moartea lor. Evident că şi catolicii revendică astfel de arătări. Nu ştim dacă ele sunt adevărate sau false, însă ceea ce ştim este că Sfânta Cecilia a fost şi este o mare sfântă a creştinismului ortodox.

Am trecut peste limitele confesionale dintre ortodocşi şi catolici cu privire la traducerea acestei cărţi fiindcă trebuie să ştim că sunt chiar foarte puține cărţi despre viaţa şi mucenicia Sfintei Cecilia. Nu trebuie să fim creştini ortodocşi fanatici şi să nu vedem binele din creştinii de alte confesiuni.

La fel de bine această carte este parte din dialogul ortodoxo-catolic care există de multă vreme cel puțin teoretic. Deşi suntem Biserici diferite ei bine între creştini în această lume trebuie să existe un dialog. Trebuie să discutăm mai mult de părţile pe care le avem în comun mai mult decât ceea ce ne separă fără să distrugem în acest fel integritatea dogmatică creştin ortodoxă. Aceasta fiindcă într-o Uniune Europeană în care graniţele s-au erodat ne vedem de mai multe ori puşi în situaţia de a coabita cu creştini de alte confesiuni decât cea ortodoxă.

La vremea Sfintei Cecilia nu exista distincţia dintre ortodocşi, catolici, protestanţi şi neo-protestanţi. Dacă Sfânta Cecilia ar trăii în vremurile noastre ar plânge de mila diviziunilor inter-creştine. Ea care şi-a dat viaţa curată şi neprihănită din iubire pentru Hristos. Să nu uităm exemplul şi viaţa Sfintei Cecilia. Dacă această carte va aduce doar o fărâmă din atmosfera vieţii şi timpurilor Sfintei Cecilia, ea şi-a atins scopul.

Radu Teodorescu

[1] Cea mai cunoscută lucrare este *Actele martirice* (Bucureşti, 1992).

PREFAȚĂ

Momentul actual este mai puţin favorabil noilor publicaţii fiindcă de un an s-au scris mai puţine cărţi şi s-a citit şi mai puţin. Bibliografii care vor veni dacă vor fi judecaţi în funcţie de cărţile şi cataloagele publicate în primii 15 ani ai secolului nostru, ei bine ei vor putea să remarce la finalul acestei perioade o sterilitate care nu ne face plăcere să o prezentăm şi cu un contrast vivace cu exuberanţa ciudată care va marca pentru ei, la fel ca şi pentru noi anii, din care tocmai ieşim. Dincolo de câteva excepţii mai răsunătoare, literatura depravată care a ajuns din nefericire atât de fecundă, pare că s-a oprit din cursul ei. Pentru a Îl ataca pe Dumnezeu şi legea morală, omul, sau ceea ce pare el a fi, tinde să îşi simtă piciorul sub sol deşi momentele pe care le trăim neagă acest lucru.

Copiii luminii nu imită ei oare pe cei care au ales tenebrele de partea lor? Stupoarea cauzată de aceştia nu a atins pe toată lumea şi nu le-a deschis gurile? Nu ar trebuii să fie aşa. Creştinii primelor trei secole au avut mai puţin decât acest viitor personal de care sunt azi atât de mulţi avizi; şi prin urmare ei nu se lasă intimidaţi de zgomotul făcut de imperiul care vine spre ei de zece ori mai puternic pentru a îi zdruncina. Deşi barbarii au ridicat acest imperiu pe sângele martirilor; deşi societatea romană s-a afundat în abisul creat de corupţia moravurilor; în pofida la toate acestea zgomotul făcut de acest colos nu a oprit vocea creştinilor care erau mânaţi de curaj.

Iată de ce fericitul Augustin a descris în linişte destinul lumii în *Oraşul lui Dumnezeu* pe care fericitul Ieronim l-a tradus şi explicat prin el Sfintele Scripturi celor care au fugit din Roma, pe care Vicenţiu al Lerinului l-a forjat ca un diamant contra la toate greşelile, pe care Salvian l-a proclamat ca guvernator la providenţei pe ruinele unei lumii care nu poate fugii după crimele care o aneantizează.

Se ştie oare astăzi că liniştea inimii şi a gândirii dacă nu rămâne la creştinii universali care singuri posedă în oracolele credinţei lor cheia evenimentelor ce poate să remedieze atât de multe afecţiuni? Dacă am fi sinceri prin urmare se poate atesta că în statele societăţii europene pe o anumită scară socială pe care o putem vedea, atestă că cei universali de azi au nevoie să îşi retempereze energia lor la sursele din care se emană principiul vieţii indestructibile care există dintotdeauna pentru ei.

Această regenerare a devenit necesară; în care nevoia se simte şi pe care o vom găsi în studiul atent al trecutului nostru. În zilele în care se deschide predica evanghelică, lumea nu a fost mai bolnavă decât este azi; Cuvântul vieţii venit coborât din cer, dar încredinţat oamenilor ne va salva de la moarte. Acest cuvânt a rămas şi nu se înţelege numai prin lumea în sine. Trebuie să ne gândim cum să ne stăpânim fricile noastre care sunt atât de reale fiindcă iluzia este cea care le precede. Să avem mai multă încredere în planurile vieţii noastre private fiindcă dacă nu ea se va pierde în veşnicie. Dacă societatea noastră creează în noi un vid, oare nu ne va ajuta în acest sens Biserica? Oare nu ştim că atunci când pământul se mişcă sub noi, cerul ne poate primii dacă îl meritǎm?

Acest trecut al creştinismului care ne oferă lucruri atât de folositoare pentru a ceea ce păţim azi, ei bine acest trecut este unul care ne poate încuraja. Tocmai aici vom ajunge să cunoaştem şi să iubim pe acei fraţi ai noştri care au dominat prin inima lor mare cele mai teribile crize care sunt la fel cu cele pe care le vedem că trec sub ochii noştri. Nu rămâne decât să înţelegem cum ucenicii lui Hristos au ştiut să nu dispere cu privire la viitor şi să meargă spre final fără ca nimic să nu perturbe marşul lor. Să revenim la secolele din trecut pentru a avea puţin din ceea ce au fost strămoşii noştri.

Cartea pe care noi o prezentăm credincioşilor din start le oferă un ajutor şi le aduce în memorie acele tradiţii pure şi sfinte ale familiei care le dă curaj şi care este fructul plăcut al acestui an lung şi greu în care a fost foarte greu de a prevedea munca cea mai lungă şi mai costisitoare ce ne ţine vigilenţi. Dintre cei care am citit *Îndrumările liturgice* ne vom aduce aminte că nu am părăsit arena în care bunăvoinţa lor ne-a susţinut până aici. După ce am plătit acest tribut, atât de uşor cât a fost în ceea ce priveşte situaţia comună, suntem gata a primi cu o nouă ardoare muncile noastre obişnuite; şi fără să ne linguşim vom găsii că în această carte că sunt noi mărturii în favoarea liturghiei romane, un incident favorabil tezei generale pe care am apărat-o.

Repetăm că noi oferim celor universali Istoria sfintei Cecilia, celor care nu au bunăvoinţa de a găsii fără de nici o îndoială aici o lume de mult apusă. Prealabil detaliilor pe care le vom da cu privire la genul şi natura acestei cărţi, tocmai fraţilor în credinţă noi le semnalăm scopul şi intenţia cărţii. În cele din urmă ei vor avea propriile sentimente; ca simplii naratori, noi nu suntem decât interpreţi ai eroilor noştri. Este credinţă creştină singură cea care se explică

prin cuvintele şi acţiunile lor şi nu este deloc nevoie, fără de nici o îndoială să reamintim membrilor Bisericii Universale că ei sunt *copii de sfinţi*.[2]

Biserica recunoaşte şi cinsteşte în Sfânta Cecilia trei trăsături de caracter în care reunirea o distinge în mod suveran ca fiind parte din acea familie admirabilă de Fericiţi care luminează în cer şi face să se pogoare harul şi motivaţia. Aceste trei caractere sunt: fecioria, zelul apostolic şi curajul supra-uman care au făcut-o să treacă peste moarte şi chinuri; o semnificaţie triplă care ne aduce la o singură istoria creştină.

În acest secol aservit cultului senzualităţii, nu a venit vremea să protestăm prin lecţii puternice a credinţei noastre în faţa unei lumi care fuge de orice durere şi care ne face să ne pierdem mântuirea? După căderea Imperiului Roman mai trăiesc oare moravurile care ne-au ameninţat aşa de mult? Nu găsim aceleaşi teorii sociale care apar în zilele noastre şi riscăm să le aplicăm cu violenţă. Dar reflectăm din nou: în mijlocul acestor crize care ne ameninţă şi care ne încolţesc din toate părţile, noi invocăm legea agrară şi prin ea masacrul şi mai există ceva mult mai ardent şi care este mai greu de discernut fiindcă atât de profundă este distragerea inimii omului încât el tânjeşte la binele acestei lumi de care vorbeşte cu încântare; acest strigăt, este cel pe care îl reclamă, după cum spun ei: patima cărnii. El este unul care vrea să câştige cât mai mult; şi familia este azi cea mai ameninţată de instinctul dedat plăcerii. Nu este aşa că s-a dezvoltat această tendinţă înfricoşătoare pe care dacă Dumnezeu în bunătatea Lui nu o va oprii va ajunge să devoreze tot spaţiul uman?

Ce uităm noi? De cele mai multe ori durerea, primele zile ale punerii ei în practică, teoria socialismului care invocat ca şi compliment recunoaşterea legală; şi ca să spunem mai mult azi se încurajează divorţul. Ultimul lor cuvânt va fi din ce în ce mai important şi cei care au ajuns să se îndoiască de acest lucru nu au înţeles niciodată acest mare rău care a ajuns să se cuprindă din ce în ce mai mult. Este o situaţie umilitoare pentru această naţiune civilizată, dar un salariu legitim pentru eforturile atâtor angajaţi pentru a moleşii şi enerva această naţiune în care se conspiră pentru a pervertii impresiile omului ieşit din durerile naşterii. Literatura, artele, luxul nu sunt ele nimic altceva decât un alt început după mai mulţi ani care promit că plăcerea trupească este singurul destin al omului? Unde sunt realizările făcute cu fervoare şi care îi reamintesc omului de datoriile lui şi îl fac să stimeze sacrificiul? Din contră, nu se joacă el cu cele mai nobile resurse ale talentului scriitoricesc spre ajutorul care cu greu se poate traduce înfricoşător fără obscenitate şi pe care în alte vremuri limba libertinului nu o putea exprima? Societatea noastră este formată din mulţi oameni care nu trăiesc decât pentru sine; şi vai de aceea zi în care pentru a fi salvată ea va conta pe energia lor! Aşa a fost Imperiul Roman şi de mai multe ori a căzut sub invazii şi el a recăzut în sine însuşi şi nu s-a mai ridicat.

Da, familia este ameninţată la fel ca şi proprietatea şi tot omul demn de acest nume trebuie să fie de acord că familia nu este un bine, un ordin mai ridicat decât proprietatea; poate că a venit vremea să ieşim în apărarea familiei. Ea a revenit dintr-un motiv singur: de a se reforma şi a se regenera după legea lui Dumnezeu şi pentru a redevenii serioasă şi creştină. Trebuie să ştim că mariajul este o cinste; că el nu este un joc sau o speculaţie; că paternitatea şi maternitatea nu sunt un calcul ci o datorie severă fiindcă pentru familie, oraş şi naţiune ele au ajuns la demnitatea şi vigoarea lor.

Dar mariajul nu va revenii pe acest piedestal decât dacă oamenii nu vor aprecia elementul superior fără de care natura umană nu este nimic altceva decât o ruină infamă; acest element ceresc este cumpătarea. Fără nici o îndoială nu toţi sunt chemaţi să îi îmbrăţişeze noţiunea lui absolută; dar toţi trebuie să îi aducă un omagiu pe durerea de a fi livrat *fără remuşcări* după cum spune apostolul.[3] Este cumpătarea cea care îi descoperă omului taina demnităţii sale, care îi opreşte sufletul pentru orice fel de acţiune şi care îi curăţă inima şi o înalţă cu toate fiinţa. Ea este punctul culminant al frumuseţii morale din persoană şi în acelaşi timp mare resort al societăţii umane. Fiindcă nu a avut acest sentiment, lumea antică a intrat în disoluţie; şi fiindcă Fiul Fecioarei a venit pe pământ, El a renivelat şi sancţionat acest principiu mântuitor şi a dat un nou început neamului omenesc.

Copii Bisericii dacă merită acest nume, gustă din această doctrină şi ea nu îi surprinde deloc. Oracolele Mântuitorului şi a apostolilor au fost descoperite lor şi analele credinţei pe care au profesat-o i-au pus în acţiune pe fiecare şi această virtute fecundă la care toate nivelele de viaţă creştină trebuie să participe fiecare după puterea lui. Acesta este un exemplu în plus pe care noi îl propunem admiraţiei fraţilor noştri prin a le oferii istoria Sfintei Cecilia.

---

[2] Tobie 2, 18.

[3] Romani 1, 28.

Dar lecţia este umilitoare şi toate secolele creştine au cinstit-o şi cu toţii au acceptat-o şi chiar cu o recunoaştere nobilă. La fel de bine trebuie să ştim că virtuţile Ceciliei au inspirat, că curajul a susţinut-o şi pentru ea slăbiciunea a rămas un suvenir al memoriei care nu a mai revenit în faptă. Fiindcă aceasta este puterea moralizatoare a Mântuitorului pe care El a pus-o în sfinţii Săi aşa încât ei nu sunt influenţaţi numai de imitaţia directă a virtuţilor lor eroice dar la fel de bine prin inducţiile fiecărui credincios ca să le urmeze pe aceste virtuţi în situaţia lor particulară.

Al doilea caracter pe care îl vom prezenta în acest studiu este viaţa Sfintei Cecilia care a dat dovadă de ardoare în zel într-unul dintre cele mai admirabile moduri şi noi nu ne îndoim că sub acest raport din nou lecţia va produce impresii utile. O trăsătură a epocii noastre este lipsa de sensibilitate faţă de rău de care evident că nu vom ajunge să răspundem personal fiindcă rezultatele nu sunt pe care le-am putea înţelege. Ne putem da seama că după cum merg lucrurile azi asistăm la o decompoziţie universală şi a devenit un adevărat vis faptul de a ne întinde mâna pentru a îl scoate pe vecinul nostru din naufragiu. Nu am văzut acest lucru în anii care au trecut şi nici nu am acţionat dimpreună cu ceilalţi având fără nici o pericol libertatea religioasă simplă, suprimarea monopolului funest care apasă asupra semnificatului? Prin tot gerul, nepăsarea şi refuzul concurenţei şi va venii ziua în care ravagiile vor lucra asupra doctrinelor cu o nepăsare dezolantă şi se va descoperii în toate realitatea devastatoare.

Trebuie să ne hotărâm: sunt cei universali şi sunt mulţi care au găsit corect tot ceea ce se referă la interesele credincioşilor lor; oameni timoraţi care se bucură de o stimă meritată dar care au realizat în linişte în viaţa lor fără să aibă vreodată că s-au îndoit că Dumnezeu ne-a însingurat unii faţă de alţii. Îi vom vedea impresionaţi că trebuie să îşi facă datoria de asistenţă corporală faţă de fraţii lor; dar nu vom spune că nevoile cele mai disperate în astfel de sufletele nu îi ating şi oare la aceste lucruri nu s-au gândit niciodată? Prin urmare ei au citit în Evanghelie că *omul nu trăieşte numai cu pâine.*[4]

Pe de altă parte nu putem să ignorăm că puterea răului nu se odihneşte niciodată; că ea caută să cucerească tot mai mult; că apostolii lui, emisarii lui şi că auxiliarii lui sunt peste tot; că planurile diabolice ale răului merg spre realizarea lui. Ei ştiu toate aceste lucruri şi nu fac nimic pentru a le oprii. Din fericire când ei trebuie să traverseze printr-un singur răspuns de refuz de a se asocia cu opera de reacţie generoasă, ei bine atunci vom fi cu cruzime izolaţi unii de alţii! Fericiţi atunci când ei nu se scandalizează de abordarea zelului, când ei nu se dezavuează de cei care cred încă în faptul că trebuie să vorbească şi să acţioneze; când ei nu vă adresează această axiomă a egoismului, că răul este prea mare şi aceasta fiindcă nu trebuie să de gândim decât la noi înşine.

Ştim noi oare dacă inima primilor creştini a fost la fel de îngheţată ca a noastră; dacă nu a fost ea cuprinsă de această evlavie imensă, de această iubire inepuizabilă şi care i-a făcut să lase în urmă lumea aceasta fiindcă Dumnezeu i-a menit pentru a fi *sarea pământului?*[5] Fiecare se simte foarte rău de darul pe care l-a primit. Fie că a fost liber sau sclav, cunoscut sau necunoscut, toţi oamenii au fost obiectul unei dedicări fără barometru aceste inimi pe care milostivirea lui Hristos le-a umplut. Cine citeşte Faptele Apostolilor şi Epistolele lor, îşi va da seama pe ce scară imensă funcţiona apostolatul în primele zile şi ardoarea acestui zel a fost mult timp aprinsă. La fel de bine păgânii spuneau: "i-a priviţi cât se iubesc!" Şi chiar credeţi că primii creştini nu s-au iubit? În ordinea credinţei au fost fii unii altora.

Vom vedea tandreţea maternală a Ceciliei pe care ea o simţea faţă de sufletele fraţilor tocmai prin faptul că ea era creştină. Ca urmare a numelui său, putem să vedem mii de alţi oameni care au atestat cucerirea lumii de creştinism şi eliberarea de jugul depravărilor păgâne, ei bine acest lucru se datorează prin inimi credinciose care a dus în cele din urmă la reînnoirea universală. Să încercăm să îi imităm puţin pe cei a căror exemplu de datorăm totul. Să pierdem puţin timp şi elocinţă asupra gemetelor mult prea mari. Dacă fiecare s-ar pune pe muncă şi i-ar câştiga pe fraţii lui, ei bine numărul celor credincioşi îl va depăşii pe cel al necredincioşilor. Fără de nici o îndoială acest zel nu a dispărut, el lucrează în mulţi şi fructele de lui se bucură şi consolează Biserica; dar de ce trebuie să doarmă atât de adânc într-un număr atât de mare de inimi pe care Dumnezeu le-a pregătit!

Vai, iată care este cauza! a înstrăinării generale produsă de slăbirea moravurilor şi care singură dă duhul epocii şi care nu face decât să primească un alt sentiment care a ieşit din aceaşi sursă şi care este de ajuns dacă ar fi de lungă durată ar face imposibilă căderea unei naţiuni. Acest sentiment este frica şi putem să spunem că el este din ce în ce mai prezent în zilele noastre. Frica de a pierde bunul şi statutul social; frica de a pierde luxul şi bunurile mai mici; şi în cele din urmă frica de a îţi pierde viaţa. Nu este nevoie să spunem că nimic nu este mai enervant şi cu adevărat nimic

[4] Matei 4, 4.
[5] Matei 5, 13.

nu este mai periculos pentru această lume decât această preocupare umilitoare; dar dincolo de toate trebuie să ne dăm seama că nu are nimic creştin în ea. Ar trebuii să ne aducem aminte că suntem călători prin această lume şi că speranţa bunurilor viitoare încă nu există oare în inimile noastre? Cecilia ne învaţă cum se învinge un sentiment al acestei frici. În vremurile în care a trăit ea, viaţa era mult mai puţin sigură ca azi. Aşa că putem să avem motive să ne temem; prin urmare dacă suntem fermi în cele din urmă cei puternici vor tremura auzind vocea victimei lor.

Dumnezeu ştie de ceea ce ne-a rezervat; dar la fel de bine frica nu are loc în demnitatea unui om şi a unui creştin, criza politică nu poate să întârzie toate existenţele particulare. Persecuţia religioasă poate urma sau însoţii acest ultim triumf al dezordinii. Urletele unei lipse de evlavii sălbatice s-au unit pentru a reclama frazele sentimentaliste ale unei secte senzualiste. Suntem pregătiţi? Universalismul (catolicismul) nu a degenerat în Franţa? Faptele o demonstrează. Pentru cei care nu cred, a venit vremea să ne luăm istoria înapoi. Lecţia nu este pierdută, dacă vom ajunge să înţelegem acest lucru: cu frică, primii creştini nu ne-ai trădat, fiindcă Cuvântul vieţii a ajuns până la noi; cu frică noi trădăm generaţiile care vor venii în viitor care aşteaptă să primească de la noi ceea ce am primit de la părinţii noştri.

Aceste reflecţii sunt cele care urmează să fie prezentate în cursul acestei lucrări pe care o oferim oricât de banale ar părea pentru cititorii noştri universali. Altora ele nu par decât mai ciudate decât cartea în sine. Ei s-au obişnuit să trăiască în ceea ce ei numesc pozitiv; limbajul nostru nu va fi pentru ei nici agreabil şi nici pe înţeles; fiindcă noi luăm ca fiind bun tot ceea ce este veşnic şi pe cum ne luminează Dumnezeu ni se pare rezonabil să nu avem nici o remuşcare.

Vom da acum câteva detalii despre această istorie. Prin urmare vom spune cu sinceritate că nu este nimic nou în ea. Scopul ei este de a ne reamintii pentru a suta oară viaţa, acţiunile şi moartea uneia dintre cele mai ilustre eroine ale credinţei noastre. Prin urmare, printr-un concurs de circumstanţe pe care îl vom explica, s-a putut vedea că numele de Sfânta Cecilia a adus mai multe vise poetice şi sentimentale, aceasta fiindcă viaţa sfintei este universal ignorată azi. Poate că unele lucruri din ea ne vor face să fim mai interesaţi de ea şi scenele atât de dramatice din viaţa ei par să fie mai puţin familiare.

Istoria Sfintei Cecilia este victima unei sistem deplorabil care a fost aplicat la mai mulţi sfinţi de ai noştri. Trebuie să ne aducem aminte care sunt cauzele acestei crize funeste din literatura creştină; care sunt rezultatele la care suntem martori zilnic. Suntem putini cei care ne dăm seama cât de mult avem de pierdut fiindcă nu citim vieţile sfinţilor care ne fac să înţelegem şi să cuprindem Evanghelia părinţilor noştri. Hrăniţi din copilărie de laptele vinificator ale exemplelor atâtor eroi în care viaţa a format comentariul magnific al doctrinei lui Hristos, cele mai bune noţiuni ale virtuţilor se odihnesc în aceste vieţi de sfinţi; iniţiaţi în toate de amintirea acestor sfinţi care au învăţat fără încetare şi care au iubit, fiindcă tot ceea ce au făcut ei a fost să cuprindă duhul creştinismului prin a căuta în Evanghelie sancţiunea patimilor şi păcatelor umanităţii.

Suntem forţaţi să reproducem cu o fidelitate deplină scene admirabile pe care le vom descrie şi prin urmare va fi nevoie de a unii diferite părţi din viaţa sfintei în intervaluri care ne prezintă povestea originală şi vom avea timp să deducem aceste detalii prin conjuncturi ale evidenţei din ansamblul realizat din viaţa sfintei. Cu câteva ocazii am fost martor la deschiderea mormântului Sfintei Cecilia şi cred că ea mi s-a descoperit de mai multe ori. Topografia Romei, picturile de pe cripta ei, moravurile creştine din secolul al III-lea, atât de bine iluminate de Tertulian şi de Actele unui mare număr de martiri, obiceiurile societăţii romane în care a trăit eroina noastră ne-au făcut să studiem cu perseverenţă viaţa sfintei care ne-a făcut complimentul care ne-a fost necesar pentru a realiza această carte scrisă de un istoric amator.

O traducere pură şi simplă a vieţii sale ar fi mai mult decât scopul nostru dar totuşi voim să cunoaştem mai bine pe Sfânta Cecilia; fiindcă ni se pare că biografia unei sfinte a avut toate drepturile unui alt istoric şi care nu şi-a exagerat rolul lui şi care cu instrucţiuni implicite şi pozitive ar putea să suplimenteze ajutorul oferit de asemănarea justificată a monumentelor. De exemplu, am atribuit fără de nici o dificultate faptul că sfânta s-a născut în familia Caecilia Metalla. Ştim că neamul ei, atât de glorios deja în timpul republicii, a existat în Roma deja în timpul împăraţilor din secolul al III-lea şi membrii acestui neam erau foarte mulţi. Faptele Sfintei Cecilia ne spun că ea provenea dintr-o familie ilustră de la Roma şi m-am gândit dimpreună cu Bosio că este drept să atribuit familiei istorice numele de Caecilia pe care l-a desemnat destul de bine.

Am încercat să nu dăm prea multe note de subsol din josul paginii dar am ţinut cont de principalele trăsături ale Vieţii sfintei. Azi se ştiu foarte puţine lucruri despre aceste monumente ale moravurilor creştine primare aşa încât

cititorul ar putea să creadă că noi am înflorit acţiunea şi am voit să vorbim mai mult decât simplul fapt de a traduce dialogurile şi discursul. Povestirea istoricului primar lasă să se dorească mai mult cu privire la încântarea şi explicarea faptelor; noi avem meritul de a pune condiţiile inteligibile pentru cei pentru care simpla traducere a textelor originale nu ar fi interesante din cauza lacunelor şi facturii inculte. Ni se pare că este în ajutorul nostru de a aduce în discuţie resursele ştiinţei originilor care fără să altereze adevărul, dublează mediul istoric.

Am fi putut să terminăm povestea odată cu moartea sfintei; totuşi două motive ne-au făcut să nu facem acest lucru până acum. Aceasta mai ales fiindcă ni se pare că cele două descoperiri de la mormântul Sfintei Cecilia din secolul IX şi XVI au adus multă lumină asupra vieţii sale care ţin de istoria ei şi care ne spun că casa ei a fost schimbată în Biserică; şi care parcă prelungesc existenţa ei până în zilele noastre. Evident că nu am fi putut să lipsim cititorul de astfel de detalii de cel mai mare interes.

În al doilea rând mai este şi un caracter pe care Cecilia în posedă în comun cu mai mulţi alţi sfinţi prin faptul că mâna lui Dumnezeu şi-a pus amprenta asupra ei mai mult profund decât cu alţii fiindcă viaţa eroilor creştinismului pe pământ nu se opreşte cu moartea lor: ea se continuă cu influenţa pe care ei o exercită în urmaşii care lucesc, în încrederea atât de ardendă a poporului credincios, în monumentele care le-au fost dedicate şi în inspiraţia pe care ei o exercită în poezie şi arte. Gloria sfinţilor este singura glorie populară; numele lor purtate de toate generaţiile care au urmat supravieţuiesc revoluţiilor şi imperiilor; fiindcă ei se leagă fără de nici o îndoială de istoria popoarelor. Eroii profani sunt imediat uitaţi şi dacă câteva nume mai privilegiate supravieţuiesc, admiraţia pe care o inspiră este rece şi se termină repede; destul de rar ei sunt iubiţi şi sunt ei invocaţi de mai multe ori nu? Pentru a ne amintii de iubirea creştinilor faţă de Cecilia am trecut prin mai multe secole şi pe tot parcursul acestui marş am putut constata un triumf perpetuu.

Cu tot regretul prin urmare a trebuit să ne oprim un moment şi să ne întrebăm de anumite lucruri. Evident că sunt două secole în care gloria Ceciliei a fost umbrită de orgoliul anumitor critici: ei au început să conteste valoarea istorică a unui personaj atât de venerat de toată Biserica şi mai mulţi i-au ascultat. Prin urmare a trebuit să intrăm în această controversă care este în acelaşi timp un incident care caracterizează secolul al XVII-lea. Nu ar fi fără de importanţă să punem în acţiune, încă de la începutul ei, acest duh raţionalist de care cu toţii am fost ameninţaţi şi care din primele manifestări acceptate mediat au pregătit cu lipsă de sensibilitate sufletele de a contesta nu numai pioasele şi gravele amintiri ale istoriei creştine dar la fel de bine şi cărţile sacre interpretate de Biserică şi care cărţi sunt baza inviolabilă a societăţii noastre civilizate.

Am fi putut să ascundem această polemică ciudată într-o dizertaţie specială la finele cărţii dar ni s-ar fi părut că ea ar fi făcut parte din această lucrare aceasta fiindcă ea corespunde unuia dintre incidentele principale ale istoriei cultului Sfintei Cecilia. În cele din urmă, dacă această discuţie nu este una plăcută, evident că putem să o evităm oricând. Am căutat să facilităm lectura stabilind toate noţiunile necesare pentru a tria nodul gordian. Dacă am fi voit să o urmăm până la capăt, am fi luat ideea elementelor din care se compune o teză a ştiinţei aghiografice.

Am fi fericiţi dacă acest eseu de reabilitare a uneia dintre cele mai admirabile istorii creştine ar putea servii la lărgirea căii şi a pregătii ale lucrări pe aceeaşi temă. Opera bună a stareţului Faillon despre Sfânta Maria Magdalena este un mare exemplu şi are puterea de a încuraja pe prietenii gloriei sfinţilor şi nu ne abţinem să spunem că are urgenţa unei ştiinţe universale de a dirija cele mai largi eforturi.

Universaliştii de azi sunt, trebuie să recunoaştem, mai puţin înclinaţi spre această tendinţă a raţionalismului care domneşte suveran cu privire la problemele aghiografice în ultimele două secole care au trecut. Nu se mai scandalizează cu privire la vieţile sfinţilor; din contră sunt avizi de poveşti minunate pe care le pot urmării. Dar această ardoare ascunde un pericol: este oarbă. Cu acest cuvânt de *legendă* care a deturnat sensul original pentru a primii accepţia pe care o conferă protestanţii în Germania, mai mulţi dintre noi credem că putem decide cu privire la vieţile sfinţilor. Cu siguranţă că ei le gustă, ei le colecţionează, ei scriu articole academice sau foiletoane; dar aceste creaţii nu sunt în ochii lor decât ficţiuni incoerente ale unei poezii sfinte şi graţioase; într-un cuvânt, ei nu le cred. Perseverând pe această cale, secolul nostru, otrăvit ca toate secolele slabe şi fiind avid de a se simţii mai bine mai mult decât este buna măsură, sfârşeşte prin a pierde opinia argumentului esenţial al Bisericii sobornicești care împrumută permanenţa faptelor miraculoase în sânul ei, fapte anunţate şi promise pozitiv de Iisus Hristos şi prin care Biserica înseşi apare sfântă şi dumnezeiască. În cele din urmă, vom ridica acest alt caracter care luminează asupra notei sale de sfinţenie şi care constă în a produce constant eroi ale căror virtuţi super umane sunt un indiciu al sevei inepuizabile pusă de

Dumnezeu în ea şi în acelaşi timp felinarul de ajutor cu care creştinii obişnuiţi se direcţionează în mântuirea lor căutând să realizeze fără nici o slăbiciune umană aceste tipuri sublime pe care fiecare secol ni-l aduce drept încurajare.

Prin urmare nu trebuie să negăm că există legende false; dacă le ignorăm Biserica nu ne va învinovăţii cu severitate fiindcă ea este împotriva celor care se folosesc de minciună pentru a sărbătorii pe eroii adevărului. Consecinţa este că trebuie să distingem cât se poate de clar dintre legenda adevărată şi legenda falsă şi să nu confundăm la un loc sau mai triumfant operele unei credulităţi puerile cu marile monumente ale puterii lui Dumnezeu din sfinţii Săi. Sau singur studiul serios poate să ne aducă la discernământ.

Gândim şi putem să spunem fără şovăire că am spus Faptele Sfintei Cecilia fără nici o falsitate sau bazaconie. Ni se pare evident după dovezile pe care le-am reunit în favoarea lor că pentru a putea respinge aceste Fapte trebuie să renunţăm la orice certitudine istorică şi ar trebuii să ne aruncăm în contradicţii palpabile. Dacă cititorii noştri vor fi convinşi şi dacă în toată această carte scrisă cu o predilecţie fără de nici o disimulare, ei bine dacă această carte va slujii să ridice un singur suflet la binele suprem, nu vom regreta ostenelile noastre şi nici părerile noastre emise cu privire la un subiect care ne este foarte drag.

Poate că câţiva cititori avizi de detalii vor să găsii această mărturie prea scurtă pentru a înţelege caracterul pe care îl citesc; dar tot ceea ce am scris în solitudinea noastră cu toate meritele pe care ni le furnizează cărţile noastre, notele şi amintirile noastre, le credem şi vin în avantajul acestei monografi pentru a o face cât mai atractivă pentru cât mai mulţi. Ceea ce am dorit să facem cu această carte a fost să oferim purtarea unui sfânt din primele secole ale creştinismului pentru zilele noastre. Când luxul topografic şi accesoriile lui nu vor fi disimulate aceasta va fii fiindcă natura subiectului se va comporta mai bine decât atunci când îl vom prezenta publicului. Scuza noastră este în circumstanţele în care scoatem din tipar această carte. Când scrii sub influenţă nu este totdeauna cel mai confortabil dar suntem fericiţi fiindcă am conferit cărţii o formă.

De ce am redactat această istoria care este conformă cu Roma cu atât de multă bunătate, fiindcă simţim că inima ni se perpeleşte şi poate că cele mai dulci amintiri ale gândirii acelor nefericiţi care au trăit în trecut sau care au suferit sau care s-au odihnit cu muceniţa noastră invincibilă? În chiar acest moment, oraşul Sfântului Petru este umilit şi terorizat; pontiful, pentru care Dumnezeu a ţinut Roma eternă a fugit din oraş. „Fiica Isonului a pierdut toate frumuseţea ei, ea a păcătuit şi pentru ea nu mai există nici o nădejde. În mânia Sa, Domnul a luat toată gloria fiicei Sionului; din cer ea a trimis-o spre pământ, ziua mâniei Sale, şi se pare că El nu îşi mai aduce aminte că ea este aşternut picioarelor Sale.”[6] Numai El ştie cât timp noul Ierusalim va fi umilit aşa dacă va rămâne atât de ingrat în trecut faţă de cel care îi dă întotdeauna pace şi glorie.

Descriind astfel de scene nobile în care Roma a fost teatru şi fiindcă noi ne vom îndrepta spre un trecut care este foarte diferit de ceea ce trăim noi azi, de mai multe ori pana ne-a căzut din mână şi noi am aşteptat vremuri mai bune pentru a povestii minunile evlaviei romane, dacă gândul la Cecilia patroana Romei nu ne-ar fi reanimat curajul. Ar fi putut ea să uite patria sa, pe Fecioara, pe Apostol, pe Martir pentru toată gloria romană? Ea a venit pentru mântuirea şi eliberarea poporului ei în regiunea trans-tiberină ca Regina cerului venită pentru Esquilin, ca Petru care stă sub Vatican sau ca Pavel care a venit pe Via Ostia. Să ne rugăm şi să aşteptăm. “Cel ce seamănă cu sudoare în bucurie va secera,”[7] şi va venii ziua în care se va împlinii cuvântul profetului: “bucură-te fiica Sionului; ridică-te fiica Ierusalimului fiindcă iată Regele tău vine la tine plin de dreptate şi îţi aduce mântuirea.”[8]

14 aprilie 1848. De sărbătoarea sfinţilor Tiburtius, Valerian şi Maxim.

CAPITOLUL 1

ALEXANDRU SEVER. EDUCAŢIA SA. APLECAREA LUI FAŢĂ DE CREŞTINISM. DEFCTE ALE CARACTERULUI SĂU

[6] Jerein. Thren, 1, 6, 8, ii, 1.
[7] Psalm 126, 5.
[8] Zaharia 9, 9.

Al IX-lea an al imperiului lui Alexandru Sever se încheia;[9] puterea consulară stătea în mâinile lui Lucius Virius Agricola şi a lui Sextus Catius Clementinus şi care de mai bine de 8 ani şi jumătate Urban deţinea conducerea bărcii Sfântului Petru.[10]

La moartea lui Septimiu Sever, care a decretat a cincea persecuţie contra creştinilor, Biserica a intrat într-o perioadă de pace care a durat deja 20 de ani şi care va mai continua încă 7 ai până la cinicul Maximin, succesor al lui Alexandru Sever. În acest interval, creştinismul a făcut mari progrese. Zefirim şi Calixtus au urmat în succesiune cu mare glorie pe scaunul apostolic şi au plătit cu sânge onoarea de a sta pe scaunele lor, martiriul lor nefiind decât un semnal al masacrului credincioşilor. Supliciul acestor doi pontifi nu a fost decât opera invidiei politice a împăraţilor, cărora maiestatea umilă a episcopului Romei nu a făcut decât să o umbrească fiindcă el s-a anunţat ca un competitor care avea să dispute sceptrul lumii.[11]

În cele din urmă Urban a pecetluit cu sânge destul de târziu înalta misiune de a prezida destinele Bisericii şi el a fost vrednic de un astfel de lucru. Dacă el nu s-a temut să facă acest lucru pentru sine, ei bine bătrânul sfânt a făcut-o pentru turma lui Hristos; fiindcă deşi zilele persecuţiei au fost glorioase pentru Biserică, totuşi ele au avut mai multe dezertări din numărul puţin a celor care deţineau rangul de creştini. Alarmele pontifului au presat pe caracterul cunoscut al conducătorului imperiului, prinţ clement şi drept, care a fost binevoitor cu creştinii dar uşor de dominat.

Alexandru avea 21 de ani. Mama sa Mammaea, admira şi iubea creştinismul; se pare că chiar a devenit creştină.[12] Cu patru ani mai înainte de ridicarea pe tronul imperiului a fiului ei, ea a venit de la Alexandria la Antiohia, unde s-a întâlnit cu savantul Origen şi a discutat cu ele cele duhovniceşti şi se pare că s-a umplut de multă admiraţie faţă de acest personaj ilustru.[13]

Mammaea a voit că se ocupe chiar ea de educaţia copiilor ei şi dacă nu ar fi fost din cauza disputelor cu vărul ei Heliogabale, care a părut că pe mai tot parcursul vieţii sale plin de dreptate şi omenie, contemporanii la fel ca posteritatea cred că el a avut onoarea de a o influenţa pe Mammaea.[14] Această prinţesă îl conducea pe Alexandru în toate afacerile; ea îl însoţea chiar şi în campanii şi îl proteja chiar dacă a fost masacru la conducerea trupelor sale pe malurile Rinului în războiul contra germanilor.

Dacă politica lui Alexandru, de la împărat la vârsta de 30 de ani şi jumătate, l-a împiedicat să adopte religia mamei sale, cu atât mai puţin el a avut pentru creştinism şi pentru fondatorul Său dumnezeiesc un respect pe care nu îl va abandona niciodată. Din salariul de la palat se pare că el nu a făcut numai statuile zeilor şi celor a împăraţilor mai meritoşi şi a făcut o statuie chiar a lui Iisus Hristos, la care se închina constant. Admiraţia lui faţă de Fiul Mariei a mers până acolo încât a prezentat senatului propunerea de a admite la rangul de zeu al imperiului pe Întemeietorul unei religii în care morala era atât de pură. Senatul a voit să consulte oracolele cu privire la această fantezie imperială şi după raportul lui Mapridius, autorul contemporan, răspunsul lor a fost că dacă vom sărbătorii această nouă apoteoză, templele se vor golii fiindcă toţi vor devenii creştini.[15]

Această maximă: *nu fă altuia ceea ce nu vrei să ţi se facă ţie*, era pe buzele lui Alexandru fără încetare şi a mărturisit voluntar că el a aderat la morala creştină. El a gravat-o pe palatul său şi pe edificiile publice. Din ordinul său, un crainic a proclamat-o public în pedeapsa criminalilor.[16]

Bunăvoinţa lui faţă de creştinism s-a întins până la persoane şi mai multe poziţii de la curtea lui Alexandru au fost luate de creştini care îl susţineau. Eusebiu vorbeşte de iritaţia pe care a avut-o Maximin faţă de oficialii de la palat care ocupau poziţii înalte fiind sectanţii unei religii pe care el o dispreţuia.[17] Un fapt raportat de Mapridius şi care pune

---

99 Acest prinţ a fost proclamat de armată, pe 11 mai 222 şi al IX-lea an al domniei sale a început pe 11 martie 230.

10 Sfântul Urban a fost urcat pe Scaunul Apostolic spre mijlocul lui octombrie 222.

11 În cele din urmă după Sfântul Ciprian câţiva ani mai apoi au fost anunţate dispoziţiile împăratului Decius: "Cum tyrannus infestus sacerdotibus Dei fanda et nefanda comminaretur, cum multo patientius et tolerabilius audiret levari adversus se æmulum principem quam constitui Romæ Dei Sacerdotem." *Epist. ad Antonianum.*

12 Este sensul cuvintelor lui Eusebiu. Hist. Eccles. Lib. VI, cap. XXI, Orose (lib. Vii, cap. Xviii) şi Sfântul Vicenţiu al Lerinului (Commonit, cap. Xxiii) îl atestă pozitiv.

13 Euseb. Lib. vi, cap. xxi.

14 Irodian, istoriul pagân al Alexandriei a mărturisit acest lucru. Lib. V. pag. 571. Lib. vI . pag. 574, 575. Edit. Francfort, 1590.

15Lamprid. Augusta histor. Paris, 1620. pag. 129.

16 Ibid. pag. 132.

17 Euseb. Hist. Eccles. lib. vi. cap. 28.

multă lumină asupra situaţiei publice a Biserici Romane slujeşte să cunoaştem imparţialitatea lui Alexandru cu privire la cauzele care îi interesau pe creştini.

În regiunea de dincolo de Tibru, la picioarele lui Janicule, era situată celebra *Taberna meritoria*, din solul căreia în anul Romei 718 a ieşit un puţ de ulei şi a curs timp de o zi ca un fluviu misterios.[18] Augustus învingătorul lui Pompei şi Lepidius, a deschis era păcii universale şi ceea ce venit să prevestească romanilor naşterea în curând a celui care decorat cu ungere dublă a Sacerdoţiului şi a Regalităţii va venii pentru stabilirea păcii între cer şi pământ. Acest lucru a avut loc sub pontificatul lui Calixtus, care a rămas totdeauna cunoscut pentru o astfel de realizare şi care a fost lăsată moştenire creştinilor. Pontiful conducerea Biserica şi o dedica Mamei Mântuitorului. După această zi, Roma a sărbătorit acest sanctuar cu numele de Sfânta Maria *de dincolo de Tibru*.[19]

Nu se poate să nu ignorăm tranzacţia care a definit puterea creştinilor la Roma a acestui edificiu care se pare că nu a slujit folosinţelor profane; dar Lampridius ne spune că *popinarii* au venit cu plângerile lor în faţa lui Alexandru că deşi acest spaţiu le aparţinea a fost ridicat pentru a fi folosit de o altă religie care nu era recunoscută de legiile imperiului. Bunăvoinţa prinţului faţă de creştini se pare că s-a clătinat prin arestarea celui care a venit cu o astfel de reclamaţie: "el a spus că iubeşte mai mult ca Dumnezeu să fie cinstit înt-un fel oarecare decât să fie dat unor comercianţi de vin.[20]"

Aceasta era atitudinea faţă de Biserică a prinţului care domnea peste Roma şi peste lume. Prin urmare Urban după cum am spus, nu putea să se reasigure deplin de reîntoarcerea acelor furtuni violente a crizelor fără încetare care au şters Biserica sub cei mai buni împăraţi. Traian şi Antonin i-au persecutat pe creştini şi prin urmare defectele caracterului lui Alexandru ar fi putut face posibilă o schimbare dacă nu în dispoziţiile intime, cel puţin în conduita lui. Urban nu a putut uita că predecesorul lui Callixtis a primit pedeapsa capitală în primele luni ale domniei lui Alexandru şi dacă am fi putut atribuii moartea sfântului episcop motivelor politice, nu este posibil să uităm motivele de stat cât şi zelul faţă de zei care a dictat edictele de condamnare a creştinilor. Alexandru era dușmanul violenţei; dar timiditatea lui putea să fie controlată de ordinele altora. Se vedea tăcut în faţa opiniei publice dacă ar fi să îi credem pe cărturari, în gândirea care ar putea transmite posterităţii o opinie defavorabilă cu privire la persoana şi domnia sa.[21]

Dar slăbiciunea lui se poate vedea foarte bine din supunerea lui exagerată faţă de influenţa mame sale Mammaea. Această prinţesă distinsă prin calităţi nobile, dar geloasă şi pasională, toată viaţa lui a exercitat o dominaţie de sub care practic nu a ieşit niciodată[22] şi care datorită lui Alexandru l-a făcut să facă mari greşeli.

Datorită mamei sale acest prinţ o va respinge şi exila pe prima lui soţie Lybia care îl iubea; Mammaea a izgonit-o din palat şi ea a fost nevoită să creară adăpost la protecţia armatei.[23] Alexandru a voit să îl piardă pe Marcien, tatăl acestei prinţele dar poate, cum gândeşte istoricul,[24] acest personaj se pare că a fost angajat într-o conspiraţie contra lui. Ceea ce ştim este că aceste trăsături de caracter, apreciate de cei obişnuiţi ai curţii, au fost bune pentru a inspira curajul celui care cu o pasiune sau un interes ar fi putut să îl întâlnească cu simpatiile lui Alexandru şi dau loc pentru a ne gândii la ceea ce ar fi putut să binecuvânteze înclinaţiile sale şi astfel poate că impunitatea lui ar fi fost în favoarea lui.

CAPITOLUL 2

TENDINŢELE MAGISTRAŢILOR IMPERIULUI CU PRIVIRE LA CREŞTINISM. ULPIAN. PERICOLE IMINENTE FĂRĂ ÎNCETARE PENTRU CREŞTINII DIN ROMA

Dacă influenţa lui Mammaea ar fi putut să îl ducă pe Alexandru pentru a respinge ceea ce inima lui nu voia, cu atât mai puţin nu am putea crede că această prinţesă avea de gând să persecute pe creştinismul. Dar din nefericire

---

[18] Acest fapt incontestabil a fost raporta în Cronica lui Eusebiu şi cele ale Sfântului Porsper, Idacius, Orose etc. Între acei autori creştini, Dion Cassius, în istoria sa a Romei l-a menţionat în secolul al III-lea. Livre XLIII. p. 383. Edit. de 1606.

[19] Pentru această bazilică a se vedea monografia savantă a lui Pierre Mo Pierre Moretti , de S. Callisto Papa et Martyre, ejusque Basilica S. Mariæ trans Tyberim nuncupata. Rom. 1752. in-fol.

[20] Lamprid. Alex. vita. pag. 131.

[21] Lamprid. Ibid. pag. 145.

[22] Hérodien . Hist. August. lib . vI. pag. 575.

[23] Hérodien. Ibid.

[24] Deuxippe citat de Lampridius, pag. 131.

împăratul a oferit loc la palat şi a avut încredere în cei mai redutabili şi mai morali duşmani ai Bisericii. Ridicat la rangul de împărat la o vârstă la care caracterul omului nu era gata format, el avea nevoie de un sfat care să îl ajute să dirijeze guvernarea. Membrii acestui consiliu, aleşi de Mammaea înseşi, au fost în număr de şaisprezece, în mare parte juri consulari abili şi care se bucurau la Roma de cea mai mare consideraţie. Papinien, Domitius Ulpien, Julius Paulus, Celse, Pomponius, Modestinus, Venuleius, Hermogen, Callistrat au făcut parte din acest consiliu şi au stat pe funcţii mai mulţi ani.

Aceşti legalişti, adoratori ai ideii forţei, decoraţi pompos în numele Legii, lege cărora ei se considerau oracole, ei bine ei priveau cu o antipatie profundă progresul creştinismului care aduceau omului de rând idea unui Drept etern şi revelat şi care avea tendinţa de a schimba cu totul ansamblul relaţiilor umane. O societate spirituală şi în acelaşi timp cosmopolită care respingea controlul puterii politice şi care era gata să se întâlnească cu toate edictele represiunii, ei bine toate acestea li se păreau o mostră pe care imperiul nu putea să o tolereze.

Jurisprudenţa şi filosofia au fost principalele puncte pentru a prinde pe duşmanul comun care avansa contra ei şi care trebuia în cele din urmă refulat pe propriul teren, pentru a asigura credinţă ca bază a inteligenţei şi pentru a crea în conştiinţa fiecărui om un înalt tribunal în care judeca legea înseşi. Edictele de persecuţie au fost un răspuns la aceste pretenţii ale unei noi societăţi. S-a putut vedea că ele s-au unit pentru a decreta masacrul creştinilor, autocraţia feroce a lui Nero, geniul binevoitor al lui Traian şi Antonin, instinctele filosofice ale lui Marcus Aurelius. În orice caz imperiul a simţit că nu erau decât două căi: a se plia sub jug sau a învinge prin carnagiu.

Dispoziţiile personale ale lui Alexandru, educaţia sa parcă promiteau Bisericii că sub regimul lui ea nu va vedea lunga serie de edicte contra creştinilor dar se pare că au apărut câteva opriri ale prescrierilor; dar toleranţa acestui prinţ pentru religia mamei sale nu a constat numai în a se debarasa de arsenalul de legi ale imperiului a acelor arme ale unei tiranii gata să schimbe cursul evenimentelor. Superstiţia romană a îmbătrânit odată cu motivele de stat de a menţine aceste edicte sangvinice în cadrele jurisprudenţei şi pentru a reţine, Alexandru nu s-a bucurat de aprobarea opiniei publice nici nu a fost expusă de măsura popularităţii sale. Lampradius a exprimat cel mai bine linia politică a acestui împărat cu privire la Biserică, prin acest cuvânt: "Alexandru suferea că avea creştini."[25]

În timpul acestui armistiţiu care presa antipatia lor frustrantă, legiştii de la palatul imperial au compilat de mai multe ori legile romane; dar ei s-au ferit să omită cele care îi trimiteau pe credincioşi la moarte. Papinian a luat drept asesori în controlul prefectului pretorian, doi oameni ale căror nume sunt la fel de impozite în originile jurisprudenţei şi care totuşi i-a făcut odioşi în analele creştinismului: Domitius Ilpien şi Julius Paulus. A fost sub domnia lui Alexandru că prima publia a faimoaselor sale *De officio proconsulis* în care ei au retras diverse edicte ale împăraţilor contra la tot felul de crime. Ei au făcut mai multe constituţii împotriva adoratorilor lui Hristos.

Lactanţiu a fost cât se poate de ofilit în indignarea lui pentru aceste pasiuni ale Pretoriului,[26] care au pregătit o tranziţie laşă şi crudă şi care se va manifesta prin decretele de după moartea lui Alexandru. În cele din urmă, puterea duşmănoasă faţă de Bisericii prin sine, în toate timpurile, ţinută în rezervă, fără un drept real, a făcut ca ea să fie judecată ca fiind scopurile lui implacabile. Generaţiile au dispărut una după alta, formele politice s-au succedat, aducând cu ele oameni cu noi patimi; legislaţia a rămas şi nu a uitat nimic. Lanţul ei s-a lărgit continuu şi când momentul a venit a fost surprinsă de continuitatea analelor.

Irodian şi Lampradius nu au avut de ce să elogieze virtuţile şi corectitudinea lui Ulpian. Păgâni ca el, ei nu s-au păzit să facă o crimă de a ascuţii sabia destinată pentru sacrificarea creştinilor. Prin urmare se ştie că aceasta a fost modalitatea care s-a ştiut să fie constatată de scriitorii din această epocă. Dacă acelaşi lucru a fost raportat lui Dion Cassius, Ulpia s-a pus pe sine în slujba Pretoriului prin uciderea celor doi predecesori ale lui, Flavian şi Vrestus[27]. Sângele creştinilor, acestor perturbatori ai imperiului, nu ar fi putut să fie mai scump pentru Ulpian decât cel a primilor magistraţi ai Romei.

Aşa a fost omul care a luat sub Alexandru un imperiu absolut şi a atins cel mai bine gradul de favoare care îl putea ambiţiona. Mammaea trăia deja cu neliniştea acestei influenţa pe care o avea Ulpian asupra fiului ei;[28] ea ştia de

---

[25] Alexand, vita. pag . 121.

[26]Quin etiam sceleratissimi homicidæ contra pios jura impia condiderunt. Nam et constitutiones sacrilegæ, et disputationes Jurisperitorum leguntur injustæ. Domitius, de officio Proconsulis libro septimo, rescripta Principum nefaria collegit, ut doceret, quibus pœnis affici oporteret eos, qui se cultores Dei confiterentur. Divin , Instit. lib. v. cap. XI.

[27] Dio Cass . Hist. pag. 917.

[28] Baronius. Annal. ad ann. 225. pag. 917.

opoziţia lui violentă faţă de creştinism; dar Ulpian nu era omul care ar fi putut solicita noi edicte contra unei religii favorizate de mama Împăratului şi pentru care Alexandru era binevoitor şi pentru aceasta Mammaea s-a reasigurat din nou şi a contribuit chiar ea la creşterea averii lui Ulpian.

La fel de bine, zilele de odihnă ale Bisericii nu au fost acordate decât pentru a se reface un sânge nou; fiindcă ea nu avea să piardă din vedere un singur moment arena luptelor sale ultime. Viaţa împăraţilor nu a fost atât de scurtă şi chiar în timp ce Alexandru trăia, nu a fost necesară decât o ocazie potrivită pentru ca arma proconsulilor să se înarmeze contra creştinilor. Pentru cei care cunosc mai puţin moravurile imperiului se ştie cât de mult se ţinea la libertatea, la binele şi chiar la viaţa cetăţenilor Romei. Exilul, confiscarea, moartea juridică au fost de mai multe ori trecute cu vederea de multe ori în cazul patricienilor, senatorilor şi consulilor. În ceea ce îi priveşte pe plebei şi a imensei majorităţi a creştinilor de care aparţineau cei mai mulţi, nimeni nu o ignora cu cea mai mare uşurinţă şi tirania nemiloasă se exercita cu toţi cei din această clasă pe care legea nu îi apăra deloc.

Pericolele prin care Biserica a ajuns să intre din nou în legalitate, s-au agravat din nou prin dispoziţiile ostile ale unei părţi considerabile ale populaţiei Romei. În Apologetica sa, Tertulian a publicat cu treizeci de ani mai înainte de epoca la care ne referim, deci el a observat că în calamităţile publice şi în asedii mulţimea de întotdeauna striga un strigăt feroce: *creştinii la lei!* Domnia dulce dar slabă a lui Alexandru a fost încă odată agitată de aceste furturi care au făcut din capitala lumii un teatru al carnagiului şi a lăsat liber terenul pentru toate patimile. Chiar Ulpian cu toată priceperea şi puterea lui nu stăpânea totdeauna aceste mişcări care ameninţau ordinea publică. Prerogativele sale îi ofereau autoritate totală asupra gardei pretoriene. Această miliţie a oferit subiect de discuţii populaţiei Romei pentru un obiectiv de mai puţină importanţă; războiul s-a declanşat cu violenţă; s-au luptat pe străzi trei zile şi au fost victime de ambele părţi. Datorită numărului şi de audienţa lui crescând continuu, poporul s-a răzvrătit contra pretorienilor care au început să incendieze oraşul şi frica a oprit exasperarea poporului şi a pregătit terenul pentru o reconciliere.[29]

Puţin mai apoi, în al cincilea an al domniei lui Alexandru; Ulpian a pierit chiar el sub loviturile pretorienilor şi a expiat printr-o moarte violenţă uciderea lui Flavian şi Chrestus. Eforturile lui pentru a restabilii disciplina în acest corp a exercitat un astfel de grad de nemulţumire în soldaţi că ei au îndrăznit să îi ceară împăratului condamnarea lui Ulpian. De mai multe ori Alexandru s-a văzut redus la purpura sa imperială Prefectul devenind odios pentru pretorienii lui; dar această protecţie supremă nu a putut salva pentru mult timp viaţa favoritului său. Într-o zi pretorienii l-au masacrat sub ochii împăratului. Ulpian a fost înlocuit în prefectura pretoriului de colegul său Iulius Paulus demn de a îi urma dacă o extremă a aversiunii faţă de creştini a fost un titlu pentru a obţine cu siguranţă această înaltă magistratură.

La fel de bine, legea întotdeauna armată cu sabia flutura la porţile Bisericii şi de puţine ori când legaţii veneau erau gata să o împlânte. Un oraş cu mai multe milioane de locuitori, obişnuit cu scene de carnagiu, nu se ridica decât pentru violenţele exercitate împotriva celor care, după expresia lui Tacit, au atras cu sine ura neamului omenesc.[30] Se ştie că ei nu au fost răzbunaţi nici de fraţii lor care au devenit ca ei şi nici de poporul care era renumit de prejudicii absurde şi în cele din urmă nici de împărat care se gândea să facă pentru ei ceea ce chiar el a prescris şi care era maleabil cu persoana sa.

CAPITOLUL 3

MARTIRII DE SUB ALEXANDRU SEVER. SITUAŢIA ŞI CERINŢELE PAPEI URBAN. PROGRESUL CREDINŢEI CREŞTINE ÎN ROMA

Splendoarea Bisericii păstrază pomenirea la mai mulţi martiri care au fost sacrificaţi în timpul domniei lui Alexandru. Aceste nume nu sunt multe, fiindcă execuţia edictelor a fost suspendată; ele au existat prin urmare în Martirologii, fiindcă spiritul persecutor al imperiului a rupt de câteva ori barierele care au fost puse de toleranţa împăratului.

La Dorosrore în Mysia, îl găsim pe Sfântul Isihie, soldat executat cu Sfântul Iuliu sub conducerea lui Maxim. Nu ne-au venit prea multe mărturii despre martirii care au suferit în această epocă la Roma dar în capitala imperiului

[29] Dion Cass. Hist. Ibid.

[30] Odio humani generis convicti. Tacit. Annal. lib . xv. cap. XLIV.

ştim din primul an al lui Alexandru de preotul Calepodius. Palmatius, personaj consular, senatorul Simpliciu, sacrificaţi cu toate familia şi un pic mai apoi papa Calixt şi mai apoi fecioarele Martina şi Tatiana şi mai apoi martirii celebrii cu care putem să retrasăm toate luptele care au ilustrat pontificatul lui Urban.

Sfântul Papă a fost deja obiectul actelor violente şi care susţinea că puterea romană nu l-a lăsat să obţină în al nouălea an al curajosului său episcopat. Nu au lipsit pretextele pentru a servii contra bătrânului Pontif, fără să invocăm edictele de persecuţie, magistraţii reasigurând legile generale care au frapat moartea în sacrilegiu, cu totul magică, cu totul perturbatoare pentru reproşul public.[31] Şeful creştinior din Roma şi imperiul puteau în orice oră să fie traduşi în faţa magistraţilor sub pretextul că ei ofensează. De două ori Urban a fost chemat în faţa Pretoriului şi de două ori el a mărturisit libertatea slujirii sale.[32] Prin urmare pentru el nu se mai putea să rămână în interiorul oraşului. Înţelegând că a venit ceasul său, Urban urmând exemplul Mântuitorului s-a predat în faţa celor care îl căutau şi nu a mai făcut decât rare şi secrete în Roma.

Retragerea sa obişnuită era la umbra criptelor sacre de pe Calea Appeinne, lângă mormintele martirilor. Aici el s-a întărit pentru ultima luptă amintindu-şi de predecesorii lui, acolo unde el a primit mesajul Bisericii din Orient şi Occident. Din fundul acestui azil tainic el a dirijat cele 25 de Titluri pe care Biserica Romei le deţinea sub stăpânirea lui, totdeauna gata să întâmpine pe credincioşii care veneau la el şi care cereau să fie luminaţi *de admirabila lumină* pe care Prinţul Apostolilor au anunţat-o romanilor.[33] Câţiva preoţi şi câţiva diaconi îl asistau pe pontif şi îl ajutau la trebuinţele lui. Pe calea care urma urmaşului lui Hristos mai mulţi săraci pe care Domnul a venit să îi evanghelizeze[34] erau multe santinele dedicate: creştini cunoscuţi ai Romei, ei erau intermediari între Biserică şi conducătorul ei şi furau privirile emisarilor Pretoriului faţă de urma acestor comunicaţii tainice care susţineau viaţa în tot trupul Bisericii.

Ravagiile timpului au făcut să dispară documentele care au atestat intervenţia lui Urban asupra Bisericii Universale, dar noi vedem doar fragmentele care au rămas despre mai mulţi pontifi care au precedat sau au urmat în această perioadă de prime trei secole, la picioarele eşafodului său care se pare că a devenit tronul lui cu calmul şi autoritate asupra Bisericii prin scrisorile care au ieşit de la palatul lui Urban şi care ne spus despre credinţa îndoielnică a lui Mecator şi despre *Liber Pontificalis* nu se menţionează nimic, dar deducem că sfântul pontif în cursul partoraţiei sale a hirotonit 8 episcopi,[35] care au fost dedicaţi în mare apostolatului şi întemeierii de noi Biserici.

În acelaşi timp Urban conducea demnitatea slujbelor dumnezeieşti în cele ale Romei. Credinţa creştină avea credincioşi la curtea lui Alexandru, în senar, în familiile patricienilor; s-a convenit ca bogăţia ucenicilor lui Hristos să impună un tribut pentru preîntâmpina splendoarea tainelor sfinte. Ajutată de această mare sumă de creştini opulenţi, pontiful se găsesc în măsură să reînnoiască în argint vasele de pe altar şi a făcut alte 25 patene din acest metal pentru diversele titulaturi din oraş.[36] Aceste patene erau foarte mari fiindcă erau destinate să ţine pâinea fiecărui credincios care urma să se împărtăşească prin primirea ofrandei.

Dar dacă Urban a făcut rost de a atât de mult material pentru altar, ei bine zelul lui pastoral a fost şi mai mare pentru a aduce pe cât mai mulţi în staulul lui Hristos. Se împlineau 30 de ani de când Tertulian a spus în senat: "suntem deja de ieri şi am ajuns să umplem oraşele, insulele, orăşelele, municipiile, pieţele, câmpurile, triburile,

---

[31]Acuzaţiile care au fost ridicate contra lui Palmatius şi Simplicius şi ceea ce a urmat le-a adus cununa martirului şi a făcut ca în această situaţie să se cerceteze creştinii acuzaţi de fapte rele dimpreună cu alte fărădelegi care le-au fost imputate. Conducerea lui Alexandru în aceste cazuri a eludat încet toleranţa stăpânului faţă de creştini. Pentru a afla cum creştinii au fost acuzaţi de *magie* în timpul persecuţiilor se poate consulta Mamachi, *Origines et a antiguitates Christianase,* lib. 1 cap. 2 şi 3. Când crima de *sacrilegiu* era destul să fie formulată printr-o provocare adresată unui creştin pentru a obţine un răspuns care putea să fie interpretată ca un dispreţ faţă de zei. La fel de bine se obişnuia să se răzvrătească oamenii dintr-un cartier împotriva credincioşilor şi toată aceasta din cauza unei acuzaţii contra reproşului public.

[32]Curajul cu care Sfântul Urban a mărturisit pe Iisus Hristos contra judecătorilor din Roma de două ori după Faptele Sfintei Cecilia şi de şapte ori după alte Fapte citate de Jenschinius (Act.SS. Maii. Tom. vI. pag. 7), el îşi merită titlul de *versus Confessisor* pe care i l-a dat cel de *Liber Pontificalis.* Tillemont a voit să vadă în această antonomază a Cronicii papale, un motiv pentru care Sfântul Urban a respins titlul de martir, pretinzând că meritul acestui papă nu se susţine de Faptele care după el nu au autoritate. Dacă Tillemoent ar fi căutat mai asiduu ediţiile diverse ale Sacramentariului Sfântului Grigorie, care a reprezentat tradiţia oficială a Bisericii Romane cu privire la sfinţii pe care îi cinsteşte, când el a fost pontif el ar fi văzut că Sfântul Urban în a VIII Kalendes alui Juin este constant numit *martir şi pontif.*

[33] I. Pet. 11. 9 .

[34] Matth. x1 . 5.

[35]Anast. de Vitis Pontificum Romanorum. In Urbano.

[36] Hic fecit ministeria sacrata argentea, et patenas argenteas viginti quinque posuit. Anast. I.

porturile, palatele, forumul; vă vom lăsa vouă doar templele voastre."[37] Din nou şi din nou oi convertiţi întră în rândurile noastre.

Trebuie să arătăm aici căile prin care mila lui Dumnezeu s-a slujit de ceea ce este obişnuit în aceste momente pentru a îi face pe oameni să se boteze. După raportul lui Tertulian, care încă trăia sub Sever, cei mai mulţi erau atraşi de sfinţenia moravurilor creştine care vorbea inimii lor; curajul supraumanal martirilor dovedit în mijlocul chinurilor făcute de cei care au fost martorii unu imperiu care nu va mai dura mult.[38] Forţa triumfală a noilor creştini era destul pentru a se impune, în special prin vindecarea celor bolnavi şi eliberarea celor posedaţi, toate acestea aducând dovadă că păgânii se opuneau originii dumnezeieşti a religiei creştine.[39]

Având în vedere că oracolele mărturiseau adevărul dogmelor noastre şi că Tertulian a îndrăznit să propună senatului de a permite să fie interogaţi, în faţa magistraţilor pitonii sau zeii înseşi, toate acestea ofereau o pedeapsă temerară creştinilor de cei provocaţi dacă duhul care vorbea în aceste victime ale idolatriei nu mărturiseau deschis sfinţenia şi adevărul Dumnezeului creştinilor.[40]

A fost bunătatea lui Dumnezeu care s-a întors spre creatura pierdută, a intervenit prin vedenii miraculoase care au triumfat peste orice rezistenţă şi este exact cum a mărturisit Tertulian.[41] Am putea să dăm un exemplu de acest fel prin a ne amintii că Sfântul Vasilide a câştigat la credinţă pe Sfântul Potamian print-o apariţie a Fecioarei care i-a spus o cunună pe cap şi i-a prezis că el va urma la martiriu;[42] savantul Arnobiu care a fost adus la creştinism printr-un mod asemănător după cum spune Fericitul Ieronim,[43] şi multe alte fapte consemnate în Faptele celor mai autentici martiri.

Origen s-a alăturat lui Tertulian pentru a atesta permanenţa acestor mari vocaţii ale credinţei în cursul secolului al III-lea: "nu am nici un dubiu, sune maree filosof creştine, că Celsius sau evreul nu mă va face să devin derizoriu ci mă va face să spun că mai multe persoane au îmbrăţişat creştinismul în ciuda la toate vitregiile fiindcă inima lor a fost mişcată de Duhul care le-a apărut, fie ziua sau fie noaptea în ciuda celor care sunt împotriva doctrinei noastre ei fiind gata să moară pentru ea. Sunt multe astfel de convertiri la care am fost martori şi pe care le-am văzut cu ochii noştri."[44]

Dar zelul credincioşilor nu a lăsat singură această putere milostivă a Celui Preaînalt; fiindcă ea a intrat în planurile veşnice ale cuvântului vieţii fiindcă El nu l-a lăsat pe om pradă infernului puterii înlănţuire şi care a fost semănat în această lume de guri de muritori. Nu numai membrii acestei ierarhii sfinte au răspândit în tot locul această sămânţă fecundă; nu numai scrisorile multor apologeţi elocvenţi, Iustin, Atenagora, Tertulian, descoperindu-le sufletelor celor mai simpli, inocenţa şi fericirea doctrinei creştine, dar din toate părţile, iubirea lui Hristos care consuma inimile arzânde pentru martiriu, început de apostoli în care elocinţa nu cunoştea nici un obstacol.

Ca să nu mai vorbim de multele cuceriri făcute în mai multe familii prin numai exemplul propriu atât de puternic al virtuţilor creştine care a adus mai mulţi bravi soldaţi la Hristos şi prin ei pe marii gradaţi şi care era o onorat să poarte pe piept crucea proscrisă pentru a comanda vulturii romani? Alteori erau bieţii sclavi ale căror inimi simple şi sublime au bătut în faţa crucii; orgoliul unui patrician sau mândria fără griji a uneia dintre aceste doamne romane care nu cunoşteau decât vanităţile senzuale sau plăcerile crude ale amfiteatrului; au fost din nou fecioarele creştine victorioase în lume şi peste carne, devenite asemenea îngerilor şi care parcă au ajuns să rivalizeze cu aceste duhuri preafericite în zelul lor pentru cucerirea sufletelor.

Dar în ziua în care Biserica Romană se baza pe hâtrenia lui Urban, nici una dintre aceste Mirese ale lui Hristos nu a avut mai multe dragoste, credincioşie şi zel incomparabil ca fecioara Cecilia. Încântată de cercetările harului dumnezeiesc în această inimă simplă dar puternică, pontiful vedea în ea cea mai bogată floare din grădina Mirelui şi i-a purtat o tandreţe cu totul paternă. Totuşi Dumnezeu nu i-a descoperit lui gradul de mările la care a fost destinată

---

[37] Hesterni sumus, et vestra omnia implevimus, urbes, insulas, castella, municipia, conciliabula, castra ipsa, tribus, decurias, palatium, senatum, forum; sola vobis relinquimus templa. Apologeticus . cap . xxxXVII .

[38] Ad Scapulam. cap. iv.

[39] Apolog. cap. xxxvii.

[40] Ibid. cap. XXIII.

[41] De anima. cap. XLVII.

[42] Euseb. Hist. Eccles. Lib. vi. cap. v.

[43] Appendix ad Chronic. Eusebii.

[44] Contra Cels. Lib. 1. nº 46.

Cecilia. Urban stătea cu frica în sân pentru o nouă luptă; dar el a ignorat că martirul acestei Fecioare tinere a fost preludiul propriului ei sacrificiu.

CAPITOLUL 4

FAMILIA LUI CAECILIUS. SFÂNTA CECILIA. EA ÎŞI CONSACRĂ LUI DUMNEZEU FECIORIA EI. PĂRINŢII EI O PROMIT ÎN CĂSĂTORIE VALERIAN ŞI TIBURŢIU

Cecilia s-a născut la Roma şi se pare că familia ei a fost printre primele care se bucura de cinstea de patriciat. Se ştie că neamul lui Caecilius se mândrea că avea pentru bunica Caia Caeclia Tanaquit, femeia lui Tarquin cel Bătrân, unul dintre cele m ai celebre nume din epoca regilor. În admiraţia sa pentru această matroană, Roma i-a făcut o statuie în templul de la Capitoliu.[45] În timpul Republicii, splendoarea aceste familii va urma şi mai sus şi nu se poate număra consulatele, dictaturile, cezurile, pontificatele avute unul după altul de Caecilius; aceasta fiindcă marmoriile antice încă vorbesc cu elocinţă. Acestei familii au fost decernate mai multe nume în urma triumfurilor unul dintre ele fiind cel de Mieluş pe care l-au adoptat; nume frumoase şi splendide şi care au adăugat numelui lui Caecilius titlurile de *macedonianul, balenarul, creticul, namibianul, dalmaţianul* ca amintire a celor mai multe victorii.

Printre femeile acestui neam nobil care a rămas în istorie o găsim pe Cecilia, fiica lui L. Metelus Dalmaţianul care a fost căsătorit cu Aemilius Scaurus şi care mai apoi a devenit fiica dictatorului L. Sylla şi cel al unei alte Caecilia, fiica lui Q. Metellus Creticului şi femeia lui Crassus căruia i-a fost ridicat un mormânt mare pe Via Appiană în faţa acelor cripte tanice care au slujit retragerii pontifului Urban şi la umbra cărora trupul lui Cecilia avea să fie înmormântat unde a stat timp de şase secole.

Sub împăraţi, familia lui Caeciliu a fost de mai multe ori onorată de Consulat înainte de vremea când a avut gloria de a produce norocoşii urmaşi care au făcut-o mai ilustră decât toţi marii generali de care era atât de mândră, ni se oferă Fasti Consulari sub Vitellius, numele de Cneius Caecilius Simplex şi sub Traian cel de C. Caeciiul Classicus, apare ca revenind la magistratură.

O veche tradiţie a Romei creştine ne spune pe Câmpul lui Marte se afla casa unde a locuit Cecilia până la vârsta măritişului. O capelă celebră marchează plasarea palatului cu această inscripţie:

HAEC EST DOMUS IN QUA ORABAT SANCTA CAECILIA.[46]

Titlul popular (*il divino amore*) care este ataşat acestei capele stă pe monumentul modern pe casa lui Caecilius care a fost veritabil pentru sejurul feciorei ca un templu al iubirii dumnezeieşti. În acest loc care se poate spune că era opus opulenţei decorate cu toată pompa păgână, în mijlocul trofeelor şi coroanelor, Cecilia, străină de atracţiile veacului, a practicat cu o fidelitate deplină legea dumnezeiască a lui Hristos aducă de El oamenilor. Tradiţia nu se spune multe despre metodele de care s-a servit Duhul Sfânt pentru a cucerii această doctrină cerească; dar ştim că încă din copilărie Cecilia a fost iniţiată în tainele creştinismului. Poate că bunica luminată de adevărata lumină, o doică credincioasă au inoculat tinerei fete această credinţă a cărei profesie a fost atât de funestă faţă de bunăvoinţa terestră care este atât de fecundă, în tot acest timp pentru fericirea veşnică a celor care au acceptat-o.

Tatăl şi mama Ceacliei au rămas în tenebrele necredinţei; dar nu pare că ei au fost împotriva ataşamentului fiicei lor pentru această religie care prindea zi de zi din ce în ce mai multă consideraţie la Roma şi care i-a adus pe creştini până în palatul imperial. Fie că a fost tandreţea, fie că a fost indiferenţa părinţii nu au obligat-o se renunţe la religia ei şi au lăsat-o să participe la adunările creştinilor. Cecilia putea să meargă se roage cu credincioşii în Biserică unde tainele credinţei noastre se sărbătoreau cu o anumită publicitate în acele zilele ale acelui calm al furtunii persecuţiilor. Ea mergea la criptele martirilor unde urma aniversarea triumfului acestor eroi ai societăţii creştine formată din credincioşii Romei; şi amărâţii care păzeau taina retragerii lui Urban, cunoşteau şi îndreptau mesajele lor.

Creştinii din aceste vremuri trăiau cu gândul la martiriu ca un element necesar în toate prevederile lor ale viitorului; la fel de bine idea furtunii este prezentată marinarului care se pregătea să facă o călătorie lungă. Această grijă

[45] Nieburh. Histoire Romaine. Tom. II. pag. 99.

[46] *Aici este casa unde s-a rugat Sfânta Cecilia.* Acolo a urmat să fie făcută o biserică parohială cu numele de Sfânta Cecilia, care depindea de Bazilica Sfântul Laurenţiu *in Damaso* şi care a fost demolată din porunca lui Grigore XV în 1621. Locul a fost donat de acest pontif părinţilor oratoriului lui Filip de Neri condiţia de a construii imediat o capelă în care altarul să fie consacrat invocaţiei Sfintei Cecilia.

pentru natură nu a făcut ca sufletul Ceciliei să fie clătinat; din contră, ea a găsit un loc de odihnă pin de delicii. Martiriul îi unea deplin cu Hristos care i-a ales dintr-o familie de păgâni şi Hristos i s-a descoperit ei. Aşteptând această chemare ea a trăit în fundul inimii sale în compania acestui Maestru dumnezeiesc şi petrecerea ei cu El a fost zi şi noapte.[47] Cuprinsă de şarmul cuvântului Său interior, ea a căutat continuu în sfintele oracole şi în cărţile Evangheliei, ţinută sub hainele ei şi se odihnea ţinută pe pieptul ei.[48] Cecilia a primit de la acest contact sacru o forţă care a trecut dincolo de natura ei umană slabă şi virtutea cuvintelor care sunt *duh şi viaţă*[49] au ajuns la ea.

Mâna Mirelui ceresc ar fi putut singură să culeagă această floare care a crescut atât de proaspăt şi suav între spinii păgânismului şi El i-a inspirat Ceciliei o iubire demnă de cea pe care El a arătat-o pe cruce. Fecioara a răspuns pentru totdeuna chemării lui Dumnezeu şi a luat un legământ în inima ei că nu va avea parte de un soţ pământesc. Vom ignora dacă ea a primit din mâinile lui Urban voalul sacru care i-ai fi onorat pe Praxede şi pe Prudenţian ei fiind cei care au purtat la Roma atât de multe fecioare credincioase, pe cea mai frumoasă podoabă a Bisericii. Poate că Cecilia a împlinit în taina inimii sale sacrificiul care a ridicat-o de la iubirile acestei vieţi la iubirea veşnică. Cel care a invitat-o la nunta cerului a acceptat vocea Fecioarei şi a aşteptat în veşnicia Sa ziua când se va unii cu ea.

Dar ce apărător putea ea să găsească în acest oraş, cel mai profan dintre toate, în sânul unei familii idolatre, tânăra fată a cărei suflet tânjea după cer şi ale cărei picioare erau încă pe pământ? Mirele care a ales-o s-a conformat dorinţelor logodnicei Sale, fiindcă îngerul care o păzea pe Cecilia s-a arătat ei; el a asigurat-o pentru totdeauna de protecţia lui; el o va apăra contra lumii şi păgânilor. Ea în simţea totdeauna aproape de ea; el era gata să confere braţului ei vigoare puternică pentru a ajuta pe această comoară a cerului.

Prin urmare Fecioara nu putea să primească fără nevoinţă coroana nupţială care i-a fost destinată şi pentru aceasta i-a fost pregătită o mare încercare. Înfrumuseţată de toate harurile naturii, chip fragil al frumuseţii sufletului ei, Cecilia era de o tărie mare. Părinţii ei aveau cu totul alte planuri şi voiau să o căsătorească cu cineva de rang mare. Incapabili să înţeleagă iubirea sublimă care a cuprins inima Ceciliei şi de angajamentele care o legau de cer, ei i-au căutat un soţ şi logodnica lui Hristos trebuia să accepte un logodnic pământesc.

Căsătoriile dintre păgâni şi creştini încă aveau loc în această perioadă de timp şi deşi erau dificile de multe ori s-au soldat cu încreştinarea unuia dintre parteneri. Prin urmare Biserica întemeiată pe doctrina apostolului,[50] improviza cu energie şi necesitatea singură putea să scuze credincioşii care a căutau.[51] Cecilia se vedea constrânsă de voinţa neclintită a părinţilor ei de a intra în viaţa conjugală în ciuda votului ei de castitate şi mai ales că urma să fie căsătorită cu un tânăr păgân. Nu mai înţelepciunea şi forţa lui Dumnezeu ar fi putut să triumfe într-o astfel de situaţie imposibilă de soluţonat pentru slăbiciunea umană; dar apostolul spune: "Dumnezeu a ales pe cele slabe ale lumii pentru a le ruşina pe cele puternice."[52]

Numele celui care avea să ceară mâna Ceciliei se numea Valerian. Nobleţea, frumuseţea şi calităţile sufletului ei au făcut-o demnă de o astfel de onoare şi el dorea cu ardoare la ziua când o va avea deplin înaintea celorlaţi patricieni care îl invidiau deja. Fericitul logodnic avea un frate numit Tiburţiu care iubea această afecţiune francă şi dedicate care forma una dintre principalele trăsături ale caracterului ei. El se gândea cu bucurie la unirea sa cu Cecilia pentru a o aduce la sine pe cea pe care o iubea asociind prietenia lor mutuală tandreţei unei sore atât de desăvârşite. Cei do fraţii au avut mari speranţa dar numai Dumnezeu ştie cum iubirea Ceciliei a adus în inima lor capacitatea de a depăşii aceste afecţiuni pământeşti pe care ei le vor depăşii repede şi foarte promptă va fi migraţia celor doi fraţi şi a surorii lor spre regiunea unde sufletele curate se unesc în sine într-o iubire infinită.

CAPITOLUL 5

[47]Non diebus, non noctibus, a colloquiis divinis et oratione cessabat. Acta S. Cæciliæ, édit. de Bosio (1600) et de Laderchi (1723) .

[48] Absconditum semper Evangelium Christi gerebat in pectore . Acta S. Cæciliæ. Aceast obicei al primilor creştini de a purta cu el Evanghelia a durat până prin secolul IV sau V. Fericitul Ieronim vorbeşte cum el era destul de frecvent la familiile creştine (In Matthæum, lib. iv, ad caput xxIII . 6.), şi Sfântul Ioan Hrisostom spune că femeile o purtai sus la gât (Ad populum Antioch. Homil. xix. nº 4.).

[49]Ioan 6, 64.

[50] 2 Corinteni 4, 14.

[51] La fel de bine găsim mai multe exemple celebre după secolul al III-lea: în secolul al IV-ea Sfânta Monica se căsătoreşte cu Patriciu care era încă păgân; în secolul al XV-lea Clotilda se căsătoreşte cu Clovis.

[52] 1 Corinteni 1, 27.

NELINIŞTILE SFINTEI CECILIA CU PRIVIRE LA UNIREA CU VALERIAN. SĂRBĂTORIREA CĂSĂTORIEI. ÎNCREDEREA SFINTEI CECILIA ÎN VALERIAN

Cecilia s-a găsit asaltată de declaraţiile de iubire ale lui Valerian. Plin de stimă faţă de calităţile acestui tânăr păgân, ea îl iubea ca un frate, dar ea era logodnica lui şi ziua nunţii avea să vină cu toată pompa ei. Cine ar putea să spună neliniştile fecioarei? Cerinţa irezistibilă a părinţilor ei, ardoarea tânărului, înfrigurarea temerii şi ea nu putea decât să refuleze în fundul sufletului său casta tainică a iubirii care a câştigat tot imperiul inimii sale.[53]

Ştia că îngerul ei o păzea, dar la fel de bine trebuia să se lupte chiar ea şi era timpul să se pregătască de luptă. Sub broderiile de aur ale unei rochii somptuoase o cămaşă de în acoperea carnea ei nevinovată.[54] Această armă severă ajusta sensul legii duhului; carnea era mult mai repede supusă sacrificiului şi poate chiar victimă a iubirii lui Hristos, astfel că Cecilia avea să îşi verse sângele fiindcă a fost preferată de Mirele Ceresc. Condamnată să trăiască în sânul moliciuni patriciene, ea şi-a luat garanţii contra ei înseşi; ea a mutat prin suferinţă voluntară atracţia cărnii care tiraniza pe copii Evei şi care descoperea imediat sufletului imprudent şi neatent adâncurile inimii omului.

Dacă urmând exemplul văduvei lui Bathului, Cecilia a disimulat în obiceiurile ei instrumentul pocăinţei sale; ca David ea şi-a slăbit carnea prin rigurozitate. După folosinţa primilor creştini, ea mâncă odată la două zile, şi uneori chiar la trei zile şi gusta ceva doar seama pentru a se menţine în viaţă.[55] Aceste mari avansări prin care ea voia să îşi sigure victoria, au fost şi mai eficace prin rugăciunea ardentă şi continuă care ieşea din inima ei. În astfel de momente a fost înştiinţată de Domnul de ceasul pentru care tremura![56] Ea a implorat cerul cu suspine şi lacrimi, pe sfinţii apostoli, pe patronii şi fondatorii Romei creştine, pe fericiţii locuitori ai cerului care protejează luptele noastre![57]

Harul pe care l-a cerut Cecilia i-a fost dat, dar Mirele Ceresc a lăsat peste ea mai multe nelinişti pentru ca virtutea ei să se călească. Nu era firesc ca după toate aceste încercări să intre în odihna păcii veşnice? Lupta care se apropia din care Cecilia avea să iese victorioasă nu a fost decât preludiul altor lupte în mijlocul cărora era nevoie de mult curaj fiindcă totuşi ea nu a fost deplin cuprinsă de iubirea dumnezeiască.

A venit în cele din urmă ziua în care Valerian trebuia să ia mâna Ceciliei.[58] Totul strălucea în platul lui Caecilius; inima tânărului tresărea de bunătate şi cele două familii gata să se unească prin vlăstarele lor salutau speranţa unei posterităţi vrednică de bunica lor. A fost adusă Cecilia;[59] ea a înaintat în podoaba nupţială a patricienilor.

O tunică de lână albă, unită ornată cu croitorii,[60] formau veşmântul lui şi figura candidă a sufletului ei. Această ţinută modestă care era o urmare a gravităţii antice a moravurilor romane, era în acelaşi timp o amintire glorioasă a familiei în casa lui Caecilius. Rochia fără lux a noilor căsătoriţi trebuiau să amintească de mâinile regale ale matroanei Caia Caecilia.[61]

Părul fecioarei legat în şase locuri imita coafura vestalelor, fiind simbolul consacrării Ceciliei.[62] Iată o culoare de flăcări[63] dincolo de trăsăturile publice ale profanilor fără să alunge admiraţia îngerilor. În acest moment solemn

---

[53]Parentum enim tanta vis et sponsi circa illam erat exæstuans, ut non posset amorem sui cordis ostendere, et quod Christum solum diligeret indiciis evidentibus aperire. Acta S. Cæciliæ.

[54] Cæcilia vero subtus ad carnem cilicio induta, desuper auro textis vestibus tegebatur. Acta S. Cæciliæ.

[55] Biduanis ac triduanis jejuniis orans . Ibid.

[56] Commendabat Doinino quod timebat. Acta S. Cæciliæ .

[57] Invitabat Angelos precibus, lacrymis interpellabat Apostolos, et sancta agmina omnia Christo famulantia exorabat, ut suis eam deprecationibus adjuvarent , suam Domino pudicitiam commendantes . Ibid .

[58] Venit dies in quo thalamus collocatus est. Ibid.

[59] Claustra pandite, januæ :
Virgo adest. Viden' ut faces
Splendidas quatiunt comas ?
Catull. in nuptias Juliæ et Manlii. Carm. LxI.

[60]Segmenta et longos habitus et flammea sumit. Juvenal , sat. II . v. 24 .

[61] Caia Cæcilia prima texuit rectam tunicam, quales cum toga para tirones induuntur, novæque nuptæ. Plin. Nat. Hist . lib . VIII . cap. LXXIV.

[62] Fiindcă cei tineri erau cu coafura vestalelor, acest lucru avea loc fiindcă romanii voiau să facă un omagiu fecioriei.

[63] Tollite, o pueri , faces;
Flamincum video venire.
Catull . Carm . LXI.
Timidum nuptæ leviter tectura pudorem

inima fecioarei s-a deschis şi ea şi-a pus toată nădejdea în îngerul care o proteja. Este tăiat torul ca simbol al alianţei,[64] şi mâna timidă a Ceciliei, împodobită de inelul logodnicelor lui Hristos este pus în cel al lui Valerian.

Străină de ritualurile păgâne, Cecilia trebuie să se supună spectacolului. Oferta de vin şi de lapte a avut loc în prezenţa feciorei[65] care şi-a întors privirea. Totul are loc în prezenţa oamenilor şi fecioara care locuia în cer a făcut un pas spre pierzanie.

La căderea zilei, după tradiţia antică noua soţie este dusă pentru a rămâne cu soţia lui.[66] Casa lui Valerian era situată în regiunii transtiberiene pe Via Salutaris la puţină distanţă de podului Cestius care lega insula Tibru de cartierul lui Janicula. Această rămânere care trebuia să fie primită de Cecilia trecea foarte bine în locurile unde erau palatul, termele şi templele din vecinătate[67] din care au rămas în zilele noastre numai urme. Sanctuar consacrat prin sângele fecioarei, el a supravieţuit la toate dezastrele Romei şi proclamat în tot cursul secolelor fidelitatea a celei care s-a odihnit câteva zile sub acoperişul ei.

Torţele nupţiale au precedat cortegiul care a condus-o pe Cecilia la soţul ei. Mulţimea aplauda harul tinerei fecioare care conversa în inima ei cu Dumnezeu atotputernicul care i-a scos pe cei trei tineri în foc şi l-a salvat pe Daniel de furia leilor. Aceste amintiri din Vechiul Testament dacă sunt retrasate de picturile de pe cripte la umbra cărora trăia Urban şi care a fost de atâtea ori martorul evlaviei Ceciliei susţinându-o curajul după cum a făcut să întărească pe atâţi martiri.

Au ajuns pragul la palatului. Pe porticul ornat cu modele în alt pe care erau mai multe ghirlande şi verdeaţă, Valerian o aştepta pe Cecilia.[68] După obiceiul antic, soţul începea preludiul cu întrebarea: „Cine eşti tu?" Soţia răspundea: „acolo unde tu eşti Caius, eu voi fi Caia."[69] Aluzia era mai sensibilă din nou la căsătoria lui fiicei lui Caecilius; fiindcă această formulă era la fel de bine o amintire a Caiei Caecilia, cinstită de romani ca tipul de femeie dedicată îngrijirii gospodăriei. Cecilia creştină a găsit modelul cel mai bun în portretul Duhului Sfânt de a fi o femeie puternică şi evident că Valerian cunoştea foarte bine adevărul acestui oracol divin care se implica în soţia lui: "forţa şi graţia sunt podoaba sa şi ea va surâde în ultima oră. Gura lui este gata deschisă pentru a da lecţii de înţelepciune şi legea este bunătatea buzelor sale. Soţul s-a ridicat şi el este în culmea fericirii."[70]

Lutea demissos velarunt flammea vultus.
Lucan . Pharsal. II . v. 360.
Acest voaln numit *flammeum,* se găseşte şi la căsătoriile creştinilor până în secolul al IV-lea după cum atestă Sfântul Amborzie (de Virginitate, cap. xv.) care l-a numit *flammeum nuptiale.* La păgâni femeia trebuia să îl poarte pentru a da dovadă că va păzii locul conjugal; fiindcă prin acest voal, culoarea focului, era semnul distinctiv al femeilor de Flamine, care prin lege nu aveau dreptul să divorţeze. es

64 Servius , in Georg. I. v. 244. Macrobe, Saturn. III . 11.

65 Servius . ibid. v. 31. Pline. XVII . 3 .

66 Vesper adest, juvenes, consurgite, vesper olympo
Exspectata diu vix tandem lumina tollit .
Jam veniet virgo, jam dicetur Hymenæus.
Catull. Carm. LXII.

67 A se vedea în Nardini (Roma antica. lib . VII . cap. x.) detaliul monumentelor din secolul al XVI-lea din regiunea Romei situată dincolo de Tibru.

68 Necte coronam
Postibus, et densos per limina tende corymbos .
Juvenal . Sat. VI. v. 51. 52.
Ornentur postes, et grandi janua lauro,
Ibid. v. 79.

69 Ubi tu Caius, ego Caïa. Valère Maxime. De nominum ratione .
Festus, aux mots Gaia, Recta et Regilla . Alexander ab Alexandro,
Genialium dierum. II, 5.

70 Fortitudo et decor indumentum ejus, et ridebit in die novissimo . Os suum aperuit sapientiæ, et lex clementiæ in lingua ejus....
Surrexit vir ejus et laudavit eam. Prov. xXXI . 25-28.

Când Cecilia a intrat singură în casă,[71] un cor de muzicieni cânta din fluiere versurile numite *fescennins* în care strofele sărbătoreau vivace pe zeul *himenului.*[72] În mijlocul acestor concerte profane şi zgomotoase şi în timp ce corurile cântau festinul şi Cecilia cânta dar în inima sa şi melodia ei se unea cu cea a îngerilor. Ea îi spunea Domnului versetul psalmistului care se potrivea situaţiei: "că inima mea şi că simţurile mele să rămână totdeauna curate Dumnezeul meu! " şi "curăţia mea nu va fi luată în batjocură."[73] Creştinul care în fiecare an spune aceste cuvinte ale Feciorei în ziua triumfului ei prin a îi păstra cu credincioşie pomenirea şi pentru a cinsti concertul sublim pe care Cecilia l-a făcut cu duhurile cereşti, dincolo de melodiştii pământeşti şi au făcut ca să o salute ca Regină a armoniei.

După ce au cinat de nuntă la care mirii au condus în *Triclinium* matroanele au condus paşii tremurând ai Ceciliei la uşile apartamentului nupţial,[74] decorat cu lux roman dar care a devenit din ce în ce mai impozant prin linişte şi obscuritate.[75] Valerian venea pe urmele fecioarei.

Când au ajuns să fie singuri, dintr-o dată Cecilia plină de virtute venită de sus i-a adresat soţului aceste cuvinte dulci şi naive: "prietene tânăr şi tandru am să îţi spun un secret; dar jură că nu îi vei destăinuii altcuiva."[76] Valerian a jurat cu ardoare că va păstra secretul Ceciliei şi că nimic din lume nu îl va face să îl spună. "Ascultă, a spus fecioara, am ca prieten un înger al lui Dumnezeu care veghează cu mare grijă asupra mea. Dacă tu vrei mai mult să fie plecat spre iubirea senzuală şi te vei lăsa pradă furorilor carnale nu vei face decât să te pleci tinereţii tale de acum. Dacă din contră vrei să mă iubeşti cu o inimă sinceră şi cu o iubire nepătată, dacă vei păstra toată şi deplină fecioria mea, el te va iubirii cum m ă iubeşte şi pe mine şi va asculta cu generozitate în tot ceea ce ceri."[77]

Problematizat până în fundul inimii sale, tânărul om asupra căruia harul a venit deja i-a răspuns fecioarei: "Cecilia dacă vrei să te cred arată-mi acest înger. Dacă îl voi vedea şi îi voi recunoaşte ca îngerul Domnului, voi face ceea ce mi-a cerut, dar dacă tu iubeşti un alt om să îşi că îi voi ridica sabia împotriva lui."[78] Fecioara a răspuns cu o autoritate inefabilă: "Valerian dacă vrei să îmi urmezi sfaturile şi dacă vrei să fi curăţit din fântâna care curge veşnic, dacă vrei să crezi într-un singur Dumnezeu, viu ş veritabil care stăpâneşte cerurile, ochiul lui va putea vedea îngerul care mă protejează."[79]

-"Şi cine va vi cel care mă va purifica după ce voi vedea îngerul tău?"[80] A răspuns Valerian. Cecilia a răspuns: "există un bătrân care purifică oamenii după care ei pot vedea îngerul Domnului."[81] "Unde îl pot găsii pe acest bătrân?" A întrebat Valerian. Cecilia a răspuns: "pe calea de pe Via Appiene la a treia coloană militară. Acolo vei putea vedea pe cerşetorii care cer milostenie celor ce trec. Aceşti săraci sunt unii pe care îi ajut constant şi taina mea le este cunoscută. Când vei ajunge la ei, să le dai binecuvântarea mea; să ne spui: *Cecilia m-a trimis la voi pentru ca să mă lăsaţi să*

---

[71] Transfer omine cum bono
Limen aureolos pedes ,
Rasilemque subi forem .
Catull . Carm. LXI.

[72] Non diu taceat procax
Fescennina locutio .
Catull. ibid .

[73] Cantantibus organis, Cæcilia in corde suo soli Domino decantabat dicens : Fiat cor meum et corpus meum immaculatum ut non confundar. Acta S. Cæciliæ.

[74] Vos bonæ senibus viris
Cognitæ bene feminæ,
Collocate puellulam .
Catull . carm. LxI.

[75] Sed cum hæc agerentur, venit nox in qua suscepit una cum sponso suo cubiculi secreta silentia. Acta S. Cæciliæ.

[76] O dulcissime et amantissime juvenis, est mysterium quod tibi confiteor, si modo tu juratus asseras tota te illud observantia custodire. Acta S. Cæciliæ.

[77] Angelum Dei habeo amatorem qui nimio zelo corpus meum custodit; hic si vel leviter senserit quod tu me polluto amore contingas, statim circa te suum furorem exagitat; et amittis florem tuæ gratissimæ juventutis; si autem cognoverit quod me sincero corde et immaculato amore diligas, et virginitatem meam integram illibatamque custodias, ita te quoque diligit sicut me, et ostendit tibi gratiam suam. Ibid,.

[78] Si vis ut credam sermonibus tuis, ostende mihi ipsum Angelum et si approbavero quod vere Angelus Dei sit, faciam quod hortaris ; si autem virum alterum diligis, et te et illum gladio feriam. Acta S. Cæciliæ .

[79] Si consiliis meis acquiescas, et permittas te purificari fonte perenni , et credas unum Deum esse in cælis vivum et verum, poteris cum videre. Ibid .

[80] Et quis erit qui me purificet, ut ego angelum videam? Ibid .

[81] Est senior qui novit purificare homines, ut mereantur videre Angelum Dei . Ibid.

îl văd pe bătrânul Urban fiindcă am un mesaj secret să îi spun. Când vei ajunge în prezenţa bătrânului, să îi spui cuvintele mei pe care le spun acum şi el te va purifica şi te ca iniţia în noi obiceiuri şi bune obiceiuri. La întoarcerea ta, şi intrând în această cameră de care îţi spun tu cei vedea pe sfântul înger devenit prietenul tău şi vei obţine de la el tot ceea ce mi-ai cerut."[82]

CAPITOLUL 6

VALERIAN SE ÎNTÂLNEŞTE CU SFÂNTUL PAPĂ URBAN. ESTE BOTEZAT. ÎNTOARCEREA LUI. SOSIREA LUI TIBURŢIU

Cuprins de o forţă străină, tânărul roman a început să se schimbe la inimă. S-a pus în mişcare şi în primele ore ale dimineţii a ajuns la Urban găsind aşa cum i-a spus Cecilia. I-a spus pontifului despre discuţia din camera nunţii şi că numai el ar fi putut explica de ce se află acolo. Bătrânul s-a umplut de bucurie; a îngenunchiat şi ridicându-şi mâinile spre cer s-a rugat: "Doamne Iisuse Hristoase, autor al bunelor decizii, primeşte fructul semînţei divine pe care l-ai pus în inima Ceciliei. Bunule păstor, Cecilia, slujitoarea ta ca o mieluşea[83] curată a împlinit misiunea pe care i-ai dat-o. Acest soţ care mai înainte era ca un leu turbat acum a ajuns ca cel mai dulce miel. Dacă Valerian nu ar fi crezut nu ar fi venit până aici. Deschide Doamne poarta inimii sale cuvintelor Tale ca să te cunoască că Tu eşti Creatorul lui şi ca el să renunţe la demonul lui şi la pompa şi idolii lui."[84] Urban s-a rugat mult şi Valerian a fost mişcat cu toată puterea sufletului. Dintr-o dată a apărut un om tânăr şi bătrânul pontif şi-a luat veşmintele albe ca zăpadă şi a ţinut în mână o carte scrisă cu litere de aur. Era vorba de cartea Sfântului apostol Pavel apostolul neamurilor şi a doua coloană a Bisericii Romei. În faţa unei asemenea privelişti, Valerian cuprins de teamă a căzut jos ca mort cu faţa la pământ. Augustul bătrân l-a ridicat cu bunătate şi i-a spus: "citeşte cuvintele acestei cărţi şi crede, tu meriţi să fi purificat şi să contempli pe îngerul care este credincios fecioarei Cecilia şi pe care ţi-a promis că îl vei vedea."[85]

Valerian şi-a ridicat ochii şi a început să citească fără să pronunţe cuvintele. Era vorba de pasajul: "este un Domn, o credinţă, un botez, un Dumnezeu şi Tatăl tuturor, Care este peste toate şi prin toate şi întru toţi."[86] După ce a terminat să citească bătrânul l-a întrebat: "crezi tu că este aşa?" Valerian a răspuns cu forţă: "nimic nu este mai adevărat sub cer; nimic nu trebuie să fie crezut mai tare."[87]

După ce a spus aceste cuvinte bătrânul a dispărut şi l-a lăsat pe Valerian singur cu pontiful. Urban nu a uitat să îl ducă pe tânăr la fântâna mântuirii şi când el a fost primit în tainele cele mai auguste ale credinţei lui Hristos, i-a spus să se întoarcă la soţia lui.

Cecilia a învins şi primul trofeu al victoriei sale a fost inima lui Valerian oferită pentru totdeauna Mântuitorului oamenilor. În timpul absenţei soţului ei, ea nu a părăsit camera nupţială care era acum în noapte deplină şi plină de frumosul parfum al fecioriei. Ea s-a rugat pentru a împlinii marea lucrare începută de cuvântul ei şi ea acum îl aştepta pe soţul ei care acum i se părea cel mai bun din lume.

---

[82] Vade in tertium milliarium ab urbe, via quæ Appia nuncupatur; illic invenies pauperes a transeuntibus alimoniæ petentes auxilium; de his enim mihi semper cura fuit, et optime hujus mei secreti sunt conscii : hos tu dum videris, dabis eis benedictionem meam, dicens : Cæcilia me misit ad vos, ut ostendatis mihi sanctum senem Urbanum; quoniam ad ipsum habeo ejus secreta mandata, quæ perferam. Hunc tu, dum videris, indica ei omnia verba mea, et dum te purificaverit, induet te vestimentis novis, et candidis, cum quibus, mox ut ingressus fueris istud cubiculum, videbis angelum sanctum etiam tui amatorem effectum, et omnia, quæ ab ipso poposceris, impetrabis. Acta S. Cæciliæ.

[83] Hugues de Saint Cher, a comentat aceste cuvinte ale lui Isaia, Leo et ovis simul morabuntur, pe care le-a aplicat cu ingeniozitate Sfintei Cecilia care la fel ca o mieluşea locuia cu Valerian comparat cu leul profetului. Aluzia nu devine mai clară în cuvintele Sfântului Urban. Ceea ce a făcut neexplicabile alteraţia acestor cuvinte a urmat în Slujba Sfintei Cecilia sau mai apoi în secolul al IX-lea se citea *apis* în loc de *ovis*. Este evident că textul a fost modificat de această lecţie şi nu mai este găsit în discursul ulterior. Slujba făcută de Sfântul Ambrozie a păstrat cuvântul de ovis după cum este găsit în Faptele sfintei şi la care Bernard însuşi a făcut o aluzie mare în Viaţa lui Malahia.

[84] Domine Jesu Christe, seminator casti consilii , suscipe seminum fructus quos in Cæcilia seminasti , Domine Jesu Christe , Pastor bone, Cæcilia famula tua, quasi ovis argumentosa tibi deservit; nam sponsum, quem quasi leonem ferocem accepit, ad te Domine, quasi agnum mansuetissimum destinavit; iste huc, nisi crederet, non venisset : aperi ergo Domine cordis ejus januam sermonibus tuis, ut te Creatorem suum esse cognoscens, renuntiet Diabolo, et pompis ejus, et idolis ejus. Acta S. Cæciliæ.

[85] Lege hujus libri textum, et crede, ut purificari merearis , et videre angelum, cujus tibi aspectum Cæcilia virgo devotissima repromisit . Acta S. Cæciliæ.

[86] Unus Dominus, una fides, unum baptisma, unus Deus, et Pater omnium, qui super omnia, et in omnibus nobis est. Ibid.

[87] Cumque hoc infra se legisset, dicit ei Senior : Credis ita esse, an adhuc dubitas ? Tunc Valerianus voce magna clamavit dicens : Non est aliud, quod verius possit credi sub cœlo. Ibid.

Valerian care acum era încă îmbrăcat cu tunica albă a neofiţilor şi pe care i-a fost greu să o schimbe,[88] a sosit la uşa camerei. A intrat şi a salutat-o cu căldură pe Cecilia care era prosternată în rugăciune în faţa îngerului Domnului ce avea o înfăţişare mai mare decât mii de focuri aprinse cu cele mai strălucitoare culori. Duhul cel bun ţinea în mână două cununi făcute din trandafiri şi crini.[89] O cunună a pus-o pe capul Ceciliei şi o alta pe capul lui Valerian şi ca să îi facă voia cerului le-a spus celor doi soţi:[90] "meritaţi să păstraţi aceste cununi pentru curăţia inimii voastre şi pentru sfinţenia trupului vostru; fiindcă le-am adus din grădina raiului. Aceste flori nu se ofilesc niciodată, parfumul lor este întotdeauna suav dar nimeni nu le merită la fel ca voi dacă nu sunt curaţi ca fiind binecuvântaţi ai cerului. Acum o Valerian! Fiindcă tu ai respectat voia de a respecta fecioria Ceciliei, Hristos fiul lui Dumnezeu m-a trimis la tine pentru a îţi primii cererile pe care ai să mi le faci."[91]

Tânărul s-a pus în genunchi în faţa mesagerului ceresc şi a îndrăznit să îi ceară: "fratele meu este tot ceea ce este mai scump pe lume pentru mine; el a fost crud cu mine dar acum este în pierzanie şi te rog să nu îl laşi să se piardă. Reduc toate cererile mele la una: de a îl scăpa pe fratele meu Tiburţiu la fel cum el m-a salvat pe mine şi să ne aduci pe amândoi la mărturisirea numelui Său."[92] Prin urmare îngerul s-a întors spre Valerian cu o înfăţişare care a strălucit o bucurie la care în cer au tresărit duhurile celor binecuvântaţi, şi i-a răspuns: "fiindcă ai cerut un har pe care Hristos l-a dat deja şi nu ai dorit nimic pentru tine trebuie să ştii că Hristos a cucerit inima ta prin Cecilia şi tu vei câştiga inima fratelui tău şi amândoi veţi ajunge la martiriu."[93]

Îngerul s-a întors în ceruri şi i-a lăsat pe cei doi soţi în bucuria lor. Cecilia a mărit pe Domnul inimilor care a i-a binecuvântat cu atât de multă milostivire; ea a tresărit la vederea cununilor din trandafiri şi flori a lui Valerian şi a sa pentru a anunţa că şi el va primii cinstea martiriului. Tiburţiu a bătut palma cu fratele lui dar profeţia făcută nu a fost înţeleasă decât de ea. Fecioara trebuia să supravieţuiască celor doi fraţi şi să îi asiste în luptele lor mai înainte să se împlinească voia cerului. Cei doi soţi s-au susţinut în iubirea lor faţă de Hristos care era ca un ospăţ mare şi i-a încurajat să fie vrednici de coroana pe care le-a dat-o îngerul. Neofitul umplut de foc divin care a cuprins inima lui după tainele la care l-a făcut să participe Urban se bucura de marile trăiri ale acestei noi vieţi descoperite în sufletul său. Cecilia însă care a fost iniţiată din copilărie în doctrina mântuirii vorbea cu experienţă şi autoritatea unei creştine experimentate.

Conversaţia lor a mai durat până când Tiburţiu dornic să îşi revadă fratele a intrat şi a suspendat acest dialog vrednic de îngeri. Soţia dragului său frate, Cecilia a devenit sora lui; Tiburţiu l-a întâmpinat cu o îmbrăţişare fraternă;[94] dar mare i-a fost mirarea când a putut să simtă din părul fecioarei o mireasmă care a intrat de florile cele mai proaspetele ale primăverii? Era aproape iarnă şi nu erau flori afară. "De unde a venit Cecilia această odoare de trandafiri şi de crini în anotimpul în care suntem? A întrebat Tiburţiu. Fiindcă simt acum în mâinile mele cea mai frumoasă mireasmă a florilor şi simt acest parfum pe care îl respir. Această mireasmă minunată mă transportă şi parcă îmi înnoieşte toată fiinţa."[95]

---

[88] Ne uimeşte faptul că Valerian a traversat Roma cu roba albă a neofiţilor. Astfel de haine nu erau rare în oraş fiind purtate de oameni de toate naţionalităţile şi era cu greu să recunoşti persoanele din diferite secte care se îmbrăcau la fel şi care purtau la fel de bine haine albe.

[89] Veniens igitur Valerianus indutus candidis vestimentis. Acta S. Cæciliæ.

[90] Cæciliam intra cubiculum orantem invenit, et stantem juxta eam Angelum Domini pennis fulgentibus alas habentem, et flammeo aspectu radiantem, duas coronas habentem in manibus coruscantes rosis, et liliis albescentes. Ibid.

[91] Istas coronas immaculato corde, et mundo corpore custodite, quia de paradiso Dei eas ad vos attuli, et hoc vobis signum erit, nunquam marcidum aspectus sui adhibent florem, nunquam sui minuunt suavitatem odoris, nec ab alio videri poterunt, nisi ab eis quibus ita castitas placuerit, sicut vobis probata est placuisse . Et quia tu , Valeriane, consensisti consilio castitatis, misit me Christus Filius Dei ad te, ut quam volueris, petitionem insinues. Ib.

[92] Nihil mihi in ista vita dulcius extitit, quam unicus mei fratris affectus, et impium mihi est, ut me liberato, germanum meum in periculo perditionis aspiciam ; hoc solum omnibus petitionibus meis antepono, et deprecor, ut fratrem meum Tiburtium, sicut mę, liberare dignetur, et faciat nos ambos in sui nominis confession perfectos. Acta S. Cæciliæ.

[93]Audiens hæc angelus lætissimo vultu dixit ad eum : Quoniam học petisti , quod melius quam te Christum implere delectat, sicut te per famulam suam Cæciliam lucratus est Christus; ita per te quoque tuum lucrabitur fratrem, et cum eodem ad martyrii palmam pervenics . Acta S. Cæciliæ.

[94] Illis epulantibus in Christo, atque in ædificatione sancta sermocinantibus, Tiburtius Valeriani frater advenit, et ingressus est quasi ad cognatam suam, osculatus est caput sanctæ Cæciliæ, et ait, etc. Acta S. Cæciliæ.

[95] Miror hoc tempore roseus hic odor et liliorum unde respiret; nam si tenerem ipsas rosas, aut ipsa lilia in manibus meis, nec sic potuerunt odoramenta mihi tantæ suavitatis infundere; confiteor vobis, ita sum refectus, ut putem me totum subito renovatum. Ibid.

-"Sunt eu o Tiburţiu! A răspuns Valerian, sunt eu cel care am obţinut pentru tine favoarea de a simţii această mireasmă suavă; şi dacă vrei să crezi vei vedea chiar şi florile din care iasă ea. Prin urmare tu vei cunoaşte pe Cel a cărui sânge este roz ca trandafirii şi a cărui carne este albă ca şi crinii.[96] Cecilia şi eu purtăm cununile pe care ochii tăi nu le pot vedea încă din flori ca de purpură şi a purităţii zăpezii."[97]

"Visez sau spui adevărul Valerian?! A întrebat Tiburţiu." – "Până acum viaţa mea a fost un vis, a răspuns hotărât Cecilia, dar acum noi suntem în adevăr şi nu are rost să minţim fiindcă zeii pe care noi i-am adorat sunt demoni."

"Cum ştii acest lucru? a întrebat Tiburţiu." - "Valerian a răspuns: îngerul Domnului m-a povăţuit şi chiar şi tu poţi vedea acest duh bun dacă vrei să te curăţeşti de mucegaiul idolilor. – Şi cât timp a răspuns Tiburţiu trebuie să particip la ceastă purificare care mă va face vrednic să văd pe îngerul Domnului?" "Nu va fi imediată, a răspuns Valerian, jură-mi că vei renunţa idoli şi mărturiseşte că există un singur Dumnezeu în cer." "Nu înţeleg, a răspuns Tiburţiu de ce vrei să îţi promit acest lucru."

CAPITOLUL 7

DIALOGUL LUI TIBURŢIU CU CECILIA ŞI VALERIAN. CONVERTIREA ŞI BOTEZUL LUI

Cecilia a tăcut în timpul acestui dialog al celor doi fraţi şi ea a lăsat cuvântul neofitului în ardoarea zelului pe care îl avea. În cele din urmă era firesc ca Valerian să îi vorbească primul lui Tiburţiu; dar fecioara hrănită în primii ani ai copilăriei în doctrina evanghelică avea un dar mai bun al vorbirii decât soţul ei care i-a cerut unui păgân să renunţe la idolii săi. Începând cu argumentele vechilor profeţi, a apologeţilor creştini şi a martirilor care au trăit înainte, despre vanitatea acestor simulacre la picioarele cărora lumea se închina, deci fecioara a luat cuvântul:

"O Tiburţiu îmi este teamă că nu ai înţeles că statuile din pământ, din lemn, din piatră, din alamă sau din orice alt metal, nu sunt dumnezei. Aceşti idoli falşi pe care păienjenii îşi fac pânzele lor şi păsările îşi fac cuiburile şi găinaţul;[98] aceste statui din care materie este luată din pământ din mâna manufacturilor condamnaţi în mine, cum poate să fie dumnezei, cum putem să îi numim dumnezei şi să ne punem încrederea în aceste obiecte? Spune-mi Tiburţiu, există vreo diferenţă dintre un cadavru şi un idol? Un cadavru încă are toate membrele, dar nu are nici suflare, nici voce şi nici sentiment. La fel idolii au membre dar nu pot face nici o acţiune şi sunt asemenea unui om mort. Mai mult, un om care are viaţă are viaţă în ochi, în urechi, în gură, în miros, în picioare, în mâini care au duh de viaţă; dar idolul a început prin a fi mort, continuă prin a fi mort şi nu a trăit şi nici nu va trăii."[99]

Tiburţiu a fost frapat de faptul că aceşti idoli erau numai nişte simulacre şi a răspuns imediat: "da aşa este şi cine nu înţelege acest lucru este asemenea unei brute."[100] După acest răspuns Cecilia a fost cuprinsă de bucurie, s-a ridicat şi a luat în braţe pe acest păgân care a început să vină la lumina: "de azi înainte vei fi fratele meu. Iubirea Domnului a făcut pe fratele tău soţul meu şi cred că prin faptul că ai renunţat la idoli m-ai recunoscut ca sora ta adevărată. A venit momentul să crezi; mergi cu fratele tău pentru a primii regenerarea. După aceasta tu îi vei vedea pe îngeri şi vei obţine iertarea de toate păcatele tale."[101]

---

[96] Ar fi inutil fără de nici o îndoială să remarcăm că Valerian a desemnat în acest limbaj figurat taina Euharistiei pe care primii creştini nu o descopereau necredincioşilor şi care le era făcută cunoscută catehumenilor cu o zi înainte de a fi botezaţi.

[97] Odorem quidem meruisti, me interpellante, suscipere, modo te credente promereberis etiam ipso roseo aspectu gaudere, et intelligere cujus in rosis sanguis florescit, et in liliis cujus corpus albescit; coronas enim habemus, quas tui oculi videre non prævalent, floreo rubore, et niveo candore vernantes. Acta S. Cæciliæ.

[98] Prima origine a *cuiburilor* puse pe capul statuilor zeilor au apărut din dorinţa de a îi proteja de perturbările din aer şi contra insultelor păsărilor după cum vorbea aici Sfânta Cecilia. Mai apoi *cuibul* pe care îl vom găsii la egipteni şi la etrusci a devenit un semn al veneraţiei faţă de statuia pe care o decorau; dar Tibulle şi Horaţiu au făcut o aluzie vulgară la cei care aveau o astfel de coafură. Acuzaţia Sfintei Cecilia care a motivat această notă este o nouă trăsătură făcută pentru a ajuta pe alţii să constate vechimea Faptelor noastre.

[99] Acta S. Cæciliæ.

[100] Tunc cum omni alacritate Tiburtius ait : Qui ita non credit pecus est . Acta S. Cæciliæ.

[101] Hæc dicente Tiburtio, Sancta Cæcilia osculata est pectus ejus, et dixit : hodie meum te fateor vere esse cognatum; sicut enim mihi amor Domini fratrem tuum conjugem fecit, ita te mihi cognatum contemptus faciet idolorum : unde quia paratus es ad credendum, vade cum fratre tuo ut purificationem accipias, per quam merearis angelicos vultus aspicere, et omnium tuarum veniam invenire culparum. Ibid.

Prin urmare Tiburţiu s-a adresat lui Valerian: "cine este omul la care vrei să mă conduci?" – "Un om mare, a răspuns Valerian, el se numeşte Urban, un bătrân cu părul alb, cu o faţă angelică, cu predici veritabile şi pline înţelepciune." – "Nu este acesta, a răspuns Tiburţiu, cel pe care creştinii în cheamă papă al lor? Am înţeles că el a fost condamnat de două ori şi că acum se ascunde în nu ştiu ce subteran. Dacă va fi găsit el va fi dat să fie ars şi dacă noi suntem găsiţi cu el vom avea parte de aceiaşi soartă. Aşa că fiindcă noi vom ajunge să vedem o fiinţă din cer, riscăm pe pământ un supliciu crud."[102]

Deşi a ajuns să deteste idolii, Tiburţiu nu era încă gata să asume suferinţele de aici de jos de pe pământ; aşa că Cecilia a venit în ajutorul lui. "În cele din urmă, i-a spus ea, dacă ar fi existat numai această viaţă şi dacă nu ar mai fi existat alta atunci avem toate motivele să ne temem, dar dacă mai există o viaţă care nu se termină niciodată, trebuie să ne îndoim de cea care trece fiindcă cu preţul acestei vieţi trecătoare o vom câştiga pe cea veşnică nu?"

Un astfel de limbaj era cât se poate de nou pentru un tânăr crescut în societatea romană din secolul al III-lea unde erau la modă cele mai umilitoare superstiţii, o corupţie a moravurilor care se găsea la nivelul ui Heliogabala şi toate aberaţiile unui filosof sceptic; totuşi el a răspuns fecioarei: "niciodată nu am înţeles aceste lucruri: mai există o viaţă după aceasta?" "Puteam oare noi să numim viaţă ceea ce trăim în această lume? Avem toate durerile trupului şi alte sufletului după care vine moarte care curmă toate plăcerile şi toate neliniştile. Când viaţa se termină poţi spune că nici nu a fost fiindcă ceea ce nu a fost este un nimic. Când vine a doua viaţă după prima ea este bucurie veşnică pentru drepţi şi chinuri veşnice pentru păcătoşi." – "Totuşi, a răspuns Tiburţiu, cine a ajuns la această a doua viaţă? S-a întors de acolo cineva pentru a ne spune ce se întâmplă acolo? Pe ce mărturii ne putem baza?"

Atunci Cecilia a luat cu majestate un apostol şi a citit aceste cuvinte: "Creatorul cerului şi a pământului şi a tot ceea ce există, a născut un Fiu din propria lui substanţă, mai presus de toate fiinţele şi El a purces din voinţa Sa dumnezeiască pe Duhul Sfânt; Fiul prin care s-au creat toate lucrurile şi Duhul Sfânt pentru a ţine în viaţă toate. Tot ceea ce există, Fiul lui Dumnezeu născut din Tatăl, a creat; tot ceea ce este creat, este animat[103] de Duhul Sfânt care purcede de la Tatăl."[104]

-"Spune-mi cum, a întrebat Tiburţiu, mai tot timpul, o Cecilia, ai spus că trebuie să credem într-un singur Dumnezeu şi acum vorbeşti de trei dumnezei." Cecilia a răspuns: "Există un singur Dumnezeu în toată maiestatea Lui şi dacă vrei să ştii cum există într-o Sfântă Treime, ascultă această comparaţie. Un om posedă în acelaşi timp înţelepciune; fiindcă prin înţelepciune noi înţelegem raţiune, memorie şi inteligenţă; raţiunea descoperă adevăruri, memoria le păstrează şi inteligenţa le explorează. Spunem noi că în acest om există mai multe înţelepciuni? Dacă un om posedă trei funcţii într-o singură înţelepciune, putem noi să ezităm să recunoaştem o a Treime maiestuoasă în esenţa unică a Dumnezeului atotputernic?"[105]

Tiburţiu uimit de lumina unei taine aşa de înalte a spus: "O Cecilia, limbajul uman nu se poate să se ridice la explicaţii aşa de luminoase; este îngerul lui Dumnezeu care vorbeşte prin gura ta." Aşa a fost de vie recunoştinţa unui tânăr faţă de lumina dumnezeiască ale căror raze începeau să se pogoare spre el. El nu a îndrăznit să o mai întrebe nimic pe Fecioară, interpreta cerului, dar s-a adresat fratelui său Valerian: "Valerian, a spus el, eu mărturisesc taina unui singur Dumnezeu; eu nu doresc decât încă un lucru: de a înţelege urmarea acestui discurs ca să îşi clarific

---

[102] Tunc dicit fratri suo Tiburtius : Obsecro, frater, ut dicas mihi ad quem me ducturus es ? Respondit Valerianus : Ad magnum virum, Urbanum nomine, in quo est aspectus angelicus, et veneranda canities, sermo verus, et sapientia conditus. Dicit ei Tiburtius : Tu illum Urbanum dicis, quem Papam suum Christiani nominant ? Hunc ego audivi jam secundo damnatum, et iterum pro ipsa re qua damnatus est latebram sui præcavere fovendo; iste si inventus fuerit, sine dubio atrocibus dabitur flammis, et, ut dicit solet, centenas exolvet, et nos simul cremabimur, si ad illum fuerimus inventi, et dum quærimus divinitatem in cælis latentem, incurrimus furorem exurentem in terris. Acta S. Cæciliæ.

[103] Cœli, terræque, maris, et omnium volucrum, repentium, ppe cudumque creator ex se ipso antequam ista omnia faceret, genuit Filium, et protulit ex virtute sua Spiritum Sanctum; Filium ut crearet omnia; Spiritum, ut vivificaret universa; omnia autem quæ sunt, Filius ex Patre genitus condidit ; universa autem quæ condita sunt, ex Patre procedens Spiritus Sanctus animavit. Ibid.

[104] Sfânta Cecilia vorbeşte aici de două ori de Duhul Sfânt care purcede de la Tatăl fără să spună că El purcede şi de la Fiul. Acst limbaj aparţinea Bisericii primare care insista pe faptul că Duhul Sfânt purcede numai din Tatăl. Nu este locul potrivit aici să vorbim mai mult despre această dogmă şi cum era ea văzută în primele secole dar trebuie să vedem în cuvintele sfintei vechimea afirmaţiilor dogmatice.

[105]Unus est Deus in Majestate sua, quem ita in Sancta Trinitate dividimus, ut in uno homine dicimus esse sapientiam, quam sapientiam dicimus habere ingenium, memoriam et intellectum : nam ingenio adinvenimus quod nos didicimus : memoria tenemus quod docemur; intellectu advertimus quicquid vel videre nobis contigerit, vel audire; quid modo faciemus ? Numquid non ista tria una sapientia in homine possidet ? Si ergo homo in una sapientia trium possidet numerum, quomodo non Deus omnipotens in una Deitate suæ Trinitatis obtinet majestatem? Acta S. Cæcilią.

îndoielile." – "Tiburţiu, mie trebuie să te adresezi, a răspuns Cecilia. Fratele tău este încă în haina albă a neofitului şi nu este în măsură să răspunde la toate întrebările tale, dar eu care sunt instruită în tainele înţelepciunii lui Hristos, pot să îţi răspuns de toate întrebările pe care le ai."[106] - "Bine a răspuns Tiburţiu, aş vrea să ştiu cine va spus că mai există o a doua viaţă?"

Fecioara a început să vorbească din nou cu un entuziasm ceresc: "Tatăl l-a trimis de sus din cer pe propriul lui Fiu care a luat trup din Sfânta Fecioară. Acest Fiul dumnezeiesc a început să predice pe muntele sfânt şi a spus aceste cuvinte: popoare veniţi la Mine. Aşa că spre el sunt atrase toate veacurile, toate sexele şi toate condiţiile sociale. El le-a spus la toţi: pocăiţi-vă de ignoranţa în care aţi căzut fiindcă a sosit împărăţia lui Dumnezeu care va pune capăt împărăţiei omului. Dumnezeu vrea să vă facă părtaşi împărăţiei Sale pe cei care cred şi cel care este cel mai sfânt va primii cea mai mare mărire. Păcătoşii vor fi chinuiţi veşnic şi focul îi va devora fără să îi consume. Drepţii vor fi înconjuraţi de a mărire şi splendoare veşnică şi bucurie veşnică va fi partea lor. Nu căutaţi fii oamenilor plăcerile trecătoare ale acestei vieţi ci asiguraţilor fericirea veşnică a vieţii care va venii. Prima este scurtă, a doua va dura veşnic."

"Oamenii nu au crezut aceste vorbe şi i-au spus: cine sunt cei care au văzut această viaţă ca să certifice adevărul a ceea ce ne-ai spus?"[107] Fiul lui Dumnezeu le-a răspuns: "dacă voiţi să îi vedeţi pe morţii pe care i-aţi îngropat readuşi la viaţă, oare veţi crede adevărul? Dacă nu mă credeţi pe Mine nu ve-ţi crede pe cei pe care Eu i-am creat."

"Ca să elimine toate îndoielile El s-a dus cu oamenii spre morminte, şi a adus la viaţă oameni care au murit de două sau trei zile şi care miroseau urât. El a mers pe valurile mării ca pe uscat, a certat vânturile şi a oprit furtuni. Orbilor le-a redat vederea, pe mulţi i-a făcut să vorbească, a dat auzul surzilor, folosinţa membrelor paraliticilor şi şchiopilor, i-a eliberat pe posedaţi şi a pus pe fugă demonii."

"Dar necredincioşii s-au scandalizat de aceste minuni fiindcă oamenii au început să Îl urmeze şi punând hainele lor în faţa lui strigau: binecuvântat este Cel ce bine întru numele Domnului! Oamenii numiţi farisei invidioşi pe triumfurile lui L-au dat guvernatorului Pilat căruia i-au spus că este un magician şi un om plin de fărădelegi. Ei au creat o revoltă tumultoasă în mijlocul căreia El a fost răstignit. El, ştiind că moartea Sa avea să câştige mântuirea lumii S-a lăsat prins, insultat, biciuit şi dat morţii. El ştia să patima Lui putea să îl lege de demon şi să ţine departe pe aceste duhuri necurate.

El a fost înlănţuit deşi nu a greşit cu nimic pentru ca neamul omenesc să fie eliberat de păcat. A fost blestemat deşi El a binecuvântat tot timpul după care a fost ucis. El a acceptat să fie jucăria ticăloşilor pentru a ne elibera de iluziile demonilor în care am fost ţinuţi chiar noi. A fost încoronat cu o cunună de spini pentru a ne sustrage de pedeapsa capitală din spini păcatelor care ne fac vrednici de pedeapsă. I-a fost dat să bea oţet pentru ca omul să îşi recâştige gustul pierdut când primul om a gustat din pomul interzis prin care moartea a intrat în lume. El a băut acest oţet pentru a scoate din nou toată acreala care ne-a cuprins. A fost dezbrăcat pentru a ne acoperii cu un veşmânt alb luminos toată goliciunea produsă de primii protopărinţi prin viclenia şarpelui. A fost pus pe lemnul patimii Sale pentru a ne ridica din blestemul lemnului care ne-a făcut să pierdem raiul. A lăsat ca moartea să vine spre El şi ca să facă ca cei care au devenit prizonierii şarpelui să îl ia El în captivitate pe şarpe.

În cele din urmă, atunci când elementele lumii au ajuns să Îl contempleze pe Creatorul lor pe cruce, le-a cuprins un mare cutremur: pământul s-a cutremurat, pietrele s-au deschis, soarele s-a întunecat, şi un voal lugubru a acoperit lumea. O paloare roşiatică a cuprins razele pale ale lunii şi parcă stelele au căzut de pe cer. Trupurile a mai multor sfinţi au înviat şi au ieşit din mormintele lor pentru a atesta că Mântuitorul s-a pogorât la iad, că a smuls sceptrul demonului şi prin moarte pe moarte a călcat şi că de acum înainte a eliberat şi a scos din captivitate pe cei care cred în El.

Iată de ce noi ne bucurăm atunci când suntem maltrataţi în numele Său fiindcă noi ne găsim mărirea noastră în persecuţii. Trebuie să fie aşa fiindcă noi ştim că viaţa noastră învechită şi mizerabilă face loc vieţii veşnice pe care

---

[106] De his mecum loquere, quia tyrocinii tempus fratrem tuum tibi prohibet dare responsum : me autem, quam ab ipsis incunabulis Christi sapientia docuit, ad quamcumque causam quærere volueris, imparatam habere non poteris. Acta S. Cæciliæ.

[107] Se poate vedea aici că Sfânta Cecilia a enunţat adevărurile evanghelice în termeni generali care nu confirmă literal ceea ce spune Noul Testament. Hristos nu s-a adresat întregii umanităţi ci numai evreilor. Dar trebuie să ne dăm seama că vorbm aşa El s-a adresat cam la toată umanitatea, fiindcă a venit pentru toţi şi că legea nouă trebuia predicată la toţi. Tiburţiu a înţeles în general ceea ce a voit să îi spună Cecilia. La fel de bine nu evreii au ridicat obiecţiile pe care le spune Cecilia aici ci mai mut păgânii atunci când ei au fost abordaţi de apostoli. Este foarte adevărat că la vremea venirii lui Mesia evreii au făcut mari avansuri materiale. Secta seducheilor în special, a profesat grosierismul senzualismului şi pe evreii trupeşti faţă de cei duhovniceşti.

Fiul lui Dumnezeu înviat din morţi a promis-o apostolilor care L-au văzut când S-a înălţat la cer. Este destul mărturia a trei persoane a ne da seama de înţelepciunea unui om, dar Hristos a înviat nu s-a arătat numai celor doisprezece apostoli ci la 500 de persoane ceea ce nu poate să aducă nici o îndoială cu privire la învierea Lui. Ucenicii lui, care au fost trimişi în toată lumea să predice aceste lucruri, au făcut acest lucru prin mai multe minuni. În numele Lui a tămăduit orice boală, a pus pe fugă demonii şi au dat viaţă morţilor."

"O Tiburţiu, eu cred acum că nu am omis nimic ca să îţi ofer un răspuns pe măsura aşteptărilor tale; iată de ce nu este eronat să ajungi să dispreţuieşti din străfundul inimii această viaţă trecătoare şi că începi să cauţi cu curaj şi cu ardoare pe cea care va urma. Cel care are credinţă în Fiul lui Dumnezeu şi care împlineşte poruncile Lui, nu va fi atins de moarte când va părăsii acest trup trecător; ci va fi primit de sfinţii îngeri şi va fi dus în partea fericită a raiului. Dar moartea s-a unit cu demonul pentru a lega pe oameni prin mii de perturbări şi ajuns să le distragă atenţia prin necesităţi prosteşti pe care li le sugerează. Iată de ce ei sunt intimidaţi fiindcă ei cred că toată această frumuseţe senzuală care îi vrăjeşte este făcută de lăcomia care îi stăpâneşte; şi prin mai multe curse rele în care sunt prinşi ei ajung să creadă că singura viaţă care există este cea prezentă după care sufletele lor ieşite din trupuri sunt pur şi simplu golite şi nu au asupra lor decât petele păcatelor. O Tiburţiu, eu spun că doar am făcut o introducere la un subiect aşa de vast dar dacă nu ai înţeles întreabă-mă şi eu îţi voi răspunde."[108]

Dar tânărul păgân a înţeles totul şi discursul rapid al Ceciliei i-a reînnoit tot sufletul. Au început să îi curgă lacrimile şi a izbucnit în plâns. Sufletul său încă nou şi-a dat seama de acest viciu care s-a format şi care ţinea oamenii blazaţi în plăceri sau lăcomie. "Oh, aş vrea să stau tot timpul la picioarele Ceciliei şi îmi dau seama că inima mea s-a legat numai de cele de aici şi de acum mă voi interesa numai de cea care va să vie şi de aici înainte promit că voi face acest lucru."[109]

După această promisiune făcută ţinând mâinile Ceciliei de care a tresăltat de bucurie inima apostolului, Tiburţiu s-a întors spre Valerian: "dragul meu frate să ai milă de mine. Nu mai este mult timp: mă înspăimânt destul de târziu şi nu mai suport greutatea care mă apasă. Du-mă imediat la omul lui Dumnezeu te rog mult, pentru ca el să mă cureţe şi să mă facă partaş la această viaţă pe care o doresc."[110]

Au trecut două zile de la acea noapte a nunţii care a speriat-o pe Cecilia şi iată cum fecioria creştină totdeauna fecundă în suflete a dat atât de mult fruct. Soţia credincioasă, după cum spune Sfântul apostol Pavel şi-a mântuit soţul necredincios[111] şi acesta prin meritul credinţei sale a obţinut sufletul fratelui său.

Valerian şi Tiburţiu au lăsat-o pe Cecilia de care s-au folosit atât de mult pentru a părăsii minciuna păgână şi a venii la adevărul creştin şi cei doi fraţi au plecat repede să se întâlnească cu Urban. Cât s-au bucurat îngerii să îi vadă pe aceşti doi fraţi pe drumul Via Appiană unul purtând încă veşmântul alb al botezului şi altul grăbindu-se ca cerbul la izvor. Ajunşi la picioarele pontifului i-au spus ce s-a mai întâmplat de cât primul neofit a venit la credinţă prin soţia lui şi bătrânul a mulţumit Domnului că a oferit Bisericii Sale aceste două triumfuri de convertire. El l-a primit pe Tiburţiu cu bucurie şi tânărul a fost mai apoi botezat de unde a ieşit curăţit, vesel şi respirând cu bucurie aerul acestei vieţi noi pe care a primit-o cu atâta ardoare.

Valerian a purtat 7 zile veşmintele alb al neofitului după care a revenit la Cecilia. Pontiful l-a reţinut pe Tiburţiu 7 zile şi prin Mirungerea Duhului Sfânt l-a consacrat soldat al lui Hristos. Tânărul a fost transformat de gravurile şi coroanele pe care le-a văzut inscripţionate pe mormintele martirilor care au avut asupra lui un efect de ardoarea necunoscută până atunci şi parcă un presentiment ceresc l-a făcut să înţeleagă că la un moment dat se va confrunta cu moartea şi la fel va fi şi cu Valerian simţind că mâinile Ceciliei au înmormântat omul vechi din el pentru ca unul nou să se nască. În aşteptarea acestui moment îngerii din cer s-au pogorât la el şi el a început să vorbească cu ei. Dacă el a mărturisit o dorinţă de a ajunge în rai aceşti mesageri i-au clarificat tot ceea ce a voit să ştie tratându-l ca pe un frate al lor.[112]

---

[108]Acta S. Cæciliæ.

[109]Si de ista vita ulterius, vel mente tractavero, vel cogitavero, vel cogitatione quæsiero, in illa vita non inveniar; habeant stulti lucrum labentis temporis, ego qui usque hodie sine causa vixi, jam non sit sine causa quod vivo. Ibid.

[110] Miserere mei, frater charissime, et rumpe moras, quarum nexus patior; dilationes timeo, pondus ferre non possum : obsecro te, perduc me ad hominem Dei, ut me purificans illius vitæ participem faciat . Acta S. Cæciliæ.

[111] 1 Corintei 7, 14.

[112] Tantam deinceps gratiam consequutus est Domini, ut et Angelos Domini videret quotidie, et omnium quæ poposcisset a Domino protinus eveniret effectus. Acta sanctæ Cæcilie.

Cecilia şi Valerian au admirat minunile harului dumnezeiesc din inima lui Tiburţiu şi lucrurile care îi unea pe cei trei prieteni au devenit în fiecare zi din ce în ce mai moi şi mai în guste. Influenţa acestei case sfinte a început să se resimtă în Roma şi creştinii din Roma se bucurau de cinstea care le revenea încrederii lor în marile exemple de virtute oferite de familia patricienilor care s-a fondat pe marea familie a lui Hristos. Cecilia domina prin autoritatea caracterului ei şi prin elocvenţa cuvântului ei. Nu mai era fecioara timidă dată de părinţii ei unui soţ idolatru; gata pentru orice fel de luptă, gata de orice polemică, ea stătea pe cele mai solide metereze ale Bisericii Romane.

Având deja capacitatea să însufleţească în cele din urmă a putut să îţi manifeste iubirea faţă de cei săraci în Hristos. Ea nu a mai ţinut nici o podoabă din cele pe care doamnele romane de rangul său le aveau fără să piardă nimic din smerenia şi umilinţa unei creştine.[113] Depăşind vanităţile sexului ei feminin, călcând sub picioarele ei lumea şi pompa ei, rugându-se zi şi noapte Mirelui ceresc şi eliberată de povara trupului, Cecilia nu era parte de aceste creştine pe care le critica Tertulian. "Nu ştiu, le-a spus ea, dacă mâinile obişnuite cu brăţări vor putea suporta lanţurile, dacă picioarele legate cu bandă vor putea fugii peste obstacolele făcute de săgeţile arcurilor. Cred că ţeasta împodobită cu perle şi damnate va cumva lăsa locul sabiei."[114] Femeia creştină nu trebuia să piardă din vedere niciodată acest moment fericit sau redutabil pentru el fiindcă ele sunt chemate să Îl mărturisească pe Iisus Hristos. Se pare că Cecilia aspira cu tărie să părăsească această lume şi să se îmbrace cu această robă nupţială a sângelui roşu. În consecinţă ea continua să privească suferinţa celor delicaţi şi se spune că sub hainele de patriciană ea purta o cămaşă din păr aspru.

CAPITOLUL 8

ALEXANDRU SEVER PLEACĂ DIN ROMA. VIOLENŢELE EXERCITATE ASUPRA CREŞTINILOR. VALERIAN ŞI TIBURŢIU SUNT CITAŢI SĂ VINĂ ÎN FAŢA PREFECTULUI ROMEI. INTEROGATORIUL LUI TIBURŢIU

Era spre primăvară când armatele romane aveau obiceiul să intre în campanie. Fie din cauza faptului că Alexandru a pornit contra perşilor în acel an, fie că armatele acestui împărat au plecat împotriva altor duşmani, el a plecat din Roma într-un astfel de mod că trăsăturile regimului lui au devenit o amintire pentru posteritate.[115]

Roma în avea prefect[116] atunci pe Turcius Almachius, un personaj cunoscut pentru ura sa contra creştinilor. După cum am spus mai sus, antipatia contra noii religii fermenta cu violenţă în inima primilor magistraţi ai imperiului şi ei nu suportau decât cu foarte mare greutate toleranţa impusă lor de conduita personală a împăratului. Acum era momentul potrivit de a acţiona împotriva acestei secte odioase şi caracterul lui Alexandru făcut puţin îndoielnice efectele unei nemulţumiri serioase. Vechile edicte erau întotdeauna permanente şi prinţul nu a fost o persoană gata de a se mărturisii în favoarea creştinilor cu un reproş de mustrare al legilor imperiului. Prin urmare, era totdeauna vreme să fie respinsă greşeala făcută cu însuşi creştinii, aceşti duşmani ai neamului omenesc asupra cărora prezenţa şi progresul trebuiau să fie exercitate evident de pasiunea poporului şi acest lucru putea să ducă la o revoltă, care ar fi putut să se termine prin a se descoperii că magistraţii nu procedau legal contra celor care de fapt chiar ei i-au influenţat, motiv care pare să fie un pretext veşnic.

---

[113] Picturi diverse din criptele romane ne dau portrete a mai multor femei martire care erau destul de bine împodobite şi data la care au fost făcute aceste fresce era de prin secolul III. Freza uneia dintre aceste figuri aparţine evident din perioada lui Gordin şi Filip. (Vezi Bottari, Sculture e pitture sagre.). Invectivele aduse de Tertulian pentru folosinţa admisă a unui mare număr de doamne creştine de a păstra podoabele pe care le-au folosit mai înainte de botez. Pe acest lucru ne-am bazat când am făcut afirmaţia de mai sus despre podoabele Ceciliei.

[114] Ceterum nescio an manus spatalio circumdari solita in duritiam catenæ stupescere sustineat. Nescio an crus periscelio lætatum in nervum se patiatur arctari, Timeo cervicem, ne margaritarum et smaragdorum laqueis occupata, locum spatæ non det. De cultu fæminarum. Cap. x .

[115] Dimpreună cu Pagi şi F. Bianchini tindem să plasăm acest an în 230 odată cu expediţia lui Alexandru contra perşilor şi ceea ce ştim din monumentele epocii este că a existat o expediţie în orient şi o reîntoarcere victorioasă. Colecţa gravată de Mezzabarra are trei din următoarele medalii: prima, pe care prinţul este desemnat IMP: CAES ALEXAND: AUG şi care are pe spate această dată: P.M. TR.P. VIII. COS. P. P. S. C. care arată un soare care se mişcă spre orient. Celelalte două cu aceleaşi dăţi ale tribunalului şi a consulatului, se pare că oferă pe spate p imagine pe care era Alexandru ţinând o ramură de laur şi un stindard; pe cealaltă parte pe acest împărat încoronat după o victorie înconjurat de soldaţi şi purtat pe un scaun. Ceea ce este esenţial pentru mărturia noastră este de a constata absenţa lui Alexandru prima parte a anului 230 şi acest fapt pare incontestabil din cauza medaliilor pe care le-am citat.

[116] Prefectul Romei, *praefectus urbis* exercitat o putere strict civilă şi nu trebuie să fie confundat cu Prefectul Pretoriului.

Violenţele lui Almachius au cuprins această parte a creştinătăţii numeroase de Romei formată de oameni simplii. Carnagiul a fost considerabil şi prin urmare prefectul a început să se teamă de reclamaţii. Nu numai că mulţimile au suferit tot felul de torturi dar Almachius voia ca trupurile lor să rămână fără morminte.[117] Se ştie de zelul pe care primii creştini l-au arătat pentru a îşi înmormânta pe martirii morţi şi câţi dintre ei au luat cununa veşnică şi ei ofereau acest merit celor care au obţinut-o deja. Oraşul morţilor glorioase cuprindea drumuri vaste şi tenebroase în jurul meterezelor Romei unde ei formau un bulevard invizibil; prin urmare străzile lui încrucişate în toate sensurile nu au obţinut deja dezvoltarea necesară pentru sosirea atâtor soldaţi ai lui Hristos, sacrificaţi sub persecuţiile teribile ale lui Maximin, Deciu şi Diocleţian. Acolo se odihneau *în pace*[118] aceste falange valoroase în care sângele a cimentat edificiul Bisericii; dar furtuna provocată de Almachius i-a constrâns să reîntărească rândurile deja prinse într-o şedere tăcută dacă predecesorul lui Urban, Calixt în prevederea lui pastorală nu le-ar fi luat-o înainte prin lărgirea cimitirului de la Via Appiană, unde şi-a adăugat şi el numele.[119]

Creştinii care vedeau de îngroparea cruntă şi sfâşietoare a martirilor, trebuiau să le cumpere în greutate cu aur locul de veci al fraţilor lor şi nu se putea face nici o economie pentru a face mormântul complet. Se reuneau cu iubire membrii separaţi de sabie, colectau sângele cu buretele pe care îl puneau în fiole sau vase de sticlă, căutau instrumentele de tortură cu scopul de a păstra pentru posteritatea creştină mărturia completă a victoriei după care puteau constata că Hristos a câştigat prin sângele soldaţilor Săi. Se pare că pe această fundaţie super-umană trebuia să se odihnească noua Romă fiindcă mâna lui Dumnezeu şi nu cea a omului a lucrat în această transformare uimitoare a imperiului.

Valerian şi Tiburţiu s-au distins printre toţi creştinii Romei prin sârguinţa lor de a găsii trupurile celor sacrificaţi ai fraţilor lor creştini. Şi-au dat deja toate economiile lor pentru a le pregătii morminte pentru aceşti atleţi generoşi, săraci după carne dar deja regi în palatele cerului. Gata să mărturisească respectul lor faţă de aceşti glorioşi martiri, ei s-au impregnat de acelaşi parfum[120] preţios şi în timp ce îi sprijineau prin mai multe milostenii şi prin toate lucrările filantropiei faţă de familiile creştinilor care şi-au pierdut pe membrii principali şi care i-au lăsat fără resursele necesare unei vieţi decente.

Nu a întârziat nici denunţul celor doi fraţi către prefectul Almachius cu plângerea pentru largheţea lor faţă de persoanele în vârstă şi pentru faptul că înmormântau trupurile martirilor. Amândoi au fost arestaţi şi duşi în faţa tribunalului lui Almachius. Prefectul nu avea intenţia de a îi condamna la moarte; el voia mai mult să îi intimideze şi de a obţine o satisfacţie pentru violarea publică a ordinelor sale.

"Cum se poate ca voi care sunteţi de cea mai nobilă viţă să ajungeţi să vă asociaţi cu una dintre cele mai superstiţioase secte? Am înţeles că aţi ajuns să vă daţi banii pentru a înmormânta pe cei care au fost condamnaţi pentru crimele lor. Înseamnă că voi sunteţi complicii lor şi acest lucru vă face să le daţi un mormânt onorabil?" Văzând uşurinţa acestui limbaj al prefectului şi care a acţionat fără ordinele prinţului (împăratului) prin violenţele care le-a făcut contra creştinilor; ei bine ei au invocat că nu a fost dat nici un edict şi că el impută crime imaginare ale morţii crude pe care atât de mulţi credincioşi au suferit-o din cauza sentinţelor sale.

Cel mai tânăr dintre cei doi fraţi a luat cuvântul. "Pluto din cer! A spus Tiburţiu, însemnă că cei pe care tu îi numeşti complicii noştri au fost mai mulţi dintre servitorii tăi! Ei au avut bunăvoinţa de a prelua ceea ce părea altceva şi care prin urmare nu este nimic; fiindcă prin moartea lor ei au obţinut ceea ce nu este încă şi care este de fapt singura realitate. Noi trebuie să le imităm viaţa sfântă şi să mergem într-o zi pe urmele lor!"

Almachius nemulţumit de fermitatea acestui răspuns a căutat un motiv pentru a întrerupe discursul acestui tânăr. El a crezut că poate îmblânzii situaţia deschizând subiectul cât de mult semănau cei doi fraţi. "Spune-mi Tiburţiu,

---

[117]Turcius Almachius Urbis Præfectus Sanctos Domini fortiter laniabat, et inhumata jubebat eorum corpora derelinqui. Acta sanctæ Cæciliæ.

[118] *In pace;* aceste două cuvinte pe care le citim atât de des pe mormintele martirilor era de fapt ceea ce apsiratu primii creştini ca urmare a luptei lor. Ei au împrumutat aceste cuvinte ale Ecclesiastului (XLIV, 14): *Corpora ipsorum in pace sepulta sunt,* pe care Biserica romană încă îl cântă la slujba martirilor.

[119] Fecit aliud cœmeterium Via Appia, ubi multi Sacerdotes et Martyres requiescunt, quod appellatur usque in hodiernum diem Cemeterium Callisti. Anastas. in Calixto.

[120] Dacă se poate spune că creştinii petreceau puţin timp în tâmâieri, păgânii din contră foloseau multă tămâie în sacrificiile lor, în schimb Tertullian a convenit că ei făceau multe cu alte parfumuri care le erau necesare pentru mormintele martirilor. « Thura plane non emimus. Si Arabiæ queruntur, scient Sabæi pluris et carioris suas merces Christianis sepeliendis profligari, quam diis fumigandis. » Apologet. Cap. XLII.

cine este mai în vârstă dintre voi?" Aceasta a fost întrebarea judecătorului. "Fratele meu nu este mai în vârstă decât mine şi nici eu nu sunt mai în vârstă decât el; Dumnezeul cel unic sfânt şi veşnic ne-a făcut prin harul său egali."[121]

"Ei bine, a spus Almachius, spuneţi-mi ce pare un lucru şi de fapt nu este nimic." - "Tot ceea ce există în această lume, a răspuns vivace Tiburţiu, tot ceea ce înlănţuieşte sufletele în moartea veşnică şi de care vremurile sunt pline." - "Acum spune-mi a zis Almachius, ce pare şi ce este totuşi singura realitate? – Este, a spus Tiburţiu viaţa veşnică pentru drepţi şi chinurile veşnice pentru cei fărădelege. Ambele se apropie şi printr-o disimulare tristă noi ne facem că nu vedem ceea ce va venii în mod inevitabil. Ochii trupului nostru se opresc la obiectele timpului şi acum propria noastră conştiinţă noi o folosim pentru a stinge ceea ce este bine în termenii a ceea ce nu este convenient pentru rău şi declarăm răul însuşi prin faptul că îi atribuim prerogativele binelui."

Almachius l-a întrerupt pe tânărul om: "ştiu sigur că tu vorbeşti din inimă, i-a spus el. – Bine spui tu, i-a zis Tiburţiu, eu vorbesc prin duhul care există de secole, dar El deţine inima pe care i-am dat-o lui Iisus Hristos.[122] – Dar ştii tu ce vorbeşti?" a răspuns prefectul perturbat de numele sfânt care a ieşit pe gura tânărului care atesta că el era creştin şi pe care l-a rostit cu atât de multă dragoste. – "Şi tu ştii ce întrebi? I-a răspuns Tiburţiu. – Tinere, i-a răspuns Almachius, există multă exaltare la tine. Tiburţiu i-a spus: - Am învăţat, ştiu şi cred că tot ceea ce a spus El este adevărat. – Dar eu nu înţeleg, i-a răspuns prefectul şi nu vreau să discut aceste idei. – Aceasta, a răspuns tânărul om luând cuvintele apostolului, fiindcă omul care este un animal nu poate percepe lucrurile care sunt ale Duhului lui Dumnezeu,[123] dar omul duhovnicesc judecă toate lucruri şi pe el nu îl judecă nimeni."[124]

Almachius a zâmbit cu ciudă, disimulând injuriile care aveau să urmeze[125] şi fiindcă nu a voit să îl lase pe tânăr să îl domine a făcut semn ca Valerian să vină mai aproape de el.

CAPITOLUL 9

INTEROGATORIUL LUI VALERIAN. CEI DOI FRAȚI SUNT CONDAMNAȚI LA MOARTE

"Valerian, a spus prefectul, capul fratelui tău nu este al lui; tu trebuie să îmi dai un răspuns viabil. – Există un Medic unic, a răspuns Valerian, care a luat capul fratelui meu şi al meu: este Hristos, Fiul lui Dumnezeu celui viu.[126] – Atunci, a răspuns Almachius, vorbeşte-mi înţelept. – Urechea ta este falsă, a răspuns Valerian; nu poţi să înţelegi limba noastră."

Prefectul a continuat refuzând continuu să accepte mărturia spontană a creştinismului pe care cei doi fraţi aspiranţi o făceau în faţa tribunalului său, el făcând o apologie a senzualismului păgân de care Cezarii erau răspunzători prin acceptarea ei pasivă în imperiul lor. "Voi sunteţi în eroare şi nimeni altcineva. Voi aţi părăsit lucrurile necesare şi utile pentru a urma prostiilor. Voi respingeţi plăcerile, voi nu vreţi fericire, voi nu acceptaţi nimic din ceea ce face şarmul vieţii; într-un cuvânt voi vă opuneţi bunului simt şi nu acceptaţi deliciile."

Valerian a răspuns cu calm: "eu am văzut că iarna oamenii traversează câmpul în mijlocul jocurile şi a râsului şi se dedau la toate plăcerile. Şi în acelaşi timp eu apreciez câmpurile care sunt lucrate vara cu multă ardoare, plantând viţă de vie şi culegând trandafirii dintre măceşe; alţi altoind pomii fructiferi şi tăind cu fierul arbuştii care pot să dăuneze plantaţiilor; şi totul se face prin munca culturii.

Oameni plăcerilor după ce i-au văzut pe aceşti săteni s-au mirat de muncile lor penibile şi le-au spus: ce mizerabili sunteţi; lăsaţi aceste treburi aiurea şi haideţi cu noi să ne distrăm: de ce să vă obosiţi cu astfel de munci grele? De ce să vă ocupaţi timpul vieţii cu munci aşa de anoste? Ei spuneau aceste cuvinte răzând, bătând din palme şi provocări pline de insulte."

---

[121] Nec hic major, nec ego minor, quia unus est Deus sanctus æternus, qui nos sua gratia coæquavit. Acta S. Cæciliæ.

[122] Verum dicis, quia non mente mea loquor, quam in sæculo habebam, sed ejus quem in visceribus meæ mentis accepi, hoc est Dominum Jesum Christum. Acta S. Cæciliæ.

[123] 1 Corinteni 2, 14.

[124] I Corinteni 2, 13.

[125]Tunc ridens præfectus jussit amoveri Tiburtium, et applicari Valerianum. Acta S. Cæciliæ.

[126] Cui Præfectus dixit : Valeriane, quoniam non est sani capitis frater tuus, saltem credo quod tu mihi poteris dare sapienter responsum. Valerianus dixit : Unus est medicus, qui fratris mei caput et meum sua Sapientia fovet, qui est Christus Filius Dei vivi . Acta S. Cæciliæ.

"În sezonul ploilor şi al frigului care urmează zilelor senine iată cum câmpurile cultivate de atâtea eforturi sunt acoperite de stufuri mari, rugurile sunt pline de flori, strugurii se pogoară de ne pe viţele lor şi pomii au cele mai delicioase fructe. Aceşti săteni care mai înainte s-au ostenit, acum se bucură; iar locuitorii netoţi din sat suferă acum de o mare foamete şi au ajuns să regrete vremurile de distracţie dar acum este mult prea târziu şi îşi spun unii altora: iată ce am păţit fiindcă am chefuit când trebuia să muncim fiindcă acest gen de viaţă ni s-a părut oribil şi mizerabil. Persoanele celor harnici ni s-au părut proaste şi societatea lor fără de onoare. Faptele lor ne-au arătat că au fost înţelepţi şi au demonstrat cât de netoţi, proşti şi imbecili am fost. Noi nu am muncit şi nici nu am mers să îi ajutăm şi ni s-a părut că am făcut cine ştie ce lucru bun şi acum iată că ei sunt plini de flori şi încoronaţi de glorie."[127]

Iată cum tânărul a vorbit cu înţelepciune şi se pare că a fost un mic Solomon şi el a criticat vanităţile lumii în cel mai deşert şi mai voluptos dintre oraşele lumii. Almachius a ascultat până la capăt discursul lui Valerius şi ca replică i-a spus: "trebuie să recunosc că ştii să vorbeşti elocvent, dar mie nu mi se pare că mi-ai răspuns la întrebare. – Lasă-mă să termin, a răspuns Valerian. Tu ne tratezi ca nebuni şi ieşiţi din minţi, sub pretextul că noi ne dăm din bogăţie la cei săraci, că dăm ospitalitate străinilor, că ajutăm văduvele şi orfanii şi că luăm de pe stradă trupurile martirilor şi îi înmormântăm creştineşte. După tine, prostia noastră constă în faptul că noi nu ne aruncăm în voluptăţi şi că nu ne dăm în vânt după plăcerile lumii. Va venii o vreme când noi ne vom bucura de fructul ostenelilor noastre. Noi ne vom bucura dar voi ve-ţi plânge, cei care acum sunteţi dedaţi plăcerilor. Timpul de acum ne-a fost dat pentru a semăna sau mai bine spus cei care seamănă în bucuria acestei vieţi, vor seceta în viaţa de apoi fructul germenilor lor fiindcă cei care se ostenesc să semene acum se vor bucura de roade veşnice."

"- Prin urmare, a răspuns prefectul, noi şi prinţii noştrii invincibili vom avea parte de o durere veşnică în timp ce voi vă ve-ţi bucura de fericirea veşnică? – Şi în cele din urmă cine sunteţi voi şi prinţii voştri, a întrebat Valerian? Nu sunteţi decât nişte oameni, născuţi într-o anumită zi pentru a murii când vă vine ceasul. Voi ve-ţi da seama în faţa lui Dumnezeu de ceea ce aţi făcut cu puterea pe care aţi primit-o."[128]

Interogatoriul a depăşit scopul prevăzut de prefect. El a voit să îşi susţină faptele tiranei sale contra credincioşilor dar a avut parte de o complicaţie neprevăzută. Doi patricieni s-au prezentat la oficiul său şi din cauza imprudenţei judecătorului, din gura lor au ieşit mai multe cuvinte ofensatoare pentru demnitatea puterii imperiale; mărturisirea creştinismului a fost flagrantă în cei doi fraţi; şi ea a ajuns până în sanctuarul legii. Almachius căuta să iese din această situaţie dificilă prin a le face lui Tiburţiu şi lu Valerian o propunere pe care dacă ei o vor accepta avea să îi scoată din încurcătură. Prin urmare el le-a spus: "gata cu vorbeşte inutile; fiindcă nu ne-au făcut decât să pierdem vremea. Oferiţi o libaţie[129] zeilor şi ve-ţi scăpa fără nici un fel de chin."

El nu le-a cerut nici să aducă tămâie şi nici să jertfească ci numai o simplă libaţie făcută sub asistenta care îi va elibera pe fraţi de toate acuzaţiile şi ar fi putut să readucă demnitatea magistratului. Valerian şi Tiburţiu au răspuns: "zilnic noi aducem jertfe lui Dumnezeu dar nu zeilor.[130] - Cine este acest Dumnezeu la care aduceţi jertfe? A întrebat prefectul. Cei doi fraţi au răspuns: - există un al dumnezeu decât singurul Dumnezeu pe care se pare că tu nu Îl cunoşti? – Vă rog să îmi spune-ţi numele acestui Dumnezeu al vostru. Numele lui Dumnezeu tu ai putea să îl descoperi având în vedere că ai aripi şi poţi zbura.[131] – Prin urmare a răspuns prefectul, Jupiter nu este numele unui zeu? Te înşeli Almachius, a răspuns Valerian, fiindcă Jupiter este numele unui stricat, al unui libertin. Autorii voştri ne spun că a fost vinovat de o ucidere, un personaj plin de toate viciile şi tu îl numeşti Dumnezeu! Mă mir de această îndrăzneală fiindcă numele lui Dumnezeu se cuvine numai fiinţei care nu are nici un păcat şi care posedă toate virtuţile. – La fel de bine, a răspuns Almachius, tot universul este în eroare; tu şi fratele tău sunteţi singurii care Îl cunoaşteţi pe Dumnezeu."[132]

---

[127] Acta S. Cæciliæ.

[128] Quid enim vos estis ? aut quid principes vestri ? homunciones estis, tempore vestro nati, tempore vestro expleto morituri; tantam Deo reddituri rationem, quantum summæ vobis tradidit potestatis . Acta S. Cæciliæ .

[129] Libaţia însemna a bea o băutură în cinstea zeilor.

[130] Nos non diis sed Deo quotidie sacrificium exhibemus. Acta S. Cæciliæ.

[131] Et quis est Deus alius, ut de Deo nos interroges? Est alius præter unum? Ibid.

[132] Erras, Præfecte, Jovis nomen non est hominis corruptoris, atque stupratoris? Homicidam illum vestri auctores commemorant, et criminosum illum litteræ vestræ demonstrant ; hunc tu Deum dicis? miror qua fronte loquutus sis; cum Deus dici non possit, nisi unus qui est ab omni peccato alienus, et omnibus virtutibus plenus. Ibid.

La auzul acestor cuvinte ale prefectului, o îndrăzneală nobilă şi sfântă a umplut inima lui Valerian şi a proclamat în faţa acestui magistrat super progresele imense făcute de credinţă creştină pe care nu de mult Tertulian le-a anunţat senatului roman în apologie lui şi i-a spus: "nu îţi fă iluzii Almachius, creştinii şi cei care au îmbrăţişat această doctrină sfântă nu mai pot să nu fie luaţi în considerare de imperiu. Acum voi sunteţi cei care aţi ajuns să formaţi o minoritate; voi sunteţi acele scânduri care plutiţi pe mare după un naufragiu şi nu aveţi altă destinaţie decât să fi-ţi aruncaţi la foc."[133]

Almachius, iritat de curajul mare a lui Valerian a dat ordin să fie bătut cu vergi; dar încă a ezitat să îl condamne la moarte. Torţionarii l-au dezbrăcat şi bucuria lui de a suferii pentru numele lui Iisus Hristos s-a arătat prin aceste cuvinte curajoase: "a venit vremea pe care am aşteptat-o cu ardoare; iată ziua care îmi este cea mai dulce dintre toate sărbătorile lumii."[134] În timp ce îl băteau crud pe soţul Ceciliei, s-a auzit vocea unui crainic: "fi-ţi atent cu acest blasfemiator al zeilor şi a zeiţelor."[135]

În timpul acestei pedepse, a apărut multă nelinişte la tribunal: cum se va termina totul, tot ceea ce prefectul a amânat cu atâta imprudenţă? În locul celor doi tineri pe care el doar a voit să îi intimideze s-a ales cu doi creştini demni prin curajul lor de a fi comparaţi cu cei mai eroici martiri pe care i-a trimis recent la moarte. Să îi lase în pace doar cu această pedeapsă pe aceşti oameni care au insultat divinităţile imperiului şi au sfidat magistratul în scaunul său; sau să le dea pedeapsa capitală? Un sfat perfid care a făcut apel la slăbiciunea lui a fixat incertitudinile lui Almachius. Asesorul său, Tarquinius i-a spus în privat: "condamnă-i la moarte fiindcă ocazia este favorabilă. Dacă nu acţionezi acum ei vor continua să îşi dea bogăţiile lor la săraci şi când le vei da pedeapsa capitală nu vei mai găsii nimic de la ei să iei."[136]

Almachius a înţeles aceste cuvinte. Interesele lui se confundau cu cele ale fiscului; nu voia să îşi scape prada. Cei doi fraţi au fost aduşi din nou în faţa lui; Valerian avea corpul plin le răni sângerânde de la vergi şi Tiburţiu se simţea invidios că fratele lui a fost ales pentru cinstea de a suferii pentru Iisus Hristos. Sentinţa a fost dată imediat; a fost la fel pentru amândoi tinerii patricieni şi spunea că ei trebuiau să fie duşi într-un cătun la 4 mile de Roma.[137] Acolo se găsea un templu al lui Jupiter situat pe marginea străzii. Valerian şi Tiburţiu au fost invitaţi să aducă tămâie în faţa idolului şi dacă refuzau să o facă aveau să le fie tăiate capetele.

CAPITOLUL 10

CONVERSIA LUI MAXIM, GREFIERUL LUI ALMACHIUS. ÎNTREVEDEREA SFINTEI CECILIA CU SOŢUL EI ŞI FRATELE LUI. MARTIRUL SFÂNTULUI VALERIAN ŞI A SFÂNTULUI TIBURŢIU

În cele din urmă s-a decis: cei doi fraţi legaţi în lanţuri se îndreptau spre locul martirului lor. Se îndepărtau de Roma fără ca lui Valerian să îi mai fi dat dreptul de a o mai vedea odată pe soţia lui şi lui Tiburţiu de a se întâlnii cu sora lui aşa de repede a fost mişcarea lor care îi ducea pe amândoi spre patria îngerilor. Cecilia nu a fost prezentă la interogatoriul celor doi mărturisitori, dar ardoarea rugăciunilor ei i-au asistat în faţa judecătorului şi ei s-au dovedit a

---

133 Innumerabilis multitudo Christianitatis est, quæ sanctitatem suscepit ; sed magis vos pauci estis, qui sicut astulæ de naufragio remansistis ad nihil aliud, nisi ut igni tradamini. Acta S. Cæciliæ.

134 Ecce hora, quam sitienter optavi; ecce dies omni mihi festivitate jucundior. Ibid.

135 Deos, Deasque blasphemáre noli. Ibid. Această voce a celui din public în momentul când el îşi primea pedeapsa era prescrisă în Cod şi în Pandecte şi a fost creată de un edict al lui Gordian şi dintr-o sentinţa a lui Ulpian ambii din secolul al III-lea. Exemplele sunt frecvente şi la alţi antici. Spaţian în Istoria augustă vorbeşte de cuvintele spuse când a fost bătut pe plebeu care l-a jignit pe Sever, proconsulul Africii: Legatum populi Romani homo plebeius temere amplecti noli. În timpul lui Alexandru Sever găsim î n Lamridius un intrigant care era pedepsit din ordinul împăratului şi crainicul a rostit cuvintele: Fumo punitur qui vendidit fumum.

136 Tunc Assessor Præfecti Tarquinius clam dixit Præfecto, invenisti occasionem, tolle eos, nam si moram feceris, et de die in diem protraxeris, omnes facultates suas pauperibus erogabunt, et, punitis eis, tu nihil invenies . Acta S. Cæciliæ.

137 Legea celor 12 table poruncea ca execuţiile să aibă loc afară din oraş şi nu între zidurile cetăţii. Exemplele aplicării acestei legi sunt frecvente la autorii antici şi în Actele Martirilor. Acest obicei era respectat şi la evrei şi Sfântul Pavel spune în Epistola către Evrei 13, 11-14 că Mântuitorul lumii a fost răstignit afară din porţile cetăţii şi explică taina acestei circumstanţe a Patimii. Este probabil că *pagus* sau unde au fost duşi martirii a fost pe Via Appiană; este conjunctura lui Adami (Diario sacro, tomul 11, pagina 123) care a găsit locul mormântului lor la Cimitirul Vallixte pe această Via. Martirii de la Roma în general erau puşi în aceste cripte ale Via chiar acolo unde au suferit, credincioşii găsindu-le acolo morminte cu riscul că nu au făcut o traiectorie mai mare.

fi vrednici de ea şi de botezul lor. Prin urmare Dumnezeu fiindcă a văzut că Fecioara a supravieţuit plecării lor spre cer a aranjat în acest moment o întâlnire care era foarte mângâietoare pentru cei trei prieteni.

Maxim, grefierul lui Almachius la fel de bine a voit să îi însoţească pe martiri la locul unde avea să se întâmple. Era de datoria lui de a îi aduce aminte prefectului de această dramă redutabilă. El trebuia să îi lase liberi pe Tiburţiu şi Valerian dacă jertfeau zeilor sau să se asigure de execuţia lor dacă persistau în mărturisirea creştinismului. La vederea acestor doi tineri care mergeau cu pas lejer spre supliciul lor şi care ambii aveau o bucurie liniştiă şi o tandreţe inefabilă, Maxim nu a mai putut să se abţină şi li s-a adresat: "o nobilă şi strălucitoare floare a tinereţii romane! O voi fraţilor uniţi de o iubire atât de tandră! V-aţi depărtat de zei la care nu vreţi să le jerfiţi şi deşi sunteţi pe punctul de pierde tot mergeţi spre moarte ca la o sărbătoare."[138]

Tiburţiu i-a răspuns: "dacă nu am fi asiguraţi că mergem spre o viaţă veşnică ce crezi că nu am fi tulburaţi în acest moment? – Şi care poate să fie această altă viaţă? – După cum trupul este acoperit de veşminte, a răspuns Tiburţiu, la fel de bine şi corpul este un acoperământ pentru suflet şi sufletul va continua să existe chiar dacă îl dezbraci de trup. Trupul, a cărui origine grosieră este pământul, se va întoarce în pământ; aici el va sta în linişte până la înviere, fel ca pasărea fionix[139] şi va învia în lumină. Prin urmare dacă sufletul este curat va fi luat în rai în deliciile lui în mijlocul celor mai mari fericiri şi va aştepta învierea trupului său."[140]

Acest discus neaşteptat a avut o mare influenţă asupra lui Maxim; era pentru prima dată când înţelegea limbajul opus materialismului în care a căzut ignoranţa păgână toată viaţa ei. El a mai făcut un pas pentru lumina nouă care i s-a descoperit: "dacă aş avea certitudinea acestei vieţi viitoare de care mi vorbeşti, i-a răspuns el lui Tiburţiu, simt că şi eu sunt gata să renunţ la viaţa prezentă." Atunci Valerian plin de o ardoare sfântă comunicată lui de Duhul dumnezeiesc s-a adresat lui Maxim: "ca să te încredinţez de adevărul mărturiei pe care ţi-am făcut-o primeşte promisiunea pe care ţi-o fac în acest moment. În momentul în care Domnul prin harul Lui ne va lua veşmântul trupului nostru pentru mărturisirea numelui Său, El îţi va deschide ochii şi tu vei vedea gloria în care vom intra noi. Acest lucru va avea loc cu o singură condiţie; ca tu să te pocăieşti de păcatele trecute. Eu accept, a răspuns Maxim şi fie să mă lipsesc de rai dacă nu voi mărturisii că Dumnezeul cel unic nu a făcut să urmeze o altă viaţă după aceasta. Acum voi trebuie să vă ţineţi de promisiune şi să mă faceţi să îi văd efectul.[141]"

Prin acest răspuns, Maxim a dat deja numele lui miliţiei lui Iisus Hristos; dar cei doi fraţi nu au voit să părăsească pământul fără să vadă cu ochii lor binefacerile regenerării. Prin urmare i-au spus: "convinge-i pe cei care ne duc la sacrificiu să ne ducă la casa ta sub paza lor. Aceasta doar pentru o zi şi noi îl vom aduce pe cel care te poate purifica şi din această seară tu vei vedea ceea ce ţi-am promis." Maxim nu a ezitat deloc. Toate calculele vieţii prezente, crezurile şi speranţele sale nu mai valorau nimic pentru el. I-a dus la casa lui pe cei doi martiri şi Valerian şi Tiburţiu au început să îi explice doctrina creştină. Familia grefierului şi chiar soldaţii au asistat la predica celor doi apostoli şi au fost cu toţii frapaţi de limbajul atât de adevărat şi atât de solemn şi au voit şi ei să creadă în Iisus Hristos.

Cecilia a fost înştiinţată de ceea ce se întâmpla de un mesaj al lui Valerian. Rugăciunile ei puternice au făcut ca ei să primească mult har; şi aşa au ajuns să se împlinească opera dumnezeiască a acestor oameni atât de repede fiindcă au fost conduşi de credinţa în Hristos. Cecilia a lăsat în urmă toate lucrurile cu mult zel şi înţelepciune şi când a venit noaptea ea a intrat în casa lui Maxim urmată de mai mulţi preoţi care o însoţeau.[142]

Limba îngerilor nu poate descrie dulceaţa întrevederii pe care bunătatea lui Dumnezeu a pregătit-o pentru cei doi soţi pe calea patriei lor cereşti. Trandafirii profetici de pe cununa lui Valerian au înflorit în soarele veşniciei; cei care ornau faţa Ceciliei au devenit din nou în aceste zile, plini de parfum pe pământ. Întâlnirea dintre cei doi a avut loc prin lucrarea lui Dumnezeu şi prin harul Lui pe care ei au ajuns să îl parcurgă de la întâlnirea din tainica cameră

---

138 O Juventutis flos purpurens, o germanus fraternitatis affectus, quem vos impia definitione volentes amittere, ad interitum vestrum quasi ad epulas festinatis ? Acta S. Cæciliæ.

139 Anticii credeau în existenţa acestei păsări fabuloase şi pentru primii creştini a fost un simbol al învierii trupurilor. Sfântul Tiburţiu vorbeşte aici ca Sfântul Clement al Romei e (Epist. ad Corinthios, 1. nº 25), Tertulian, (De resurrectione carnis, cap. XIII) , Sfântul Ambrozie (Hexaemeron, lib. v, cap. xx111), Sfântul Chirill ale Ierusalimului (Cateches . xүн, cap. xiii), saint Epiphane (Ancorat. cap. Lxxxv.)

140 Sicut vestitur vestimentis corpus, ita vestitur anima corpore, et sicut spoliatur vestimentis corpus, ita spoliatur anima corpore; corpus quidem, quod terrenum semen per libidinem dedit, terreno ventri reddetur, ut in pulverem redactum, sicut Phenix, futuri luminis aspectu resurgat; anima vero ad Paradisi delicias, si sancta sit, perferetur, ut in deliciis affluens tempus suæ resurrectionis expectet. Ibid.

141 Tunc Maximus devotabat se dicens : Fulmineis ignibus consumar, si ex hac hora non illum solum Deum confitear, qui alteram vitam fecit isti vitæ succedere; hoc tantum vos, quod promisistis ostendite. Acta S. Cæciliæ.

142 Tunc sancta Cæcilia venit ad eos nocte cum sacerdotibus. Acta S. Cæciliæ.

nupţială până în acest moment în care Valerian se simţea întărit. Tiburţiu, favoritul îngerilor şi a doua cucerire a Ceciliei era şi el absorbit de această întâlnire supremă plină de efuziune sufletului său tandru şi devotat.

Pentru cei doi fraţi, dar Fecioara nu au pierdut din vedere adevăratul folos care a ieşit în calea martirilor; momentul a venit ca ei să culeagă pentru grânarele Părintelui ceresc. Sub ochii Ceciliei, a soţului şi a fratelui său, în mijlocul unor acţiuni vii ale harului care a fost dat de Mântuitorul, Maxim şi familia lui şi toţi soldaţii au profesat solemn credinţa creştină şi preoţii i-au botezat cu apă ca să le cureţe şi să le reînnoiască inimile lor. Această casă a grefierului lui Almachius a devenit un templu şi toţi cei care erau acolo în aceste momente cereşti, aveau o inimă şi un cuget.

Prin urmare noaptea s-a terminat şi s-au arătat zorii. Era ziua martirului pentru Valerian şi Tiburţiu al XVIII-lea din Kaledea lui Mai. O tăcere solemnă s-a aşternut care a făcut ca mai multă credinţă să se nască în inimile lor. Vocea Ceciliei a rupt tăcerea şi ea l-a parafrazat pe marele Pavel ca ultimele ei cuvinte: "prin urmare, a spus ea, soldaţi ai lui Hristos, părăsiţi lucrările întunericului şi luaţi-vă armele lumini. V-aţi luptat cu demnitate, v-aţi îndeplinit misiunea şi aţi păstrat credinţa. Mergeţi spre cununa vieţii pe care o veţi primii de la dreptul Judecător, care este a voastră şi a celor care vor urma după voi.[143]"

Trupa eroică s-a pus în mişcare cu accentele inspirate de Fecioară în care puterea supraumană domina încă această scenă sublimă. Cei doi mărturisitori erau conduşi de noul creştin Maxim, escortaţi de soldaţi alte căror haine erau încă umede de la botez. Faptele sfintei nu se spun dacă Fecioara i-a însoţit pe soţul şi fratele lui până la locul triumfului. Poate că ea s-a întors la Roma pentru a se ruga pentru momentul când aceste suflete vor pleca şi pe care le iubea aşa de mult; poate i-a urmărit de la distanţă pe cei doi mărturisitori până când sufletele lor s-au ridicat spre cer. Ce mai putea Cecilia să spere pe acest pământ, ea care pentru a îşi păstra fecioria a înfrânt nebunia unui soţ păgân şi care în puţine zile a înfruntat un tribunal roman ca un reprezentat al puterii romane?

Martirii şi pioasa lor escortă au ajuns la templul lui Jupiter. Preoţii idolului îi aşteptau cu tămâie aprinsă. Tiburţiu şi Valerian au fost îndemnaţi să se închine în faţa divinităţii mincinoase şi s-a pus în genunchi cu faţa la pământ.[144] Soldaţii creştini nu au putut să le taie capetele; s-a oferit alte braţe şi aceste două creştete glorioase au primit în acelaşi timp moartea şi cununa vieţii. În acest moment cerul s-a deschis în ochii lui Maxim şi el a văzut într-o clipă fericirea sfinţilor.

Zelul credincioşilor a făcut ca ei să vină şi să ia trupurile martirilor şi Ceciliei i-au fost date aceste moaşte sfinte şi dragi. Chiar ea a îngropat aceste moaşte a soţului şi a fratelui lui şi nimic nu a lipsit din acest mormânt creştin, nici lacrimile de adio şi de speranţă, nici miresmele şi nici piatra triumfală pe care credincioşii iubeau să graveze puterea şi coroana ca simboluri ale unei victorii strălucitoare. Cimitirul lui Pretexta, una dintre branşele imensului cimitir al lui Calixt i-a primit pe cei doi martiri. Nu departe avea să fie înmormântată chiar Fecioara şi parcă mâna ei a strâns-o pe cea a soţului ei.

CAPITOLUL 10

MARTIRIUL SFÂNTULUI MAXIM. ALMACHIUS TRIMITE SOLICITĂRI CA SFÂNTA CECILIA SĂ JERTFEASCĂ IDOLILOR. EA REFUZĂ ŞI CONVERTEŞTE LA CREŞTINISM PE TRIMIŞII PREFECTULUI. ÎN CELE DIN URMĂ FECIOARA AJUNGE ÎN FAŢA TRIBUNALULUI LUI ALMACHIUS

Vestea fericită despre martiriul lui Valerian şi Tiburţiu au ajuns la Roma care era plină de admiraţie pentru curajul celor care la care le-au fost iniţiatori în tainele vieţii veşnice spre care cu toţii aspirau. Mai mult decât toţi, Maxim se simţea aprins de un foc dumnezeiesc şi nu se oprea să spună că a ajuns să vadă aurora vieţii veşnice. "În momentul în care sabia i-a tăiat pe martiri, a spus el, spunând cu tărie, că atunci i-am văzut pe îngerii lui Dumnezeu strălucind ca soarele. Am văzut sufletul lui Valerian şi Tiburţiu ieşind din trupurile lor asemenea tinerelor soţii pregătite

[143] Igitur cum aurora noctis finem daret, facto magno silentio sancta Cæcilia dixit eis : Eia milites Christi, abjicite opera tenebrarum, et induimini arma lucis; certamen bonum certastis , cursum consummastis, fidem servastis; ite ad coronam vitæ, quam dabit vobis justus judex; non solum autem vobis, sed et omnibus qui diligunt adventum ejus. Acta S. Cæciliæ.

[144] Venientibus ergo sanctis offeruntur thura, et recusant; recusantes ponunt genua, feriuntur gladio, projiciunt corpus mortale, et gaudium suscipiunt sempiternum. Acta S. Cæciliæ.

pentru sărbătoarea nupţială. Îngerii i-au primit în braţele lor şi i-au purtat spre cer pe aripile lor.[145]" Pe cum spunea aceste lucruri cei care îl ascultau se veseleau şi începeau să creadă. Mulţi păgâni s-au convertit după ce l-au ascultat; ei au renunţat la idoli şi s-au plecat cu o credinţă sinceră Dumnezeului unic creator a toate.

Convertirea grefierului Maxim a ajuns la urechile lui Almachius; care se pare că a fost cât se poate de nemulţumit de această dezertare a cultului idolilor care a făcut ca mulţi să îi urmeze exemplul nu numai în familia lui Maxim dar şi pe lângă ea. Soarta acestui slujitor al justiţiei romane a fost foarte bine fixată. Nu trebuia să îi fie tăiat capul la fel ca şi cei doi patricieni; prefectul a dat ordin ca el să fie biciuit cu biciuiri din bile de plumb, care era supliciul persoanelor de un rang inferior.

Martirul şi-a dat sufletul lui Dumnezeu în spre care L-au povăţuit Valerian şi Tiburţiu descoperindu-i ce îl va aştepta şi răsplata sa. Cecilia a voit să îl înmormânteze cu propriile ei mâini. A găsit un mormânt aproape de cele ale soţului ei şi a fratelui lui şi pe mormântul lui a fost gravat din nou pasărea fionix ca o amintire a aluziei pe care Tiburţiu a împrumutat-o de la această pasăre minunată pentru a îi da lui Maxim ideea învierii trupului nostru.[146]

Fecioara a pus între altele o inscripţie lângă mormintele celor trei martiri care indica sclavia credincioşilor în ziua în care trebuiau să aniverseze ziua triumfului. Era de o simplitate nobilă şi concepută în aceste termeni:

SANCTIS MARTYRIBVS TIBVRTIO
BALERIANO[147] ET MAXIMO QVORVM
NATALES[148] EST XVIII . KALEDAS[149] MAIAS.

Această marmură a rămas în locul stabilit de Cecilia până în secolul al IX-lea epocă în care mucenicii noştri au fost mutaţi şi după cum se pare aceasta fost cauza pentru care regiunea cimitirului în care s-au găsit a primit numele de *Sfinţii Tiburţiu şi Valerian*. Azi le putem vedea cu respect ataşate de coridorul criptei în Biserica Sfânta Cecilia şi antichităţilor înfrumuseţate de corecturi şi de măiestria literelor gravate, recunoscând că această piatră nu a fost posterioară secolului al III-lea şi care face parte dintre cele mai cunoscute nume creştine care au ajuns până la noi.[150]

Prin urmare Almachius a aplicat sentinţa confiscării care după legea romană urma execuţiei celor doi patricieni. Din ordinele sale au fost căutate tot ceea ce forma avutul lor, argintul şi mobilele preţioase lăsate în urmă de martiri. Dar soţia lui Valerian a prevăzut şi a simţit că acest lucru va avea loc şi a dat toate bunurile milostenie la săraci din această bogată moştenire. Fecioara şi-a dat tot ceea ce avea fiindcă ştia că în curând va părăsii această lume.

Cecilia era foarte cunoscută la Roma pentru nobleţea condiţiei sale; vestea morţii soţului ei şi a fratelui său au străbătut oraşul cu repeziciune şi profesiunea pe care ea o făcea a creştinismului a devenit publică pentru ca prefectul Romei să se mai poată abţine de a îi cere să îi satisfacă pe zeii imperiului. Totuşi, Almachius a avut unele ezitări. În cele din urmă el a avut dorinţa să oprească cumva calea crudă a patimilor sale care îl înlănţuiau şi să facă cumva să nu mai verse sângele acestei doamne tinere şi virtuoase, pudică şi cu mult har de care se minunau toţi care o cunoşteau. El a voit să evite cât se poate de mult un proces care s-ar fi încheiat tragic şi care ar fi compromis şi mai mult

---

145 Maximus juratus asserebat, dicens : Vidi Angelos Dei fulgentes sicut sol , in hora qua verberati sunt gladio , et egredientes animas eorum de corporibus, quasi virgines de thalamo, quas in gremio suo suscipientes Angeli, remigio alarum suarum ferebant ad cælos. Acta S. Cæciliæ.

146 Quem sancta Cæcilia juxta Valerianum et Tiburtium sepeliit in novo sarcophago, et jussit ut in sarcophago ejus sculperetur phœnix ad indicium fidei ejus, qui resurrectionem se inventurum, phœnicis exemplo, ex toto corde suscepit. Acta S. Cæciliæ.

147 Baleriano pentru Valeriano. B pentru v se gâseşte în mai multe inscripţii creştine şi pgâne din primele secole.

148 Natales pentru Natals. Această înlocuire a i-ului printr-un e este foarte frecventă pe monumentele antice. Nu este locul aici de a da toate motivele filologice.

Când numirea de Natalis ziua naşterii atribuite zilei martirilor eliberaţi din trup, născuţi în veşnicie se ştie că este în obiceiurile stilului liturgic şi care era obişnuit în epoca lui Alexandru Sever.

149 Kaledas pentru Kalendas. Aceste omiteri de litere scad valoarea celor mai frumoase inscripţii.

150 « A cornu Epistolæ nel catabasio di S. Cecilia è detagliata la lapide de' SS. Martiri Tiburzio, e Valeriano, ordinata certamente « da S. Cecilia, respettiva sposa e cognata, come gia quella avea ordinato di S. Massimo Corniculario. Il suo carattere e lo stile e de' « piu felici, e può dirsi la migliore, dopo il sasso, che si conserva in S. Sebastiano. Adami. Diario sacro. Tome III. 4 juillet. Ştim că universalitatea inscripţiilor creştine din catacombe oferă o şi mai mare eroare a scrierii literelor şi în calitatea caracterelor. Cea mai mare parte a timpului ele au fost făcute în grabă şi de mâini nu prea talentate; ceea ce face din piatra de care vorbim pe care au fost gravate cuvintele Sfintei Cecilia ca şi un compliment pe care el a voit să îl facă celor trei martiri.

Din nefericire această piatră a fost îngropată după mai multe secole sub umbrele mărturisirii subterane şi se poate ca ea să fi arsă de flăcări. Cine a plasat un fals în locul ei ceea ce poate să fie cât se poate de bine remarcat.

Altă piatră la care face referinţă doctul avocat Adami şi pe care o putem vedem la Sfântul Sebastian aceste cuvinte: Sancru Martyri Maximo; dar nu putem fi siguri că se leagă de Sfântul Maxim al nostru. Sunt mai multe motive să ne îndoim de aceasta.

responsabilitatea unui magistrat care acţiona în absenţa împăratului şi fără ordine exprese şi el a trimis mai mulţi soli la casa Fecioarei pentru a îi cere să jertfească idolilor sperând să obţină fără un proces public rezultatul mulţumitor pentru un judecător sub acoperire.

Oamenii lui Almachius s-au dus la imobilul Ceciliei şi i-au prezentat propunerea prefectului. Fecioara s-a descurcat uşor de emoţia care o cauzau arătarea ei dulce şi demnă. Respectul, deferenţa şi umilinţa de a îi cere o astfel de misiune se putea vedea din cuvintele şi atitudinea lor.

Cecilia le-a răspuns cu un calm ceresc: "concetăţeni şi fraţi ascultaţi-mă. Voi sunteţi subalternii magistratului vostru şi în fundul inimilor voastre vă înfricoşaţi de comportamentul lui nesăbuit. Pentru mine este o bucurie să sufăr toate chinurile pentru a Îl mărturisii pe Iisus Hristos; fiindcă eu nu m-am ataşat niciodată cu adevărat de această viaţă. Dar vă plâng fiindcă aţi ajuns să puneţi în aplicare ordinele unui judecător plin de nedreptate.[151]"

După aceste cuvinte ofiţerii lui Almachius nu au mai putut să îşi ţină lacrimile şi au început să se tânguiască să vadă o doamnă atât de nobilă, frumoasă şi înţeleaptă cum a ales moartea cu aşa de mare uşurătate; au rugat-o să nu facă o asemenea alegere.[152]

Fecioara a întrerupt cu aceste cuvinte: "a murii pentru Hristos nu însemnă să îţi sacrifici tinereţea şi din contră să o înnoieşti; înseamnă să dai puţin lemn pentru a obţine aur; a schimba o casă veche pentru un palat magnific; a da un lucru trecător pentru a obţine un bine nemuritor. Dacă azi cineva v-ar pune la dispoziţie bucăţi de aur cu singura condiţie să îi daţi aceiaşi cantitate de pietre, oare nu vi se pare un târg avantajos? Nu le ve-ţi spune părinţilor, cunoscuţilor şi prietenilor să facă şi ei parte din târg după cum o faceţi voi? Cine nu face acest lucru evident că renunţă la o ofertă foarte bună. Prin urmare tot ceea ce trebuie să facem este să dăm Târgoveţului bucăţi de fier pentru a obţine calitatea lor în aur. Iisus Hristos, Dumnezeul nostru nu se dă înapoi de a face acest lucru doar că cel care îi oferă va primii însutit şi chiar viaţa veşnică.[153]"

Uimiţi de aceste cuvinte, asistenţii au fost profund mişcaţi. Plină de un zel apostolic Cecilia s-a suit pe o marmură care se găsea lângă ea şi cu o voce inspirată a spus: "credeţi în ceea ce vă spun? Toţi au răspuns dintr-o dată: da, noi credem că Hristos fiul lui Dumnezeu care are o asemenea slujitoare este Dumnezeu adevărat."[154] – Mergeţi şi spuneţi-i lui Almachius că cer o păsuire fiindcă vreau să întârzii puţin martiriul meu. În acest timp voi veniţi aici să Îl cunoaşteţi pe Cel care vă poate da viaţă veşnică.[155] Ofiţerii lui Almachius care erau deja creştini în inimile lor şi au dus la prefect reclamaţia Ceciliei şi printr-o dispoziţie tainică a providenţei dumnezeieşti, Almachius a întârziat să dea ordin de o aresta imediat pe Fecioară pentru a fi adusă în faţa tribunalului său.

Neliniştit pontiful Urban a primit un mesaj de la Cecilia care îi spunea de martiriul ei care se apropia şi de noile cuceriri pe care le pregătea pentru credinţa în Iisus Hristos. Nu numai oficialii lui Almachius dar şi un mare număr de alte persoane de toate vârstele, de ambele sexe şi din toate păturile sociale au participat în regiunea transtiberină şi au simţit harul dumnezeiesc şi au aspirat la botez.

Urban a voit să vină chiar el să facă o asemenea misiune şi să o binecuvinteze ultima dată pe Fecioara eroină care în puţine zile avea să plece spre ceruri din mâna unui bătrân sfânt. Prezenţa pontifului a fost o mângâiere vie pentru Cecilia. Botezul a fost făcut cu mare splendoare şi mai bine de 400 de persoane au primit harul regenerării. Unul dintre neofiţi era Gordian, personal nobil pe care Cecilia, profitând de ultimele sale ceasuri şi voind să evite rapacitatea fiscului a cedat toate drepturile asupra casei sale care de acum slujea de biserică creştinilor şi cu numele lui a mai crescut numărul de creştini patricieni din Roma.[156]

---

151 Audite me cives et fratres, vos ministri estis judicis vestri, et videtur vobis, quod ab ejus impietate alieni esse mereamini; mihi quidem gloriosum est, et valde optabile omnia, pro Christi confessione perferre tormenta, quia cum hac vita nunquam dignata sum habere amicitias; sed de vestra satis doleo juventute, quam sine sollicitudine gerentes, facitis quidquid vobis fuerit ab injusto judice imperatum. Acta S. Cæciliæ.

152 Tunc illi dabant voces, et fletus, quod tam elegans puella, et tam sapiens et nobilis, libenter optaret occidi, et rogabant eam dicentes ne tale decus amitteret, ne tantam pulchritudinem versaret in mortem. Ibid.

153 Acta S. Cæciliæ.

154 Et his dictis ascendit super lapidem, qui erat juxta pedes ejus, et dixit omnibus : Creditis hæc quæ dixi ? At illi dixerunt : Credimus Christum Filium Dei verum Deum esse, qui talem possidet famulam. Ibid.

155 Ite ergo et dicite infelici Almachio, quod ego inducias petam, ut non urgeat passionem meam, et hic intra domum meam faciam venire, qui vos omnes faciat vitæ æternæ participes. Acta S. Cæcilia.

156 Inter quos unus clarissimus vir erat nomine Gordianus, hic sub defensione sui nominis domum sanctæ Cæciliæ suo nomine titulavit, ut in occulto ex illa die, ex qua baptisma Christi ibi celebratum est, Ecclesia Dominica fieret. Acta S. Cæciliæ.

Urban s-a sălăşluit în casa Ceciliei cu toate pericolele care însemnau acest lucru şi în câteva zile acel loc a devenit centrul din care harul Domnului s-a răspândit în Roma pentru avansarea Bisericii şi distrugerea imperiului lui Satan.

În cele din urmă Cecilia a primit ordinul formal de a se prezenta la tribunalul lui Almachius. Fecioara strălucind de virtuţi a apărut în faţa judecătorului care o obliga să îşi apare credinţa. Se găsea în faţa omului vinovat de vărsarea sângelui soţului şi a fratelui acestuia, într-un pretoriu în care să găseau toate imaginile şi statuile zeilor falşi, dar logodnica lui Hristos ţinând această lume sub picioarele ei părea impozantă prin demnitate şi prin modestia inefabilă a înfăţişării sale. Mulţumită de Cel care îi poseda inima şi care o chema spre nunta cerească, ochii ei nu priveau pământul şi aveau un dispreţ sublim. Ea a deschis gura pentru a răspunde; dar cuvintele ei nu au fost un protest contra acestei forţe brute care căuta să oprească sufletele să ajungă la binele infinit. Misiunea ei de apostol s-a împlinit; martirii au precedat-o în cer; şi evident că vor urma şi alţii; nu îi mai rămânea decât să aducă mărturie pentru a îşi putea lua cu tărie plata.

CAPITOLUL 9

INTEROGATORIUL SFINTEI CECILIA

Almachius a adus în faţă o victimă aşa de dulce şi de fragilă şi nu a mai voit să recunoască în ea pe fiica lui Caecilius şi a deschis aşa interogatoriul:

- Tânără cum te cheamă?[157]
- În faţa oamenilor mă cheamă Cecilia, a răspuns fecioara dar numele meu frumos este de creştină.[158]
- Ce statul social ai?
- Cetăţean al Romei din neam ilustru şi nobil.[159]
- Vreau să ştiu religia ta fiindcă ştim de nobilitatea familiei tale.
- Interogatoriul tău nu este exact fiindcă eu ţi-am dat două răspunsuri.[160]
- Cum de te simţi aşa de sigură în faţa mea?
- Din conştiinţa pură a unei credinţe sincere.[161]
- Nu îmi cunoşti puterea?
- Şi nu ai ignorat tu oare pe logodnicul meu?[162]
- Cine este El?
- Domnul Iisus Hristos.[163]
- Tu ai fost soţia lui Valerian: este ceea ce ştiu eu.

Nu avea nici un rost ca fecioara să descopere tainele cerului celor profani; ea nu a revenit la cuvintele lui Almachius dar s-a referit la modul insolent la care s-a referit la puterea sa:

- Prefectule, i-a spus ea, tot vorbeşti de puterea ta de care tu nu ai nici o idee şi dacă mă vei interoga despre acest lucru eu îţi voi clarifica problema.[164]
- Ei bine, a răspuns Almachius, chiar aşa vrea să te ascult.
- Tu nu prea asculţi lucrurile care îţi sunt pe plac, a spus Cecilia, ascultă prin urmare; puterea omului este asemănătoare bătăii vântului. Un ac în balon şi ea se dezumflă şi tot ceea ce a fost solid a dispărut.[165]
- Ai început prin injurii, a răspuns prefectul şi se pare că ai continuat pe acelaşi ton.

---

157 Quod tibi nomen est, puella ? Acta S. Cæciliæ.

158 Cæcilia, sed apud homines; quod autem illustrius est, Christiana sum. Ibid.

159 Civis Romana, illustris et nobilis. Ibid.

160 Interrogatio tua stultum sumpsit exordium, quæ duas responsiones una putat inquisitione concludi, Ibid.

161 De conscientia bona et fide non ficta. Acta S. Cæciliæ.

162Et tu ignoras cujus sponsa sim ego ? Ibid.

163 Domini Jesu Christi. Ibid.

164 Tu, Præfecte, te ipsum ignoras, cujus sis potestatis; nam si me interroges de tua potestate, verissimis tibi assertionibus manifesto, Ibid.

165 Qualiter delectaris , taliter judicaris, tamen audi : potestas hominis sic est quasi uter vento repletus, quem si una acus pupugerit, omnis rigor cervicis ejus follescit, et quidquid rigidum in se habere cernitur incurvatur. Acta S. Cæciliæ.

- Ar fi un injuriu, a răspuns Fecioara, dacă aş vorbii lucruri fără sens. Demonstrează-mi că am vorbit o prostie şi voi înceta să îţi aduc injurii; altfel reproşul tău este o calomnie.[166]

Almachius a schimbat tonul:

- Nu ştii tu, i-a spus el Ceciliei, că stăpânii noştri împăraţii invincibili[167] au poruncit celor care vor să nege că sunt creştini să fie pedepsiţi şi cei care consimt să renunţe la creştinism să fie achitaţi?

Cecilia a răspuns:

- Împăraţii voştri greşesc, la fel ca şi excelenţa ta. Legea pe care o susţii dovedeşte un singur lucru: că voi sunteţi cruzi şi noi nevinovaţi. În cele din urmă, dacă numele de creştin este o crimă, noi nu putem să îl ignorăm şi voi ne obligaţi să îl mărturisim cu riscurile chinurilor.[168]
- Dar, a spus prefectul, în clemenţa lor împăraţii au dat această dispoziţie fiindcă au voit să găsească o modalitate să vă salveze viaţa.

Fecioara a răspuns:

- Poate să fie comportamentul nostru nevinovat mai funest şi profan decât al vostru? Voi obligaţi prin torturi pe care credeţi că îţi vor retrage ofensele, locul, timpul şi complicii; crima noastră constă în numele nostru şi tot ceea ce trebuie să facem este să ne renegăm numele pentru a câştiga înţelegere de la voi. Dar noi cunoaştem toată această mărire a acestui nume sacru şi noi nu Îl putem nega. Mai bine să murim pentru a fi fericiţi decât să trăim pentru a fi mizerabili. Voi voiţi să scoateţi din gura noastră o minciună; dar proclamând adevărul noi vă torturăm şi mai mult pentru care voi voiţi să ne faceţi să suferim.[169]
- Să terminăm, a spus Almachius; alege una dintre acestea două: sau jertfeşte zeilor sau neagă pur şi simplu că eşti creştină şi vei pleca în pace.

În acest moment pe buzele Ceciliei a apărut un surâs:

- Ce situaţie umilitoare pentru un magistrat! A spus ea; el vrea ca eu să reneg titlul care mărturiseşte inocenţa mea şi ca eu să fiu mincinoasă. Vreau să mă apăr; dar pentru a vă arăta că sunteţi cruzi. Dacă tu admiţi acuzaţia ce înseamnă aceste eforturi pentru a mă face să neg ceea ce tu mă acuzi? Dacă tu vrei să mă salvezi de ce nu a anulezi acest interogatoriu?[170]
- Dar iată aici sunt acuzatorii, a răspuns Almachius, şi ei mărturisesc că tu eşti creştină. Neagă pur şi simplu şi toată acuzaţia va devenii neant; dar dacă tu persişti şi nu vrei să negi, tu îţi vei recunoaşte prostia atunci când ve primii sentinţa.

Cecilia a răspuns:

- Acuzaţia este triumful meu şi supliciul meu victoria mea. Nu îmi spune mie că vorbesc prostii; tot faci acest reproş crezând că mă vei face să Îl reneg pe Hristos.[171]
- Nefericită femeie, a răspuns Almachius, uiţi că puterea de viaţă şi moarte mi-a fost dată mie de autoritatea acestor prinţi invincibili? Cum poţi tu să îmi vorbeşti cu asemenea orgoliu?
- Altceva este orgoliul, altceva ascunzi tu, a răspuns Fecioara; eu am vorbit ferm, nu cu orgoliu fiindcă acesta este un viciu oribil. Dacă nu vrei să înţelegi un adevăr, eu îţi spun că ceea ce vorbeşti este un fals.[172]
- Şi ce am spus este fals? A întrebat prefectul.
- Tu ai minţit când ai spus că prinţii ţi-au dat putere de viaţă şi moarte.
- Am minţit când am spus acest lucru? A răspuns Almachius vizibil supărat.

---

166 Injuria non dicitur, nisi quod verbis fallentibus irrogatur; aut injuriam doce, si false loquuta sum, aut te ipsum corripe calumniam inferentem. Ibid.

167 Am explicat mai înainte motivul pentru care Almachius a invocat aici *împăraţii* mai mult decât împăratul Alexandru Sever care domnea singur. Autorul credem că înţelege despre ce este vorba.

168 Sic imperatores vestri errant, sicut et Nobilitas vestra; sententia enim, quam ab eis prolatam esse testaris, vos sævientes, et nos in nocentes ostendit; si enim malum esset hoc nomen, nos negaremus, yos vero ad confitendum suppliciis urgeretis. Acta S. Cæciliæ.

169 Acta S. Cæciliæ.

170 O judicem necessitate confusum, vult ut negem me innocentem, ut ipse faciat nocentem; parcit et sævit, dissimulat et advertit; si vis damnare, cur hortaris negare? Si vis absolvere, quare non vis inquirere ? Ibid.

171 Horum mihi accusatio votiva est, et tua pœna victoria; noli me ut dementem arguere, sed te ipsum increpa, quia Christum me æstimas denegare. Acta S. Cæciliæ.

172Aliud est esse superbum, et aliud esse constantem; ego constanter loquuta sum et non superbe, quia superbiam et nos fortiter execramur, tu autem si verum audire non times, iterum te docebo falsissime et nunc esse loquutum. Ibid.

- Da, a răspuns fecioara şi dacă mi-o ceri eu îţi voi putea spune că ai minţit contra înseşi evidenţelor.
- Explictă-te, a răspuns prefectul plictisit.
- Nu ai spus tu că prinţii ţi-au dat putere peste viaţă şi moarte? A răspuns Cecilia.
- Prin urmare ceea ce trebuie să îţi dai seama este că ai putere numai asupra morţii. Sunt de acord că poţi lua viaţa celor care se bucură; dar în nici un caz nu poţi să le dai viaţă celor morţi. Prin urmare spune-mi de ce prinţii tăi au făcut din tine un ministru al morţii şi nimic mai mult şi în altă ordine de idei dincolo de acestea tu minţi şi fără de nici un avantaj.[173]

Prefectul a încercat să ascundă că a fost perturbat de acest afront şi a spus cu o stăpânire de sine falsă:

- Vino-ţi în fire şi jertfeşte zeilor. Când a spus aceste cuvinte a arătat spre statuile care umpleau pretoriul.

Cecilia a răspuns:

- Cred că tu ai orbit. Zeii despre care vorbeşti tu şi cei de aici nu sunt decât piatră, alamă sau plumb.[174]
- Sunt gata să accept că îmi adresezi mie insulte, a răspuns Almachius, dar în nici un caz nu pot suporta injurii faţă de zei.
- De când ai deschis gura, a răspuns fecioara, cu o ironie severă, tot ce ai spus a fost nedrept sau o aberaţie; acum că nimic nu mai lipseşte, sunt convinsă că ai orbit. Tu numeşti zei aceste obiecte din care noi vedem numai piatră şi piatră inutilă. Poţi să le pipăi şi te vei convinge. De ce te faci de râs în faţa oamenilor de aici? Toată lumea ştie că Dumnezeu stă în cer. Aceste statui de piatră ar fi mult mai de folos dar ar fi aruncate într-un furnal şi făcute din ele oale sau alte obiecte de uz casnic. Ele ar fi mult de folos decât să lenevească aici şi sunt incapabile de a se apăra de foc sau de a te atrage pe tine. Numai Hristos poate salva din moarte şi elibera din foc pe cel vinovat.[175]

Acestea au fost ultimele cuvinte ale Ceciliei în faţa judecătorului. Fecioara a răzbunat prin răspunsurile ei energetice demnitatea umană pe care idolatria şi tirania păgână au violat-o aşa de mult; ea a terfelit materialismul grosier care de mai multă vreme a robit lumea răscumpărată de sângele lui Dumnezeu; ea trebuia acum să se bucure de moartea glorioasă ce urma.

De partea lui Almachius el avea să dea sentinţa cu conştiinţa că el face dreptate religiei zeilor şi majestăţii imperiului. Totuşi în ciuda la toate afronturile primite, el s-a reţinut să ordoneze o execuţie publică a acestei tinere care a impresionat toate inimile capabile de noblețe de acolo. Pe de altă parte el se temea de reproşurile împăratului la reîntoarcerea lui fiindcă dacă ar fi fost făcută o execuţie publică ar fi putut să creeze neliniște între patricieni. Alexandru ar fi înţeles că insultele aduse împăratului şi zeilor nu sunt decât rezultatul incompetenţei prefectului care fără un mandat imperial s-a ridicat contra creştinilor. Violenţele injuste exercitate contra credincioşilor din clasa poporului aduşi la tribunalul său erau compuse din cavaleri străluciţi ai nobilimii romane ajungând până la fiica lui Caecilius. Almachius probabil că nu a înţeles legătura sfântă care îi unea pe toţi ucenicii lui Hristos în care, după cum vorbeşte apostolul nu mai este scit, nici roman, nici om liber şi nici sclav,[176] ci un singur trup care este Biserica care trăia într-o singură viaţă şi creştea în aceiaşi credinţă.

CAPITOLUL 12

MARTIRUL SFINTEI CECILIA

---

[173] Dixisti principes tuos, et vivificandi, et mortificandi copiam tribuisse licentiæ, cum solum mortificandi scias tibi traditam potestatem; vitam enim viventibus tollere potes, mortuis dare non potes : dic ergo, quia Imperatores tui , mortis ministrum te esse voluerunt; nam si quid plus dixeris, videberis frustra mentitus.Acta S.Cæciliæ.

[174] Nescio ubi tu oculos amiseris, nam quos tu Deos dicis , ego, et omnes, qui oculos sanos habemus, saxa videmus esse, et æramentum, et plumbum. Acta S. Cæciliæ.

[175] Ex eo quod os aperuisti, non fuit sermo quem non probarem injustum, stultum, et vanum; sed ne quid deesset, puto etiam exterioribus oculis te cæcum ostendis, ut quod omnes lapidem videmuş esse, saxum inutile, hoc tu Deum esse tęstaris. Do, şi jubes, consilium : mitte manum tuam, et tangendo disce saxum hoc esse, si videndo non noşti; nefas est enim ut totus populus de te risum habeat, cum omnes sciant Deum in cælis esse; istas autem figuras şaxeas per ignem melius in calcem posse converti, quæ modo sui otio pereunt, et neque tibi pereunti, neque sibi, si in ignem mittantur, poterunt subvenire. Solus Christus eripit de morte, et de igne ipse valet liberare, Acta S. Cæciliæ.

[176] Coloseni 3, 2.

Prefectul a ordonat ca fecioara Cecilia să fie dusă la casa ei după care ea urma să primească moartea fără şovăire şi tumult. Ordinele lui Almachius spuneau ca ea să fie închisă în sala băilor din palatul ei, pe care romanii în numeau *caldarium.*[177] Au menţinut un foc puternic în hipocaust şi au lăsat-o pe fecioară fără aer sub bolta arzândă, aspirându-şi în acest fel propria moarte fără să mai fie nevoie ca un ucigaş să o sacrifice.

Acest laş însă nu şi-a atins scopul. Cecilia a intrat cu bucurie în locul martirului ei şi a petrecut toată ziua şi noaptea care au urmat fără ca atmosfera inflamată pe care o respira să o afecteze. O rouă cerească asemenea celei pe care cei trei tineri i-a răcorit în cuptorul Babilonului a temperat delicat focul făcând acolo un sejur redutabil şi putem să spunem despre fecioară ceea ce mai apoi Sfântul Leon cel Mare a spus de curajosul Arhidiacon Laurenţiu, că focul dragostei care consumă interiorul a omis total focul care ardea în jur.[178] În van slujitorii lui Almachius punea lemne pe foc care ardeau înăbuşit; în van un suflu devora continuu prin gurile de căldură şi turna prin înguştii vaporii arzând ai bazinului; Cecilia era invulnerabilă şi aştepta ca Mirele ceresc să îi deschidă o altă cale pentru a ajunge la El.[179]

I-a fost adusă vestea lui Almachius că fecioara romană nu a murit şi lui nu i-a convenit fiindcă voia o moarte fără vărsare de sânge. Şi-a dat seama că era prea târziu să se oprească din ceea ce a început să facă. Un călău a primit ordinul să meargă şi să taie capul Ceciliei tocmai în locul unde ea se juca de-a moartea. Călăul a venit cu arma supliciului. Fecioara l-a lăsat să intre cu linişte ca şi cum i-ar fi adus cununa nupţială. Ea s-a oferit martirului cu sentimentul că acum poate să Îl aştepte pe cel care a triumfat peste tot ceea ce ar fi putut să seducă natura umană.

Călăul a lovit cu tărie dar din trei lovituri nu a putut tăia deplin capul Ceciliei. A lăsat să cadă capul la pământ şi îmbăiată în propriul sânge şi s-a întors înapoi speriat. O lege interzicea călăului care, după trei lovituri, nu îşi terminase victima, să o lovească din nou.[180]

Uşile de la sala băii au fost deschise după plecarea călăului şi mulţimea de creştini a fost cuprinsă de o tăcere de mormânt. Puteau să vadă un spectacol sublim dar în acelaşi timp şi lamentabil. Cecilia deşi era moartă încă le surâdea acestor săraci pe care îi iubea, acelor neofiţi cărora cuvântul ei le-a deschis calea vieţii adevărate. Pe lenjeria patului se putea vedea sângele virginal care parcă îi binecuvânta pe muritori;[181] şi cu toţii arătau trupului cinste şi dragoste. Dintr-un moment în altul ei se aşteptau să vadă acest suflet cum se ridica la cer care încă mai avea în sine amintirile lor. O coroană a fost suspendată deasupra capului Ceciliei; dar ea nu mai putea să îşi ridice mâna şi să o ia şi prin urmare era prea târziu. Credincioşii au ignorat din nou amânarea pe care ea a cerut-o şi a obţinut-o.

Timp de trei zile ei s-au tot gândit la alegerea ei sângeroasă, suspendaţi continuu între speranţă şi credinţă dar cu evlavie faţă de voia Domnului cu fecioara Lui. Vocea Ceciliei nu înceta să îi îndemne să rămână fermi în credinţă. Din timp în timp, Fecioara se apropia de săraci, cărora le arăta cea mai mare iubire şi se îngrija să le ofere din ceea ce avea ea.[182] Cei de la fisc nu au mai venit; fiindcă ştiau că victima a fost golită de executor şi prin urmare casa ei

---

[177]Băile la romani erau divizate în mai multe săli. Prima era *frigidarium* unde se făceau băi reci; a doua se numea *tepidarium* care oferea o baie călduţă celor care se scăldau; a treia desemnată prin numele de *caldarium* sau *calidarium* sau *sudatorium* servea pentru băi de vapori. Rezervoarele de apă fierbinte făceau ca vaporii turbulenţi să se ridice în această sală şi un furnal numit *laconicum* în care circulau flăcările prin intermediul conductelor pe sub pavaj până la grosimea pereţilor care făcea să crească şi mai mult temperatura arzândă. Bolta de obicei acoperită cu stuc şi de formă emisferică, era închisă printr-un scut de alamă care se manevra cu ajutorul unui lanţ şi ţinea locul de supapă, când intensitatea căldurii devenea prea mare. Găsim descrierea lui *caldarum* în Virtruve lib. V, cap. X, şi la alţi autori care au tratat băile anticilor.

Supliciul la care Almachius a condamnat-o pe Sfânta Cecilia nu este fără sens în istorie. Acest mod de a ucide fără vărsare de sânge a fost folosit de Constantin pentru a o face să piară să împărăteasa Fausta. Zosima (hist. Ib. 2) a spus că această împărătească a fost închisă din ordinul împăratului într-o sală de baie care a fost încălzită peste măsură şi ea a fost mai apoi găsită moartă.

Găsim la Roma un alt exemplu martiriu realizat după circumstanţele analoage celei ale Sfintei Cecilia, de un magistrat care nu a voit să ia asupra lui ura populară a unei execuţii publice. Este vorba de cazul celor doi fraţi Sfântul Ioan şi Sfântul Paul sub Iulian Apostatul. Ştim că acest prinţ nu a voit să publice edictele contra creştinilor preferând un alt sistem al persecuţiei mult mai periculos şi mai eficace. Cei doi patricieni după ce au mărturisit credinţa în faţa prefectului Romei Terentianus, au fost neconduşi de ordinele sale la casa or unde le-au fost tăiate în taină capatele după care au fost înmormântaţi de executori.

[178] Superari charitas Christi flamma non potuit, et segnior fuit ignis qui foris ussit quam qui intus accendit. Sermo in Natali S. Laurentii.

[179] Cumque fuisset in calore balnei inclusa, et subter incendia nimia lignorum pabula ministrarent die integra et nocte tota, quasi in frigido loco illibata perstitit sanitate, ita ut nec una pars membrorum ejus saltem sudoris signo lassaretur. Acta S. Cæcili.

[180] Hoc cum audisset Almachius, misit qui eam in ipso balneo de collaret; quam cum spiculator tertio ictu percussisset, caput ejus amputare non potuit; sic autem seminecem eam cruentus carnifex dereliquit; nam apud veteres lex erat eis imposita, ut si in tribus percussionibus non decollaretur, amplius percutere non audebat. Acta S. Cæciliæ.

[181] Cujus sanguinem omnes bibulis linteaminibus populi, qui per eam crediderant, extergebant. Acta S. Cæciliæ.

[182] Per triduum autem quod supervixit, non cessavit, quos nutrierat et quos docuerat in fide Domini confortare, quibus et divisit universa quæ habuit. Ibid.

însângerată trebuia să pară redutabilă păgânilor şi augustă credincioşilor care o vedeau ca arena glorioasă în care Cecilia şi-a câştigat coroana.

A fost un moment în care mulţimea s-a oprit. Fecioara care a murit a fost vizitată de Urban care de câteva zile după cum am spus şi-a făcut reşedinţă la casa Ceciliei. Până în acest moment prudenţa l-a făcut să nu se apropie de fecioară care aştepta cu mare dorinţă să se mute la cer. Cecilia avea să primească binecuvântările părintelui credincioşilor şi căruia i-a încredinţat toată moştenirea care a lăsat-o după ea. Pontiful a intrat în sala băii şi privirea lui s-a oprit asupra fiicei sale iubite care pe care o considera ca pe o mieluşa sacrificată pe altar şi care acum era plină de sânge.

Cecilia şi-a întors asupra lui privirea plină de dulceaţa şi consolare. "Părinte, i-a spus ea, i-au cerut Domnului o amânare de trei zile pentru a primii din mâinile Prea Fericirii[183] voastre, ultima mea comoară; sunt săracii pe care îi hrănesc şi care îmi vor lipsii şi vă las această casă în care locuiesc să vă fie biserică pentru ca ea să devină un templu pentru Domnul totdeauna."

După aceste cuvinte, Fecioara s-a recules în sine şi nu a mai spus nimic bucurându-se de fericirea Mirelui că se va întâlnii cu El. Ea îi mulţumea lui Hristos fiindcă avea să se asocieze cu gloria atleţilor Săi şi că va purta pe capul ei trandafirii martirului cu crinii fecioriei. Cerurile s-au deschis asupra acestor ochi care au murit şi un ultim eşec avea să anunţe moartea. Ea stătea culcată pe partea dreaptă cu genunchii uniţi în modestie. În momentul suprem braţele sale s-au prăbuşit unul peste altul şi ca şi cum ea ar fi voit să păstreze taina ultimei cine şi a luat obiectul sfânt al iubirii sale veşnice şi şi-a pus la pământ capul ei tăiat de sabie[184] şi sufletul ei s-a desprins dulce de trupul ei.

O muceniţă aşa de mare nu putea să fie înmormântată numai de mâini auguste. Urban ajutat de diaconi au prezidat funeraliile Ceciliei. Nu s-au atins deloc de veşmintele Fecioarei care acum erau mai bogate de purpura martirului în care era acoperită fiindcă au fost ţesute în aur: a fost respectată chiar şi atitudinea pe are ea a avut-o în momentul expierii. Corpul, redus de suferinţă a fost depus în cercul format de plantele criptelor şi a fost pusă lenjeria de pat şi pânzele cu sângele Fecioarei.

În noaptea în care a urmat, sicriul a fost purtat la cimitirul Pretexta şi pontiful pentru a cinstii apostolatul Ceciliei a voit ca ea să se odihnească printre trupurile martirilor de mai înainte,[185] nu departe de mormântul lui Valerian, Tiburţiu şi Maxim. Această distincţie atât de meritată a fost cauza pentru care mai apoi s-a pierdut urma mormântului Ceciliei până în ziua în care el va fi descoperit printr-o acţiune a bunătăţii lui Dumnezeu şi dată Bisericii romane ca o comoară care a fost luată din criptele sfinte de mâni străine.

CAPITOLUL 13

MARTIRIUL SFÂNTULUI URBAN. PONTIFCATUL SÂFNTULUI PONŢIAN. MOARTEA LUI ALEXANDRU SEVER

Nu a durat mult şi Urban a ajuns în faţa lui Almachius. Pontiful a fost prins cu doi preoţi şi trei diaconi într-o grotă unde se ascundea; aceasta fiindcă nu avea cum să locuiască mult în casa Ceciliei. Ofiţerii prefectului, nemulţumiţi că nu au găsit în plat comorile la care se aşteptau deşi ştiau că Cecilia a dat tot ceea ce avea săracilor, l-au acuzat pe Urban că a primit sume imense de bani şi că le-a sustras fiscului. Răutatea prefectului s-a arătat din nou prin faptul că în cele din urmă pontiful a fost prins şi arestat.

- "Nu eşti tu acel Urban care de două ori a fost condamnat şi pe care creştinii te-au făcut papa lor?[186]" i-a spus Almachius când a fost adus în faţa lui.

Pontiful a răspuns:

---

[183] În antichitate, acest titlu dat pontifului roman, putea să fie văzut în exemplele date în câteva dintre scrisorile papei în orient şi occident pe tot parcursul secolului al IV-lea.

[184] Aceste detalii despre poziţia Ceciliei expiate nu sunt consemnate în Faptele sale ele au fost luate dintr-o sursă mai bună de unde le-am luat şi noi.

[185] Tune Sanctus Urbanus Papa corpus ejus auferens cum Diaconibus nocte sepelivit eam inter Collegas suos Episcopos, et Martyres, ubi sancti Confessores sunt collocati. Acta S. Cæcil.

[186]Nonne iste est Urbanus seductor, qui jam semel et iterum damnatus est , quem Christiani sibi Papam fecerunt? Laderchi. Acta S. Urbani.

- Da, eu sunt cel care seduc oamenii pentru ai face să renunțe la calea pierzaniei și să vină la adevăr.[187]
- Ciudată această cale a adevărului, a răspuns Almachius, fiindcă voi nu cinstiți pe zei și nici nu ascultați de prinți.[188]
- Nu, a răspuns Urban, eu nu mă închin la zeii voștri și nici nu mă supun prinților tăi. Fă ce ai de făcut.[189]

Bătrânul a fost aruncat în închisoare dimpreună cu însoțitorii lui și noaptea creștinii au câștigat fiindcă au dat argint temnicerului Anolinus pentru a venii să îl viziteze pe părintele credincioșilor și pentru a îi arăta prețuirea lor filială.

Urban a mai ajuns încă odată în fața prefectului însoțit de preoții și diaconii lui. La început Almachius a arătat puțină cumpătare față de creștini.

- "Renunță la încăpățânarea ta și jertfește zeilor. Mai mult de 500 de oameni au pierit deja din cauza prostiilor voastre și voi sunteți responsabili de ei."
- Nu au pierit după cum crezi tu nefericitule, a răspuns Urban, ci s-au urcat cu fericire în împărăția cerului.
- Da, a spus prefectul, este această speranță deșartă care din nefericire a sedus-o pe Cecilia, soțul ei și frumosul lui frate; este această speranță care i-a făcut să piardă cea mai frumoasă viață. Când au murit au lăsat multe comori pe care te rog să le restitui nouă.[190]

Prostia fiscului s-a trădat din nou în aceste cuvinte ale judecătorului; Urban a răspuns prefectului:

- Om redus ce ești, adu laudă Creatorului fiindcă cei despre care vorbești și-au dat viața după ce și-au împărțit averea săracilor.[191]
- Gata cu această îndrăzneală dacă vrei să trăiești, a răspuns Almachius, fiindcă dacă nu vei murii.
- Nu vom pierii, a răspuns Urban fiindcă cei ce cred prin credință se vor muta la Creatorul lor.
- Și voi ce spuneți? Credeți ca el? A întrebat prefectul pe doi preoți.
- Toate sfaturile părintelui nostru sunt salutare fiindcă înțelepciunea nu stă în sufletul pervers,[192] au răspuns ei.
- Voi sunteți netoți să ajungeți să credeți în maestrul vostru după cât de mulți au pierit mai înainte de voi.[193] Apoi el a dat ordin ca ei să fie bicuiți cu biciuiri cu bile de plumb.

Execuția era în fața lor și cei doi mărturisitori deși au fost loviți au răspuns:

- Doamne dă-ne harul Tău.

Almachius furios pentru persistența lor se agita pe scaunul său și a spus:

- Cred că sunt apărați de vrăji pentru că sunt așa de rezistenți.
- Chiar tu, a răspuns Urban ai devenit asemenea zeilor, fiindcă tu ai urechi și nu înțelegi și ai ochi și nu vezi.[194]
- Cum? Tu îi insulți pe zei? A strigat prefectul. Tu vei plătii cu capul, jur pe zei și pe zeițe.
- Dacă vrei să te compari cu respectul care se cuvine zeilor, a răspuns pontiful, poți să le citești istoriile. Fiindcă Dumnezeul nostru este Cel care a creat totul și ne întărește prin acest cuvânt pe care l-a spus: *să nu vă fie frică de cei care ucid trupul ci de cei care pot să ucidă sufletul.*
- Înțeleg a spus Almachius, tu ești bătrân; iată de ce tu privești moarta ca o odihnă. Tu ești gelos pe acești tineri pe care i-ai îndoctrinat să își piardă viața fiindcă a ta nu mai contează.

Unul dintre preoți indignat de această afirmație scandaloasă referitoare la părul cărunt al pontifului, l-a întrerupt pe prefect:

---

[187] Ego seduco homines, ut viam iniquitatis relinquant, et ad viam veritatis deveniant. Ibid.

[188] O via veritatis, quæ nec Deos colit, nec Principes obtemperat. Ibid.

[189] Nec Deos tuos colo, nec principes tuos timeo; fac quod facturus es. Ibid.

[190] Hac vana spe inducta Cæcilia cum sponso suo et cognato, omnem gloriam perdiderunt, et immensum tibi dimiserunt thesaurum, quem te nunc exhibere oportet. Acta S. Urbani.

[191] Stulte, agnosce creatorem pro quo illi sua omnia pauperibus erogantes, mori exoptaverunt. Ibid.

[192] Patris nostri monita per omnia sunt salubria, sed in malevolam animam non intrat sapientia. Acta S. Urban.

[193] Ut video deteriores effecti estis quam delirus senex magister veșter; sed miseri non erubescitis, qui toties damnati proscriptionibus in impudentia perduratis. Ibid.

[194] Immo tu miser Diis tuis similis est effectus, aures habens, et non audiens; oculos, et non videns. Acta S. Urbani.

- Cuvintele sunt o mare minciună fiindcă părintele nostru din tinerețe și-a dat viața pentru Iisus Hristos și a privit moartea ca un câștig. De mai multe ori el l-a mărturisit pe Hristos și și-a riscat viața pentru turma sa care i-a fost încredințată.[195]

Almachius a cerut ca bătrânul și însoțitorii lui să fie duși în închisoare. Din nou au fost vizitați de creștini; și acest lucru atât de nobil a ajuns să îl convertească la credința creștină pe temnicerul Anolinus. A fost botezat de Urban și nu a ezitat să își dea viața pentru miliția lui Hristos.

Mai apoi, martirii au fost din nou aduși încă odată în fața prefectului și după o nouă mărturisire au fost bătuți așa de tare că Lucian, unul dintre diaconi a murit sub loviturile călăului. În cele din urmă după trei zile în ziua a VIII-a a lui Kalendes din iunie, Almachius a dat dispoziții care mărturisitorii să fie duși în templul Dianei, pe Via Nomentana conduși de soldați care aveau ordine ca dacă nu jertfesc să le fie tăiate capetele. Pe drum, bătrânul i-a îndemnat pe cei însoțitori: este Domnul cel care va chemat le-a spus el: *veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați și eu vă voi odihnii.* Până acum L-am văzut pe Domnul în oglindă ca o enigmă, se apropie momentul în care Îl vom vedea față către față.

Ajunși la templul zeiței, martirii au spus călăului: „faceți ce aveți de făcut; este inutil să terminăm cu această șaradă care știm cum se va termina." S-a mai insistat încă odată pe refuzul lor și când au ieșit din templu le-au fost tăiate capetele. Trei tribuni creștini, Fabian, Calixt și Ammonius au venit să îl viziteze pe pontif în închisoarea lui ridicând trupurile martirilor și ducându-le la cimitirul Pretaxtat.[196] Urban a stat pe scaun 8 ani, 11 luni și doisprezece zile. Succesorul lui a fost Pontian care a guvernat în pace câțiva ani. Reîntoarcerea lui Alexandru a readus liniște în Biserica Romei; cel puțin nu a voit ca violențele lui Almachius să lase alte urme decât cele ale renunțării. Ne putem da seama ce a simțit împăratul când a aflat de faptele prefectului. Istoricii lui Alexandru s-au ocupat rar de creștini și s-au concentrat numai în trecere pe faptele lipsite de interes ca persoanele magistraților Romei. Se crede că acest prinț care a fost dușmanul cruzimii a blamat excesele lui Almachius; dar slăbiciunea caracterului său ne face să credem că el nu și-a exprimat neplăcerea că a fost cauza juridică a morții Ceciliei și patricienilor.

Ceea ce știm este că sistemul s-a repetat, sub domnia lui Alexandru cu privire la episcopii Romei, tratament care s-a aplicat lui Pontian. Acest papă sfânt avea să sufere persecuție pentru slujirea lui. El nu a fost dat imediat morții la fel ca Urban și Calixt dar un ordin venit din curtea imperială l-a exilat pe insula Buccina,[197] una dintre cele mai sălbatice de pe coasta meridională a Sardiniei.

Alexandru a supraviețuit puțin după acest act al unei politici lașe și obscure. Mai apoi în istorie și în zilele noastre, Dumnezeu a lovit din nou pe acești prinți ca să fie favorabili Bisericii; dar care uitând de viitor și de dreptate nu s-au dat înapoi să înlănțuiască pe fii cerului. Acești prinți s-au ridicat în mai mulți ani în care au avut puterea și asemenea vulturilor s-au aruncat din nou asupra Bisericii care nu numai trebuiau să fie iubiți și cinstiți ca și creștini dar ca regi, slujiți și ascultați.

Alexandru era în al treisprezecelea an al domniei sale și în al 26 an al vieții sale când a fost ucis la Mayens de proprii lui soldați lăsând imperiul lui Iulius Verus Maximin, unul dintre principalii șefi ai armatei sale și a fost acuzat ca fiind autorul sediției în mijlocul căreia nefericita prințesă Mammaea a fost ucisă.

CAPITOLUL 14

URGENȚA PONTIFILOR ROMANI PENTRU A REALIZA ACTELE MARTIRICE. POMENIREA SFINTEI CECILIA ESTE PĂSTRATĂ ÎN BISERICA DIN ROMA. BAZILICA EI

Odată ce s-a suit pe tronul imperial, Maximin se pare că a dus o cu totul altă politică cu privire la creștinism decât cele ale predecesorului său. Persecuțiile suspendate din timpul domniei lui Septimiu Sever a reînceput cu violență; nou împărat le va direcționa în special față de șefii Bisericii.[198] Pontiful Romei trebuia lovit primul. Maximin a dat ordinul de condamnare la moarte în chiar insula unde Alexandru l-a exilat, a păstorului atât de curajos de care

[195] Manifeste mentiris; Patri enim nostro, et in juventute Christus vivere fuit, et mori lucrum; multoties quippe pro eo Confessor effectus, animam suam pro ejus ovibus posuit. Acta S. Urban.
[196] Acta S. Urbani.
[197] Anastas, in Pontiano.
[198] Euseb. Hist. Eccles. Lib. vI, cap. xxvIII.

Biserica Romană avea atât de multă nevoie. Ponţian a condus biserica 5 ani, 2 luni şi 7 zile. Trupul lui a fost adus la Roma şi înmormântat în cimitirul Calixt,[199] în regiunea unde se odihneau Cecilia şi Urban.

Atros a urmat imediat lui Ponţian pe scaunul apostolic, dar nu a reuşit să conducă biserica decât o lună fiindcă a fost răpus de sabia lui Maximin şi a luat cununa martiriului. Un pontificat atât de scurt nu poate să nu ne aducă aminte de ilustra Fecioară a cărei istorii am scris-o.

Din primele secole, sub persecuţiile lui Domiţian, Sfântul pontif Clement a voit să păstreze pentru generaţiile care vor venii mărturiile triumfale ale martirilor şi a stabilit 7 notari cu funcţia de a lua date scrise despre circumstanţele prin care s-au sacrificat cu generozitate aceşti alteţei ai lui Hristos. Fiecare dintre aceşti notari au fost trimişi în câte două dintre cele 14 regiuni ale Romei.[200]

Memoria glorioasă a fost adusă pentru a rescrie mai multe mărturii despre numărul şi importanţa persecuţiilor sub Traian, Antonin, Marcus Aurelius şi Sever; am văzut în câteva pagini tirania lui Turcius Almachius sub Alexandru, care acum le-a dat ocazia să îi ajute. Sfântul Papă Anteros s-a ocupat de a reunii toate Actele pe care le puteau lua notarii Bisericii pentru ca mai apoi să le depună la arhivele Scaunului apostolic.

O frescă de pe cupola celui de al doilea Cubiculus, din cimitirul Calixte, pare că a păstrat pentru posteritate, o pomenire a acestei măsuri a lui Anteros. Putem vedea un personaj onorabil care stătea pe o scară cu doi slujitori de-a dreapta şi stânga. Mâinile lui binecuvântează 3 alte persoane dintre care unul este în genunchi şi ceilalţi doi în profundă veneraţie. Ei au venit să pună la picioarele lui o cutie rotundă plină de cărţi într-un rulou care pare a fi un omagiu. Această imagine o găsim pe mai multe picturi murale din cimitirele Romei. Savatul arheolog Bianchini sugerează că este scena despre care vorbim[201] şi pare că este caracterul acestui plafon în întregime care are un stil elegant şi corect ceea ce ne permite să ne raportăm la execuţia lui în timpul secolului al III-lea.

Creştinii acestei epoci care au arătat un mare interes în păstrarea acestor titluri al credinţei lor având o inimă bună în acest sens fiindcă pontiful care a arătat atât de mult zel de a face Actele Martirilor a obţinut el puterea pentru bucuria de a pregătii Sărbătorile Creştinismului. Anteros a fost denunţat prefectului Maxim ca unul care cinstea memoria duşmanilor imperiului şi a zeilor şi el va plătii cu sângele lui acest atentat scandalos contra politicii cezarilor.[202]

Evlaviosul Fabian, succesorul lui Anteros şi el a fost la aceiaşi înălţime cu predecesorul lui a fost impresionat de gloria prietenilor lui Dumnezeu. El a ordonat ca cei şapte notari să fie asistaţi fiecare de un ipodiacon pentru a îi ajuta la redactarea Actelor Martirilor.[203] Aceiaşi intenţie de a aduce un omagiu acestor nobile victime printre care evident că ar fi putut să fie pus şi Fabian după un pontificat de 14 ani, făcând această operă mare în cimitire,[204] fără a picta noile fresce pe care el a putut să semnalizeze recunoaşterea zelului credincioşilor arătat de predecesorul lui pentru a transmite posterităţii dovada faptelor îndurate de eroi şi care cu miile se odihneau în aceste auguste subteranuri.

La fel de bine, epoca la care se raportează viaţa şi luptele Ceciliei nu lipseşte din istoriile credincioşilor şi garantează să aducă un număr aşa de mare de amintiri admirabile şi maiestatea pontifului suprem nu mai a trecut mai jos fără să semnaleze multele circumstanţe prin care au fost semnalate victoriile martirilor. În rest a existat o disciplină stabilită în toată Biserica în aceste prime persecuţii de a consemna în scris mărturia luptelor lor şi în ciuda unor pierderi imense apărute din cauza trecerii timpului şi a distrugerii şi violenţelor, Actele autentice ale martirilor care n-au rămas şi aparţin întregii Biserici, din orient cât şi din occident, sunt de ajuns să demonstreze evidenta că gândirea sfinţilor pontifi Clement, Anteros şi Fabian a cuprins şi fost aplicată de diferiţi creştini.

Citäm în particular pentru Biserica Africii aceste cuvinte ale diaconului Ponţiu în viaţa episcopului său Ciprian care au fost scrise la moartea marelui martir la 28 de ani după sacrificiul Ceciliei: "aşa a fost cinstirea strämoşilor noştri a martirilor , botezaţi şi numai catehumeni că s-au scris foarte multe lucruri despre ei şi se poate spune că dincolo de

---

199 Anastas. in Pontiano.

200 Hic fecit septem Regiones dividi Notariis fidelibus Ecclesiæ, qui gesta Martyrum sollicite et curiose unusquisque per Regionem suam diligenter perquirerent. Anastas, in Clemente.

201 Anastasii Bibliothecarii de vitis Pontificum, in Antero, notæ historica. Tom. 1, p. 184.

202 Hic gesta Martyrum diligenter a Notariis exquisivit, et in Ecclesia recondidit. Propter quod a Maximo præfecto martyrio coronatus est. Anastas . in Antero.

203 Fecit septem subdiaconos qui septem Notariis imminerent, ut gesta Martyrum in integro colligerent. Anastas. in Fabiano.

204 Multas fabricas per cæmeteria fieri præcepit. Ibid.

toate suferinţele şi durerile pe care le-au îndurat, ei bine aceste mărturii au ajuns până la noi care în acele timpuri nu eram încă născuţi."[205]

Dacă a fost aşa într-o simplă provincie a Bisericii, măsurile organizate de suveranii pontifi, în chiar centrul creştinismului au ajuns să producă cu privire la martirii Romei un ansamblu de Memorii foarte impozante cu privire la numărul şi autoritatea mărturiilor. Ne ajută şi faptul că Actele care au ajuns până la noi au ca subiect personaje de o importantă secundară şi prin urmare martiriul se întâlneşte cu cele mai precise circumstanţe, interogaţiile, răspunsurile, chinurile, miracolele mormântul. Condiţia Ceciliei, a lui Valerian şi a lui Tiburţiu şi a impresiei pe care au produs-o, la persoanele necreştine, drama care s-a derulat sub ochii noştri fac mult mai uşoară redactarea Actelor sfintei noastre martirice. Implicit pentru notarii Bisericii amintirile credincioşilor au fost destule pentru a păstra pe termen lung fondul şi cea mai mare parte a detaliilor. Prin urmare nu se poate să ne îndoim că Faptele Sfintei Cecilia nu au fost luate într-un timp care a fost deja uşor de a constata care a fost conţinutul lor. Providenţa dumnezeiască care au voit să dea Romei o Cecilia creştină pentru a lua locul celei vechi care nu a supravieţuit capitoliului, a fost în aşa fel ca cea mai veche să nu se stingă ci din contră să devină şi mai glorioasă secol după secol după cum ne vor arăta evenimentele care vor urma.

După persecuţia lui Maximin, Biserica a trebuit să treacă prin cele ale lui Deciu, Valerian, Galian, Aurelian şi în cele din urmă, cea mai grea dintre toate a lui Diocleţian. Numărul martirilor a ajuns imens, prin urmare în nume atât de ilustre şi noi, cel al Ceciliei a strălucit totdeauna într-o lumină din ce în ce mai strălucitoare. În secolul al IV-lea pacea Bisericii fiindcă a fost timpul de a se apropia de Dipticele Canonului liturghiei care trebuia să se redeschidă încă odată, ei bine Cecilia a fost preţuită foarte mult şi aşa va fi în toate veacurile până la sfârşitul lumii. Din sânul fericirii veşnice, ea aude de fiecare dată când aude că i se pronunţă numele în rugăciunile tainice care însoţesc liturghia şi când sângele Lui este vărsat fiindcă El este prezent la tronul lui Dumnezeu cu sângele Mielului fără prihană în care ea este unită pentru totdeauna în mijlocul crinilor şi a trandafirilor cerului.

La fel de bine, după persecuţii, Biserica Romei a distins numele Ceciliei între alţi care au avut glorie în acele vremuri de în credere. Din treizeci de papi martiri, numai şase au fost admişi în dipticele nemuritoare; fiica lui Caecilius a fost preferată dintre aceşti eroi. Fecioara Agnes, cu iubirea ei puternică pentru Hristos, a precedat listei ; evlavioasa văduvă Anastasia i-a urmat: toate trei fiice ale Bisericii Romei. În secolul al VI-lea, Sfântul Grigorie le-a dat pentru însoţire două mari fecioare martire ale Cataniei şi a Siracuzei, Agata şi Luca şi printr-o liturghie evlavioasă, el a dat tonul cu două ilustre siciliene pe lângă cele două fecioare ale Romei.[206]

10 din Kalendes al lui decembrie (22 noiembrie) a fost ziua pentru sărbătoarea Sfintei Cecilia, din antichitate după cum am putut să vedem din martirologiul fericitului Ieronim.[207] Pomenirea sfinţilor Valerian, Tiburţiu şi Maxim a trecut în XIII în kalendes a lui mai (14 aprilie) şi cea a Sfântului Urban pe VIII kalendes a lui iunie (25 mai), zi a pomenirii martiriului lor. Prin urmare cea a lui Cecilia a avut loc între aceste două perioade de timp; dar solemnitatea pe care Biserica Romană a consacrat-o anului acestui mari muceniţe este în contradicţie cu sărbătorile Înălţării Domnului şi a Cincizecimii, după care nu se mai făcea nici o pomenire. Care a fost motivul pentru care a fost desemnată data de 22 noiembrie mai mult decât orice altă zi din an, azi nu mai poate să fie determinat cu certitudine. Poate că reedificarea casei Ceciliei sub o formă mai potrivită pentru a fi o biserică lucru care se pare că a durat până prin secolul IV sau V, ei bine se poate ca acest motiv să fie unul pentru care sfânta a primit această zi de pomenire.[208]

---

[205] Cum majores nostri plebeiis et catechumenis martyrium consecutis tantum honoris pro martyrii ipsius veneratione de . derint , de passionibus eorum multa, aut prope dixerim pene cuncta conscripserunt, ut ad nostram quoque notitiam qui nondum nati fuimus pervenirent. Pontius diaconus, in vita Cæcilii Cypriani, page 1.

[206] Mai mulţi liturgişti au crezut că Sfântul Grigorie a inserat în acelaşi timp în Canonul tuturor sfinţilor unde se pomenesc numele. Singurul care vorbeşte de intruziunile făcute de acest papă în diptice conţinut în rugăciunea *Nobis quoque peccatoribus* este Adleme de Sherburn la care textul este foarte clar şi ne spune că Sfintele Agata şi Lucia au fost puse pe lângă altele. *Vid. S. Aldhelmi Episcopi Saxonum occidentalium, de Virginitate, cap. XXIII. Biblioth. vet. Patrum, tome XIII, page 44.* Într-un capitol special autorul tratează pe Sfânta Cecilia şi Sfânta Agneta şi el nu spune nici un cuvânt cu privire la ele ceea ce creează impresia să inserţia a fost recentă; ceea ce este contrar pentru cei doi martiri din Sicilia.

[207] Florentini . Martyrologium S. Hieronymi. X. Kal. Decembris.

[208] Este de remarcat aici că Martirologiul Roman din 22 noimbrie nu a anunţat nici moartea (Natalis) şi nici mormntul (deposito) Sfintei Cecilia. Se poate citii doar atât: Romæ, sanctæ Cæciliæ, Virginis et Martyris quæ sponsum suum Valerianum, etc. La fel de bine ziua care urmează de 23 din contrp este forumulată numai aşa: Natalis sancti Clementis Papæ. Pe 14 aprilie Sfinţii Tiburţiu, Valerin şi Maim sunt anunţai de natalis şi pe 25 mai Sfântul Urbain.

Importanţa şi solemnitatea sărbătorii Sfintei Cecilia la Roma în secolul V sunt atestate de Sacramantariul Sfântului Ghelasie a fost a fost luat din această epocă. Sfânta Cecilia dimpreună cu Sfântul Laurenţiu a împărţit această onoare pe care Sfântul Sebastian şi Sfânta Agneta, atât de cunoscute prin urmare ca sărbătorilor Bisericii Mae, se pare că ele nu au ajuns la un asemenea stadiu. Este adevărat că sărbătoarea Sfintei Cecilia nu a păstrat această distincţie pe parcursul secolelor dar ajunge mărturia aceste depoziţii de cinstire antică a Feciorei pentru are demonstra cât de mult pomenirea ei a fost vie la creştinii Romei pe la finele secolului al V-lea, epoca ultimei redactări a Actelor sale.

Biserica ce s-a ridicat dincolo de regiunea Tibrului cu hramul Sfintei Cecilia, atestă la fel de bine memoria magnifică a ei. Ştim că bisericile ridicate în cinstea martirilor Romei în această capitală creştină când nu şi-au mai deschis relicvariilor lor sau acolo unde nu erau construcţii la intrarea cimitirelor unde de odihneau, slujeau pentru a marca locurile unde au fost sfinţiţi prin locuirea sau prin suferinţa lor. Acest obicei nu a fost ţinut numai la Roma; ci a fost un lucru unanim recunoscut în Biserica Africii de canonul al XIV-lea al celui de al IV-lea Sinod de la Cartagina în 398[209] şi acest canon a fost introdus în Dreptul Canonic.[210] Mai târziu această disciplină a fost îndulcită, dar ea ţinut la Roma mai multe secole lungi. Pentru acest motiv, bisericile în onoarea Sfântului Petru sunt atât de rare deşi acest sfânt apostol este patronul oraşului. Numai patru biserici îi sunt dedicate şi toate patru îi sunt monumente ale istoriei lui. Bazilica de la Vatican care îi păstrează trupul, Bazilica Eudoxiană sau Sfântul Petru in Voncoli, fiindcă aici se păstrează lanţurile sale; Închisoarea Mamertin, unde Sfântul Petru *in carcere* şi care s-a ridicat pe locul unde a fost închis dimpreună cu Sfântul Pavel; în cele din urmă Sfântul Petru *in monitorio* unde se crede că el a fost crucificat; din nou nici aceasta nu este prima dintre antichităţi.

Mai multe secole trupul Sfintei Cecilia s-a odihnit în Cimitirul Pretextat aproape de calea de pe partea dreaptă a Tibrului. Pentru a explica originea acestui titluri, trebuie să ne raportăm la această casă a Fecioarei pe care ea a dat-o în mâinile pontifului Urban. Baia unde a suferit a fost posibil să fie văzută oricând şi pomenirea Ceciliei la Roma nu putea să fie necunoscută în toată Roma.[211]

Prima menţiune la bazilica Sfintei Cecilia în documentele oficiale care au ajuns la noi ne se spune de anul 499. Printre subscripţiile unui sinod ţinut în acest an chiar la Roma sub sfântul Simah citim şi cele ale lui Bonifaciu, Marcian, preoţi ai hramului Sfintei Cecilia.[212]

CAPITOLUL 15

REDACTAREA ACTELOR SFINTEI CECILIA ÎN SECOLUL AL V-LEA ŞI FORMA ÎN CARE S-AU PĂSTRAT. MOTIVELE ACESTEI REDACTĂRI. CANONUL SFÂNTULUI PONTIF GHELASIE CU PRIVIRE LA ACTELE MARTIRILOR

În secolul al V-lea, după cum am mai spus se pare că s-a redactat definitiv Actele sfintei noastre. Latina defectuoasă a acestei lucrări totuşi ne ridică unele întrebări dar ne putem da seama că ea a circulat în toate bisericile din occident.

Aceste Acte au fost făcute din memoria celor care au trăit după pacea din biserică. Autorul a voit să reunească şi să adune la un loc circumstanţele diverse ale istoriei Sfintei Cecilia fie din actele făcute de notarii Bisericii, fie din alte scrieri care nu au fost rare într-un oraş în care cultul sfinţilor martiri era la mare cinste, fie din tradiţii orale sau inscripţii de pe monumente. Povestea sa începe cu pregătirea nunţii dintre Fecioară cu Valerian şi ajunge la martirul şi mormântul ei.

Autorul vrea să ofere lucrării o culoare uniformă şi a căutat toate documentele pe care le avea la dispoziţie. Naivitatea pare să fie caracterul principal al distincţiei sale şi stilul lui este conform cu cel al acestui fel de mărturii despre martiri, seria începând în secolul al IV-lea şi se găsesc multe exemple în colecţia publicată de Dom Ruinart. În compoziţiile sale limba latină a suferit o alterare fără să ajungă totuşi vulgară. Actele noastre prin urmare sunt departe

---

[209] Et omnino nulla memoria Martyrum probabiliter acceptetur, nisi aut ibi corpus, aut aliquæ certæ reliquiæ sint, aut ubi origo ali cujus habitationis, vel possessionis, vel passionis, fidelissima origine traditur. Labbe. Concilia, tome 11 , page 1218.

[210] De consecratione, Distinct. 1. can. xxvi. Placuit ut altaria.

[211] Printre bisericile Romei construite ca cea a Sfintei Cecilia, pe plasarea lor sub hramul unui sfânt citäm pe Praded, Bonifaciu, Aventin, Ioan şi Paul Eusebu, Prisque şi Viviana.

[212] Labbe. Concil. tome iv, page 1316.

de barbaria a limbajului pe care îl remarcăm la Cronica Papală cunoscută sub numele de Catalogul Felix IV,[213] şi care se opreşte în anul 534. În rest nu trebuie să credem că în cele două secole care au precedat domnia lui Constantin, latina a fost întotdeauna vorbită şi scrisă la Roma cu corecţia pe care am remarcat-o la clasicii acestei epoci şi pe care Sfântul Ambrozie, fericitul Ieronim şi fericitul Augustin s-au forţat peste puteri să o menţină ca tradiţie. Cea mai mare parte a inscipţiilor creştine din catacombe, în special cele care apar pe monumentele profanate anterioare secolului al IV-lea atestă că limba stăpânilor lumii era departe de a avea onoarea de a fi vorbită şi scrisă corect, chiar şi în capitala imperiului.

Stilul folosit pentru Actele Martirilor este plin de această neglijenţă a gramaticii şi a regulilor discursului şi care au făcut caracterul scrierilor unul a decadenţei la toate popoarele şi se poate spune că această afecţiune era efectul unei anumite afecţiuni a tuturor scrierilor aghiografice. Se pare că creştinismul voia să gate odată cu limba păgânilor. Inversiunile de faţă au dispărut, limbajul a devenit *analog,* ritmul recitărilor biblice se pare că a fost obiectul unei imitaţii asidue, termenii versiunii italice a Sfintelor Scripturi au fost cercetate cu atenţie şi preferate de narator care nu putea să fie mai fericit decât să înlănţuiască în fraza sa ceea ce voia să descopere.

Aşa se pare că este caracterul literar al redactorului Faptelor Sfintei Cecilia. Dacă el se interesa mai mult de fondul naraţiunii sale, ceea ce nu face constanta mişcării sau priceperii stilului ei; dar tonul de candoarea care domneşte constat tonul naraţiunii este în acelaşi timp o garanţie puternică a bunei sale credinţe. Dacă el croşetează de câteva ori cu privire la cuvintele eroilor săi prin enumerarea verbelor şi epitetelor naive, vom recunoaşte întotdeauna cu uşurinţă a trauma originală a discursului primitiv; dar intenţia produce un anume efect oratoric ce a devenit vizibil. Putem să ţinem cont, dar mai apoi mai puţin despre lectura acestui pasaj, cum redactorul era pe punctul de a concepe o dramă atât de sublimă şi atât de delicată de care era capabil propriul ei talent. La fel de bine se poate afirma că discursul admirabil al Sfintei Cecilia şi Tiburţiu nu ar fi putut să fie compus de imaginaţia naratorului reprodus în proza sa incultă şi anostă pentru ca să nu devenim penibili pentru a ajunge la bunătatea lui primitivă.

Avem mai multe ocazii de a face să reafirmăm exactitatea istoricului nostru şi să îi conferim naraţiunii sale imputaţii injuste. Este destul să observăm aici că autorul scrie sub ochii concetăţenilor lui; fără să poată să mărturisească istoria unui personaj obscur pe care a fost facil să îl inventeze fără să expună că este în contradicţie; pentru ca în cele din urmă mărturiile lui să fie acceptate universal în toate Bisericile din Occident, în epoca despre care vorbeşte el. Cea mai gravă presupunere a sa a fost în favoarea lui când în acelaşi timp nu noi am reuşit să aflăm numai distincţii stabile şi evidente ale veridicităţii sale.

Actele Sfintei Cecilia, la fel ca un număr mare de altele, au fost compuse pentru a fi citite de la amvon, în sfânta biserică, de ziua pomenirii sale. Pentru această lectură publică ce trebuia să reasigure solemnitatea, a fost necesar să se formeze o mărturie completă şi uniformă a tot ceea ce Biserica Romei poseda din însemnările despre această martiră celebră. În tonul susţinut şi în veleităţile oratorice ale redactorului, care au făcut să preceadă povestirea lui a unui preludiu plin de generalităţi, în care gustul pentru exhortaţii, ei bine aici găsim un mare număr de Fapte culese de Dom Ruinart.

Acest obicei de a citii solemn Actele Martirice de ziua sărbătorii lui s-a păstrat până azi în Legendele Breviarului; dar în secolul al V-lea, era deja plină de vigoare şi obiectul unei impresionări mai vie din partea credincioşilor. Pentru Biserica Africii, fericitul Augustin a făcut mai multe aluzii în predicile lui *de Sanctis*,[214] şi ne-a rămas un Canon al sinoadelor acestei Biserici care confirmă expres această folosinţă.[215] Acest lucru pare că este în vigoare în Biserica Galiei din aceiaşi epocă în care am învăţat dintr-o Predică a lui Cezariu din Arles în care el se plânge de cei care au abuzat de permisiunea de a denunţa persoanele care nu voiau să stea în timpul lecturii lungilor *Patimi ale Martirilor.*[216]

Biserica Romei atât de bogată în amintiri şi ardentă în demonstraţiile evalviei sale faţă de martiri, nu putea să rămână în urmă la mai multe ale Biserici şi poate de aceea a împrumutat acest obicei duios. Fiecare dintre bazilicile ei avea ca hram un martir şi îl onora cu un cult special; prin urmare se dorea ca faptele acestui patron măreţ să fie citate

---

213 A se vedea textul în Origines de l'Eglise Romaine, tome 1er, pages 212-248.

214 A se vedea între altele al doua de *S. Stephano*, premia în *Natali SS. Perpetuæ et Felicitatis*, etc.

215 Labb. Concil. tom. u. pag. 1072.

216 Prolixæ Martyrum Passiones. Predica CCC, printre operere Fericitului Augustin, vomul V. A se vedea la fel de bine şi fragmentul de predică a lu Avit al Vienei, despre martirii din Agauna în Acta sincera de D. Ruinart; Exposition de la Messe Gallicane de Germain de Paris, dans le Thesaurus Anecdotorum de D. Martène, tome v; saint Grégoire de Tours, de Gloria Martyrum, cap. Lxxxvi , et son livre de Miraculis S. Juliani Martyris, cap. xvi.

în cadrul solemnităţii sărbătorii. Dar evident că după ravagiile persecuţiei lui Diocleţian, în care edictele au ordonat în special distrugerea acestor cărţi ecclesiale, multe dintre Acte care au fost redirecţionate de notari au pierit, iar redactarea ulterioară a Gestelor anumitor martiri nu a putut să fie făcută cu acelaşi discernământ; după cum între altele ştim de mai multe Acte, din epoci diferite, care au fost redactate de eretici, cu scopul de a infiltra erorile lor în conţinutul acestor documente, aşa că Scaunul Apostolic s-a văzut în necesitatea de a lua, spre finele secolului al V-lea, o determinare generală cu scopul de a face responsabilitatea ei de a aborda problemele doctrinare pline de inconveniente care ar fi putut să înlănţuiască adopţia adevărată sau aparentă la toate Actele Martirilor redactate pentru a fi citite în Biserica Romei.

Într-un sinod ţinut de Sfântul Ghelasie spre 495 a fost proclamat celebrul Canon care conţinea catalogul cu cărţile ortodoxe recunoscute de Biserica Romană.[217] Putem citii următoarele cuvinte: "noi primim la fel de bine Actele sfinţilor martiri care sunt unele care luminează chinurile lor şi triumfurile minunate ale mărturisirii lor. Ce credincios se poate îndoii de adevărul lor? Cine nu ştie că martirii în luptele lor au suferit cele mai mare suplicii şi că au suportat toate aceste încercări nu prin propriile lor puteri ci prin harul şi ajutorul lui Dumnezeu?[218]"

La fel de bine canonul Sfântului Ghelasie a confirmat din start existenţa Actelor Martirice şi au făcut apel la sentimentul universal pentru veridicitatea mărturiilor care le conţineau; el a recomandat şi a aprobat folosinţa lor şi semnaliza ca fiind strălucitoare a minunile puterii lui Dumnezeu. Dar la fel de bine aceste Acte nu aveau toate aceiaşi autoritate şi mai erau câteva care fără să mai aştepte confirmarea înaltă pe care o putea primii a unui text folosit de Scaunul Apostolic în liturghie, pontiful a dat această dispoziţie generală: "prin urmare, după vechiul obicei şi de prudenţă anume, folosinţă nu este de a le citii în sfânta biserică romană, fie fiindcă autorii Actelor sunt complet necunoscuţi; fie că au fost scrise de necredincioşi sau fiindcă unii au introdus lucruri superflue şi mai puţin exacte care nu se refereau la un subiect cum sunt Actele lui Quiricus şi ale Julietei, cele ale a unui anumit George şi altele în care se poate spune că Patima a fost rescrisă de eretici. Din această cauză deşi se dă ocazia, chiar lejeră de a critica practica din Biserica Romană nu a avut obiceiul să le citească."[219]

Această rezervă extremă cu care Biserica Romană a interzis lectura publică a Actelor Martirice în generalitatea ei a celor care au putut să privească ca mulţi ca fiind foarte precise; prin urmare nu se putea să se argumenteze contra autenticităţii unor numite Acte. Era vorba de aici mai simplu de politie ecclesială şi de critică literară.

Am spus deja că Actele Sfintei Cecilia au fost rescrise în secolul al V-lea pentru a fi citite în Bazilica Martirilor şi că acest obicei exista şi în alte biserici ale Romei. Pentru a împăca această contradicţie aparentă, ar fi destul să amintim că în această limbă a actelor ecclesiale din Roma, epoca Sfântului Ghelasie şi mult timp mai apoi când s-au făcut mai multe liturghii locale se înţelegea prin Sfânta Biserică Romană, Biserica Patriarhală de la Lateran, scaunul prontifului suprem sau din nou Biserica Sfântului Petru de la Vatican. Este un lucru stabilit de Dom Mabllon care a interpretat în acest sens Canonul Sfântului Ghelasie[220] şi de savantul Moretti care a dezvoltat această teză apropo de Actele Sfântului Calixt.[221]

La fel de bine acest decret celebru şi în acelaşi timp el nu a luat aminte de la valoarea istorică a Faptelor care nu s-au specificat mai deloc în aşa fel că el se referă la Sfinţii Quiricus şi Julitte şi Sfântul Gheorghe fără să apere lectura Patimilor Martirilor în Bisericile patriculare ale Romei.

Această concluzie este făcută mai evidentă în mărturia directă a unui monument venerabil al liturghiei Romane publicate de B. Joseph Marie Tommasi, este un *Ordo Romanus* al secolului al X-lea luat de la biblioteca de la Valicella

---

[217] Noi credem că acest canon al Sfântului Ghelasie a fost redactat cu un secol mai târziu după un sentiment mai bun fără prejudiciul opiniei care ne-a făcut să credem că de fapt a fost până la Sfântul Damascius, după un secol. Dacă acceptăm această ultimă dată, recomandarea Actelor Martirice ar fi fost mult mai impozantă fiindcă ea ar fi amânat de fapt persecuţiile şi ea atesta expres existenţa unui anumit număr de Acte Martirice păstrate de credincioşi, chiar şi după distrugerile violente poruncite de Diocleţian.

[218] Item recipiuntur gesta sanctorum Martyrum qui multiplicibus tormentorum cruciatibus, et mirabilibus confessionum triumphis irradiant. Quis ita esse catholicorum dubitet, et majora eos in agonibus fuisse perpessos nec suis viribus, sed gratia Dei et adjutorio universa tolerasse ? Decret. 1. pars , distinct. xv, can. II Sancta Romana.

[219] Sed ideo secundum antiquam consuetudinem singulari cautela in sancta Romana Ecclesia non leguntur, quia et eorum qui conscripsere nomina penitus ignorantur, et ab infidelibus, aut idiotis superflua, aut minus apta, quam rei ordo fuerit, scripta esse pu tantur, sicut cujusdam Quirici et Julittæ, sicut Georgii, aliorumque hujusmodi passiones, quæ ab hæreticis perhibentur conscriptæ . Propter quod, ut dictum est, ne vel levis subsannandi oriretur occasio, in sancta Romana Ecclesia non leguntur. Canon , Sancta Romana.

[220] Disquisitio de Cursu Gallicano, page 586. In ordinem Romanum Commentarius. pag. cxXVII . Museum italicum, tom. 1.

[221] De S. Callixto Papa et Martyre, ejusque Basilica S. Mariæ trans Tyberim, page 206 et suiv.

şi care se găseşe la fel de bine la abaţia de la Saint Gall. La rubrica de *festis sanctorum, qualiter apud Romanos celebrantus,* se găseşte într-un document oficial următoarele rânduri: "până la vremea lui Adrian, nu citeam din Patimile sfinţilor şi a Gestelor lor în Biserici sau în numele acestor sfinţi. Iată de ce papa în vremea sa a făcut să se schimbe această regulă şi a stabilit ca ele să se citească şi în Biserica Sfântului Petru."[222]

MĂRTURIILE LITURGHIILOR OCCIDENTALE DESPRE ACTELE SFINTEI CECILIA

Prin urmare am demonstrat că acest Canon al Sfântului Ghelasie nu a prezentat nici o aluzie defavorabilă Actelor Sfintei Cecilia; ceea ce ne rămâne acum de făcut este să considerăm aceste Acte ca o bucată de autoritate lejeră sau suspectă, fiindcă Bisericile Romane şi cele ale întregului occident din secolul al V-lea nu le-au mai ţinut la mare cinste până într-acolo că le-au împrumutat toată substanţa rugăciunilor şi canticelor pe care ele le-au adresat lui Dumnezeu în solemnitatea Sfintei Cecilia.

Evident că vom începe cu Biserica Romană. Cel mai vechi Sacramentariu al ei, cunoscut cu numele de Leonian, fiindcă este atribuit Sfântului Leon cel Mare adică cea mai mare parte a formulelor care o cuprinde, exprimă la fel de bine una dintre cele cinci prefaţe care l-au consultat pe Sfântului Martor: "Cecilia destinată prin voinţa altora de a devenii soţia unui bărbat, a respins această unire temporară şi dornică de a luat bonusul castităţii, ea a căutat un soţ nemuritor, preferând cinstea vieţii veşnice decât pe ce a acestei lumi. Ea a avut şansa de a îşi asocia castitatea şi martiriul ei cu Valerian cu care a fost legată prin căsătorie şi l-a dus împreună cu ea la cunună."[223]

Mai apoi, biserica romană din secolul al V-lea se exprimă aşa: "nici mobilitatea unei veac atât de fraged nu au putut să o oprească pe Cecilia, nici şarmul sensului nu a făcut-o să se dea înapoi, nici fragilitatea feminităţii sale nu au putut să o mişte. Din nou, deşi tânăra a fost expusă la toate ororile călăului, a rămas fecioară şi martirul a adus toate victoriile şi pentru a se pune în acţiune triumful ei, ea la ridicat cu sine până la cer pe cel care i-a fost dat ca soţ.[224]"

La sfârşitul secolului al VI-lea Sfântul Grigorie, în Sacramentariul său, a tranşat numeroasele prefaţe ale sfinţilor care au făcut bogate liturghiile sale ale sfinţilor Leon şi Sfântului Ghelasie; cele ale Sfintei Cecilia au fost sacrificate cu restul, dar în schimb cele mai vechi manuscrise ale Responsorialului Sfântului Grigorie ne-au făcut să vedem că dacă în Biserica Romană din secolele VI şi VII nu au lăsat în urmă nimic cu privire la Sfânta Cecilia, în formula concisă şi severă care a fost adoptată pentru rugăciunile sacrificiului, ea a compensat abundent această rezervă în cântările care acompaniau Ceasurile Canoniale.[225] Tot ansamblul de ecfonise şi răspunsuri din oficiul de pe 22 noiembrie este literal împrumutat Actelor noastre şi a rămas acelaşi după 12 secole cum era în vremea Sfântului Grigorie.

Evanghelia pe care Cecilia o purta sub pieptul ei,[226] rugăciunile ardente pe care le-a adresat lui Dumnezeu în apropierea căsătoriei lui Valerian[227], tinereţea ei de două sau trei zile,[228] cămaşa de păr pe care o purta sub rochie,[229] concertul muzicienilor,[230] în mijlocul cărora cânta Domnul, mărturisirea care i-a făcut-o lui Valerian,[231] cuvintele către săracii de pe Via Appiana şi sosirea în faţa papei Urban,[232] rugăciunea pontifului după ce a auzit de minunile făcute

---

[222] Passiones sanctorum, vel Gesta ipsorum, usque Adriani tempora, tantummodo ibi legebantur, ubi Ecclesia ipsius Sancti vel Titulus erat. Ipse vero a tempore suo rennuere jussit, et in Ecclesia Sancti Petri legendas esse constituit. B. Jos . M. Thomasii opp . tome IV, page 325.

[223] Dum humanis devota nuptiis, thalamos temporales contemneret, sponsum sibi, qui perpetuus esset, præsumpto præmio castitatis adhibuit, et æternitatem vitæ maluit, quam ut mundo procrearet originem. In cujus gloriam etiam illnd accessit, ut Valerianum, cui fuerat matrimonii jure copulanda, in perpetuum sibi socians Martyr casta consortium, secum duceret ad coronam. Muratori. Liturgia Romana vetus, tom. I. Sacrament. Leonianum, page 456.

[224] Despecto mundi conjugio, ad consortia superna contendens, nec ætate nutabili præpedita est , nec revocata carnis illecebra, nec sexus fragilitate deterrita, sed inter puellares annos, inter sæculi blandimenta, inter supplicia persequentum, multiplicem victoriam Virgo casta et Martyr explevit, et ad potiorem triumphum secum ad regna cœlestia, cui fuerat nupta, perduxit. Ibid.

[225] A se vedea manuscrisele Responsorialului Sfântului Grigorie publicate de D. Denys de Sainte- Marthe (S. Gregorii Magni Opp. tome I, page 838) et par le B. Joseph-Marie Tommasi (Opp. tome Iv, p. 147 et 279.)

[226] Virgo gloriosa semper Evangelium Christi gerebat in pectore.

[227] Et non diebus neque noctibus vacabat a colloquiis divinis et oratione.

[228] Biduanis ac triduanisjejuniis orans, commendabat Domino quod timebat.

[229] Cilicio Cæcilia membra domabat, Deum gemitibus exorabat.

[230] Cantantibus organis, Cæcilia Domino decantabat dicens : Fiat cor meum immaculatum, ut non confundar.

[231] Est secretum, Valeriane, quod tibi volo dicere : Angelum Dei habeo amatorem, qui nimio zelo custodit corpus meum.

[232] Cæcilia me misit ad vos, ut ostendatis mihi sanctum Urbanum, quia ad ipsum habeo secreta quæ perferam.

de Cecilia,[233] convertirea lui Valerian după întâlnirea cu Cecilia şi îngerul,[234] cuvintele Feciorei către Tiburţiu şi mormântul în care lui i s-au deschis ochii şi a început să vină la lumină,[235] exclamaţia Ceciliei spre răsărit în casa lui Maxim la plecarea lui Valerian şi a lui Tiburţiu pentru a fi martirizaţi,[236] protestul ofiţerilor dreptăţii lui Almachius după cuvântarea adresată de fecioară,[237] victoria ei asupra prefectului Romei[238] prin rspunsurile date interogatoriului ei,[239] şi în cele din urmă ultimele cuvinte pe care le-a adresat papei Urban în momentul expierii;[240] acestea sunt subiectul bucăţilor liturgice care au intrat în compoziţia oficiului gregorian al Sfintei Cecilia şi acestea sunt în consecinţă, faptele pentru care Biserica romană a acceptat responsabilitatea la sfârşitul secolului al VI-lea. Acestea reprezintă o prescurtare a naraţiunii Actelor; ea reprezintă o reproducere chiar a cuvintelor, de fiecare dată fiind necesitatea de a la adapta la ritmul cântului eclesiastic care nu a fost un lucru uşor de făcut. Prin urmare putem să ne dăm seama că în ochii Bisericii Romei este vorba de o istorie venerabilă pe care am spus-o mai sus şi că în fiecare an, după atâtea secole, liturghia Sfântului Grigorie o aduce în faţa credincioşilor. Să vedem acum alte liturghii occidentale.

Vom începe prin cea de la Milan care poartă numele de ambroziană fiindcă Sfântul Ambrozie a făcut cea mai mare parte a dispoziţiei şi a redactării sale. Slujba Sfintei Cecilia este abordată cu grijă şi pentru corecţia stilului ea nu poate să fie decât din secolul al V-lea. Iată aici principalele trăsături ale prefaţei: "Hristos i-a conferit Ceciliei onorurile cerului. Pentru a fi întărită în martiriu, ea s-a lipsit de lume şi de bucuriile nupţiale. Ei i-a revenit cinstea şi mărturisirea măreaţă faţă de Valerian şi Tiburţiu. Doamne, tu ai încoronat cu flori înmiresmate prin mâna Duhului Ceresc. Fecioara i-a dus pe aceşti doi oameni la glorie şi în acest mod lumea a început să cunoască cât de mare este sacrificiul castităţii. Prin meritul Ceciliei ei au devenit martiri şi în compania îngerilor s-au urcat la Regele măririi.[241]" Slujba este formată din cuvintele Sfântului Urban care a mulţumit lui Hristos de binecuvântarea data elocinței Ceciliei.

Slujba lui Grigorie cât şi a lui Ambrozie a împrumutat din Faptele Sfintei Cecilia mai multe cântări.[242]

Dacă vom începe să ne uităm la Biserica din Galia şi a slujbelor sale antice până la domnia lu Pepin şi Carol cel Mare vom găsii o mărturie analoagă despre importanţa Faptelor noastre. Cel mai complet Missels Gallicans care a ajuns până la noi, şi care a continuat cu alte 26 de liturghii proprii sfinţilor, toate o cinstesc pe Sfânta Cecilia. Această liturghia care a fost făcută într-un stil pompos este inspirată constant de mărturia legendei Romane. Prefaţa ei este făcută în culoarea celor ale Sacramentariilor Leoniene şi ghelasiene şi oferă pe scurt caracterul Feciorei, sârguinţele ei, martirul ei şi cununa ei şi întreaga împărăţie cerească dimpreună cu Valerian.[243] Această slujbă, după opinia lui B. Joseph Marie Tommasi este cea care a fost redactată spre anul 460 de Musaeus preot la Marseille şi autorul principal al liturghiei gallicane.

În cele din urmă Biserica Gotă al Spaniei, a cărei liturghie a fost realizată de Leandru, arhiepiscop de Sicilia prieten şi contemporan al Sfântului Grigorie, vine şi ea să aducă mărturie în favoarea Sfintei Cecilia. În slujbă, rugăciunile nu sunt decât o aluzie continuă la faptele pe care le ştim deja. Se spune de haina de păr aspru[244] pe care Fecioara o purta, de cununile de trandafiri şi crini aduse din cer de un înger, rugămintea lui Valerian faţă de acest duh

---

233 Domine Jesu Christe , pastor bone, seminator casti consilii, suscipe seminum fructus, quos in Cæcilia seminasti. Cæcilia famula tua, quasi apis tibi argumentosa deservit.

234 Valerianus in cubiculo Cæciliam cum Angelo orantem invenit.

235 Beata Cæcilia dixit Tiburtio : Hodie te fateor meum esse cognatum, quia amor Dei te fecit esse contemptorem idolorum.

236 Dum aurora finem daret, Cæcilia dixit : Eia milites Christi, abjicite opera tenebrarum, et induimini arma lucis.

237 Credimus Christum Filium Dei verum Deum esse, qui sibi talem elegit famulam.

238 O beata Cæcilia quæ duos fratres convertisti, Almachium judicem superasti, Urbanum episcopum in vultu angelico demonstrati.

239 Nos scientes sanctum nomen ejus, omnino negare non possumus.

240 Triduanas a Domino poposci inducias, ut domum meam Ecclesiam consecrarem.

241 Per Christum Sancta Cæcilia, cœlesti dono repleta, ut martyrii palmam assumeret, ipsum mundum est cum thalamis exsecrata. Testis est Valeriani, et Tiburtii provocata confessio : quos angelica manu odoriferis floribus coronasti . Viros Virgo duxit ad gloriam . Mundus agnovit, quantum valeat devotio castitatis; quæ ita promeruit, ut Martyres efficerentur, et iter Regis gloriæ cum Angelis graderentur. Missale Ambrosianum. In Natali S. Cæciliæ, Virg . et Mart.

242Breviarium Ambrosianum. XXII Novembris.

243 Mabillon. Liturgia Gallicana, pag. 216-217.

244 Illa denique procul dubio poterit apud Deum veniam nostris impetrare offensis, quæ suam tegens cilicio carnem, multorum animas convertit ad fidem. Missale mixtum secundum Regulam B. Isidori, dictum Mozarabes. In festo S. Cæciliæ Virginis.

bun pentru fratele lui;[245] şi în cele din urmă frumoasa paralelă dintre focul ce ardea sub picioarele Ceciliei din *caldarium* din palatul ei şi iubirea cerească ce îi ardea în inimă.[246]

Breviarul Bisericii Gotice al Spaniei oferă mai multe detalii despre circumstanţele Actelor noastre pe care le face slujba. Scurtimea rugăciunilor din această parte a liturghiei este cauza; dar în schimb conţine un imn de 14 strofe în care este raportată toată viaţa Sfintei Cecilia cu mare precizie.[247]

---

[245] Splendificos aspectus angelicos destinasti ad terras, per quo illis (Martyribus) concretas liliorum ac rosarum floribus destinasti coronas . Ibid.

[246] Gloriosam Virginem Cæciliam die integro et nocte tota thermis inclusam , nec ullo modo læsam fuisse fatemur. Servari quippe meruit in balnei calore, quæ gestabat Christum in pectore. Duæ quippe ignium divisæ faces ardebant : una in Virginis corde, altera sub Virginis pede; una combustioni parata, altera refrigerio debita; una minabatur supplicium, pollicebatur altera regnum; una morituris corporibus necem, altera vivituro spiritui futuram præparans libertatem. Ibid.

[247]Dăm aici acest text al imnului un monument istoric veritabil depre viaţa Sfintei Cecilia. Imferfecţiunea versetelor nu strică cu nimic valoarea mărturiei Bisericii Spaniei din secolul al VII-lea.

Inclytæ festum pudoris
Virginis Cæciliæ
Gloriosa præcinamus
Voce prompti pectoris;

Quo soluta lege mortis
Tollitur in æthera.
Germine hæc Virgo clara,
Sanctitate clarior;

Pectore Christum præstans,
Huncque solum prædicans,
Ore sponsum, mente scelus,
Vicit hostem sanguine.

Pectoris sacri recessum
Munit Evangelio;
Squalido corpus beatum
Proterit cilicio :

Noctis horas, et diei
Mentis implens cantico.
Hæc enim sortita sponsum
Germinis præfulgidi;

Angelum Dei fatetur
Se habere vindicem :
Hunc verendo, ut pudori
Det honorem commonet.

Sponsus hic furore cæco
Comminatur virgini;
Sed beata Virgo factis
Dicta prorsus comprobans;

Angelum, munusque ex cœlo
Mox adesse præstitit.
Adfuit promissus ident
Vir coruscis vestibus ;

Exhibens serti coronas,
Floribus præfulgidis :
In rosis docens cruorem,
Castitatem liliis .

Munere hoc provocatus

Ştim că Sfântul Isidor fratele lui Leandru a compus cea mare parte a imnelor acestei slujbe şi că acest doctor savant al Bisericii nu este autor la cea despre care vorbim noi şi prin urmare nu putem să plasăm dincolo de secolul al

---

Sponsus ad Christi fidem :
Illico fratris salutem
Impræcatus obtinet,

Hincque ambo passionis
Consecrantur sanguine.
Hunc inde virgo Christi
Consequens Cæcilia,

Hanc triumphalis honoris
Promeretur gloriam :
Igneis imis retrusa
Fit caloris nescia.

Plus calens sic igne Christi ,
Vicit ignem sæculi ,
Et vibrantis ensis ictunt
Ter valenter sustulit :

Postque terris membra ponit
Spiritu cælos petit .
Înde nobis sacra Virgo
Mitte cœli munera;

Liliorum , vel rosaruni
Munus inde proroga :

Unde hausisti superna
Veritatis gaudia.
Liliis corusca in nobis
Castitas præfulgeat :

Punicis rosis voluntas
Passionis ferveat;
Criminis mole subacta,
Innovemur gratia.

Ecce adventum futuri
Præstolamur judicis !
Sustinemus, et beata
Îlla lucis gaudia;

Non rei tunc puniamur,
Non crememur ignibus .
Martyrum, et sacrosanctis
Aggregati cœtibus,

Evadamus, quod timemus
Continentis gloriam,
Regis almi ad coronam
Evocati dexteram .

Ut tuam Chiriste videntes
Servuli præsentiam :
Gratuleniur, gaudeamus,
Personemus gloriam;
Curiæ cœlestis arce
Confovendi in sæcula. Amen.

VII-lea, în care a trăit Sfântul Isidor fiindcă Iulian din Toledo este ultimul autor care a compus imne pentru acest breviar gotic.

Prin urmare s-a făcut că prin confruntarea celor mai monumentale liturghii occidentale în cursul celor două secole care au urmat redactarea Actelor Sfintei Cecilia, Biserica Romană, Ambroziană, Galicană şi Biserica gotă a Spaniei au adaptat o mărturie solemnă a conţinutului. Trebuie să recunoaştem că printre Faptele, cele mai autentice ale martirilor, cu care greutate au mai realizat acest lucru. Ne întoarcem acum din nou la subiectul nostru.

EVENIMENTEL LEGATE DE SFÂNTA CECILIA ŞI BAZILICA SA ÎN CURSUL SECOLULUI AL VI-LEA

Biblioteca scaunului apostolic de la Roma a reanalizat prin monumentele pe care le avea o Cronică a Pontifilor Romani mult mai bună şi mai completă decât faptele scrise în secolul al IV-lea şi care se opresc la pontificatul lui Liberiu. Această a doua cronică s-a păstrat şi ajunge până la Felix IV, care a fost episcop între 526 şi 530. Ea a slujit ca bază a celebrei biografi a papilor atribuită mult timp lui Atanasie Bibliotecarul care singur a fost continuator.[248]

Dacă vom cerceta acestor document preţios, care urcă până în prima parte a secolului al VI-lea, vom citii articolul următor al Sfântului Urban: "el a boteza foarte mulţi oameni, între ei Valerian, soţul Sfintei Cecilia şi mulţi dintre cei pe care i-a povăţuit au ajuns să ia cununa martirului.[249]" La fel de bine tradiţia oficială a Bisericii Romei, în afara liturghiei Romane, a spus despre pontificatul Sfântului Urban evenimentele povestite în Faptele Sfintei Cecilia şi a confirmat adevărul lor în măsura compatibilă cu scurtimea extremă a unei cronici cum a fost cea a lui Felix IV.

Biserica Sfintei Muceniţe care nu s-a bucurat de prezenţa moaştelor sale, a atras întotdeauna cinstea credincioşilor. Ea a primit mare cinste în anul 530 când a trăit cardinalul titular Bonifaciu Sigisvult sau Sigisbunde, ridicat pe scaunul apostolic ca succesor al lui Felix IV cu numele de Bonifaciu II.[250] Din nou, pe parcursul secolelor vom vedea că gloria a fost readusă Bisericii Sfintei Cecilia.

Pontifii romani ţineau cu acribie sărbătorirea liturghiei de ziua Sfintei Cecilia. Anul 540 această slujbă a fost perturbată de un atentat contra episcopului Romei.

Împăratul Iustinian, într-un acces al maniei sale teologice a publicat celebrul său edict contra celor Trei Capitole. El a format scopul pentru care papa Virgil trebuia să fie din nou confirmat de autoritatea apostolică lucru ce a creat mari probleme în Biserica din Orient. Pentru acest lucru pontiful a trebuit să meargă la Constantinopol. Anthemios unul dintre ofiţerii Teodorei, soţia lui Iustinian a fost pus să realizeze acest lucru. După sfatul împărătesei el trebuia să îl cerceteze pe pontiful Bisericii Sfântului Petru printr-un test în care să îşi dea seama de poziţia pe care se află.

Pe 22 noiembrie de sărbătoarea Sfintei Cecilia, după obicei Virgil slujea sfânta liturghie. Participau mulţi oameni, fiindcă era ziua aniversării hirotoniei episcopale a lui Virgil sau a numirii sale în scaunul Sfântului Petru. Virgil îi binecuvânta pe credincioşi. Emisarul bizanţului i-a suprins pe credincioşi când l-a prins şi l-a târât pe pontif până la malul Tibrului care nu era departe de biserică. L-a suit cu el într-o corabie şi a dispărut tip de 7 ani în ciuda protestelor credincioşilor, ani care au fost cei mai crunţi pentru viaţa lui Virgil care oricum a avut o viaţă agitată.[251]

După el a urmat Pelagiu înlocuit la fel de bine de Ioan III care a condus Biserica până în 572. *Liber Pontificalis* spune despre acest papă: "iubea cimitirele sfinţilor martiri şi le-a făcut mai multe restaurări."[252] Criptele sacre nu au încetat să atragă cinstirea credincioşilor din orient şi occident pentru minunile Romei creştine. S-au făcut mai multe liturghii pe altarele antice folosite în timpul persecuţiilor şi nu numai în zilele comemorative le triumfului martirilor a dat ofranda sacrificiului ce a avut loc regulat săptămânal. Ioan III a stabilit ca Biserica din Lateran să ofere în fiecare duminică pâine, vinul şi lumânările necesare pentru funcţiunile sfinte.[253]

---

[248] Origines de l'Eglise Romaine, tome 1er , page 191-249.

[249] Hic sua traditione multos convertit ad baptisma, etiam Valerianum sponsum S. Cæciliæ, et multi martyrio coronati sunt per ejus doctrinam. Chronique de Félix IV, in Urbano.

[250] Ciacconius . Vitæ Romanorum Pontificum. Tom. I. pag. 358.

[251] Anastas. In Vigilio. Pagi. Breviarium Pontificum Romanorum. Tome 1, page 295.

[252] Hic amavit et restauravit Cæmeteria sanctorum martyrum. Anastas . in Joanne H.

[253]Instituit ut oblationes et amulæ, vel luminaria, per eadem Cœmeteria omni die Dominico de Lateranis ministrarentur. Anastas in Joanne II.

Restaurările care s-a făcut au fost necesare din cauza ravagiilor goţilor care sub conducerea lui Totila şi Vitiges au asediat succesiv Roma. Aceşti barbari s-au întâlnit în campaniilor lor cu aceste galerii subterane care au fost imense în oraşul veşnic în care au intrat pentru a căuta comori şi cu speranţa că vor descoperii alte secrete pentru a intra în aceste locuri. Devastaţiile pe care le-au făcut ei au fost reparate din grija pontifului; dar el a arătat din nou cu o altă ocazie că le-a pus sub protecţia martirilor.

Romanii, plictisiţi de prezenţa lui Narses în Italia unde a reprezentat autoritatea împăratului Iustin au pus la punct un mare complot pentru a îl face pe marele general de a renunţa să mai guverneze peninsula. Ei i-au scris împăratului că ei au preferat domnia lombarzilor decât cea a lui Narses. Din cauza greutăţii oamenilor, acesta s-a retras la Campania şi în indignarea lui el i-a invitat pe lombarzi să preia un oraş care nu a făcut serviciile prea bune. În cele din urmă, această intrigă a fost pusă la punct de schismaticii din Italia care nu au încetat să protesteze contra Sinodului V Ecumenic unde împăratul Iustin a îmbrăţişat cauza prinţului.

Ioan III se temea pentru ceea ce putea să pățească țara lui și s-a repezit la Narses. Se pare că el s-a decis să intre în Roma; dar pontiful s-a dovedit a fi nemulţumit cu partea care a susţinut-o iniţial. La reîntoarcerea sa el nu a mai locuit la palatul de la Lateran şi a s-a refugiat la fel cum o făcuse Urban la umbra mormintelor martirilor. Regiunea pe care el a ales-o în acest oraş misterios a fost cea care mai înainte se numea Cimitirul Pretexta şi pe care gloria soţului şi a fratelui Ceciliei au redenumit-o *Cimitirul sfinţilor Tiburţiu şi Valerian*.[254] Inspiraţia atât de clară că Fecioara le-a consacrat a atras privirea şi venerarea credincioşilor mai mult decât mormântul Ceciliei însuşi fiindcă semnul distinctiv nu era atât de precis pe marmura care le deschidea; aceasta a fost cauza pentru care s-a terminat prin a fii pierdut din vedere. Prin urmare vom mai găsii câteva monumente aghiografice pentru care o parte a Cimitirului Calixt este numit *Cimitirul Sfintei Cecilia;*[255] dar această denumire a fost probabil posterioară descoperii trupului sfintei în secolul al IX-lea.

Pontiful a locuit prin urmare foarte mult în această retragere obscură unde a fost apărat chiar de armata lui Hristos. E sărbătorea funcţiile sfinte ale capelelor subterane pe care l-am mai văzut şi Cronica papală a ajutat să se hirotonească mai mulţi episcopi.[256]

În acelaşi, timp spre anul 570 arhiepiscopul Ravenei Agnellus a terminat mozaicurile superbei bazilici ridicate cu hramul Sfântului Apolinarie de marele rege Teodoric.[257] El a avut chiar şi câteva motive de a atribuii această ornamentaţie splendidă măreţiei acestui prinţ care a murit în 526. Ceea ce se ştie este că acest mare ansamblu de mozaic este de interes pentru mărturia noastră fiindcă el oferă cele mai vechi monument care a ajuns până în zilele noastre prin tot ceea ce arta creştină a consacrat gloriei Sfintei Cecilia.

O suită de 25 de martiri merg spre Hristos pentru a da omagiul lor cu cununi în mână şi paralel 22 de sfinţi se duc spre Maica Mântuitorului care îl ţine pe Fiul ei pe genunchi. Numele fiecărei aceste fecioare este scris deasupra capului ei şi Cecilia este plasată între Lucia şi Eulalia. Toate aceste imagini sunt în picioare şi îmbrăcate într-un costum bogat şi elegant. După stilul mozaicurilor bizantine, un arbore este plasat la intrarea fiecărei persoane pentru a marca intrarea în grădinile cereşti şi toţi aceşti sfinţi ţin o cunună în mâni în pliurile voalurilor lor.[258]

Secolul al VI-lea s-a terminat sub pontificatul Sfântului Grigorie cel Mare care s-a întins până în al XIV-lea an al secolului următor. Acest pontif ilustru a fixat liturghia care s-a păstrat până azi şi am văzut predilecţia cu care slujba a Sfintei Cecilia a fost abordată.

O pandemie mia grea a răvăşit Roma în 590 şi Grigorie pentru a cere milostivirea lui Dumnezeu a indicat să se facă 7 litanii sau procesiuni care trebuiau făcute la 7 biserici diferite pentru a se oprii la Bazilica Sfânta Maria Magiore cu scopul de a oprii calamitatea. Prima litanie, ce a clericilor a fost făcută la Sfântul Ioan la Lateran; a doua, cea a oamenilor la ieşirea de la Sfântul Marcel; a treia cea a lunilor, la intrarea în Bisericile Sfântul Ioan şi Paul; a patra cea a celor religioşi avansând spre Biserica Sfinţilor Cosma şi Damian; a cincea, cea a femeilor căsătorite a fost făcut în

---

254 Tunc sanctissimus Joannes Papa retinuit se in Cœmeterio sanctorum Tiburtii et Valeriani. Anastas. Joanne II.

255 Între altele să se vadă Martirologiul roman de pe 4 martie.

256 Habitavit ibi multo tempore, ut etiam episcopos ibidem consecraret . Anastas. in Joanne III.

257 id. Ciampini . Vetera Monimenta, tome 11 , page 100. Mozaicul se găseşte în întregime gravat cu mai multe planşe.

258 La momentul în care scriem aceste impresii, am aflat că artistul francez M. Perret a descoperit la Cimitirul Sfântul Ciprian in Agro Verano pe Via Tiburtină, o frescă cu reprezentarea Sfintei Cecilia. Ne pare rău că nu ştim mai multe lucruri despre această imagine şi a epocii din care provine dar ştim că M. Perret intenţioanează să îşi publice rezultatele şi noi îl felicităm fiindcă ştim că ferscele de la Cimitirul Sfântul Ciprian nu există numai aici.

drumul spre Biserica Sfântul Ştefan; a şasea cea a văduvelor când au ajuns la Biserica Sfântului Vitaliu; şi în cele din urmă a şaptea cea a săracilor şi a copiilor a fost făcută la Biserica Sfintei Cecilia.[259] La fel de bine, pontiful a plasat sub protecţia puternicei martire fiinţele slabe şi suferinde care iubeau atât de mult pe cea care în viaţa ei scurtă a dat dovadă de o milostivire eroică. Domnul a auzit cererile poporului său şi prin mijlocirea reginei cerului, îngerul exterminator a primit ordin să îşi pună sabia în teacă.

Bazilica Sfintei Cecilia a fost rebotează şi dedicată din nou de Sfântul Grigorie în cursul pontificatului ei. Acest lucru îl atestă lecţia vaticană a diplomei papei Pascal despre care vom vorbii imediat.[260] Ceea ce trebuie să remarcăm este că la finele secolului al VI-lea, acest edificiu a avut nevoie de restaurare şi a fost consemnat de cartea papei Pascal şi a fost din nou consacrat de numele Sfântului Grigorie ca fiind cu hramul sfintei martire. În cele din urmă nu prea avem prea multe confirmări despre manuscrisul de la Vatican în termenii lui Pascal care se leagă de toate copiile a diplomei sale de excepţie şi prin care el declară că l-a desemnat pe Sfântul Grigorie ca fiind patron al mănăstirii care s-a ridicat lângă biserica Sfintei Cecilia pentru a face slujbele duhovniceşti.

Vom plasa aici o particularitate care se leagă mai puţin direct de istoria noastră fiindcă ea se leagă de cea a surselor în care le-am plasat. Sfântul Evloghie patriarhul Alexandriei a scris Sfântului Grigorie pentru a se ruga să îi trimisă Gesta martirilor realizată de Eusebiu. Sfântul Papă i- a răspuns acestui prelat pe care îl cunoştea numai din Actele Martirice realizate de Eusebiu şi cele pe care le citim deja în Istoria Bisericească. "Nu cunosc altele, susţine pontiful, nici în arhiva bisericii noastre şi nici în biblioteca oraşului Romei şi nici din cele ale căror mic număr se găsesc reunite în acest mic volum."[261] Faptele Sfintei Cecilia sunt parte autentică din colecţia de care vorbeşte aici Sfântul Grigorie? Nu avem motive să ne îndoim; fiindcă între altele Biserica Romei le-a făcut onoarea de a le consacra cântecele consacrate acestei sfinte muceniţe în ziua sărbătorii hramului ei.

CAPITOLUL 18

EVENIMENTE LEGATE DE SFÂNTA CECILIA ŞI BAZILICA SA ÎN CURUSL SECOLELOR AL VII-LEA ŞI AL VIII-LEA: DIN SECOLUL AL VIII-LEA S-A ÎNCEPUT SĂ SE TRANSPORTE TRUPURILE MARTIRLOR LA BISERICILE ROMEI

În anul 610, Sfântul Pavel Bonifaciu IV a obţinut de la împăratul Foca celebrul templu cunoscut cu numele de Panteon pentru a îl transforma într-o biserică. Nu avem motive să insistăm asupra acestui eveniment în sine. Joseph de Maistre l-a sărbătorit cu mult fast până a ajuns să facă din el un mare subiect;[262] dar inaugurarea creştină a Panteonului este de interes dintr-un anume motiv din cauza la analele pe care le-am consacrat Fecioarei Cecilia şi pe care trebuie să le oprim puţin.

Până în anul în care s-a împlinit această apoteoză creştină sublimă a creştinismului pe chiar trofeele păgânismului, martirii s-au odihnit în mormintele lor subterane fără ca evlavia romanilor să mai vrea să le mai transporte în bazilicile din solul oraşului care era aglomerat. Mai mult timp, credincioşii au iubit să aleagă mormântul lor sub protecţia acestor protectori puternici în speranţa de a se ridica mai multă încredere în însoţirea lor în ziua învierii tuturor. Chiar papii, când a fost redată pacea bisericii, au voit să se odihnească după moartea lor în vecinătatea martirilor. Cei mai mulţi au preferat criptele Vaticanului unde mormântul prinţului apostolilor era în centru; totuşi Sfinţii Siriciu şi Sfântul Celestin au preferat Cimitirul Priscilei de pe Via Salaria, Sfântul Atanasie şi Sfântul Inocenţiu

---

[259] Litania Clericorum exeat ab Ecclesia beati Joannis Baptistæ . Litania virorum, ab Ecclesia beati Martyris Marcelli. Litania monachorum, ab Ecclesia martyrum Joannis et Pauli. Litania ancillarum Dei, ab Ecclesia beatorum martyrum Cosmæ et Damiani. Litania feminarum conjugatarum, ab Ecclesia beati primi martyris Stephani. Litania viduarum, ab Ecclesia beati martyris Vitalis. Litania pauperum et infantium, ab Ecclesia beatæ martyris Cæciliæ . Oratio ad plebem, de mortalitate . S. Gregorii opp. , tome v, pagina 378. Edit . Galliccioli.

[260] Titulus quem piæ devotionis affectu sanctus Papa primus Gregorius doctor eximius dicaverat. » Voir le texte du diplôme avec cette importante variante, dans Bosio, Acta S. Cæciliæ, pagina 44, et în Laderchi , page 204.

[261] Nulla in Archivo nostræ Ecclesiæ , vel Romanæ urbis bibliothecis esse cognovi, nisi pauca quædam in unius codicis volumine collecta. S. Gregorii Opp. edit. Galliccioli, tome vir , pg. 30.

Moretti observă pe bună dreptate că nu trebuie să considerăm într-un sens relativ şi nu într-unul absolut aceste cuvinte ale lui Grigorie: *pauca quædam.* Acest papă îi spune patriarhului Alexandriei că Biserica Romană posedă o carte ce conţine numele la toţi martirii *pene omnium Martyrum,* adică se referea la un Martirologiu; fiind evident că nu este nici o proporţie între numărul Actelor care au ajuns la noi şi cel al martirilor la care le cunoaştem numele. *De sancto Callixto, ejusque Basilica, pg. 210.*

[262] Du Pape, tome 11, pg. 284-288.

pe cea care au numit-o, *ad ursum pileatum*, Sfântul Zosima şi Chiriac pe Via Tiburina, Sfântul Bonifaciu pe cea a Sfintei Felicia etc.

Totul părea că oferă o odihnă liniştită atâtor trupuri de cinstiţi închişi de credinţa acelor voturi liniştite pe care chiar păgânii rar le-au violat în cursul persecuţiilor. Dar providenţa lui Dumnezeu faţă de Biserica sa a destinat criptele şi oraşul sfânt pentru a devenii o mină inepuizabilă de unde s-au extras de-a lungul secolelor osemintele sfinţilor care au trebuit să se odihnească pe altarul sacrificiului pentru a semnifica unirea membrilor lor cu Conducătorul dumnezeiesc.

Am văzut că Ioan III s-a ocupat de restaurarea cimitirelor după ravagiile goţilor; aceşti barbari se pare că au dispărut dar după ei au apărut lombarzii care s-au inaugurat singuri cu puterea lor în peninsula italiană. Roma a fost imediat asediată de armatele lor şi în companiilor lor în jurul oraşului de mai multe ori s-au dus la cripte unde au făcut mai multe sacrilegii devastatoare. Prin urmare papii au fost obligaţi să facă aceste mutări succesive care au golit încet, încet cimitirele; dar care au fost după expresia lui Prudenţiu, sfânta fertilitate a rolului roman,[263] sub care mai multe cohorte de martiri au ieşit învingători în lumina zilei, în cursul secolelor VII, VIII şi IX şi este posibil acum să privim la aceste văi pustii în care se ofereau din timp în timp la mormintele martirilor uitaţi, unii desemnaţi pe piatra mormântului[264] şi alţi cunoscuţi numai de Hristos pentru care şi-au vărsat sângele.

Prima ridicare solemnă care a avut loc a rangului măreţ al cestei falange de eroi a avut loc din ordinele lui Bonifaciu IV cu ocazia dedicării Panteonului. 29 de căruţe pline cu moaştele martirilor extrase din diverse cripte au traversat Roma şi au fost puse pe altarul atâtor trupuri mutilate în luptele pentru Hristos dar rezervate unui triumf fără sfârşit.[265] Templul zeilor a primit numele de *Sfânta Maria a martirilor* (Sanctæ Mariæ ad Martyres) reamintind încă odată sub acest nume pe marea regină a cerului şi a pământului şi cei pe care în Biserica Creştină avea unul dintre cele mai invincibile argumente ale dumnezeirii Sale. Dar printre puternicii atleţi transferaţi în primele dintre aceste sanctuare, Cecilia nu se găsea; au mai trebuit să treacă două secole până când avea să se descopere acest templu august pe care mâinile lui Urban le-au sigilat.

Nu vom enumera aici diversele mutaţii care s-au făcut de la Bonifaciu IV până la Pascal care au avut gloria de a depune trupul Sfintei Cecilia sub altarul bazilicii. Aceste emigraţii impozante au continuat şi după ultimul pontif şi până în secolul al XII-lea.[266] În această epocă au fost aproape trei secole în care Roma subterană a rămas tăcută cu privire la subsolurile ei sacre. Restul armatei de martiri dormea în aşteptare şi aşteptarea lor nu a fost perturbată de ravagiile acestor barbari conduşi de comandantul Contenbliu de Bourbon sub Carol Quintul. Teroarea plana sub aceste azile sumbre şi cu excepţia coridoarelor care se deschideau la lateralele bazilicii şi mai mult la lumina zilei, marile cartiere ale oraşului martirilor au fost rar vizitate de credincioşi. Spre finele secolului al XVI-lea Roma va recupera conştiinţa minunilor care stăteau sub solul ei, datorită curajului lui Antonie Bosio care s-a pus în slujba acestei munci colosale de a explora cu toate eforturile şi curajul şi cu toate resursele unei erudiţii profunde. În secolul care a urmat, Scaunul Apostolic a aprobat căutarea trupurilor martirilor şi a determinat cu o mare prudenţă singurele semne indubitabile cu care ele puteau să fie găsite. Nu vom pregeta să ne pogorâm la umbra acestui depozit preţios de multă vreme ascuns în pământ.

În această aşteptare, credinţa romană s-a propagat în nordul Europei prin predica neobosită a fiilor Sfântului Benedict. Din ziua în care Sfântul Grigorie a făcut să plece de la Roma pe călugărul Augustin, cu misiunea de a răspândii mesajul crucii în insulele bretonilor, o suită de apostoli, toţi formaţi sub disciplină monahală nu au încetat până în secolul al XII-lea să evanghelizeze pe saxoni, germani, slavi şi livonieni. Cu toţii au venit să viziteze oraşul prinţului apostolilor, unii mai înainte de a purcede la munca lor, alţii în timpul luptelor lor, dornici să îl imite pe

---

263 Vix fama nota est, abditis
Quam plena sanctis Roma sit ,
Quamdives urbanum solum
Sacris sepulchris floreat.
Prudentii, peri stephanon, Hymn. S. Laurentii.

264 Plurima litterulis signata sepulchra loquuntur
Martyris aut nomen, aut epigramma aliquod.
Prudentius. ibid. Hymnus S. Hippolyti. Ibid.
Quorum solus habet comperta vocabula Chris.

265 Boldetti. Osservazioni sopra i Cimiterj de' santi Martiri.pg. 666.

266 Boldetti . Osservazioni. Pg. 96-99.

apostolul neamurilor care după cum a spus chiar el, l-a vizitat pe Petru şi a putut să compare evanghelia lui cu cea a Păstorului suprem.[267]

În 696, a fost rândul apostolului friponilor, Willibrord. Sfântul papă Serghie a voit să îl facă chiar el episcop ca parte a planului ceresc şi a fost în biserica Sfintei Cecilia, în ziua prăznuirii hramului ei când s-au adunat credincioşii şi pontiful şi-a pus mâinile pe Willibrord căruia i-a dat numele de Clement, ca un nou loc în Biserica Romei atât de bine ilustrate în acest discipol admirabil al Sfântului Petru.[268] La fel de bine Biserica din Utrecht unde noul apostol şi-a fondat scaunul episcopal a fost pusă sub hramul Sfintei Cecilia.

În acelaşi timp, se pare că insula britonilor de devenit *insula sfinţilor,* o carte măreaţă a fericirii creştine şi demne de a se face urmărită trăsăturilor pe care au fost lăsate de la Sfântul Ciprian, Sfântul Metodie şi Sfântul Ambrozie. A fost episcopul saxonilor occidentali, călugărul Adhelme care a sărbătorit în versuri atât de melodioase şi în proză suavă gloria şi fericirea mireselor lui Hristos. Aceasta a fost marea ideea a evlaviosului episcop Sherburn care a conceput ca meritele Sfintei Cecilia şi cinstea ei de care se bucura în cer şi sub dubla ei epithalamă, oratorică şi poetică după ce a fost mărit prerogativul incomparabil al Mariei, Fecioara Fecioarelor care au făcut ca pentru Cecilia să se deschisă inima celor care urmat spre Mirele ceresc. Imediat urmează Agata, Lucia, Eugenia, Agnes, Dorotea şi în cele din urmă tot restul de alte sfinte care merită să fie cântare de noi. Acest sfânt prelat a murit în 709 şi a compus spre 680 această operă graţioasă pe care a numit-o *De laude virginitatis* şi care a luat toate detaliile din Actele noastre cu privire la tot ceea ce s-a spus despre Sfânta Cecilia.[269]

În Anglia, această fiindcă a Bisericii Romei a primit de la augusta sa Maică cu laptele Sfinţilor evangheliști, povestea virtuţilor şi triumfurilor Ceciliei şi noi găsim o dovadă nouă în martirologiul lui Beda, cunoscutul doctor şi istoric al Bisericii Anglo-saxone care a compus în acelaşi timp în mănăstirea sa din Vearmouth. Elogiul pe care el îl consacră Sfintei Cecilia, x din calendes al lui decembrie în ciuda scurtimii sale este o redeschidere a analizelor Actelor.

---

[267] Galateni 1, 18.

[268] Ven. Beda. Histor. Eccles. Angl. , lib. v, cap. xii.

[269] Vom reda aici versetele lui Adhelme ca şi cea mai veche bucată de poezie care ne-a rămas despre Sfânta Cecilia, după imnul Breviarului Gothic:

Porro Cæciliæ vivacem condere laudem,
Quæ valeat digno metrorum pagina versu?
Quæ sponsum proprium convertit dogmate sancto,
Mellea carnalis contemnens ludicra luxus :
Basia dum potius dilexit dulcia Christi,
Candida præpulchris complectens colla lacertis .
Quamvis harmoniis præsultent organa multis ,
Musica Pierio resonent, et carmina cantu;
Non tamen inflexit fallax præcordia mentis
Pompa prophanorum, quæ nectit retia sanctis,
Ne forte properet paradisi ad gaudia miles.
Taliter interea compellans vocibus, infit,
Dum secreta petunt, concessa lege thororum :
Angelus, en inquit, superis tranavit ab astris :
Hic me, patronus, cœlesti fœdere fulcit,
Ut nequeam prorsus quidquam carnalis amare;
Namque meum jugiter conservat corpus in ævum,
Ut nullus valeat spurco succensus amore
Contrectare mea probroso crimine membra :
Sed mox Angelicis ulciscens vindicat armis,
Qui me pollutis nituntur prendere palmis .
Six devota Deo convertit fœmina sponsuni,
Nec non, et levirum solvens errore vetusto,
Donec credentes sumpsissent dona lavacri,
Facti municipes in summis arcibus, ambo
Martyres effecti, carnis tormenta luentes .
Biblioth . Vet. Pat. , tome x11, pg. 14.

Se spune că sfânta a convertit la credinţa în Iisus Hristos pe Valerian soţul ei şi pe Tiburţiu, fratele lui, că i-a pregătit de martiriu şi că chiar ea, după ce biruit focul a fost ucisă prin tăierea cu sabia sub prefectul Romei Almachius.[270]

La Roma, spre 731 Sfântul Grigorie III a început noi lucrări de reparare în criptele martirilor deja văduvite de un mare număr de gazde glorioase. Cimitirul sfinţilor Tiburţiu şi Valerian au suferit din cauza trecerii timpului; Grigorie avea să le restaureze deplin şi prin grija pe care el a avut-o bolta care îi proteja avea să fie refăcută şi întărită.[271]

Bazilica Sfintei Cecilia continua să obţină omagiile evlaviei credincioşilor. Sub pontificatul lui Grigorie III, ea a primit mormântul diaconului Mocus, al cărui epitaf care se păstrează până azi, respiră iubirea şi încrederea pe care acest slujitor evlavios a văzut-o la sfânta martiră. Ea este plasată de stânga cum intri în bazilică şi pe ea scrie:

SEPULCHRVM QVOD IN HANC EDEM VENERANDE CHRISTI MARTYRIS CÆCILIÆ SITUM EST, IN QUO ET QUIESCIT IN PACE MOSCVS HUMILIS DIACONVS S. SEDIS APOSTOLICE, OMNES EXPOSCENS, VT PRO ME DOMINUM EXORETIS, QUATENVS EJUSDEM SACRATISSIME VIRGINIS INTERVENIENTIBVS MERITIS, CVNCTORUM CONSEQVI MEREAR INDVLGENTIAM DELICTORVM.

În acelaşi timp, exista pe Via Tiburtina o biserică cu hramul Sfintei Cecilia care nu mai există azi. Papa Zaharia care a stat pe scaun până la mijlocul secolului al VIII-lea, a făcut restaurarea, a ornat picturile şi a dotat-o şi a dedicat-o Bisericii Sfântului Petru.[272]

Anul 768 l-a avut pentru a doua oară pe cardinalul titular al bazilicii Sfintei Cecilia pe scaunul apostolic. Acesta fost Ştefan, al patrulea cu numele care a obţinut titlul pentru Zaharia. Alegerea a avut loc de către clerici şi de popor în chiar incinta bazilicii.

Doi ai mai apoi, în 770, evlavioasa stareţă de Montreuil, Opportuna, s-a urcat la cer în cadrul unei viziuni în care i-a apărut Cecilia. Pe 10 aprilie la amiază, Opportuna a putut vedea că chilia ei se umple de lumină de o splendoare copleşitoare şi care era însoţită de cea mai plăcută mireasmă. Două fecioare cereşti s-au pogorât spre ea într-o mare glorie. Erau Cecilia şi Lucia toate pline de lumină şi frumuseţe. Stareţa le-a recunoscut dintr-un instinct ceresc şi le-a spus: "le salut pe surorile mele Cecilia şi Lucia! Ce cere de la mine umila slujitoare, măreaţa Fecioara Maria, Regina cerului, stăpână peste toate fecioarele?"

Cele două mesagere ale Maicii Domnului i-au răspuns: "măreaţă mireasă a lui Hristos, Opportuna , Prea Curata Fecioara Maria aşteaptă să soseşti. A venit momentul când în cer tu te vei unii cu Fiul ei pe care L-ai iubit în această lume cu toată puterea iubirii tale. Ia cununa gloriei tale şi aprindeţi lampa că a venit vremea să mergi în faţa Mirelui şi a Miresei." Au mai trecut două zile de durere şi fecioara şi-a dat ultima suflate în braţele Reginei îngerilor pogorâtă spre ea printr-o apariţie cerească."[273]

Papa Leon III care a sfârşit secolul al VIII-lea cu atâta glorie şi care în ziua de Crăciun a anului 800 a pus cununa imperială pe capul lui Carol cel Mare, ei bine el s-a distins printr-o largheţe a principiilor Bisericii romane. El a avut grijă să nu o uite pe Sfânta Cecilia şi el a oferit bazilicii sale un altar broşat în aur şi o cruce pe care a numit-o *stauracin* şi una dintre cununile de argint pe care a suspendat-o în faţa altarului şi pe care a pus lumânări. Această cantitate de argint era grea de 10 livre şi o uncie.[274]

CAPITOLUL 19

DESCOPERIREA MOAŞTELOR SFINTEI CECILIA DE PAPA PASCAL

Însă a venit momentul în care anticul cimitir Pretextat să îşi descopere comoara lui sau ca Fecioara să reintre din nou în Roma şi să confirme prin prezenţa ei adevărurile mărturiilor nu numai din Oraşul sfânt dar din tot occidentul şi care a rămas după atâtea secole cu un entuziasm care creştea din ce în ce mai mult.

În 817, călugărul Pascal s-a suit pe Scaunul Apostolic şi se pare că el mai mult decât alţi predecesori ai săi a primit misiunea de a se ocupa de martirii Bisericii Romei. Timpul l-a presat să scoată din tenebre atât de multe moaşte

---

270 X. Kal. Natale S. Cæciliæ Virginis, quæ et sponsum suumValerianum et fratrem ejus Tiburtium ad credendum Christo ac martyrium perdocuit : et ipsa deinde martyriżavit, ignem quidem superans, sed ferro occisa, sub Almachio Urbis Præfecto . Martyrologium Bedæ. Acta SS. Martii, tome 11, pg. xxxix .

271 Anastas. In Gregorio III.

272 Anastas. In Zacharia .

273 Mabillon. Acta SS. Ordinis S. Benedicti, sæc. in, part. it; pg 230.

274 Anastas. In Leone III.

sfinte care nu se mai merita să rămână prea mult expuse injuriilor oamenilor şi elementelor naturii din fundul acestor grote în care boltele ameninţau să se prăbuşească în mii de bucăţi.

Deja în 761, papa Paul I a deschis deja ca un număr imens de morminte din criptele cele mai ameninţate şi a împărţit osemintele martirilor între preoţi, diaconi, călugări şi alte biserici.[275] Cronica papală a desemnat în special Biserica mănăstirii Sfântului Silvestru, pe Câmpul lui Marte, fondat de chiar acest pontif ca fiind cel mai favorizat dintre toate. Într-o diplomă legată de această mănăstire; Paul a ţinut cont de motivele care dus la perturbarea acestor cenuşi venerabile. "Prin trecerea secolelor, a spus el, mai multe cimitire ale martirilor şi a mărturisitorilor lui Hristos au fost neglijate şi au pierit. A venit mai apoi invazia perturbatoare a lombarzilor care le-au făcut multe stricăciuni. Aceşti barbari au jefuit mormintele martirilor şi au desacralizat moaştele lor glorioase. După această epocă dezastroasă, acest loc nu a mai a vrut aceiaşi onoare şi neglijenţa credincioşilor a schimbat evlavia antică. A dispărut întreb eu? A dispărut atât de mult că pe aceste locuri sfinte intră libere animalele şi pasc liniştite turmele."[276]

Acest abandon, care nu a fost bine înţeles cu privire la mai multe cimitire s-a sfârşit în cele din urmă. Cel al lui Calixt a rezistat cel mai mult fie din criza restaurărilor făcute în diferite epoci, fie din cauza cinstirii speciale la care au fost supuse, dar începând din secolul al IX-lea, trebuiau scoase din el mai multe moaşte sfinte. Pascal s-a ocupat cu mult zel de această lucrare şi în al doilea an al pontificatului său, el a depus deja în Bazilica Sfintei Praxedia, sub absida Mărturisirii, cam la 3500 de moaşte de martiri, ce s-au dovedit a fi autentice şi ale Bisericii.[277] Acest număr imens de moaşte a fost reţinut în cele din urmă pe bucăţile de marmură pe care se puteau ridica într-o zi pentru a extrage aceste oseminte, fiindcă aceste galerii ale catacombelor exploatate fără încetare în cele din urmă au fost golite de martiri.

A sosit anul 821 şi Pascal se ruga la bazilica Sfintei Cecilia. A fost frapat de stadiul de degradare în care a ajus acest lăcaş de cult august. Aceşti pereţi venerabili care au fost restauraţi cu două secole înainte de Sfântul Grigorie erau deterioraţi şi se poate spune că dacă nu se luau măsuri imediate biserica putea să devină imediat o ruină. Pascal a luat decizia de a ridica de la fundaţii bazilica atât e dragă evlaviei romane şi să o aducă la gloria primei ei construcţii.[278]

Dar un pontif atât de zelos cum a fost Pascal pentru a aduce la lumină resturile sfinţilor martiri, nu a putut concepe un astfel de proiect fără să vrea în acelaşi timp să regăsească moaştele Sfintei Cecilia şi să le transfere solemn în această casă care a fost sfinţită de prezenţa ei şi consacrată de sângele ei. În timpul ponitifcatului lui Pascal s-au căutat aceste moaşte pe toate căile cimitirului lui Pretextat, dar fără nici un rezultat. Inscripţia pe care Cecilia a făcut-o pe regiunea unde se odihneau Valerian, Tiburţiu şi Maxim putea să fie descoperită dacă se găseau mormintele celor trei martiri; simbolul păsării fionix pe mormântul lui Maxim, trebuiau să îl facă de recunoscut şi mai mult decât orice mormântul Ceciliei. Obosiţi de aceste căutări fără rezultat, în cele din urmă credincioşii romani au început să creadă că moaştele Fecioarei au fost printre cele care au fost furate de regele lombarzilor Astof.

Prin urmare Pascal nu s-a descurajat şi având dorinţa de a inaugura bazilica restaurată, pentru a putea să pună pe patrona a sa sub altar, el a ordonat reînceperea căutărilor. El s-a pogorât în persoană în cripte dar nici unul dintre mormintele pe care le-a deschis nu a dat moaştele Fecioarei. Fiind credul faţă de rumorile populare care imputau lombarzilor furtul lor, s-a decis să nu mai continue căutările. A venit momentul ca, acum, Cecilia să revină şi să reintre în Roma.

Într-o dimineaţă, Pascal (după spunea în scrierile sale) asista la slujbă în biserica Sfântului Petru spre Mărturisire. Clericii psalmodiau melodios slujba laudelor matinale şi pontiful asculta cu plăcere armonia cântecelor bisericii faţă de Domnul pe la amiază. O somnolenţă produsă bătrânului pontif i-a venit pe scaunul de unde prezida maiestatea apostolică.[279] Cântecele sacre nu le mai auzea în urechi după cum le auzise mai întâi ci urechea s-a deschis obiectelor exterioare şi a fost imediat frapat de o apariţie luminoasă. În faţa lui s-a prezentat o Fecioară frumoasă de mare frumuseţe şi părea ca o mireasă a lui Hristos. I-a aruncat pontifului o privire pătrunzătoare şi i-a spus cu un ton

[275] Ibid. In Paulo.

[276] A se vedea Lungul pasaj a acestui cuvânt a lui Paul I în Boldetii. p. 96.

[277] Boldetii: A se vedea la fel de bine despre această legiune a martirilor care s-au odihnit la biserica Sfânta Praxeda, cartea excelentă a lui Gerbert , Esquisse de Rome chrétienne, tome 1er, pg. 94.

[278] Anastas. In Paschali.

[279] Unde tamen, Domini annuente clementia, quadam die dum ante Confessionem Beati Petri Apostoli, psallentium matutinali lucescente Dominica, residentes observaremus harmoniam, sopore in aliquo corporis fragilitatem aggravante. Paschalis Papæ diploma.

decis: "Am să îţi vestesc ceva. De ce te-ai bazat pe mărturii vulgare şi pe informaţii false şi pentru ce ai renunţat a mă căuta? În timpul căutărilor tale ai fost foarte aproape de mine şi pentru acest lucru trebuie să discutăm amândoi."[280]

- Dar cine eşti tu, a răspuns pontiful, de îmi vorbeşti aşa de aspru?
- Fiindcă tu vrei să îmi ştii numele, a răspuns Fecioara, mă numesc Cecilia, slujitoarea lui Hristos.[281]

Pascal care ştia că vedeniile nu sunt întotdeauna adevărate a întrebat.

- Dar cum aş putea să te cred? Există un zvon de mai multă vreme că lombarzii au lat trupul acestei sfinte martire.
- În cele din urmă, a răspuns Sfânta Fecioară, ei m-au căutat multă vreme şi cu insistenţă, dar favoarea Doamnei mele atotputernice, Maica Domnului totdeauna Fecioară, m-a protejat. Ea nu a permis ca eu să fiu luată şi sunt încă în locul meu de odihnă. Tu nu ai continuat căutările, ei bine să le continui; fiindcă este voia lui Dumnezeu ca tu să mă găseşti. Tu vei lua cu trupul meu şi alte trupuri sfinte care sunt cu mine şi mă vei pune în bazilica pe care ai restaurat-o de curând.[282] După aceste cuvinte vedenia s-a încheiat.

Uimit de această viziune supranaturală, pontiful a dat dispoziţie să fie continuate căutările în Cimitirul Pretextat.[283] *Cubicula* ornată cu picturi, monumentele *arcelor*, altarele cele mai înalte şi făcute dintr-o tablă de marmură, într-un cuvânt mormintele cele mai aparente interogate una după alta nu au avut decât scopul de a da curs în cele din urmă descoperirii. El a trebuit să îşi îndrepte căutarea spre mormintele etajate unul peste altul în toată această mare criptă.

La punctul de intersecţie a două poteci s-a oferit un unghi în care proeminenţa a fost făcută de mai multe morminte suprapuse. Din ordinele lui Pascal, a fost deschis unul dintre aceste morminte; a fost cel care a fost obiectul la atât de multă căutare şi muncă. Cecilia se odihnea în arca criptei. Ea era încă cu rochia brodată sau cea cu care Urban a îmbrăcat-o şi lenjeria de pat care a fost folosită pentru a absorbii sângele ei era acolo şi pusă la picioarele ei. În mărturiile sale, Pascal mărturiseşte că a atins-o chiar el cu mâinile pe augusta fiică a lui Caecillius.[284] Trupurile lui Valerian, Tiburţiu şi Maxim au fost aproape; şi nu a mai rămas decât să fie ridicată această mare familie de martiri şi să fie adusă cetăţenilor iluştrii ai Romei.

Dar Urban trebuia să ia şi el parte cu fiica lui nobilă a zelului triumfului pe care el a pregătit pentru ea. De mai multă vreme moaştele ei au fost luate din Cimitirul Pretextat şi cele ale celor doi pontifi în mijlocul cărora a adormit Cecilia şi această mutare va continua fără de nici o îndoială să diminueze interesul pe care mormintele rare au rămas încă închise între zidurile de care am scris.[285] Martirologiul Fericitului Ieronim ne spune că în secolul al V-lea, moaştele

---

[280] Astitit nobis puella pulcherrima virginali aspectu, vel habitu decorata, taliaque nobis, intuens, ait : Multas tibi gratias referimus : certamen quod in me diu apposueras , frustatoriis relationibus pervulgatis, sine causa reliquisti ? Qui tanto penes me fuisti, quod ore proprio loqui communitervalebamus, Ibid.

[281] Et dum a nobis diligenter interrogata fuisset : Tu quis es ? Vel quod est nomen tuum, qui talia me præsumendo conaris ? Si e nomine quæris, Cæcilia, inquit, famula Christi vocor. Paschalis Papæ diploma.

[282] Cui subjungens dixit : Quomodo hoc credere possumus, quia olim fama relata est, quod ejusdem sacratissimæ Martyris corpus a Longobardis inde fuisset ablatum? Quæ ita respondens dixit : Veritas est, quod multum me desideranter quæsierunt, sed gratia Dominæ meæ semperque Virginis Dei Genitricis affuit, quod qualiter quotidie præsto sum, nullatenus me longius abire permisit; sed sicut cœpisti perage, et sicut operaris indesinenter operare, quia omnipotens Deus tibi me placuit revelare, et corpus meum cum aliis corporibus sanctis, quæ sunt juxta me, reconditis, in Titulo, quem nuper reparari mandasti recondere stude infra muros urbis . Et hæc dicens abcessit. Paschalis Papæ diploma.

[283] Tunc idem venerandus Pontifex, matutinalibus Laudibus persolutis, pro tam certæ et indubitabilis revelationis indicio, cœpit hac illacque operosius quærere, ubi sacratissimum ejus corpus jaceret humatum. Quod, tribuente Deo, dum sollicite quæreret , reperit in cœmeterio Prætextati , sito foris portam Appiam. Anastas. In Paschali.

În scrierile lui Pascal, Cmitirul lui Pretextat aparţile de Sfântul Sixt fiindcă trupul Sfântului Sixt Ii a fost depus în această regiune a Cimitirului Callixt.

[284] Tunc etenim pro hujus revelationis manifestatione omni postposita difficultate incunctanter, et absque ambiguitaté ipsius venerabilis Virginis corpus inquirendum decrevimus; qui etiam annuente Deo, ejusque solito juvamine properantes, in Cemeterio sancti Sixti situm foris portam Appiam, sicut in sacratissinia illius Passione manifeste narratur, inter collegas episcopos, in aureis indumentis, cum venerabili sponso reperimus, ubi etiam linteamina, cum quibus sacratissimus sanguis éjus abstérsus est de plagis, quả spiculator trina percussione crudeliter ingesserat ad, pédés beatissimæ Virginis in unum révoluta, plenaque cruoré invenimus; quæ omnia nostris manibus pertractantes cum, venerabili corpore honeste infra muros hujus Romanæ Urbis induximus. Paschalis Papæ Diploma.

[285] Mormintele cele mai ornate din cmitirele Romei nu au fost întotdeauna consacrate celor mai celebrii martiri. Dezhumările au avut loc fără o regulă bine determinată şi vom porfita de mormintele pe care le-am găsit deschise. În acest sens pe data de 20 aprilie 1622 s-a găsit mormântul martirului şi papei Caius între pereţii Cimitirului Callixt cu această inscripţie: CAIO PP. A se vedea procesul verbal în Boldetii, p. 102.

lui Urban erau deja pe Via Nomentana, la 8 mile de oraş, în cimitirul numit *ad Nymphas*.[286] Vom ignora motivul şi circumstanţele acestei prime mutări. Pascal a format proiectul de a reunii restul de moaşte ale martirului său predecesor sub acelaşi altar, cel al Ceciliei şi al însoţitorilor ei şi a pregătit toate lucrurile pentru a da solemnităţii lumina care o cerea demnitatea acestor martiri celebri şi a cinstei de care se bucurau la Roma şi în toate bisericile creştinătăţii occidentale.

CAPITOLUL 20

MUTAREA MOAŞTELOR SFINTEI CECILIA ŞI A SFINŢILOR VALERIAN, TIBURŢIU, MAXIM, URBAN ŞI LUCIUS. MINUNAREA PAPEI PASCAL FAŢĂ DE BAZILICA SFINTEI CECILIA

Prin urmare Cecilia va renaşte pentru oraşul sfânt şi ea va merge şi Va intra în posesia acelor locuri pe care prezenţa ei le-a onorat cu multe secole înainte. Această casă este o mărturie a virtuţilor ei, înroşită de sângele ei, transmisă ei de pontiful Urban pentru a fi un templu al Domnului, ea urmând să fie restaurată de un alt pontif şi veghind fidel destinaţia pe care el i-a dat-o în momentul intrării ei în cer.

Au trecut mai multe luni de la ziua când Pascal într-o vizită la bazilică a decis să o sfinţească odată cu reînnoirea acestui sanctuar. Era pe data de 8 a idelui lui mai (8 mai) a anului 822; pontiful sărbătorea solemn slujba sfinţirii bisericii Sfintei Cecilia[287] şi fără nici o îndoială că aceasta a fost ziua în care el a depus sfintele moaşte în biserică.

A pregătit un sarcofag din marmură albă pentru Fecioară în care i-au fost aduse primele cinstiri pentru un triumf aşa de magnific. Ea trebuie să se odihnească singură în sicriul care conţinea măreţele sale moaşte. La fel cum a făcut Urban, Pascal a respectat atitudinea Fecioarei dar el a cusut pereţii interiori cu o ţesătură de mătase cu franjuri denumită *quadrapulum* şi a întins pe tot trupul o stofă lejeră de asemenea în franjuri şi care forma stofa numită *stauracin*.[288] Când totul a fost terminat s-a pus o tablă de marmură pe mormânt care avea să mai vadă lumina numai după opt secole.

Un al doilea sarcofag a primit trupurile celor trei Valerian, Tiburţiu şi Maxim; soţul Ceciliei a fost pus între cei doi martiri şi fiecare a fost acoperit de un anumit giulgiu. În apropierea celui de al doilea mormânt, Pascal a ridicat ca şef pe Tiburţiu al cărui cap sabia la tăiat din trup şi a pus această relicvă preţioasă a fratelui Ceciliei într-o casetă de argint de opt livre, voind ca toţi credincioşii să fie constant cu ochii pe mărturia elocventă a curajului martirilor noştri.[289]

A mai rămas trupul venerabilului Urban care nu putea să fie separat de cel al copiilor lui duhovniceşti. Pascal a pregătit un al treilea mormânt de marmură şi în cele din urmă sfântul papă nu avea să se odihnească singur în mormântul său fiindcă i-a fost adusă la biserica din Corporala, situată de 15 mile de Roma, moaştele lui Lucius, unul dintre succesorii lui Urban şi martir ca el care a fost transferat în acest loc de papa Adrian cu trupul pontifilor Corneliu şi Felix. Urban şi Lucius au fost la fel de bine fiecare acoperiţi cu un giulgiu anume şi Pascal a închis al treilea sarcofag şi a ridicat un perete gros care trebuia să stea pe locul unde s-au odihnit martirii.

O marmură cu o cruce în mozaic cu o inscripţie a fost plasată în interiorul subteranului deasupra mormintelor pentru a atesta posterităţii valoarea a ceea ce a fost pus acolo către a aceste umbre impenetrabile. Pe marmură se pot citii aceste cuvinte:

HANC FIDEI ZELO PASCHALIS PRIMVS AB IMO
ECCLESIAM RENOVANS, DVM CORPORA SACRA REQVIRIT ,
ELEVAT INVENTVM VENERANDE MARTYRIS ALME
CÆCILIÆ CORPVS, HOC ILLVD MARMORE CONDENS .

---

[286] x11. Kal. junii. Via Nomentana, milliario octavo, natalis Urbani Episcopi . Voyez aussi Papebrok, Propilæum Maii, sur saint Urbain . Pagi. Critica Baronii, ad annum 23.

[287] A se vedea *ordo* a bazilicii Sfintei Cecilia de pe VIII mai şi titlurile publicare de Laderchi, tomul II, pagina 10 şi următoarele.

[288] Fecit etiam in arcella ad corpus jam dictæ Virginis vestem de quadrapulo cum periclysi. Item et aliam vestem de stauraci cum periclysi de olovero. Anastas. in Paschali.

[289] Atanasie, la recerea lui Pascal sau a copistului său a voit să o pună pe Sfânta Cecilia ca mai mare, fiindcă ea este cea despre care vrorbim aici. La a doua deschidere a mormântului Fecioarei, îi vom găsii acolo capul cu restul trupului şi tradţia bizilicii atribuite Sfântului Tiburţiu conducătorul care avea caseta, a fost confirmată de o deschidere a mormântului de mai apoi.

LUCIVS , VRBANVS, HVIC PONTIFICES SOCIANTVR :
VOSQVE DEI TESTES, TIBVRTI , VALERIANE ,
MAXIME, CVM DICTIS CONSORTIA DIGNA TENETIS.

Altarul principal al bazilicii se ridica deasupra incintei mormintelor; avea, după obicei, practica în masa acestei lucrări închise de o grilă mobilă, care se numea *fenestella.* În interior şi în traversarea marmurei, se ridica un conductor vertical în mijlocul căreia se făcea să parvină până la mormântul Ceciliei un fel de lenjerie numită *brandea*, care a fost imediat sfinţită de acest contact sacru pentru a fi distribuită ca un fel de relicvă preţioasă.

Pascal a acoperit cu lame de argint tot altarul până la interiorul aerisirii despre care vorbim şi el a plasat deasupra un somptuos *ciborium* din acelaşi metal şi picioare cu livre de cinci cenţi. El a ornat biserica cu o statuie a Sfintei Cecilia, la fel de bine din argint în greutate de 95 de livre. Trei alte statui, fără îndoială a lui Valerian, Tiburţiu şi Maxim au însoţit efigia Fecioarei. Materialul a fost la fel dar a fost din aur şi picioarele se pare că erau din 48 de livre. 100 de livre de argint au fost folosite pentru a decora marginile altarului de manufactură bizantină construite din nou coloane care susţineau o arcadă. În cele din urmă tot peretele din spate pe care erau mormintele şi care a slujit pentru subteranul altarului au primit o nouă acoperire în întregime de argint.[290]

Cronica papală ne spune despre un inventar de alte bucăţi de mobilier sacru vaste şi ample pe care Pascal le-a oferit bazilicii. Vom insera aceste detalii ca fiind mărturii ale cinstirii pontifului faţă de muceniţă şi pentru a avea o idee despre bogăţia Bisericii Romei din secolul al IX-lea. Printre aceste ofrande au fost între altele 26 de potire de argint pentru diferite altare şi care erau în greutate de 900 de livre; două candele de argint, fiecare în greutate de două livre; un bazin de aur de trei livre; o cădelniţă de argint de o livră; o faţă de masă de altar tot din purpură, având în centru un model croit din aur pe care era brodat un înger care împărţea cununi Ceciliei, lui Valerian şi lui Tiburţiu şi franje de aur minunat lucrate; pânze şi croieli preţioase, unele dedicate pentru biserică alte pentru diversele altare ale bazilicii şi pentru *presbyterium,* fără să mai menţionăm cortina pusă la intrarea în Biserică.[291] Descrierea acestor ţesături, atât de variate şi croşetări variate făcute să dureze mult timp ne fac să ne dăm seama de altarul lui Pascal pe care le-a oferit puţin înainte de moartea sa. Era un brocart de aur şi a îmbogăţit lucrarea în broderie reprezentând învierea Mântuitorului.[292]

Bazilica pe care pontiful a folosit-o pentru a orna şi care înfrumuseţat cu atât de multă magnificenţă a fost dispusă după forma care a desemnat toate bisericile din Roma. O curte cu portic cu o fântână în centru a fost pusă în faţa edificiului care se întindea pe tei nave. La dreapta la intrarea bazilicii, dar în afară la colateral, să găseşte sala băii în care Cecilia a revenit pentru ultimul suspin şi la care vom revenii imediat.

Între absidă şi marele naos se ridica după obicei arcul triumfal acoperit de mozaic frumos. În centrul strălucea Maica Domnului pe tron şi ţinând pe Pruncul dumnezeiesc pe genunchi; şi cu doi îngeri de-a stânga şi de-a dreapta. Din fiecare parte cinci fecioare separate fiecare de un palmier, ţineau fiecare câte o coroană. Mai jos cei 24 de bătrâni ai apocalipsei 12 la dreapta şi 12 la stânga cu cununile ridicate spre Hristos, în cinstea căruia a fost consacrat arcul de triumf.[293]

Mozaicul de la absidă nu a fost executat după mutarea moaştelor sfinţilor martiri şi Pascal a voit să facă un monument din acest eveniment atât de glorios pentru bazilică. Păstrat până în zilele noastre, el şi-a mai pierdut din paloarea bogatului său smalţ fără să fie însă mai puţin preţios. În centru era figura lui Hristos, care era făcută în întregime din aur. Cu dreapta el binecuvânta în modul grecilor şi ţinea în mâna ruloul evangheliei. Mozacul bizantin îl reprezenta pe Sfântul Petru de-a dreapta Mântuitorului fiindcă la stânga era locul de onoare la greci. Prinţul apostolilor este îmbrăcat într-o manta de argint şi ţinea două chei ca simbol al puterii sale. După el, apar Valerian şi Cecilia; primul şi el cu o manta de argint şi ţinând în mână o coroană dantelată; Fecioara are părul prins într-o agrafă şi capul or nat cu perle de trei feluri. Mantaua şi roba Ceciliei sunt de culoarea şofranului şi ea ţine o coroană formată din două feluri de perle. Lângă ea este un palmier plin de fructe şi aşa se încheie scena din această parte.

La dreapta Mântuitorului este Sfântul Pavel, îmbrăcat într-o manta de aur şi ţinând cartea evangheliei legată puternic. După el apare Sfânta Agata, încoronată de o diademă şi îmbrăcată într-o robă de culoarea şofranului sporită

[290] Anastas . in Paschale.
[291] Anastas . Ibid.
[292] Ibid.
[293] Acest mozaic nu mai există azi dar poate să fie văzut în Ciampini, *Vetera monimenta,* tomul ii, pg. 157.

de mai multe perle. Ea ţine mâna dreaptă pe umărul lui Pascal şi este îmbrăcat în anticul *pallium* şi are în mâni micul edificiu al Bisericii Sfintei Cecilia în dedicaţia căreia el asociază numele Sfintei Agata cu cel al Fecioarei romane. La fel de bine şi aici se găseşte redat un palmier cu fructe; dar o pasăre fionix stă pe unele dintre ramurile superioare în pomenirea simbolică a pasării simbolice pe care Cecilia a făcut să fie gravată pe mormântul lui Maxim.

Bordura inferioară a mozaicurilor îl oferă pe Mielul lui Dumnezeu în picioare de la care curg 5 fluvii, simboluri antice ale fântânilor vii care emană din rănile Răscumpărătorului. În fiecare parte 6 miei reprezentând pe toţi apostolii, avansând spre Mielul divin.[294] Deasupra absidei găsim monograma lui Pascal şi în partea de jos a acestui tablou imens citim totdeauna inscripţia în care el îi dedică Ceciliei acest monument de artă bizantină somptuoasă. Se iată ce se poate citii:

HÆC DOMVS AMPLA MICAT VARIIS FABRICATA METALLIS
OLIM QUÆ FVERAT CONFRACTA SVB TEMPORE PRISCO .
CONDIDIT IN MELIVS PASCHALIS PRÆSVL OPIMVS .
HANC AVLAM DOMINI FIRMANS FVNDAMINE CLARO.
AVREA GEMMATIS RESONANT HÆC DYNDIMA TEMPLI.
LÆTVS AMORE DEI HIC CONJVNXIT CORPORA SANCTA
CÆCILIÆ ET SOCIIS RVTILAT HIC FLORE JVVENTVS,
QUÆ PRIDEM IN CRYPTIS PAVSABANT MEMBRA BEATA.
ROMA RESVLTAT OVANS SEMPER ORNATA PER ÆVVM.[295]

Acestea au fost mărturiile evlaviei lui Pascal faţă de Cecilia şi a splendorii cu care el i-a ornat bazilica. El nu a putut uita în distribuţia făcută la mai multe biserici, relicvele sfinte pe care cu abundenţă le-a procurat cu şi pentru care şi-a dat veniturile sale. 900 de trupuri de martiri au fost date bazilicii Sfintei Cecilia,[296] pentru a se forma curtea glorioasei Mirese a lui Hristos şi pentru a creşte marea demnitate pe care această măreaţă biserică trebuia să o aibă.

Pascal nu a fost mulţumit să o descopere pe Cecilia, el a voit să se asigure că ei îi vor fi aduse omagii şi rugăciuni zi şi noapte şi Mirelui ei ceresc. Prin aranjamentul lui, un cor de călugări a fost instalat la biserică pentru a se cânta imnuri. El a făcut o mănăstire pe locul numit *Colles jacentes* şi l-a dotat cu tot ceea ce trebuia pentru un spital pe care predecesorul lui Leon III l-a fondat aproape de bazilica Sfântului Petru pe un loc care atunci era ocupat de cineva numit Naumahia. Acest spital însă nu a ţinut mult şi a fost abandonat.

După ce a făcut atâtea eforturi de a o mării pe fecioara Cecilia, Pascal şi-a încheiat cu fericire pontificatul său, care străluceşte între ale altora prin fapte de evlavie care au foarte multe faţă de sfinţii martiri. Pontiful şi-a primit recunoştinţa de la Biserică faţă de cei care au cimentat prin sângele lor şi dacă triumful rezervat Ceciliei este important ca măreţie dintre toţi cei pe care îi vom sărbătorii, este fiindcă Pascal, la fel ca predecesorul lui Urban ştia că sunt mai multe lăcaşuri în casa Tatălui ceresc,[297] unde fiica lui Caecilius este urcată printr-un salt eroic până la aceste lăcaşuri care sunt rezervate sufletelor celor mai mari. A fost anul 824 când pontiful nostru a plecat să se alăture lui Dumnezeu şi să sărbătorească cu Cecilia pe Domnul care este *minunat întru sfinţii Săi*.[298]

După un secol, canonicul bisericii din Rims, unul dintre primii istorici ai naţiunii franceze, celebra într-un poem gestele pontifilor romani. El l-a elogiat pe Pascal ca având multe virtuţi; dar el a cântat mai mult decât orice apariţia Ceciliei lui Pascal şi mormântul lui glorios în care se odihnea în veşmintele lui bogate, înconjurată de mărturiile însângerate a martiriului lui.[299]

---

294 A se vedea acest mozaic în Ciampini, Ibid. p. 160.

295 Acest templu vast care străluceşte aizi de email şi de alte pietre preţioase, a ajuns ruină odată cu trecerea timpului. Papa Pascal în măreţia lui l-a făcut superb. El a pus această casă a lui Dumnezeu pe cele mai bogate formate ; dar sanctuarul strălucind de aur a fost plin de amestecul armonios la pietrelor preţioase. Aici plin de bucurie Pascal a reunit din iubire faţă de Domnul, moaştele sfinte ale Ceciliei şi a însoţitorilor săi. Această familie strălucind a tinereţe a cărei ceas al suferinţei a trecut de mult timp se afla sub umbra criptelor şi de odihnea aici. Roma tresărea de bucurie şi gloria care a venit peste ea nu va mai pleca niciodată.

296 Sixte-Quint . Bref Salvator noster. Laderchi, tome 11, pg. 410. Prin urmare este posibil să constatăm această tradiţie care pare mai întâi că şi-a avut originea în martirologiul roman, pe 4 martie unde se vorbeşte de 900 de martiri îmbplsămaţi *ad sanctam Ceciliam*, adică la cimitirul lui Pretextat, aproape de mormântul Sfintei Cecilia; dar cum remarcă Laderchi, este posibil ca Pscal să îi fi transferat pe martiri în bazilica sfintei după muterea ei aici; ceea ce este de la sine înţeles.

297 Ioan 14, 3.

298 Psalm 68, 36.

299 Vom da aici pasajul din pemul lui Flodoard în care celebrează evenmentele pe care l-am spus aici.
Cæciliæ cernens incumbere casibus ædem,

La fel de bine trebuie să ştim că evenimentul care a avut loc la Roma nu a fost de interes numai pentru Bisericile străine din Italia şi gloria Ceciliei a fost recunoscută în tot creştinismul. Memoria lui Alexandru Sever se întărea din ce în ce mai mult în îndepărtata istorie şi trecerea secolelor nu au făcut decât să renască renumele acestui roman tânăr care a avut parte de o moarte violentă la finalul domniei. Sfântul Ioan Hrisostom se pare că a scris pentru noi câteva rânduri elocvente pe care trebuie să le citim fiindcă ele descoperă în ochii poporului gloria mereu crescândă a martirilor şi care o depăşeşte pe cea a cezarilor, între care el îl alege în mod precis pe Alexandru Sever.

"Senatul roman, spune aceste episcop, a decretat divinitatea lui Alexandru Sever şi el s-a alăturat celor 39 de mari zei,[300] fiindcă această adunare avea puterea de a crea şi a decreta zei. Dacă îi vom întreba pe aceşti păgâni: cum putea să fie Alexandru un zeu fiindcă el nu murise? Nu a murit el într-un mod atât de mizerabil? Ei ar răspunde: Alexandru când încă trăia, a făcut multe lucruri remarcabile. El a câştigat pentru imperiul lui oraşe şi popoare; în mai multe războaie şi bătălii el a fost victorios şi a câştigat multe trofee.

Este evident că un om în viaţa lui a avut mai multe războaie şi a câştigat mai multe viitorii fiindcă el era împărat şi avea armate; dacă un astfel de om după ce a murit şi a fost pus în mormânt ar fi putut să facă aceleaşi lucruri mi se pare îndoielnic şi numai dacă ar avea o putere divină şi tainică ar fi putut să facă aceste lucruri. Imperul lui Alexandru după moartea lui a fost dezmembrat şi neantizat; nu a mai fost restaurat; a mai putut face ceva acest om mort pentru el? Din contră, Hristos a întemeiat la rândul său un imperiu, dar această operă a făcut-o numai după ce a murit.

Dar ce vorbesc eu despre Hristos fiindcă el a dat ucenicilor Lui să fie la fel de glorioşi după moarte? Vă rog să îţi spuneţi unde este mormântul lui Alexandru? Când a fost ziua morţii sale? Ceea ce ştiu este că mormintele slujitorilor lui Hristos s-au ridicat cu măreţie, fiindcă ei sunt ornamentul oraşului ceresc; că ziua în care se face pomenirea lor nu este uitată de nimeni, că este glorioasă şi că este sărbătoarea întregului univers. Mormântul lui Alexandru este ignorat chiar de păgâni şi doar barbarii îl ştiu. Mormintele celor care i-au slujit Răstignitului depăşeşte în strălucire pe cel al împăraţilor şi nu este numai prin grandoare şi frumuseţea dificilului, dar ceea ce este şi mai mult, el este înfrumuseţat de cei care îl cinstesc. Dar ce spun eu? Chiar şi cei care poartă purpură se închină la aceste morminte şi cer să mijlocească la Dumnezeu pentru ei. La fel de bine toţi cei păcătoşi şi cei care poartă diademă invocă cu umilinţă ajutorul lor."[301]

CAPITOLUL 21

In meliora levat restructis culmina septis .
Defessum precibus, quem Cæcilia visere Virgo,
Affarique probat dignum : tamen increpat, ut quid
Liquerit incertum quærendi membra laborem,
Quæ sublata putat popularis credulus auræ?
Ut se res habeat referens, nomenque roganti
Adnotat, hortaturque piis persistere cœptis;
Gaudeat invento dum munere : nam placet, inquit,
Eterno Domino, cujus splendoris amore
Me passam constat, noviter quo me ipse repertam,
A te constructi templi munimine condas.
Hic dictis celeri repetit cœlestia saltu,
Papa revelato lætus tam lucis aperte
Indicio, indagans thesauri cessa talenta
Reperit, eximiis pretiosa monilia gemmis.
Aurea virgineum celabant tegmina pignus :
Carbasa Martyrii rutilabant sanguine clari;
Quæ pater almificus manibus pia munera tractans
Colligit, inducens Urbi instrumenta salutis;
Atque locat thalamo candentia membra decoro .
D. Mabillon . Acta SS. Ord. S. Ben. sæc . 111. part. II . p. 587.

[300] Trebuie să spun aici că Sfântul Ioan Hrisostom nu este exact aici deplin. Nu este nici o dovadă sigură că senatul roman l-a făcut zeu pe Alexandru Sever printr-un decret; dar Lampridius (cap. V) spune expres că s-a ridicat un templu în cinstea acestui împărat când el încă trăia.

[301] In Epist. II. ad Corinth. Homil. xxvi. nº 4 et 5.

CONFIRMAREA ACTELOR SFINTEI CECILIA DE CIRCUMSTANŢELE DESCOPERIRII MOAŞTELOR SALE. DIGRESIUNE DESPRE MOAŞTELE SFINTEI CECILIA

După am mărturisit prin marşul nostru prin secole ne vom oprii puţin pentru a aprecia şi corecta faptele conţinute în mărturia inventarului trupului Sfintei Cecilia şi care sprijină cu atât de multă evidenţă adevărul Actelor sale. Aceste fapte le-am găsit în diploma oficială a lui Pascal şi în cronica contemporană a lui Anastasie, documente ce sunt necunoscute redactorului Actelor fiindcă el trăit cu trei secole înainte şi se pare că mărturiile lui au fost admise în liturghiile secolelor VI şi VII şi au fost răspândite în toate bisericile Occidentului, cu un secol sau mai puţin înainte de pontificatul lui Pascal, după cum am văzut din cronica lui Felix IV, din versul lui Adhelm şi martirologiul lui Beda.

Am recunoscut în diploma lui Pascal şi în povestirea lui Atanasie nu numai numele Fecioarei Cecilia şi a soţului ei Valerian, ci pe cel al lui Tiburţiu şi a lui Maxim şi primul mormânt al acestor patru martiri care a fost găsit în aceiaşi regiune a criptelor romane.

Deşi Pascal a fost foarte puţin explicit în diploma sa care este titlul fundaţiei şi nu numai o istorisire, am putut vedea că trupul Ceciliei a fost din nou acoperit de o robă brodată în aur. Actele ne-au dat deja acest detaliu, de o importanţă secundată fără de nici o îndoială; dar confirmarea lor a acestui detaliu nu este deja o garanţie a probităţii redactorului şi a purităţii surselor pe care le-a folosit?

Pascal nu a spus în diploma lui că a descoperit lângă trup pânza plină de sânge pe care le găsim chiar şi în zilele noastre în mormintele martirilor; a fost vorba de lenjeria de pat îmbibată în sânge care a fost găsită la picioarele Ceciliei. Este o nouă demonstraţie a credincioşiei istoricului nostru care le-a menţionat primul. Circumstanţa acestei lenjerii de pat este caracteristică în martiriul sfintei. Atestă rănirea suferită de un trup tăiat cu sabia; nu are nimic comun cu buretele folosit pentru a strânge sângele tuturor martirilor şi care s-a dorit să fie păstrat. Lenjeria de pat din mormântul Sfintei Cecilia a fost rulat cu grijă şi pusă ca un trofeu la picioarele martirei. Certifica prin tăcerea lui, dar prin mărturia lui elocventă, scena glorios de tragică din baia *Caldarium*. Mai apoi, vom vedea că s-a deschis din nou piatra de pe mormântul Ceciliei şi acest lucru a fost pentru a constata prin indicii noi minuţiozitatea exactitudinii Actelor.

Circumstanţele descoperirii moaştelor Fecioarei în 822 au slujit din nou pentru a ilumina critica cu privire la valoarea moaştelor Sfintei Cecilia pe care mai multe biserici voiau să le aibă, cu mult înainte de pontificatul lui Pascal. Ierarhul Venanţiu Fortunat în secolul al VII-lea vorbeşte de cele pe care Vitaliu al Ravenei l-a plasat în Biserica sa din Saint Andre.[302] Este cât se poate de clar că aceste moaşte nu aveau cum să aparţină Ceciliei, fiindcă mormântul ei nu a fost deschis până în 822.

Dar după această epocă, vom găsii mai multe moaşte care purtau numele de Sfânta Cecilia muceniţa. Rhaban Maur a sărbătorit în versetele sale moaştele Sfintei Cecilia pe care le-a plasat în biserica din Fulde cu cele ale sfinţilor Valerian şi Tiburţiu;[303] la fel de bine el spune că au fost 9 altare care au îmbogăţit moaştele sfintei.[304] Un stadiu de păstrare a moaştelor păstrate în aceste altare proprii bazilicii Sfintei Cecilia la Roma şi care au fost date mai apoi la începutul secolului al XII-lea, desemnează alte 4 altare ale aceleiaşi Biserici care conţineau moaştele glorioasei patroane; în două dintre aceste altare erau moaşte.[305] Comemorarea insignei Bisericii Saint Martin din Tours care a fost jefuită de calvini în 1562 avea o parte din Sfânta Cecilia închisă într-un relicvariu în parte din aur şi în parte din vermeil şi plin de pietre preţioase.[306] O altă bucată a fost ţinută în Biserica Saint Nicolas de Champes a Paris;[307] o a treia parte se păstra la Abaie Saint Lucien de Beauvais.[308] Ne este foarte uşor să înţelegem această enumerare în ajutorul diverselor inventare ale moaştelor pe care le găsim la Bollandişti şi alţii; dar nu se poate să nu menţionăm din nou braţul Sfintei Cecilia şi moaştele Sfinţilor Tiburţiu, Valerian şi Urban, pe care Paul II le-a dat în a nul 1446 lui Jean Jofoy, episcopului de Alby şi pe care el le va plasa în catedrală.[309]

---

302 Venantii Fortunati Carmina, part. 1. lib. 1. carm. II.
303 Rhabani Mauri. Opp. tom. Iv. pg. 231 .
304 Rhabani Mauri, tom. vI. pg. 215-221.
305 Laderchi, tom. II. pag. 11-14.
306 Gervaise. Vie de saint Martin, pg 426.
307 Du Saussay. Martyrologium Gallicanum, tome 11, pg. 1221.
308 Baillet. Vies des Saints, XXII novembre.
309 Gallia Christiana, tome 1, pg. 33.

Toate aceste moaşte, din care noi nu înţelegem în nici un fel să le atribuim originea unor fraude evlavioase, nu aparţineau prin urmare Fecioarei romane a cărui istorie am scris-o. Deschiderea mormântului sfintei în 1599 a dat ocazia să se vadă că trupul este acolo integral fiind cel pe care papa Pascal l-a plasat pe altarul bazilicii transtibriene. Du Saussay, în *Martyrologium Gallicanun* îl recunoaşte cu francheţe şi crede că trebuie să atribuit Sfintei Cecilia, abaţia Remiremont, deţinea partea păstrată în Biserica Saint Nicolas des Champs, la Paris.[310]

Este mai greu în primă instanţă să explicăm în care este ţinută la Roma şi dacă în Biserica Sfintei Cecilia care se crede că o deţine, în secolul al XII-lea, câteva oseminte ale cunoscutei muceniţe se găseau sub câteva altare. Mirarea ne cuprinde când aflăm că Fecioara şi soţia lui Valerian, a mai existat alţi trei martiri cu numele de Cecilia, două dintre ele suferind la Roma. Primul care le figurează în martirologiu este Fericitului Ieronim care marcat pe 2 iunie şi al doilea pe 16 septembrie, după acelaşi document.[311] A treia Sfânta Cecilia a fost martirizată în Africa sub persecuţia lui Diocleţian dimpreună cu sfinţii Saturnin, Dativus şi Felix a căror pomenire este consemnată în martirologiul roman pe 11 februarie.[312]

În intervalul care a trecut de la prima descoperire a trupului sfintei noastre în 822 până la a doua care a avut loc cu 8 secole mai apoi, evident că poate exista incertitudinea cu privire la stadiul în care papa Pascal a lăsat osemintele Fecioarei când a fost închis mormântul; folosinţa universală practicată în inventariile moaştelor însemnate de a distruge anumite bucăţi mai înainte de a le pune într-un mormânt nou;[313] aceste motive diferite au putut da ocazia că se creadă că osemintele sfinte care au purtat numele unei Sfinte Cecilia au aparţinut la cea mai celebră dintre toate. Buna credinţă era universală; deschiderea mormântului trebuia să rezolve singură această problemă şi să se substituie afirmaţiilor din această a diplomă pe care papa Pascal le-a omis.

Când vorbim de două Sfinte Cecilia păstrate la Saint Marin de Tours şi Saint Lucien de Beauvais, este cât se poate posibil să fie vorba de alte două martire ale Romei cu acelaşi nume de care am vorbit sau despre cea care era din Africa. La fel de bine trebuie să ştim dacă aceste sfinte erau întregi sau numai bucăţi. Ştim că Bisericile glorificau moaştele imediat ce intrau în posesia lor şi că ele sunt în posesia unei părţi notabile a moaştelor sale; este posibil să fie capul, braţele sau ambele membre principale şi acest lucru se exprimă prin faptul că nu se puteau ignora persoanele deplin străine în această parte de a arheologiei religioase din secolele al IV-lea şi al V-lea.[314] La fel de bine cele două moaşte păstrate la Saint Marin de Tours şi Saint Lucien de Beauvais nu au fost decât două porţiuni din aceleaşi moaşte a principalei Sfinte Cecilia.

Dacă vom ajunge acum la moaştele lui Fulde pe care Rhaban Maur, contemporan cu papa Pascal, spune în mod expres că sunt unele ale marei muceniţe romane, altele ale sfinţilor Tiburţiu şi Valerian, avem toate motivele să nu credem acest lucru. În 1599, trupul Sfintei Cecilia a fost găsit întreg; relicvele lui Fulde nu pot să explice decât printr-o confuzie nevinovată produsă de identitatea numelor. Trupul unei alte sfinte a furnizat osemintele pe care le numeşte Rhaban şi care la fel de bine au fost la fel de multe şi considerabile încât el să le pună sub 9 altare ale Bisericii mănăstirii sale.

Este destul de dificil să spunem de ce această Biserică poseda moaştele Sfântului Valerian şi a Sfântului Tiburţiu. La fel de bine este sigur că papa Pascal în 822 a separat capul Sfântului Tiburţiu de restul trupului şi l-a pus în interiorul bazilicii. Trupurile celor doi martiri nu au mai fost găsite în 1559 în acelaşi stadiu de integritate cum a fost cel al Fecioarei. Este cât se poate de posibil că papa Pascal a luat câteva oseminte pentru a le distribuii lucru la care Rhaban a fost părtaş.

---

310 Du Saussay. Ibid.

311 Florentini . Martyrolog. S. Hieronymi, cu zilele indicate.

312 A se vedea Ruinart. Acta sincera Martyrum, pg. 409 .

313 Ceea ce se ştie este că moaştele sfinţilor au fost date în mai multe părţi şi trebuie să recunoaştem că după ultima *tumulaţie* a moaştelor Sfinţilor Petru şi Pavel de către Sfântul Silvestru au fost marcate de distracţia celor doi apostoli care au fost păstraţi la Saint Jean de Latran. Mărturisirea Sfântului Ştefan, oricât de miraculoasă a fost, nu împacă celebra împrăţire a osemintelor acestui prim martir până în Africa, după cum spune Fericitul Augutin. În vremea papei Pascal, acest lucru a devenit din ce în ce mai greu şi dacă acest pontif a lăsat în întregime trupul sfintei Cecilia, ca evidenţei faptului de a demonstra posterităţii existenţa lui, trebuie să ne sigurăm să atribuim o intenţie marcată de Providenţa divină.

314 Se poate vedea omilia Sfântului Vasile despre cei 40 de mucenici (Opp. Tom. 1. pg. 155) unde el consideră că moaştele lor au fost împărţite într-un mare număr de oraşe în care unele aveau trupul întreg al unu martir. Mai mult, Teodoret este cât se poate de explicit: „de mai multe ori trupurile martirilor nu erau întregi în timp ce în alte locuri erau numai bucrăţi mici din ei dar toate sunt numite de noi trupurile martirilor." Epist. cxxx. ad Timotheum. Opp. tom. pg. Iv. 1218. Halæ. 1771.

La fel de bine trebuie să afirmăm că din moment ce trupurile celor doi fraţi au fost complete, cu excepţia capului Sfântului Tiburţiu, la a doua deschidere a mormântului şi noi înclinăm să credem că relicvele lui Fulde au aparţinut altor mucenici cu acelaşi nume. În Biserica Romei mai există un sfânt Tiburţiu pe 11 august căruia i se mai face şi astăzi pomenirea. Un anume Sfânt Valerian a suferit în acest ora cu mai mulţi martiri spre anul 167; în fine, martirologiile din Occident au păstrat suveniruri de la diverşi alţi sfinţi Tiburţiu şi Valerian şi pe care relicvariile au putut, după obişnuinţă să le schimbe locul şi să sporească şi mai mult confuzia.

Vom mai spune un cuvânt despre moaştele Sfintei Cecilia care existau în secolul al VI-lea în biserica Saint Andre de Ravena. În această epocă şi mult timp mai apoi, se considera ca moaştele unui sfânt, nu numai cearceafurile care au atins mormântul dar la fel de bine feţele de masă şi faţa de masă a altarului ei şi cele 8 candele care ardeau în faţa moaştelor. Moaştele de care vorbeşte Venance Fortunat trebuie să aibă o origine de această natură fiindcă la vremea acestui episcop, Sfânta Cecilia încă se odihnea de două secole într-un mormânt sigilat în cimitirul Pretextat.

Cititorul să ne ierte această digresiune; aceasta fiindcă am voit să adăugăm în această carte toate faptele legate de muceniţa noastră. Se poate ca astfel să iluminăm problema moaştelor cinstite sub numele ei. Soluţia este uşoară fără de nici o îndoială în ceea ce priveşte istoria noastră dar problema ne cere să o tratăm cu atenţie fiindcă ea se leagă de cinstea Bisericii. În cele din urmă, oameni superficiali obişnuiesc să atribuite fraudei simplele omisiuni care au fost rezultatul unei greşeli nevinovate, produsă de identitatea numelui sub care mai mulţi prieteni ai lui Dumnezeu au fost cunoscuţi pe pământ.

Am fost fericiţi şi am făcut-o voluntar să proclamăm cu această ocazie un nou privilegiu al Ceciliei, până în mormântul ei. Înfăşurată de mâinile unui papă martir, măreaţă în mormântul ei de cutezanţa Maicii Domnului, descoperită pontifului suprem printr-o apariţie cerească, redescoperită în mijlocul a mai multor semne elocvente ale martiriului ei; acest trup pe care mormântul l-a păstrat intact, evlavia lui Pascal a protejat-o integru, şi asocierea veacurilor viitoare cu bucuria inefabilă pe care ea poate să îi facă să o contemple, în odihna ei sublimă, toate acestea sunt făcute de această credincioasă Mireasă a lui Hristos. Ne aşteaptă multe alte minuni; şi cum vom vedea câteva secole mai apoi, Cecilia doarme un somn al măririi nu numai sub cupolele părbuşite ale cimitirului Callixt dar în mijlocul splendorilor propriei sale locuinţe.

CAPITOLUL 22

EVEMIMENTELE LEGATE DE SFÂNTA CECILIA ŞI BAZILICA EI ÎN CURSUL SECOLULUI AL IX-LEA ŞI AL X-LEA. OMAGIILE LITURGHIEI GRECEŞTI ADUSE FECIOAREI ROMANE

Secolul al IX-lea, atât de faimos la Roma prin mutarea multor martiri din obscuritatea cimitirelor în bisericile oraşului, a fost marcat în mai multe colţurile occidentale de redactarea din ce în ce mai completă a Sărbătorilor creştinismului prin intermediul martirologiilor. Acestea au fost publicata la trei secole distanţă a Fericitului Ieronim şi a lui Beda Venerabilul care aduc multă mărire Bisericii.

Spre 847 Rhaban Mau l-a dat pe al său completând munca lui Beda. Adon, arhiepiscop de Viena, i-a urmat puţin mai apoi (spre 859) în aceiaşi carieră şi în 876 Usuard, călugăr la Saint Germain des Pres, s-a dedicat aceleiaşi munci din ordinul lui Carol cel Spân. Având un fond mult mai corect decât cel al predecesorilor lui, el a avut cinstea de a pregătii un text venerabil pe care Scaunul Apostolic, după ce l-a dat pentru a fi revizuit de marele Baronius, l-a prezentat Bisericii universale cu numele de Martirologiul Roman. Atât de mare a fost entuziasmul occidental în secolul al IX-lea pentru marea operă a sărbătorilor creştine, că spre anul 850, Wanderbert călugăr la Prum, a deschis prin martirologiul lui în vers, magnifica serie de poeme despre Anul Bisericesc care a ajuns până în secolul al XVII-lea.[315]

La fel de bine, toţi aceşti martirologi au abordat cu complezenţă şi o înţelegere credibilă cu privire la Sfânta Cecilia, pe X a lui Kalendes a lui decembrie; dar nimeni nu o va prezenta cu mai multă pricepere decât Adon care se pare că a voit să ofere prescurtare a Actelor în sine. Judecata succesivă a atâtor oameni versaţi în studiul monumentelor aghiografice, ajută şi mai mult autoritatea acestui document, înconjurat de respectul atâtor generaţii începând cu secolul al V-lea. Fără nici o îndoială că autorii martirologiilor din secolul al IX-lea ar fi putut să cadă aici şi cu câteva ocazii prin absenţa ajutorului criticii, care au devenit mai abundente secolelor care au urmat; dar aceasta a fost o gravă

[315]Am ajuns să cunoaştem acste compoziţii interesante în tomul al IV-lea de la *Instituţiile liturgice.*

nedreptate literară pe care nu o putem recunoaşte în mod obişnuit în asentimentul lor cu privire la valoarea documentului istoric al unui element al confirmării, mai ales fiindcă acest document a colectat mai multe aprobări în veacurile precedente. Dacă oamenii, în parte din cauza capriciilor unei parţialităţi odioase, au voit să afecteze scopul prin mărturiile lui Adin şi Usard, întotdeauna ne putem pronunţa în favoarea acestor savanţi, consideraţi pur şi simplu ca fiind critici, menţionând simpatiile lui Dom Ruinart şi a lui Bossuet, care nu i-au acuzat nici pe unul şi nici pe altul de orbirea abordărilor spre legendele Evului Mediu.[316]

La Roma, succesorii lui Pascal s-au arărat moştenitorii religiei sale faţă de bazilica pe care au descoperit-o în toată splendoarea ei şi dotată cu cele mai preţioase comori. În 827, Grigorie a oferit pentru altarul Ceciliei un acoperământ de catifea, cu forme de vulturi şi grifoni în broderie cu franjuri de purpură şi de aur.[317]

Secolul IX a reînvigorat cultul Sfintei Cecilia mai ales în Biserica Orientală care încă nu a înscris numele ilustrei noastre martire în dipticele ei; mai târziu, Occidentul avea să accepte în calendarele lui glorioasele fecioare Ecaterina, Varvara şi Margareta. Descoperirea moaştelor Fecioarei Romane de către Pascal, a umplut în acelaşi timp de bucurie toate bisericile latine şi a dus renumele Ceciliei în toate părţile în care ea nu a ajuns până acum şi o versiune greacă a Actelor sale a apărut la Constantinopol spre sfârşitul acestui secol. Traducătorul a fost celebrul aghiograf Simion Metafrastul, logotet al împăratului Leon VI, zis şi Filosoful care a domnit din 886 până în 911.

Este adevărat că noi nu avem obligaţia de a apăra această persoană evlavioasă şi celebră de toate acuzaţiile care i-au fost aduse; dar trebuie să spunem că Metafrastul, nu a umflat prin noi interpuneri şi prin amplificări care au fost deja amputate, originalului pe care l-a tradus şi s-a mulţumit să facă în limba greacă, cu o fidelitate uimitoare, ceea ce a găsit în manuscrisul roman al Actelor Sfintei Cecilia. Confruntarea este uşoară şi am făcut-o cu plăcerea că am găsit ocazia de a face dreptate acestui aghiograf laborios a cărui eforturi au rămas nerăsplătite.

Menologul grecilor, care corespunde Martirologiului latin, a fost compilat definitiv spre finele secolului al X-lea şi toţi amatorii de antichităţi liturgice, cunosc manuscrisul după care a fost făcută această carte cu multe desene din ordinul împăratului Vasile Porfirogenetul care s-a urcat pe tronul Bizanţului în 976. Acest Monolog publicat de Urbino în 1727 cu mai multe inserţii în primele şase luni, care începea în septembrie şi continua până în februarie, conţinea pe 24 noiembrie viaţa Sfintei Cecilia în stilul Martirologiilor occidentale; dar din moment ce această viaţă nu conţine nimic nou din ceea ce am prezentat până acum nu vom vorbii despre conţinutul lui. Am voit doar să menţionăm acest prim monument liturgic al grecilor despre muceniţa romană.

Dar Biserica din Constantinopol, încă în unire cu Scaunul apostolic, nu s-a rezumat numai la acest omagiu pur istoric faţă de Sfânta Cecilia. În această epocă ea a completat Mineiele care sunt *Slujbele sfinţilor* în liturgica greacă şi au făcut această lucrare cei mai evlavioşi şi cei mai abili imnografii. Vom cita aici cu plăcere câteva dintre strofele dedicate Fecioarei romane:

"Ai ştiut să-ţi păstrezi trupul neîntinat şi ţi-ai elibereat inima de toată dragostea senzuală, o, Cecilia vrednică de toate laudele! Te-ai prezentat la tine Făcătorului, ca o mireasă curată a cărei martiriu a umplut fericirea; te-a primit la cinstea de soţie, ca o fecioară fără pată."

"Domnul în sfaturile Lui pline de înţelepciune a voit să te încununeze pe frunte cu trandafiri frumoşi, o sfântă Fecioară! Tu ai fost locul de împăcare a doi fraţi în aceiaşi bunăvoie şi rugăciunea ta i-a ajutat. Renunţând la cultul impus al greşelii, s-au făcut vrednici să primească mila a Celui născut din Fecioară şi care S-a sălăşluit între noi ca o mireasmă dumnezeiască."

---

316 Dom Ruinart în a sa *Histoire de la persecution des vandales,* a voit să dovedească antichitatea şi autoritatea Actelor sfnţilor martiri Liberat şi a celor dimpreună cu dânsul şi citează în întregime notele date de martirologiile secolului al IX-lea şi exprimă în acelaşi termeni încrederea pe care au inspirat-o: « Hæc fusius referre visum est, prout in illis authoribus habentur, ut clarum sit jam nono sæculo persuasum fuisse viris Historiæ sacræ studiosis, Victorem nostrum hujus sanctorum monachorum Passionis authorem fuisse. >>> Historia persecutionis Vandalicæ, pg. 97, nº 3 .

Bossuet în *Défense de la Déclaration,* are nevoie pentru teza sa, de care aici suntem departe de a ne asuma vreo responsabilitate, o mărturiile a Actelor Sfântului Eusebiu, preot la Roma, care a adus acestor Acte a părere favorabilă care l-a motivat în aceşti termeni: „tiquitas, et quibus ejus generis Actoruin aliquis inest gustus, hoc sapient. Tum Usuardus monachus, et Ado Viennensis hæc Acta viderunt; ex quorum quippe verbis brevem illam quam suis Martyrologiis inserunt, sancti Eusebii contexunt historiam." Defensio cleri Gallicani, part. 11, lib. xv, cap. xxxiv.

317 Anastas, in Gregorio IV.

"Tu ai renunţat la bogăţiile pământului în dorinţa ta arzătoare de a câştiga comorile cerului; renunţând la iubirea de aici de jos ai ales locul inimii Fecioarelor şi înţelepciunea ta te-a condus la Mirele Ceresc. Tu ai luptat cu tărie, tu ai biruit prin curajul tău cel mare, asalturile necuratului demon şi acum ai cinstea atleţilor lui Hristos!"

"Tu eşti templu prea sfânt al lui Hristos, locuinţa strălucitoare a lui Hristos, casa prea curată a lui Hristos mărită Cecilia, augustă muceniţă! Fă-ne vrednici să primim de la tine milă pe cei ce îţi facem sfântă pomenirea ta."

"Plină de frumuseţea lui Hristos, întărită de iubirea lui Hristos, suspinând după bucuria lui Hristos, tu ai părut moartă pentru lume şi tot ceea ce este în lume şi ai fost găsită vrednică de viaţa veşnică."

"O iubire netrupească te-a făcut să uiţi de iubirea simţurilor tale, cuvintele tale vii şi pline de înţelepciune l-au făcut pe soţul tău să rămână feciorelnic ca tine; dimpreună cu el tu acum te veseleşti cu cetele îngerilor vrednică de toată răsplata."

„Un înger de lumină te însoţea totdeauna; veghind peste tine şi te-a îmbrăcat cu o splendoare cerească; braţul lui te-a ocrotit de vrăjmaşul care voia să te vatăme; el te-a ţinut în feciorie, curată şi plăcută lui Hristos pentru credinţa şi harul tău o Cecilia."

"O Valerian tu ai cerut botezul! Un trimis de sus ţi-a apărut; el a luminat duhul tăi şi te-a făcut înainte văzător; el te-a înscris în inimile cerului, când tu încă te luptai aici pe pământ."

„O Tiburţiu tu ai renunţat la eroarea urât mirositoare şi ai venit la mireasma cea bună a ştiinţei celei dumnezeieşti. Renunţând la această viaţă trecătoare tu te-ai ridicat cu ardoare la viaţa cea adevărată; tu ai crezut cu toată inima ta în Treime şi tu te-a luptat pentru ea, ca un viteaz luptător."

„O Cecilia, dorinţa de Îl avea pe Dumnezeu, iubirea care intră în adâncul sufletului, ardoarea dumnezeiască care te-a cuprins deplin; aceste lucruri au făcut din tine un înger pământesc. Cu îndrăzneală ai stat în faţa sabiei; sângele tău a sfinţit pământul care l-a primit şi sufletul tău trecând prin aer l-a sfinţit."

„Cei trei tineri au schimbat în rouă văpaia cuptorului şi tu Cecilia prin virtutea botezului celui de rouă din mijlocul ardorilor băii tale în foc ai cântat cu ei. Binecuvântat să fie Dumnezeul părinţilor noştri!"

„Tu eşti grădină deschisă, fântână pecetluită, frumuseţe păstrată, mireasă strălucitoare care străluceşte sub diademă, rai înflorit şi ceresc al Regelui virtuţii, o Cecilia plină de Dumnezeu!"

CAPITOLU 23

EVENIMENTELE LEGATE DE SFÂNTA CECILIA ŞI BAZILICA EI ÎN CURSUL SECOLELOR AL XI-LEA, AL XII-LEA, AL XIII-LEA ŞI AL XIV-LEA. OMAGIUL DE LA BISERICA FRANŢEI ADUS FECIOAREI ROMANE

Secolul al IX-lea, atât de mare între secolele creştine, şi-a tras măreţia lui din cauza lui Grigorie VII. Acest sublim pontif nu putea să nu lipsească de la venerarea frecventă a Fecioarei generoase care a câştigat admiraţia lui Urban în vremurile eroice ale credinţei noastre. Grigorie, martir al libertăţii creştine, în care sufletul energic şi tandru a stat în toate luptele contra Imperiului şi în acelaşi timp a împăcat cu atâta suavitate în scrisorile contesei Mathide, ei bine el iubea cu o iubire supremă gloria Ceciliei şi a cerut cu umilinţă patronajul ei.

El va reînnoii altarul Bazilici transtibru, o va orna cu o statuie a sfintei, făcută din argint de 15 livre şi a dedicat-o solemn în 1057 în al treilea an al pontificatului său. Inscripţia care aminteşte de această mare amintire a fost pogorâtă în criptă şi o vom vedea din nou când se va reînnoii altarul în secolul al XIII-lea. Ea este concepută în aceşti termeni:

+ DEDICATVM EST HOC ALTARE
DIE III . MENSIS JVNII PER DNVM
GREGORIVM PP. VII. ANNO DNI MLXXV.

Acest slujitor al Domnului şi-a împlinit cursul său şi a trasat brazda succesorilor săi şi va murii la Slerna pronunţând aceste puternice cuvinte: "am iubit dreptatea şi am urât nedreptatea; pentru acest lucru am ajuns să mor în exil." Era 25 mai de ziua sărbătorii Sfântului Urban şi aceşti doi mari papi şi-au unit palmele în ciclul creştin la fel cum şi-au unit iubirea lor faţă de Fecioara Cecilia, în înaltul cerului, asistând Biserica romană în secolul al XI cu şi mai multă putere care nu a existat decât în zilele tiraniei lu Almachius.

În această epocă, diferitele altare din bazilică au fost reconstruite şi sfinţite din nou şi cardinalii episcopi nu ai lăsat loc altor prelaţi de a avea cinstea de la consacra fiind geloşi că ei s-ar putea să merite favoarea Miresei lui Hristos. Un vechi document păstrat în arhivele bazilicii ne spune că altarul Mântuitorului situat la stânga de cel al Mărturisirii, a fost dedicat pe 22 mai 1060 de Humbert, episcop de Sante Rufine, el fiind cel care a slujit cu atât zel cauza Scaunului Apostolic în delegaţia sa la Constantinopol în momentul în care Bizanţul să pregătea să creeze schisma şi în această altă misiune pe care el a făcut-o în Franţa, unde zelul său a fost aprins de erezia lui Bérenger.

Jean, episcop de Porto, care a avut multă influenţă în alegerea lui Grigorie VII şi căruia i-a rămas întotdeauna credincios a sfinţit pe 25 mai 1071 altarul Maicii Domnului şi pe 3 ianuarie 1072 cel al Sfântului Ioan *ad fontem*. Sala băii în care Cecilia şi-a câştigat cununa martirului a fost transformată în capelă; Ubalde, episcop de Sabina, a sărbătorit sfinţirea altarului pe 17 septembrie 1073. În cele din urmă, altarul Sfântului Mamas, situat la dreapta altarului mai jos, a fost sfinţit pe 24 februarie 1098 sub pontificatul lui Urban II de Mauriciu, episcop de Porto.

La fel de bine în a doua parte a secolului al XI-lea, bazilica Sfintei Cecilia se pare că a luat parte la reînnoirea universală care s-a făcut simţită în toată Biserica lui Iisus Hristos.

Muribundul Grigorie VII şi-a desemnat succesorul şi el a fost abatele de Monte Casino, Didier, cardinal al onorurilor Sfintei Cecilia şi care avea să lase în urmă o moştenire sublimă şi periculoasă pe care sufletul său demn a lăsat-o în urmă în momentul înălţării la cer. După 9 luni de refuz în care nu a reuşit să învingă, umilul monah s-a supus în cele din urmă şi cu numele de Victor III a luat hăţurile carului Bisericii. El a condus-o cu cinste mai bine de 18 ani până când Domnul îl va chema să i-a răsplata celor drepţi. Victor II, plecând de pe pământ şi-a lăsat amprenta peste splendoarea fericiţilor şi bazilica transtibru avea să împlinească în el pe al treilea pontif pe care ea l-a dat Bisericii universale.

Secolul al XII-lea ne oferă în cinstea Sfintei Cecilia strofe graţioase despre fericirea creştină pe care le atribuim venerabilului Aelrède, călugăr cistercian în abaţia de Rieval în Anglia şi un discurs savant şi evlavios al lui Honorius de Autun.

În cele trei secole care au urmat vom găsii multe predici în cinstea Sfintei Muceniţe şi cele mai mari nume ale Evului Mediu au luat parte la astfel de compoziţii. Guillaume de Paris, Albert le Grand, Tomas Aquino, Bonaventura, Vincent Ferrier cu toţii au scris panegirice în cinstea Ceciliei. Regretăm că stilul mult prea arid pe care l-au adoptat nu ne permite să citãm aici câteva pasaje; dar aceste haranguri, cele mai scolastice predici nu sunt cu puţin mai preţioase în analele lanţului neîntrerupt de omagii care au însoţit pomenirea nebiruitei muceniţe odată cu trecerea secolelor.

Din această perioadă avem istorici care şi ei au sărbătorit meritele Ceciliei; Vincent de Beauvais, în a sa Miroir historial, Jacques de Voragine, în a sa Légende dorée, Pierre de Natalibus, în colecţia sa de Vieţi ale sfinţilor în cele din urmă cea a lui Antonic în Cronica sa unde se distinge între altele prin fidelitatea cu care a reprodus substanţa Actelor primare.

Prin urmare, Biserica strălucea cu o lumină care răspândea virtuţile şi calităţile sfinţilor care au caracterizat ultimele trei secole ale Evului Mediu. Numele Ceciliei şi gloria ei au fost dragi la toţi prietenii lui Dumnezeu şi urmând acestei radioase Mirese a lui Hristos s-a înclinat spre ei pentru a le răsplătii iubirea. Dominic voia să se suie la Maica Domnului în dormitorul unde se odihneau ucenicii lui şi Cecilia o însoţit-o pe Regina Cerului în această vizită maternală. Se poate ca Mars să îi fi apărut prea fericitului Reginald pentru a îi descoperii vocaţia sa pentru ordinul fraţilor păcătoşi? Cecilia a asistat-o pe Regina îngerilor. Cerul s-a deschis pentru Petru al Veronei ca unei gazde glorioase pentru a îl mângâia pentru predicile lui evlavioase? Se spune că viitorul martir a văzut apropindu-se de el într-o lumină a fericirii pe Cecilia însoţită de îngeri şi de Ecaterina.

Prea fericita Oringa, fecioară florentină, pe care forţele infernale au voit să o facă să renunţe la pudicitatea fecioriei sale, a declarat că ea a fost apărată de acelaşi înger care a apărat fecioria Ceciliei. Profetesa romană din secolul al XV-lea, Francesca, care a întemeiat celebra sa mănăstire Turul minunilor a găsit ca loc pentru predilecţiile sale Bazilica Sfintei Cecilia. Aici, aproape de mormântul Fecioarei, ea iubea să participe la taina Mielului; aici, depăşind haina simţurilor ea a ajuns să înţeleagă tainele cereşti; şi în cele din urmă este aici unde Domnul a voit să fie înmormântaţi doi copii frumoşi pe care El îi va cere înapoi atât de promt: evanghelistul, care a ajuns în al IX-lea an şi Agnes, care nu a împlinit încă 5 ani.

Franţa s-a asociat acestor omagii care au fost aduse Ceciliei şi care a ridicat lumea prin geniul şi sfinţenia ei. Bernard de Chatenet, episcop de Alby, pe data de 15 august 1282 a pus piatra de temelie la magnifica lui catedrală,

una dintre cele mai sublime producţii ale arhitecturii ogivale din Franţa şi unul dintre cele mai mari monumente ridicate în cinstea Ceciliei. Acest edificiu admirabil a fost refăcut succesiv de episcopul Bérald de Fargues, Jean De Sayo, Guillaume de la Voulte, şi în cele din urmă de Louis de Ambrozia care a sărbătorit hramul pe 23 aprilie 1480, dar care nu a fost deplin realizată decât în 1512 sub Charles de Robertet.

Construită în cărămizi şi înnegrită de timp, terminată la extremitatea de vest de un tur imens care se ridica pe patru galerii, din câte 400 de picioare la nivelul apelor Tarnei, Sfânta Cecilia din Alby, cu aspectul ei sever, liniile sale armonioase şi pereţii ei care urcat la 115 picioare înălţime, pare mai mult o fortăreaţă redutabilă şi mai puţin un templu dedicat graţioasei Fecioare a cărui nume îl poartă. Dar pentru cei care îi calcă pragul, acest aşezământ nobil nu pare mai prejos cinstei care i-a fost dată de a fi un sanctuar iradiant al Reginei armoniei. Acest mare naos fără stâlpi care îşi înalţă bolta la 22 de picioare deasupra pavajului şi în jurul căreia sunt 29 de capele, pare că animează ochiul pelerinului nu numai prin jocul elegant şi grandios al arcelor şi a boltelor, dar la fel de bine prin concentrarea în incinta ei a două mari mijloace de statui şi pictură care au făcut din ingeniozitatea acestei arhitecturi ca această biserică să fie cea mai completă dintre care s-au ridicat în mulţi ani în Alpi.

Din punct de vedere arhitectonic, nu putem decât să admirăm minunata artă cu care au fost aduse în aceiaşi operă dezvoltările care au plecat din stilul ogival al secolelor al XIII-lea şi al XV-lea fără nici cea mai mică corectură care se ciocneşte fără să ofenseze gustul prin alterarea harului şi a curăţiei linilor.

Un jujeu admirabil opreşte vederea cam la trei sferturi din naos şi menajează, pentru o a doua surpriză, magnificenţa determinată a unei inimi demnă de a termina un astfel de edificiu. Acest cor, obiect al laudelor lui Louis de Ambrozia, care a pus pentru a veghea la cele două porţi laterale efigiile lui Constantin şi Carol cel Mare, este plină la interior şi înconjurată de un număr mare de statui pline de graţie şi eleganţă şi care formează trupul edificiului pentru lux fantastic de nişe de piatră pe care le încadrează.

În cele din urmă, pentru ca nimic să nu lipsească acestei catedrale sublime, tot edificiul este pictat, de-a lungul pilaştrilor şi a pereţilor, pentru care în orice caz Biserica invadează capelele, distribuind peste tot cu un exemplu profund, scene din Vechiul şi Noul Testament, Vieţile sfinţilor, Istoria Bisericii, Judecata de Apoi şi chinurile iadului, făcând să se piardă în azurul splendid al bolţilor pe care ea reapare, mai strălucitoare şi mai lejeră, proiectând cu o eleganţă frumoasă această profundă armonie ale capricioaselor arabescuri, această clătire de acantus, înfăşurări nenumărate şi care fac această clădire să fie de o frumuseţe inegalabilă.

În câteva cuvinte, acesta este sanctuarul inefabil pe care evlavia franceză l-a construit şi decorat pentru Cecilia; dar nu numai în patria noastră se cinsteşte pomenirea acestei fecioare eroice; chiar şi la Roma, această evlavie este plină de cele mai frumoase mărturisiri. Un arhiepiscop de Bourges, Guillaume de Boir Ratier, în zelul lui pentru gloria Ceciliei, s-a pogorât în criptele de la Pretextat şi a găsit fără cinste mormântul care păstra de 6 secole moaştele sfintei martire şi a dat dispoziţii să se decoreze măreţ, acest mormânt deşertat. Vremea a distrus monumentul ridicat de Guillaume, dar inscripţia pe care el a plasat-o acolo o putem citii şi are aceste cuvinte:

HIC QUONDAM RECONDITVM
FVIT CORPYS BEATÆ CECILIE
VIRGINIS ET MARTYRIS.
HOC OPVS FECIT FIERI REVERENDISSIMVS
PATER DOMINYS GVILLELMVS ARCIEPS
BIT VRICENSIS ANNO DOMINI MCCCC NONO.

Chiar bazilica, atât de mândră să aibă moaştele nobilei ei patroane, a trăit să vadă ca mai mult de odată să fie sub patronajul cardinalilor francezi în calitate de titulari asupra scumpei marmure care s-a ridicat în centrul absidei sale. Cel mai ilustru dintre toţi s-a dovedit a fi Simon de Bre, făcut cardinal de Urban IV în 1262 şi pus pe Scaunul Apostolic cu numele de Martin IC în 1281. A fost al patrulea papă pe care bazilica Sfintei Cecilia l-a dat bisericii. Acest pontif, care a guvernat creştinătatea cu cinste, în care curtea s-a suprapus 4 ani, ei bine el a semnalat largeţea faţă de bazilică prin două lucrări de amploare pe care le-a făcut: prima a fost a unei statui de argint ornată cu pietre preţioase; a doua, care a fost şi mai mare decât prima, a fost de a îl promova pe Jean Cholet, episcop de Beauvais, la rangul de cardinal, cu titlul presbiterial de Sfânta Cecilia. Acest prelat a fost trimis cu succes ca legat în delegaţii importante în Franţa şi Aragon şi el a fondat la Paris un colegiu care avea să îi poarte numele.

În 1283 a fost reconstruit altarul magnific al Mărturisirii care a fost consacrat cu două secole mai înainte de către Grigore VII. Fără decoraţiile pe care le-a primit la începutul secolului al XVII-lea şi de care am vorbit deja, acest altar mai există şi azi. Se poate citi şi acum inscripţia făcută de arhitect din ordinul lui Jan Cholet făcută la sfârşitul secolului al XIII-lea. Ea spune aşa:

HOC OPVS FECIT ARNVLFVS ANNO MCCLXXXIII.

Vasari crede că acest Arnulfe este celebrul decorat Arnolfo di Lapo. Ornamentaţia altarului constă dintr-o mare lucrare de mozaic care are ca centru o vastă placă de marmură frumoasă violetă cunoscută cu numele de paonazzetto. Lucrarea lui Arnolfo este împlinită de un Viboriu format din 4 coloane de marmură neagră pestriţă cu alb pe care italienii o numesc preconesio.

Sub Clement V, în 1312 vedem din nou Biserica Sfintei Cecilia în mâinile unui cardinal francez, Guillaume Godin, din ordinul Fraţilor Păcătoşi, care mai înainte a fost episcop de Sabina. Mai apoi a fost dată de Clement VI, în 1342 lui Gui de Bolognia, arhiepiscop de Lyon, care a renunţat la acest scaun în acelaşi an şi a fost mai apoi episcop de Porto.

În secolul următor, vom găsii ridicat la titlul de cinste al Sfintei Sofia, de către Martin V în 1426 ultimul episcop francez pus în numărul prea fericiţilor, Louis de Alleman, arhiepiscop de Arles, cunoscut pentru greşelile contra scaunului apostolic, la sinodul de la Bâle, dar din fericire şi mai bine cunoscut pentru că s-a pocăit de greşeala sa la picioarele lui Nicolae V, care i-a dat înapoi titlul luat de Eugeniu IV. Louis de Alleman, a avut ca succesor în biserica Sfintei Cecilia un alt prelat francez care a urmat lipsei sale de orientare şi care îl va imita în sinceritatea întoarcerii sale, Louis de la Palu, a cărui rol a început în Sinodul de la Constans. Acest cardinal era acolo la întronarea lui Nicolas V, în 1449.

Secolul al XVI-lea prezintă un număr şi mai mare de cardinali francezi cu titlul de Sfânta Cecilia. Primul este Gabriel Grandmont, episcop de Tarbes, ridicat la cinstea purpurei de Clement VII. El a murit în 1534, după ce a ocupat scaunele de Poitiers, Bordeaux şi Toulouse. Sub Paul III a venit imediat Jean de Bellay, episcop de Paris, care a posedat în acelaşi timp bisericile din Lomoges, Mans şi în cele din urmă de Bordeaux; dar el nu va mai fi prea mult un apărător al titlului Sfintei Cecilia şi a devenit episcop de Ostia şi a murit în 1560. Robert de Lénoncourt, episcop de Châlons-sur-Marne, făcut cardinal de Paul II, a obţinut la rândul său biserica Sfintei Cecilia. Acest prelat care a greşit când a pus în posesie pe mai mulţi episcopi, după abuzul care nu a fost extirpat încă, este cel care a ridicat în biserica abaţiei Saint Remy de Reims, mormântul magnific al apostolilor francilor. În cele din urmă, ultimul cardinal care a avut titlul de Sfânta Cecilia este Charles de Guise, din casa lui Lorraine, arhiepiscop de Reims, care a primit mitra în 1547 fiind promovat de Paul III la fel ca doi dintre predecesorii lui. Toate lumea cunoaşte influenţa acestui prelat în lucrările generale ale Bisericii timpului său în special sinodul de la Trent.

CAPITOLUL 24

EVENIMENTE LEGATE DE SFÂNTA CECILIA ŞI BAZILICA SA ÎN CURUSL SECOLELOR AL XV-LEA ŞI AL XVI-LEA. OMAGIILE LITERATURII Ş A ARTELOR ADUSE FECIOAREI ROMANE

Anul 1484 a făcut să se suie pe Scaunul Apostolic al cincilea dintre papii pe care bazilica Sfintei Cecilia le-a dat bisericii. Acesta a fost Jean Baptise Cibo, care a luat numele de Inocenţiu VIII. Puţin după întronizarea lui, el a decorat cu purpură pe nepotul lui Laurent Cibo, care mai purta deja titlul de Sfânta Suzana pe care îl va înlocuii cu cel de Sfânta Cecilia. Bazilica avea să simtă efectele măreţiei acestui cardinal. El a restaurat porticul interior şi a reparat deplin capela din baie unde se văd şi azi urmele sale; el a respectat prin urmare altarul şi a pavat acest sanctuar cinstit care şi-a păstrat până azi caracterul medieval.

Au fost introduse succesiv modificări în această capelă, care au sfârşit prin a înlocuii caracterul ei primitiv. Pompei Ugonius, care a scris în 1588 a atestat că acest loc sfânt a fost desemnat cu numele de *Thalamus* sau *Oratorium* Sfintei Cecilia, şi că vârstnicii erau mulţi care veneau să cinstească Baia în care a fost sacrificată sfânta muceniţă; dar se pare că trăsăturile acestei băi nu mai erau vizibile, spune el, fie că nu au luat acest monument prea în serios sau din alt motiv.[318]

[318] *De Stationibus Urbis*. Statio xv, page 133.

Am văzut mai sus că tradiţia, încă din secolul al XI-lea, a desemnat expres baia Sfintei Cecilia în acest drept şi că cardinalul Ubalde, episcop de Sanina, i-a dedicat un altar în 1073. Evident că ni se vor oprii toate incertitudinile şi acest loc sfânt a degajat construcţii care l-au cuprins, a reapărut în lumină fiindcă era o zi de sacrificiu şi a restaurat casa Ceciliei ca una foarte importantă şi augustă prin amintirile pe care le conţinea.

Mănăstirea pe care papa Pascal a ridicat-o lângă bazilica Sfintei Cecilia se pare că nu a păstrat în mare regula Sfântului Benedict şi s-a transformat într-o Biserică Colegială. Sub această formă seculară, ea ne-a prezentat aceiaşi edificare şi slujbele religioase nu au mai fost făcute cu acelaşi zel lângă mormântul Ceciliei. În 1417, Martin V a dat biserici şi mănăstirii Congregaţiei Mântuitorului fondată de Brigitte;[319] dar se pare că acest grup nu a păstrat-o prea mult şi rânduiala Sfântului Benedict a fost restabilită la *Santa Cecilia* până la finele secolului al XV-lea.[320]

Congregaţia Lombardă a Umililor a fost cea a familiilor de benedictini care a intrat în posesia mănăstiri după plecarea brigittanilor; dar această congregaţie de la începutul secolului al XVI-lea, s-a văzut redusă că ea nu mai putea ocupa mânăstirea de care au avut grijă. Clement VII a crezut că poate stăpânii aceste lucruri a conferit-o în 1523 cardinalului Franciotto Orsini.[321] Delăsarea unui sanctuar atât de venerat a ajuns în punctul în care, după mai mulţi ani nefericiţi, nu se mai puteau ţine slujbe bisericeşti de sărbătoarea Sfintei Cecilia şi în zilele Staţionării din rânduielile bisericii se specifica să se facă slujbe în bazilică. Se pare că Dumnezeu a voit să facă un preludiu al acestor umbre triste cu splendorile incomparabile care au venit să ilumineze locuinţa Ceciliei şi îi va reda din nou gloria care acum lipsea.

Aurora unei zile aşa de frumoase va venii în anul 1527. În momentul în care comanda pururea pomenită a papei Pascal, Domnul a inspirat inima unui dintre slujitorii lui care trebuia să fie salvator. Evlavioasa stareţă a benedictinilor din Champ de Mars, Maura Magalotta, i-a solicitat lui Clement VII favoarea de a merge şi a locuii în mănăstirea Sfintei Cecilia cu acele călugăriţe care voiau să o urmeze şi în acest fel să nu cauzeze nici un prejudiciu Congregaţei Umililor de care se pare că aceste clădiri încă aparţineau, ea oferindu-se să se alăture constituţiilor acestei congregaţii.

Papa a primit cu mulţumire propunerea stareţei; dar el a cerut şi consimţământul cardinalului titular. Fanciotto Orsini i l-a dat generos şi s-a retras ca act de cinste faţă de Sfânta Cecilia din comanda pe care a primit-o în urmă cu 4 ani. Clement VII era atunci retras la Castelul Sfântului Înger care era sub asediul armatei contelui de Bourbon. El a data această fortăreaţă lui Bulle care s-a asigurat de o manieră permanentă că la bazilică se for ţine slujbele religioase după intenţiile papei Pascal. Acest lucru este datat pe VII a lui Kalendes al lui iulie, *in Arce sancti angeli.* Pontiful a permis mutarea maicii Maura Magalotta în mănăstirea Sfintei Cecilia şi a creat o abaţie sub regula Sfântului Bendict în Congregaţia Umililor.[322]

Se ştie că Umilii au fost suprimaţi de Pius V în 1575 şi pedeapsa atentatului pe care mai mulţi dintre ei l-au comis, la Milan contra persoanei lui Charles Borromee, dar pontiful, departe de a lega mănăstirea Sfintei Cecilia, care era cât se poate de înfloritoare, a pus-o sub ascultarea lui şi i-a dat noi privilegii. În cele din urmă religioşii Umili au ajuns să se înţeleagă între ei şi a fost dat mănăstirii Institutul benedictinilor Champ de Mars pentru a o slujii; dar pomenirea maicilor pe care Clement VII le-a împroprietărit, ei bine locuitorii mănăstirii Sfinte Cecilia se îmbrăcau în alb la fel ca Umilii.

Maura Magalotta s-a pornit cu zel pentru a repara bazilica ei dragă care a început să nu mai fie prea solidă şi el a făcut ameliorări importante mănăstirii şi întărit la fel de bine şi clădirile aferente. O inscripţie plasată de poarta principală a acestei sfinte case aminteşte serviciile făcute de demna stareţă,[323] care a murit la 62 de ani pe 17 mai 1566

---

319 Ciacconius, tome 11, pg. 825.

320 Găsim această dovadă pe unei inscripţii de pe un mormânt din bazilică care spune de anul 1475 şi atestă că toată biserica şi mănăstirea erau în mâinile Umililor.

321 Laderchi , tome ii, pg. 284.

322 Laderchi, tome 1, pg. 313.

323 Maura Magalotta Abbatissa, a Clemente vii, et Franciotto cardinali Orsino præposito huc accita, ædem hanc divæ Cæciliæ sacram, quam monachi Humiliatorum S. Benedicti obtinebant, in præsentis monasterii , ejusdem ordinis monialium formam redegit, eamque pene collabentem restituit, adjectis insuper hortis, quorum etiam ut honestior usus esset, claustrali eos muro cinxit, auno a partu Virginis MDXXXXI.

după cum atestă epitaful plasat pe mormântul în chiar această bazilică prin intermediul Maicii scolastice Serléoni, care a succedat-o.[324]

Sub Grigorie XIII în 1584 se vor consacra alte două altare în Biserica Sfintei Cecilia. Unul dintre cele două avea numele de Sfânta Mammaia şi a fost sfinţit, după cum am spus, în 1098 sub Urban II de Mauriciu episcop de Porto. Acesta l-a destinat pentru a fi altarul sfântului sacrament şi dedicarea a fost celebrată pe 7 august pe Thomas Goldwel, episcop de Sfântul Asaf.[325] Le va redeschide relicvele care au slujit la prima consacrate în 1098 şi în care nomenclatura a fost consemnată printr-o inscripţie care atesta aceiaşi epocă. Între aceste relicve, s-au găsit şi moaştele atribuite Sfintei Cecilia; am explicat mai sus originea; dar a venit momentul care a devenit evident pentru toată lumea că ele nu puteau să aparţină muceniţei depuse de papa Pascal sub altarul Mărturisirii.

Anul precedent, Grigorie XIII a dat purpura lui Nicolas Sfondrate, episcop de Cremona. Acest prelat, provenit dintr-o familie milaneză, dar la fel de bine distins de evlavia lui, a primit Titlul Sfintei Cecilia şi mai apoi după 7 ani alegerea conclavului l-a desemnat să urce pe Scaunul Sfântului Petru. A luat numele de Grigorie XIV şi a fost al VII-lea papă ieşit din bazilica Sfintei Cecilia. După 10 luni de pontificat care a dat Bisericii cele mai frumoase speranţe, el a părăsit creştinătatea; dar el a avut timp să îşi desemnează un succesor dintre cardinali pe Paul Emil Sfondrate, a cărui nume se pronunţă cu multă cinste de toţi cei care sunt interesaţi de gloria Fecioarei a cărei istorie o scriem aici.

Dar mai înainte de a intra în redarea acestui mare eveniment pe care cerul se pare că a reuşit să răspândească o lumină atât de vie asupra Actelor Sfintei Cecilia, pentru a reaprinde entuziasmul credincioşilor faţă de această Mireasă a lui Hristos, vom consacra câteva rânduri pentru a pomenii omagiile pe care literatura şi artele i le-au decernat cu mare invidie.

Am văzut deja de jur împrejur perioade cadenţată a sacramenturilor, imnologiei mozarabe şi a Greciei creştine, epitalamul episcopului saxonilor, asprimea faţă de Flodoard, secvenţa mai molatică din secolul al XXII-lea, cu toate s-au unit pentru un concert poetic spre gloria Ceciliei. Evlaviosul Tomas de Kempis şi-a adus la rândul lui tributul unui imn plin de laude şi compoziţia unui acrostih care exprimă toată cinstirea faţă de fecioara romană.[326] Evident că

---

[324] D. O. M. Maura Magalotta , per triennium Abbatissa monasterii Campi Martii, deinde a Clemente VII, Pont. Max. Abbatissa perpetua monasterii Sanctæ Cæciliæ creata, quæ instituit, instauravit et dotavit. Obiit anno Dni MDLXVI. XVI . Kal. Junii, vitæ suæ an, LXXII . Scolastica Serleoni Rom. Abbatissa, et suffecta posuit.

[325] Laderchi, tom. II, pag. 310 et 406.

[326] En virginis Cæciliæ
Fulget vita clarissima,
Quam sponsus pudicitiæ
Elegit ab infantia.

Quæ Christi Evangelium
Abscondebat in pectore;
Ut Jesum nitens lilium
Casto servaret corpore.

Hinc amor et devotio
Fervebat cum eloquio,
Hinc diebus ac noctibus
Sacris intendit fructibus.

Nam duos Fratres nobiles
Christi effecit milites,
Quoš per ejus vestigium
Hortatur ad Martyrium.
Hæc cernens tunc Episcopus

Urbanus vir Angelicus,
Resolvitur in lacrymis
De fructu tantæ Virginis.

Domine Jesu suscipe
De manibus Cæciliæ
Fructus casti consilii,

a fost urmat de celebrul poet latin Baptista Spagnuolo, zis şi *Matouan* care i-a consacrat Ceciliei a şaptea sa Pathenie, dedicată Izabelei, ducesă de Mantoue. Acest poem din 900 de versuri, plin de emfază şi reminiscenţe profane, la fel ca toate lucrările lui Mantouan, este pe gustul destul de păgân al epocii care urma să apară; dar el conţine un mare număr de versete mai mult fericite decât facile. Nu vom prelungii înainte această listă de compoziţii care au format coroana poetică a Ceciliei; dar în nici un fel nu se poate să nu menţionăm lucrarea lui Angelus Sangrini, abate de Monte Casino, care sub tilutul de Epithalama, a celebrat cu atâta har şi măreţie pe sfânta muceniţă a cărei cult era atât de ardent în Italia în secolul al XVI-lea.

Acest secol care a dat Bisericii *Analele* lui Baroius şi *Controversele* lui Bellarmin a avut şi meritul de a da şi *Actele sfinţilor,* preluând în acest mod prin lucrări mari, compilaţia nemuritoare a iezuiţilor de la Anvers. Diversele colecţiei de acest gen se pare că au fost monumente în cinstea Ceciliei. De la Bonio Monbrizzio care a deschis această nouă cale a erudiţiei sacre, mai înainte de finele secolului al XV-lea, prin al său *Sanctuarium* dedicat Simonettei, secretara ducelui de Milan, până la cartusianul Laurent Surius (înţelegând în acest interval Agiologium lui Geoerge Wicclius în 1541 şi colecţia lui Louis Lipoman, episcop de Verona şi Bergama), Actele Sfintei Cecilia au obţinut constant cinstea unei reproduceri fidele. Surius a voit să le dea după Metafrastul care, după cum am văzut, le-a împrumutat latinilor şi traducerea făcută în greacă confruntată cu manuscrisele romane, au arătat cu câtă cinste aghiograful de la Constantinopol a trăit legătura adâncă dintre virtuţile şi martiriul Ceciliei.

Artele s-au dovedit cât se poate de impresionate pentru a glorifica pe fiica lui Caecillius; fiindcă au simţit din primă instanţă în Biserică faptul că creştinismul a avut în ea pe una dintre genurile principale. Arhitectura i-a ridicat eleganta bazilică romană, cu murmurele ei, mozaicele ei, decorarea ei somptuoasă şi sublima catedrală din Alby cu maiestate, graţie şi îndrăzneala proporţiilor.

Statuile Evului Mediu au adus şi ele tributul lor prin faptul că au pus figura nobilă şi placidă a Ceciliei pe toate porticurile catedralelor noastre unde ea este asemenea unei regine între miresele lui Hristos. Nu vom întârzia să vorbim de lucrarea principală de la Maderno care a îmbogăţit bazilica romană şi pe care trebuie să o retrasăm în veacurile viitoare şi inefabile ale somnului Fecioarei în mormântul ei glorios.[327]

Dar pictura universală este depăşită, la drept vorbind, în sine înseşi, în eforturile pe care ea le-a făcut pentru a exprima tot ceea ce numele de Cecilia aminteşte cu şarm şi grandoare. Nu vom întreprinde aici o enumerare care depăşeşte prompt proporţiile acestei monografii şi o lipsă de ajutor indispensabil a fi făcut-o cu totul incompletă. Vom lăsa altora datoria de a trece în revistă principalele vitralii care au reprodus în toate epocile istoria pe care am menţionat-o din Acte, graţioasele miniaturi ale manuscriselor liturgice, lucrările inspirate din şcoala mistică a secolului al XV-lea în ceea ce ea se referă la Sfânta Cecilia, care sunt mărturii minunate făcute de atât de mulţi artişti în cinstea ei.

Sicut odorem balsami.

OBeata Cæcilia
Devota Christi famula,
Per tua sacra merita
Nos Deo reconcilia.
Deo Patri sit gloria,
Ejusque soli Filio,
Cum Spiritu Paraclito,
Et nunc, et sine termino.
Amen.

C onsolatrix infirmorum, compassione.
E cectrix supernorum, contemplatione.
C onfortatrix Christianorum, prædicatione.
I mitatrix Beatorum, sacra passione.
L iberatrix perditorum , devota oratione.
I nventrix liliorum, casta conversatione .
A ssociatrix Angelorum, cœlesti revelatione.

[327] Putem să menţionăm aici ca fiind o statuie universală Muza lu David pe care el a sculptat-o cu numele de Sfânta Cecilia şi care este inima catedralei din Angers. Această statuie este graţioasă, dar în nici un fel ea nu poate fie pusă între lucrările inspirate de credinţa creştină în cinstea Ceciliei.

Marile picturi italiene din secolul al XVI-lea nu o uită pe ilustra martiră şi dacă operele lor degenerează când ajung la idealul supranatural, care nu le-a permis totdeauna să se ridice la înălţimea subiectului; totuşi vom recunoaşte cu bucurie că totuşi Cecilia a fost pentru mulţi dintre ei un tip, realizarea după care ei şi-ai făcut principalele lor opere. Aici putem să numim pe Paul Veronese, Salimbeni, Tempestà, Guido Reni, Carlo Dolci, etc.; dar trebuie să îl citäm chiar pe Rafael. Nimeni nu poate ignora că Sfânta Cecilia, la muzeul din Bologna este printre principalele mari opere ale acestui prinţ al picturii moderne. Înconjurată de 4 sfinţi care stau ca o formă se unită în jurul ei, Fecioara, pe picioarele pe care sunt risipite emblemele muzicii profane, coboară instrumentul pe care ea îl ţine în mâni şi cu privirea fixă la cer, ea ascultă cu o încântare cerească pe care îngerii o cântă deasupra capului ei. Se ştie că în prezenţa acestui tablou, Correge devenind conştient de talentul său avea să scrie: *Anch'io son'pittore.*[328]

Dar se poate aici să nu remarcäm frescele lui Domnquin din biserica Saint Louis Francezul din Roma? Acolo, este retrasată toată viaţa Ceciliei cu cea mai frumoasă şi veridică strălucire. Îngerul Domnului îi încoronează pe cei doi soţi; Fecioara îşi împarte averea săracilor, după martiriul lui Valerian; mânia lui Almachius la tribunalul lui şi atitudinea calmă şi impozantă a Ceciliei care a refuzat să tămâieze idolilor; şi mai presus de toate scena întrevederii lui Urban cu Fecioara care urma să moară; aceea sală de baie inundată de sângele ei preţios pe care credincioşii vin să îl adune, mai bine spus aceşti bieţi credincioşi care au venit să stea cu ea în ultimele momente ale vieţii apărătoarei lor; sensibilitatea inefabilă a trăsăturilor pontifului la vederea unui sacrificiu atât de sublim; o Cecilie învingătoare şi care mai apoi şi-a pus restul vieţii şi casa ei în mâinile Părintelui credincioşilor; tot acest ansamblu formează cu siguranţă cea mai magnifică expoziţie a Actelor Sfintei Cecilia şi face se pălească mărturiile cele mai elocvente mai mult decât cea pe care am redat-o aici.

Mai târziu, pictura franceză va diminua şi va profana pe această mare şi cerească figură. Toată lumea cunoaşte tabloul pe care Mignard l-a pictat pentru Louis XIV pe care este reprezentat Fecioara în toată marea ei cochetărie. Mai apoi am văzut un artist că a început să se laude că a revenit la acest subiect pe care nu îl putea înţelege; lucrarea sa, concepută în spatele ideii creştine, nu a putut depăşii limita unei scene de budoar. Fiindcă în cele din urmă pictura universală s-a legat din nou în Franţa cu privire la tradiţiile sfinte şi ne-a dat în cele din urmă o Cecilia care este demnă de promisiunile unui asemenea subiect!

Dar este vorba de o artă care recunoaşte că Fecioara romană este o patroană specială; Sfânta Cecilia după cum am spus este pentru creştini Regina Armoniei. Am văzut mai sus motivul pentru care i s-a adus acest omagiu prin aceia că în nici un fel concertele de pe pământ nu pot să distragă muzica îngerilor. Arta muzicală ce şi-a prins izbucnirea ei cu atât de multă energie în secolul al XIV-lea, şi-a revendicat toate triumfurile Ceciliei. Grupuri de muzicieni din toate părţile s-au pus sub patronajul ei şi ziua sărbătorii ei a fost marcată de execuţia celor mai strălucitoare compoziţii aduse în cinstea ei. Mai multe talente au debutat printr-o liturghie cântată în cinstea Sfintei Cecilia sau de un motet adus în cinstea ei! şi mai ales fiindcă aceşti artişti, mai mari sau mai mici ca renume, au susţinut că nu au făcut nimic pentru gloria lor spunând că nu au ajuns la un asemenea grad de măiestrie cu operele lor încât să o cinstească cum se cuvine pe Fecioară! La fel de bine şi azi, în ciuda răcirii universale şi decăderea artei, sărbătoarea Sfintei Cecilia totuşi nu trece fără să fie remarcată prin toată muzica şi melodiile care îi sunt dedicate mai mult sau mai puţin serios.

În aceste concerte anuale care au rămas la picioarele altarelor la care participă oameni care restul anului au fost cu preocupări mundane; lucrările excepţionale sunt rare, execuţia defectuoasă, motivele sunt împrumutate din surse profane; dar este întotdeauna frumos să vedem că artele aduc în fiecare an mărturia unui sentiment superior al armoniei care emană din puritatea inimii şi a simţurilor, atât de bine simbolizate de Cecilia. Iată cum în mai mult decât un suflet apare căutarea cerească de a penetra după cum îi solicită omului de a aspira la acele concerte mai armonioase şi mai durabile pe care cei din lumea durerilor unde păcatul trage de coardele lirei care nu au ajuns mai sus niciodată cu p reunire a unor fugari fără simţuri şi care vor să Îl laude cu Creatorul lor în concert cu duhurile îngereşti.

Este ceea ce a exprimat cu mare bunătate poetul englez în celebra sa cantata pe care a compus-o pentru sărbătoarea Sfintei Cecilia: "muzica ne înveseleşte pe noi aici jos, ca o anticipare a fericirilor care vor urma. Dumnezeiasca Cecilia a ştiut acest lucru din propria ei experienţă, ea care adresat Creatorului ei cântări de laudă.

Când orga în întregime se uneşte într-un cor armonios, puterile nemuritoare îşi apleacă urechea. Purtate de notele ondulate, sufletul uman aspiră să se ridice mai presus de sine; melodia solemnă aprinde în ea flacăra solemnă şi îngerii se pogoară din ceruri pentru a asculta.

[328] Şi eu sunt pictor.

Poeţii nu încetează să îl sărbătorească pe Orfeu! Dar puterea lui nu o va egala niciodată pe cea a augustei Cecilia. Dacă el a putut printr-un sunet al lirei sale să le uimească pe duhurile iadului, Cecilia prin acordurile ei ne ridică sufletul până la cer."[329]

CAPITOLUL 25

CARDINALUL PAUL-EMIL SFONDRATE. EVALVIA LUI FAŢĂ DE SFÂNTA CECILIA. DESCOPERIREA MOAŞTELOR SFINTEI CECILIA

Paul Emil a fost născut la Milan în anul 1561. Tatăl său a fost Paul Sfondrate, fratele lui Grigorie XIV; mama lui aparţinea casei de est şi se numea Sigismunda. Cele mai bune mărturii ne spun de tinereţea fiului lor şi până la vârsta în care a trebuit să îşi aleagă un mod de viaţă şi se pare că interesul lui s-a îndreptat spre biserică. A sosit la Roma într-un moment fericit şi a petrecut ceva timp în casa Părinţilor Oratoriului, la Sainte Marie *in Vallicella* unde a avut şansa că îl cunoască pe Filip de Neri. Evlavia ardentă a tânărului Sfondrate se va aprinde din nou în societate din jurul acestui ilustru slujitor al lui Dumnezeu şi el a pus în întrevederile cu acest bătrân cuvios această caritate arătată faţă de săraci, acest zel pentru a orna sanctuarul, această religie fervent pentru martiri care au fost toată viaţa principalele lui trăsături de caracter.

Grigorie XIV ridicat pe Tronul Sfântului scaun pe 5 decembrie 1590 l-a făcut cardinal pe nepotul lui Paul Emil pe 19 în aceiaşi lună şi nu a existat nimeni care să nu aplaude această promoţie. În acest timp tânărul prelat de 29 de ani era absent de la Roma şi vestea ridicării sale în rang l-a surprins. El l-a imitat pe unchiul său care a apreciat întotdeauna virtutea şi care a voit la fel de bine să îl ajute prin sfaturile sale.

Acum Roma era cât se poate de preocupată de treburile Franţei. Un prinţ calvin şi decăzut a venit să ia cununa de crini. Curajoasă Ligă, care, de mai multă vreme s-a opus cu o barieră redutabilă, afectată de mai multe jocuri de interese şi descurajată de succesul crescând a lui Béarnais, s-a opus foarte puţin obstacolului pretenţiilor sale. Six Quintul a murit chiar în momentul când el cu armatele lui biruia la Ivry; Urban VII, succesorul lui, nu a dominat decât 30 de zile; trebuia ca Roma să se pronunţe imediat.

Grigorie XIV l-a presat pe nepotul lui Paul Emil să îndrăznească să se întâlnească cu învingătorul şi a răspuns cu noi anateme asupra canonicului victoriilor sale. Dar acest pontif curajos nu a fost decât trecător în Biserică; anul 1590 nu şi-a urmat cursul său pe care el l-a primit prin recompensa integrităţii sale lăsând cauza universală în mâniile lui Clement VII care s-a succedat după pontificatul lui Inocenţiu IX care a stat pe scaun numai două luni.

Moartea lui Grigorie XIV i-a conferit nepotului său cele mai mari mulţumiri pe care el a fost întotdeauna gelos şi Roma a fost martoră ca niciodată la aceste lucrări de evlavie şi mizericordie. Având beneficiile bogăţiei măreţe dobândite de la unchiul său, el nu a profitat pentru a trăii în lux pe care înalta sa poziţie îl făcea legitim de avut în ochii tuturora. Vom putea vedea că acest cardinal nou a locuit într-un palat lipsit de tapiţerii şi ornamente arătând că el vrea să trăiască după cum trăiesc credincioşii simplii ai lui Iisus Hristos. Curtea pontificală a admirat pe acest prinţ al Bisericii care avea pe masa lui numai veselă din lut pentru a putea hrănii un mare număr de săraci. Se pare că Sfondrate se ferea de cinstiri şi acest lucru l-a făcut toată viaţa lui.[330]

---

[329] Our joys below it can improve,
And antedate the bliss above.
This the divine Cecilia found,
And to her Maker's praise confin'd the sound.
When the full organjoins the tuneful choir,
Th'immortal pow'rs incline their ear;
Borne ou the swelling notes our souls aspire,
While solemn airs improve the sacred fire :
And Angels lean from heav'n to hear.
Of Orpheus now no more let poets tell,
To bright Cecilia greater pow'r is giv'n;
His numbers rais'd a shade from hell
Her's lift the soul to heav'n .
Pope. Ode for music, on S. Cecilia's day.

[330] Amelor de la Houssaye, editor al Scrisorilor cardinalluui din Ossat, ambasador al lui Henric IV asupra lui Clement VIII a reunit în notele sale despre această lucrare mărturiile diferite pe care Curia romană o avea faţă de Sfondrate. După expresia lui Delfini, amdasadorul Veneţiei

Cele două obiecte care se pare că au concentrat toate preocupările sufletului său generos: glorificarea lui Hristos în membrii triumfaţi, proeminenţa lui Hristos în membrele lui rănite, ei bine Sfondrate a cunoscut toate acestea la şcoala fecioarei Cecilia. Grigorie XIV ridicându-l la purpură, a pus în mâinile sale, ca o moştenire preţioşi, titlul pe care chiar el l-a ocupat, al bazilicii ilustrei noastre martire, atât de plină de compasiune faţă de săraci şi atât de zeloasă pentru mormintele atleţilor credinţei. I-a revenit lui Sfondrate de a merge pe urmele lui Pascal şi Hristos l-a chemat să pună pe capul Miresei sale o cunună mai strălucitoare decât cea pe care a primit-o în secolul al IX-lea din mâinile pontifului.

Biserica care în urmă cu 60 de ani a fost restaurată de stareţa Maura Magalotta, cerea deja intervenţiile lui Sfondrate. Ea a avut de suferit în câteva părţi şi astfel că acest cardinal nu a mai găsit-o aşa de magnifică cum era odată. El a întreprins o restaurare generală, în care păstrând caracterul antic şi venerabil al acestui edificiu, el a consolidat-o din toate părţile şi a conferit asupra ansamblului acest aer de splendoare care stă atât de bine pe bisericile Romei.

Sfondrate a voit să îmbogăţească bazilica sa cu relicve multe şi importante pe care le-a adunat după mai multe căutări şi după ce a beneficiat de medierea unchiului său. Ele au fost puse într-un mare număr de casete de argint sau vermial unde au fost păstrate foarte bine şi el a avut ideea să le pună sub altarul Mărturisirii. Dar spaţiul conţin ut între masa acestui altar şi regiunea misterioasă a mormintelor nu era destul pentru a oferii loc de cinste pentru acest depozit preţios. Cardinalul a voit să lărgească locul şi s-a umplut cu o dorinţă arzând de a găsii trupul Sfintei Cecilia şi el a făcut o gaură mare cu burghiul în peretele pe care stătea altarul. El credea pe bună dreptate că mormintele nu trebuie să fie aliniate la intrare şi prin urmare deschizătura practică în masa altarului trebuia să corespundă direct cu mormântul Ceciliei pentru ca credincioşii să facă să se pogoare prin acest conduct veşmintele pe care voiau să le sfinţească şi să se păstreze în memoria Fecioarei. În aşteptarea unei astfel de descoperiri care ar fi trebuit să răspândească gloria şi mângâierea în toată viaţa ei, Sfondrate, dedat în întregime emoţiilor sale pioase, a dat dispoziţii celor care au deschis să nu mai muncească sub ochii lui şi să suspende toate căutările în momentul când el trecea spre bazilică.[331]

În cele din urmă miercuri 20 octombrie 1599 cardinalul a dat ordin să se ridice pavajul de sub altar. S-a dat la o parte pământul care se găsea pe dale şi s-a dat la o parte granitul de la fundaţiile zidului care închidea subteranul antic. Acest perete a fost atacat chiar el şi subiect de lucrare practică cu mai multe eforturi, priviri insistente în spaţiul vid care se întindea sub altar. Două sarcofage de marmură albă, pusă una lângă alta, la trei picioare în jur şi la subsol au apărut sub ochii lui Sfondrate. Aceste două morminte era direct sub altar şi corespondau prin conduita celor de care am vorbit.

Plin de o bucurie sfântă, care era înconjurat de martori responsabili a dat ordin să se deschidă mormântul. La fel de bine el a cerut episcopului de Isernia, vicarul cardinalului secund Jaques Buzzi, canonicul Congreţiei de la Latran şi pe părinţii Petru Alagona şi Petru Morra de la Compania lui Iisus. Ei au venit însoţiţi de mai multe persoane de la casa cardinalului.

După o recunoaştere a locului, s-a început deschiderea primului mormânt, cel care se găsea cel mai aproape de intrarea subterană. Cei care au ridicat placa de marmură pe care au deschis-o au putut vedea în interior o ladă de chiparos, lungă de 6 palme,[332] largă de palmă[333] şi o jumătate şi de 2 palme înalte.[334] Acest cerc nu prezentată nici o urmă de închidere şi planşa de dedesubt nu era fixată de nici un cui. Ea era foarte subţire şi având în mijloc un dispozitiv care putea fi adus înainte şi înapoi. Sfondrate şi asistenţii lui au fost o perioadă de timp nesiguri despre ce

---

la Sfântul Scaun, acest cardinal "trăia la Borromea" (*Lettres de d'Ossat, tom. v, pg. 304*.). Cardinalul Bentivoglio a oferit în memoriile lui, o mărturie mai exactă şi mai detaliată a virtuţilor pe care Sfondrate le-a manifestat în viaţa privată şi de aici se poate deduce marea cinste pe care i-o purta (Ibid. tom. I, pg. 89.)

Chiar Osaat care cunoştea mulţi oameni, descoperă în corespondenţa lui, cu accent de admiraţie, această fermitate a lui Sfondrate pe care tot colegiul sacru o avea în consistoriu contra promovarii lui Silvestru Aldobrandini drept cardinal. Acest nepot al lui Clement VIII nu avea încă 14 de ani şi Sfondrate nu se sfia să aducă pontifului canonul Sinodului de la Trent (sesiunea XXIV) care cerea pentru cardinal aceiaşi vârstă, doctrină şi calităţi ca pentru episcopi (Lettres de d'Ossat tom. v, pg. 317.)

331 A se vedea despre toate aceste detalii şi cele care vor urma, legătura înşănţuită a lui Bosio despre inventarul moaştelor Sfintei Cecilia şi a celor dimpreună cu ea.

332 Patru picioare şi trei inci.

333 Aproximativ treisprezece inci.

334 Şaptesprezece inci.

ar trebui să facă pentru a deschide această arcă sacră despre care aveau atât de multe indicii cum că ea ar fi cea în care se odihnea Cecilia. În cele din urmă chiar cardinalul a găsit modalitatea în care se folosea şi mâniile sale pline de emoţie au deschis cu respect singurul obstacol care îi ţineau să nu vadă moaştele sfintei.

Momentul a fost solemn. După 800 de ani de obscuritate şi tăcere, Cecilia a apărut încă odată credincioşilor lui Hristos în maiestatea inefabilă a martirului ei. Ea era în interiorul cercului de stofă preţioasă, puţin stinsă de trecerea timpului cu care Pascal a făcut să se îmbrace pereţii.[335] Secolele nu au stricat ceea ce privea acum pontiful care stătea acum în faţa rămăşiţelor glorioase a Ceciliei şi dincolo de acest voal transparent aurul cu care erau croite veşmintele Fecioarei strălucea în ochii privitorilor.[336]

Cine ar fi putut descrie tresărirea inimilor acestor universali la care cerul l-a oferit favoarea de a saluta primii, sub stratul odihnei sale triumfale, pe martira secolului al III-lea care s-a descoperit la fel de bine Bisericii romane, în aceste zile de necaz ca să încurajeze prin prezenţa ei pe noi luptători pentru a îi asigura de răsplată? Aceşti eroi ai credinţei universale care nu de mult şi-au vărsat sângele în Anglia,[337] în Olanda[338] şi cei de pe mare[339] şi care îşi dormeau somnul lor şi Cecilia se găsea sub mormânt dându-le pace şi proclamând prin exemplul ei adevărul acestor cuvinte ale psalmistului: "Domnul veghează asupra osemintelor slujitorilor Săi şi ele nu se vor pierde."[340]

Dar cine mai putea să aspire să contempleze mai de aproape rămăşiţele moarte a Miresei lui Hristos? Sfondrate a pus în cele din urmă – cu o venerare profundă – valul care acoperea comoara pe care mâinile lui Urban şi Pascal au încredinţat pământului şi ochii celor din asistenţă erau spre Cecilia în toată veridicitatea sacrificiului ei.

Ea a fost acoperită cu roba ei broşată cu aur pe care însă au mai rămas încă urmele sângelui ei fecioresc;[341] la picioarele sale aflându-se şi acum lenjeria de pat ca o purpură a martiriului ei.[342] Întoarsă spre partea dreaptă cu braţele întinse pe lângă corp, părea că ea doarme profund.[343] Capul, printr-o inflexie misterioasă şi emoţionantă era întors spre fundul sicriului.[344] Trupul se găsea într-o integritate deplină şi starea lui era păstrată printr-o minune, după atât de multe secole în tot harul şi modestia lui, reamintind cu atât de mult adevăr că Cecilia şi-a dat ultima suflare întinsă pe pavajul băii sale. Se crede că în ziua în care pontiful Urban a deschis arcul criptei moaştelor Ceciliei, a făcut-o fără să altereze cu nimic atitudinea Miresei lui Hristos care a ales să îşi dea sufletul în mâna Mirelui ei.[345] Se poate vedea la fel de bine discreţia lui Pascal care nu a perturbat odihna Fecioarei şi care a lăsat posterităţii un spectacol aşa de mare.[346]

---

335 Aperta capsa circumornata undique apparuit intus textili quodam sericæ quam vulgo appellant saiæ similitudinem referente; coloris ex viridi et rufo permixti, cujus tamen nitorem temporis longinquitate obfuscatum agnosceres. Hoc illud est textile, de quo sic Bibliothecarius in Paschali, dum dona quæ is Pontifex huic Ecclesiæ contulit, recenset : Fecit in arcella, ad corpus jam dictæ Virginis vestem de quadruplo cum periclisin. Bosio. Relatio inventionis et repositionis S. Cæciliæ et Sociorum.

336 Intra hanc capsam beatæ Cæciliæ Virginis corpus extabat serico, atque fusco coopertum velo, subterque velum vestes aureæ virginei sanguinis notas respersæ, fugaci tenuique fulgore translucebant: Bosio . Ibid .

337 Sub Henri VIII şi Elisabeta.

338 Martirii de la Gorcum.

339 P. Ignace Azevedo şi cei 39 de însoţitori ai lui.

340 Psalm 33, 21.

341 Vestes aureæ virginei sanguinis notis respersæ. Bosio. Ibid.

342Insuper ad pedes sacrati corporis linteaminum glomus jacebat convolutorum, illa nimirum quæ ipse Paschalis in litteris Inventionis suæ commemorat. Ibid.

343 Jacebat id corpus in dexterum incumbens latus, paululum contractis cruribus, brachiisque ante projectis. Ibid.

344 Cervice autem valde reflexa, facieque ad humum procumbente, dormientis instar. Ibid.

345 Eam ut credi potest formam retinens, in qua post trinam percussionem, cui triduum supervixit, animam Deo reddens conciderat, fueratque pariter in Cemeterio ab Urbano Pontifice collocatum. Bosio. Ibid.

346 Arca criptei trebuia să fie pusă înapoi pe mormântul Sfintei Cecilia de Urban. Este la fel de bine înţeles că a fost imposibil în secolul al IX-lea să se mute moaştele martirei într-un cerc atât de strâmt fără a îi deranja atitudinea şi fără a îi muta membrele. Remarcăm că bibliotecarul Atanasie, a consemnat în actele religiozităţii papei Pascal faţă de sfântă, că el nu vorbeşte de stofa în care a învăluit-o dând de înţeles că acest cerc exista mai înainte şi nu era nevoie să fie decorat. Dimensiunea atât de mică a cutiei criptei se explică printr-o practică ce exista cu moaştele martirilor care în cea mai mare parte a timpului erau puşi fără cerc. Prezenţa înseşi a acestui cerc în interiorul sarcofagului de marmură era ea înseşi o dovadă că el exista mai înainte de descoperirea trupului Fecioarei de papa Pascal. Trupurile sfinţilor Valerian, Tiburţiu şi Maxim se găseau într-un sarcofag asemănător, dar puşi pe dos şi înfăşuraţi în giulgiu. La fel a fost cu sfinţii Urban şi Lucius. Savanţii protestanţi Platner, Bunser etc în marea lor operă despre Roma (*Beschreibung der Stadt Rom*, tome 1, partie III , pg. 641) nu au văzut nici o dificultate de a face să se schimbe atitudinea trupului sfintei în primul său mormânt; acest lucru credem că a ajuns ca o evidenţă până când s-a raportat ce conţineau casetele de chiparos.

Acum trebuia să se ajungă la recunoaşterea celui de al doilea sarcofag; era învecinat cu cel al Ceciliei, dar era pus mai sus spre altar spre absidă. Deschiderea a avut loc şi s-au găsit trei trupuri separate, unul lângă altul şi înfăşuraţi în giulgiuri. Primul aveau picioarele în direcţia părţii drepte a altarului; capul era ridicat. Al doilea stătea într-o poziţie contrară; capul era detaşat de trup şi picioarele erau întinse spre stânga altarului. Al treilea era culcat în acelaşi sens cu primul; dar capul stătea legat de trup.[347]

A fost uşor de a recunoaşte şi a discerne în aceste poziţii impozante pe martirii Tiburţiu, Valerian şi Maxim. La fel de bine inscripţia lui Pascal pe care o aveau acum enumera în aceiaşi ordine trupurile care au fost îngropate dimpreună cu Cecilia. Absenţa capului legat de trup a primului spunea cât se poate de bine că este vorba de Tiburţiu, a doilea lui Valerian şi care a fost păstrat într-una dintre cutiile cu comori ale bazilicii.[348] Al doilea putea să fie soţul Ceciliei, decapitat ca fratele său şi se putea remarca că osemintele celor doi martiri erau foarte asemănătoare ceea ce ne spune clar că cei doi fraţi au suferit o moarte asemănătoare.[349]

Al treilea trup nu putea fi decât al lui Maxim. Acest grefier al lui Almachius nu a avut capul tăiat; el a fost bătut cu un bici cu bile de plumb. Craniul ne dădea cele mai clare urme ale acestui supliciu. Se putea vedea că era fracturat în mai multe locuri şi ceea ce a fost minunat a fost că părul brun al martirului, plin de sânge a s-a conservat în întregime ca şi cum Mântuitorul a voit să arate în această realizate o împlinire literală a promisiunii pe care a făcut-o atleţilor Săi: „şi păr din capul vostru nu va pieri."[350] Osemintele lui Maxim atestă o talie mai ridicată decât cea a celor doi fraţi şi capul era mai ardent legat de trup că a trebuit ca Sfondrate să facă mai multe eforturi pentru a îl separa de trup.[351]

Mormântul unde odihneau cei doi papi Urban şi Lucius nu au fost descoperite nici până azi. Se ştie din scrierile lui Pascal şi din inscripţiile sale că ele ar fi lângă celelalte; dar Sfondrate a fost obligat să revină la mormântul Ceciliei de care aparţinea partea principală a gloriei, în acest doi doilea Inventar, la fel ca primul.

El a dat dispoziţie să fie ridicat cercul criptei sarcofagului de marmură pe care le acoperea şi să le transporte cu torţe într-o parte a bisericii şi a mănăstirii care erau proprii confesiunilor religioase. S-a făcut în grabă o altă casetă din lemn, îmbrăcat în stofă şi închisă cu o cheie. Sfondrate a pus-o în arca criptei care conţinea comoara preţioasă şi care a adus atât de mult câştig credinţei sale; el a închis imediat blocajul casetei exterioare şi a sigilat-o cu propriul lui sigiliu. A îmbrăcat o platformă pe locul unei era depus trupul Ceciliei, după care a ridicat casete la înălţimea unei ferestre cu grilaj care era la biserică în extremitatea laterată unde se găsea la dreapta altarul Mărturisirii. Vestea unei descoperiri importante s-a răspândit imediat în Roma şi a pregătit explozia de entuziasm care va venii în zilele următoare.

CAPITOLUL 26

SFONDRATE ÎL ŢINE LA CURENT PE CLEMENT VIII DE DESCOPERIREA TRUPULUI SFINTEI CECILIA. BUCURIA PONTIFULUI. BARONIUS VINE SĂ RECUNOASCĂ SFINTELE RELICVE

Sfondrate a nu a voit să mai continue şi nici să mai facă inventarul martirilor fără să îl invite pe suveranul pontif ca să vină şi să recunoască el în persoană acest depozit sacru. După exemplul lui Ioan care a ajuns mai repede decât Petru şi a ajuns înaintea lui la mormânt, dar s-a abţinut că intre primul, lăsând onoarea conducătorului colegiului apostolic, având cheia cu care închidea aceste relicve şi dând ordine convenabile, a plecat grăbit la Fracati unde Clement VIII se odihnea la câmpie. Baronius era în acest moment cu pontiful. Vom reda aici un moment pe care el l-a consemnat în Anale, al acestui mare eveniment pe care îl descriem aici:

---

347 Bosio. Ibid.

348Corpus sancti Tiburtii ab illo sancti Valeriani eo argumento recognitum est, quoniam sancti Tiburtii corpus capite carebat, cum foris in Ecclesia proprio in tabernaculo conservaretur, ut creditur ab ipso Paschali Papa sublatum. Bosio. Ibid.

349 Corpus deinde sancti Valeriani distinctum est a Sancti Maximi, ex eo quod inventum est illius caput a trunco corporis divulsum, quod ei gladio recisum fuerat, magnitudine quoque, et formæ proportione capiti Sancti Tiburtii ita simile, ut duorum pari fere ætate fratrum esse viderentur. Ibid.

350 Luca 21, 18.

351 Contra vero Sancti Maximi, qui non capite plexus, sed ad necem plumbatis cæsus fuerat, repertum est caput ita cum corpore conjunctum, ut cum ipse Cardinalis tollere illud vellet, ut extra simul cum aliis Sancti Valeriani, et Tiburtii publice in altari coleretur, magno id conatu, et labore perfecerit; ostendebat etiam idem caput percussionum, quas ex plumbatis acceperat notas, et fractionis signa, licet formam integram retineret, in quo subflava quoque cæsaries quasi viventis, et omne capillamentum repersa sanguine incorrupta cernebantur. Bosio. Ibid.

"Clement se vedea în incapacitatea de a umbla din cauza unor accese violente de gută şi nu primea pe nimeni în audienţă; dar când a aflat de motivul vizitei lui Sfondrate, el a voit să îl primească pe cardinal şi a înţeles din gura lui motivul pentru care a venit. Pontiful a ascultat totul cu o bucurie extremă; dar tristeţea lui a fost mare fiindcă din cauza bolii nu putea merge să viziteze o martiră aşa de mare şi astfel că tot ceea ce a făcut a fost să şi prezinte omagiile sale.[352] Sau mai bine spus acest contratimp s-a dovedit a fi în avantajul lui; aceasta fiindcă aflând de ceea ce s-a întâmplat, pontiful i-a dat misiunea de a merge şi a cinstii moaştele Sfintei Cecilia. Fără să piardă timpul Sfondrate s-a suit şi a plecat la Roma; eu l-am însoţit şi în aceiaşi zi am intrat în oraş şi am ajuns seara plini de bucurie la locul Sfintei Cecilia.

Eu am văzut arca criptei care a fost deschisă în sarcofagul de marmură. El conţinea membrele sfinte ale Ceciliei. Un capac foarte subţire şi foarte deteriorat slujea pentru a fi închis. Am admirat cum după 860 de ani,[353] un sicriu atât de simplu de lemn, îngropat în pământ, care trebuia să combată umiditatea marmurei care conţinea moaştele şi care a putut să le conserve în întregime fără nici o disjuncţie sau avarie dar totdeauna solide şi rezistente; fără ca nimeni să poată atinge având semnele cele mai vii ale venerării sale. Capacul ei ductil se afla într-un asemenea stadiu de deteriorare că se putea spune fără nici o îndoială că trebuia schimbat, lucru care s-a face imediat pentru a mulţumii nevoia celor care doreau să o vadă şi să o cinstească pe sfânta muceniţă după ce i-au recuperat trupul.

După ce a discutat de această aceasta cu mare admiraţie, am voit să vedem trupul sfânt pe care îl conţinea. Aici se potrivesc cuvintele lui David: "după cum am înţeles am văzut în lăcaşul Domnului virtuţilor în oraşul Dumnezeului nostru."[354] În cele din urmă am găsit trupul venerabil al Ceciliei în acelaşi stadiu pe care l-am văzut şi care era la fel cu stadiul în care l-am descoperit când a fost pus în mormânt de papa Pascal. La picioarele ei încă se afla lenjeria de pat îmbibată în sânge; roba de care vorbea pontiful putea să fie recunoscută din cauza cusăturii ei cu aur care cu trecerea timpului s-a deteriorat.[355]

Imediat pe trupul acestei martire s-au putut vedea alte ţesuturi pe această ţesătură de mătase, adâncimea lor depăşind poziţia şi inflicţiunea membrelor. S-a putut vedea cu admiraţie că trupul nu era pus ca cel al morţilor în mormânt; ci mult feciorelnica Muceniţă era culcată spre partea dreaptă, ca pe un pat, genunchii adunaţi cu modestie, oferind în ansamblu imaginea unei persoane care dormea şi inspirând la toţi un respect care, în pofida atracţiei unei curiozităţi pioase, nimeni nu a voit să o dezbrace de veşminte pentru a descoperii acest trup feciorelnic. Cu toţii s-au simţit cuprinşi de o venerare inefabilă ca şi când Mirele ceresc, veghind asupra somnului Miresei Sale, a dus la împlinire această poruncă şi acest îndemn: *nu treziţi pe draga mea; până nu-i va fi ei voia!* (Cântarea Cântărilor 2, 7).[356]"

"Noi am văzut, noi am recunoscut şi noi am adorat.[357] De dimineaţă la utrenie noi oferim lui Dumnezeu pe altarul Mărturisirii sacrificiul liturghiei în memoria şi cinstea unei Fecioare şi Martire aşa de mari şi a restului de sfinţi dimpreună cu ea. Mai apoi am plecat imediat la Frascati, după ce am făcut un raport despre ceea ce am văzut către suveranul pontif care ne-a şi primit. Clement a ascultat mărturia noastră cu mulţumire şi s-a ocupat imediat de mutarea acestor moaşte auguste în Confesiunea sa printr-o ceremonie pe care a spus că ar fi voit să o facă chiar el dacă ar fi putut dar a data această cinste unui alt prelat vrednic nu a fost făcută de el. Ziua acestei slujbe solemne a fost fixată de chiar sărbătoarea Sfintei Cecilia.[358]"

---

[352]Ex eo tamen doluit et ingemuit, quod eo detineretur ex mala valetudine impedimento, et non valeret ad invisendam et salutandam tantam Martyrem properare. Baronius . Annal. ad annum 821 .

[353] Am putut vedea că acest sicriu de chiparos era dintr-o epocă şi mai îndepărtată.

[354] Psalmul 47, 9.

[355] Etenim ut a Paschali Papa inventum et reconditum fuisse legimus venerandum Cæciliæ corpus, ita invenimus, nempe ad pedes ejus quæ fuerant, madida sanguine vela, et serica fila auro obducta quæ visebantur, jam vetustate solutæ vestis illius auro textæ, cujus idem Paschalis meminit , indices erant. Baronius . Annal. Ad annum 821 .

[356] Alia vero supra Martyris corpus serica, levia tamen velamina posita, ipsaque depressa situm ipsum et habitudinem corporis os tendebant. Visebaturque (quod admiratione dignum erat) non ut assolet in sepulchro resupinum positum corpus, sed ut in lecto jacens honestissima virgo supra dextrum cubare latus, contractis nonnihil ad modestiam genibus, ut dormientis imaginem redderet potius quam defunctæ, ipso ita ad insinuandam in omnibus virginalem verecundiam composito situ corporis : adeo ut (quod æque mirandum) nemo quamvis curiosus inspector ausus omnino fuerit virgineum illud detegere corpus, reverentia quadam inenarrabili repercussus, perinde ac si cœlestis Sponsus assisteret vigilans custos dormientis sponsæ, monens et minans : Ne suscitetis neque evigilare faciatis dilectam donec ipsa velit. Annal. ad annum, 821.

[357] Vidimus, cognovimus et adoravimus. Ibid.

[358]Baronius. Ibid.

Terminăm aici mărturia acestui mare analist, dar să ne fie permis să oprim un moment pe cititor pentru a lua în considerare unul dintre cele mai frumoase caractere ale Bisericii Universale, atât de duhovniceşte exprimat în scenele pe care le vom istorisii şi pe care le vom descrie. În zilele noastre un om de stat a spus: „universalismul este cea mai mare şcoală a respectului care există pe pământ," şi noi credem că această religie după cum este practicată de Biserica Romană este sursa inepuizabilă a celei mai înalte şi mai nobile sensibilităţi care i-a fost dată omului în această lume. Este această tandreţe inepuizabilă care dă naştere în fiecare zi la atât de multe acte de devotament din sine şi care aduce atât de multe sacrificii şi care menţine acest entuziasm ardent pe care sectele separate nu îl vor cunoaşte niciodată.

Sau aţi vrea să ştiţi că Biserica Universală deţine un secret? Fără nici o îndoială, în doctrina şi exemplul Dumnezeului-Om; dar acest Dumnezeu-Om de când s-a suit la dreapta Tatălui a ajuns să reproducă în sfinţi trăsături admirabile prin care El coboară între noi. Prin urmare în Biserică, această iubire, acest flux nesfârşit de eroi pe care i-a produs şi prin ei în ea această dezvoltare veşnic veche şi veşnic nouă se bazează pe principiul carităţii. Ei trăiesc cu Dumnezeu în veşnicia fericită; dar ea (Biserica) trăieşte cu ei în această vale a plângerii şi ea le simte protecţia lor fiindcă ea îi iubeşte pe oameni, se bucură în amintirea lor, în a merge pe urmele lor la fel ca şi calea luminoasă care duce la însuşi Hristos. Persoanele care sunt cu adevărat dragi şi pe care moartea ni le-a luat nu sunt niciodată absente dintre noi; fiindcă după cum a spus Cartea Sfântă, "iubirea este mai puternică decât moartea;[359] şi acest lucru îl spune Biserica despre sfinţi, obiectul iubirii sale, timpul vieţii muritoare sunt mult mai vii pentru ea, mai ocupată de destinele ei, mai tandre pentru fiecare dintre copii, acum că ei sunt chiar la sursa iubirii veşnice şi care a fost în vremea cât ei au trăit pe acest pământ, o şedere cu toate imperfecţiunile?

Iată-l pe Clement VIII, un bătrân auster care nu de mult a rezistat ani întregi la reconcilierea lui Bearneais triumfând în Paris şi implorând în genunchi prin ambasadorii lui iertarea de erezie; acest pontif, moştenitor al energiei celor mai bărbătoşi predecesori şi care a dus pe picioarele sale universalitatea în secolul în care Roma s-a detaşat de un număr aşa de mare de provincii ale Europei; iată-l mişcat până în fundul marelui său suflet de descoperirea rămăşiţelor unei creştine simple din secolul al III-lea. Atât cât a putut, el avea să vină în persoană pentru a cinstii aceste moaşte seculare şi se va bucura foarte mult de acest lucru; el a estimat acest lucru ca unul dintre marile evenimente ale pontificatului său; mutarea într-un sicriu splendid a Ceciliei care se pare că a epuizat trezoreria papală.

Un astfel de spectacol este de neînţeles fără îndoială pentru cine nu este iniţiat în credinţa universală dar ne face să ne dăm seama de moralitatea supremă a Bisericii, gata totdeauna pentru virtute a acestui entuziasm fervent faţă de cei care le practică, fără ca secolele să suprime această ardoare nobilă şi făcând ca durata unui astfel de sentiment să îl facă şi mai viu şi mai emoţionant, nu? Într-un interval de şase secole, Pascal a resimţit pentru Fecioara Cecilia tandreţea respectuoasă care l-a cuprins pe Urban şi 8 secole mai apoi, fiica lui Caecilius a găsit în inima lui Clement, fără nici o răceală afecţiunea evlavioasă pe care au jurat-o Urban şi Pascal. Să ne aducem aminte că mormântul dat Fecioarei de Pascal a fost însoţit de omagii mult mai ardente decât cele pe care le-a primit din mâna lui Urban şi că elanul inimilor universale din secolul al XVI-lea, a ultimei mutări a moaştelor Ceciliei, a depăşit probabil pe cel care a avut loc în secolul al IX-lea când a fost descoperită bazilica de Pascal.

În acest timp, prin urmare, orgoliul Reformei triumfa, amintirile atât de dragi la mai multe generaţii de credincioşi au fost călcate în picioare, moaştele sfinţilor protectori au fost aruncate în drum; fiindcă ei aminteau de exemplul acestor virtuţi sublime care acum erau considerate superstiţii papale. Prin urmare, cea care a fost numită Desfrânata Babilonului şi care a înşelat atât de multe popoare, Roma se bucura de vestea descoperirii trupului unei tinere sacrificată de Alexandru Sever ca şi cum o comoară destinat să îi îmbogăţească pe toţi locuitorii ei a fost imediat descoperită. Ce idee, ce sentiment reprezenta prin urmare această romană dezgropată după atâtea secole? O puritate demnă de îngeri, o mare credincioşie faţă de Dumnezeu căruia i s-a dedicat, un zel ardent pentru mântuirea sufletelor şi pentru ajutorarea săracilor, o fermitate mare pentru a mărturisii credinţa descoperită naturii umane, un curaj care sfida moartea; în cele din urmă acest şarm inexprimabil pe care aceste virtuţi sublime îl răspândeau peste Fecioara creştină.

Acestea au fost în secolul al III-lea, acestea au fost în secolul al IX-lea, acestea au fost în secolul al XVI-lea, şi acestea vor fi până la finalul secolelor, valoarea cu care Cecilia va iubii pe copiii Bisericii. Generaţiile care au trecut au iubit-o fiindcă a fost rodnică, prin forţa exemplelor sale şi le-a arătat calea ce duce la o lume mai bună şi iată în ultimele

[359] Cântarea 8, 6.

zile ale unei secol care nu a fost niciodată mai fatal şi defecţiunile triste la care a fost martor, ei bine marea muceniţă a apărut mediat pentru a aprinde flacăra focului sacru. Cum să nu răspundă universalitatea chemării Ceciliei? Cât de uimitor este că Părintele poporului bine credincios, a acestui popor atât de crud decimat de erezie, tresare acum de bucurie şi salută prin elanurile sale inima atât de fericită şi nobilă a unei fiice a Bisericii romane plină de gloria şi sprijinul ei? Cât de uimitor este că acest evlavios doct Baronius a scris acum cu pana lui nemuritoare merite ale Ceciliei pentru a naşte la acest mormânt unde ea se pare că se ridica şi că spunea lumii întregi că Biserica lui Clement VII este încă Biserica lui Urban fiindcă ea este întotdeauna Biserica lui Iisus Hristos? Nu este uimitor că acest Sfondrate generos şi opulent a dedicat prin urmare zelul şi bogăţiile lui pentru a orna triumful Ceciliei, când credem noi că aceste profunzimi sfinte au ca obiect de a mării şi a încuraja inimi universale spre virtuţile care formează aureola veşnică a Fecioarei Martir?

Această pompă, această largheţe, aceste onoruri, această însoţire a unui popor în faţa unui bătrân încins cu tiara şi până la cei mai umili credincioşi, oare toate acestea nu au dat Bisericii Romane această jumătate de Germania care era cuprinsă de revolte, nici Anglia, nici Suedia, nici Danemarca, nici Elveţia, popoare care au fost aliniate de Maica lor comună mai multe secole; dar care au atestat că în sânul acestei crize îngrozitoare, sfinţenia, curăţia vieţii, eroismul devorat, au fost la Roma obiectul unui cult mai fervent ca niciodată şi că a venit timpul ca aceste popoare obosite de incertitudine şi necredinţă să se reîntoarcă spre această patrie universală unde idealul de virtute nu va înceta niciodată să se promoveze fiindcă el stă pe altare.

CAPITOLUL 27

PREGĂTIRILE LUI SFONDRATE PENTRU MUTAREA TRUPULUI SFINTEI CECILIA. OMAGIUL LUI CLEMENT VIII CĂTRE FECIOARA ROMANĂ

După întoarcerea de la Frascati, Sfondrate s-a ocupat să organizeze noi săpături pentru a redescoperii mormintele sfinţilor papi Urban şi Lucius. Nu va întârzia să le descopere. Pascal le-a aşezat sub sarcofagul care conţinea arcada de chiparos unde se odihnea Cecilia. Coi doi pontifi erau întinşi unul lângă altul dar în sens contrar. Capul primului era în direcţia dreptei altarului în timp ce al doilea se îndrepta spre stânga. Nici unul dintre aceste două trupuri nu era în giulgiul său anume. Sfondrate venera cu o religiozitate profundă rămăşiţele sacre ale acestor doi pontifi martiri dintre care unul a fost îndrumătorul Ceciliei şi chiar oaspetele ei în casa ei pe care acum se ridica bazilica şi aceste două relicve preţioase au fost păstrate pentru a creşte mai mult splendoarea sărbătorii pe care Clement a fixat-o pe 22 noiembrie.

Dar înaintea acestei zile solemne, evlavia lui Sfondrate se gândea cum să ia mai multe dispoziţii convenabile pentru a asocia posteritatea universală cu bucuriile care se vor simţii contemplând pe Mireasa lui Hristos cu odihna ei tainică. Un sculptor bun, Etienne Maderno,[360] a fost chemat că eternizeze prin dalta lui îndemânatică atitudinea Ceciliei în mormânt. Desenul a fost făcut cu o exactitudine religioasă şi strălucitul artist de 24 de ani, inspirat de un astfel de subiect a dotat cu o statuie creştină a unei opere de artă graţioase şi cu modestie care a devenit una dintre principalele glorii ale Bazilicii trans Tibru.[361] El a voit să redea cât mai bine poziţia mâinilor care atestau cu multă expresivitate credinţei unei Cecilia murind. Primele trei degete de la mâna dreaptă erau întinse, cele de la stâna erau închise cu excepţia indexului. Unitatea substanţei divine, Treimea persoanelor; aceasta este credinţa Bisericii, acesta a fost sensul gestului simbolic care era mărturisit, după atâtea secole, crezul pentru care fiica lui Caecilius şi-a vărsat sângele.

Deşi a existat din câte am văzut o dorinţă de a lua câteva dintre bogăţiile acestui mormânt bogat, devoţia lui Sfondrate a fost mult prea dedicată pentru a se gândii să ia şi cea mai mică parte din trupul pe care Providenţa dumnezeiască l-a păstrat în întregime atât de multe secole.[362] El a voit să le păstreze pe toate pentru ziua când sufletul

[360]S-a născut în 1576. Lui i se datorează mai multe magnifice bazo-reliefuri în capela paulină, de la Sfânta Maria Majore între altele reptezentându-l pe papa Liberiu trasând pe zăpată Bazilica Esquilină.

[361] Sunt mai multe imagini cu acestă sculptură.

[362] Sfondrato vehementer optanti, precantique sæpius aliquid sibi reliquiarum ejus concedi, cum ex sacro corpore nemo, ac ne summus quidem Pontifex ob maximam reverentiam tollere ausus esset , ultro de eodem illi particulam benigna Virgo obtulisse ac donasse visa est.. Bosio. Relatio invent, et reposit. B. Cæciliæ.

Ceciliei, la sunetul trâmbiţei angelice va revenii pentru a lua trupul glorios al ei din nou căruia fecioara se pare că ia conferit deja un depozit al nemuririi.

Se pare că Fecioara a voit chiar ea să recompenseze rezerva pioasă pe care Sfondrate a o avea faţă de ea. Pentru a păstra mai bine o amintire atât de vie a impozantului spectacol care l-a frapat, la deschiderea mormântului, cardinalul a crezut că poate ridica o parte din lenjeria de pat însângerată care stătea la picioarele Ceciliei, cu scopul de a le pune pentru a fi cinstite pe care o meritau ca monument al martirului său. El a împărţit la mai mulţi cardinali din Roma bucăţi din aceste lenjerii sacre cu scopul de îşi ţine lui ultima bucată. La fel de bine se poate spune că în bucata învechită pe care chiar Sfondrate a voit să o ia se putea vedea o strălucire a osului detaşat din craniul Ceciliei şi se lega de acesta bucată de pânză care a slujit pentru a şterge rănile Fecioarei sacrificate.[363] Se putea vedea din nou marea scenă a băii când putem vedea acest gaj trimis de Cecilia slujitorului ei zelos. Se putea vedea acest cap august care a fost tăiat de trei lovituri ale călăului; mâna tremurând a unui prieten al Ceciliei care a şters cu lenjeria binecuvântări atât de mari îndepărtând cioburi de os rupt, împreună cu sângele cu care voia să curăţe rana. Sfondrate privea toată viaţa sa ca o ocazie de a atinge pomenirea martiriului atât de emoţionat al Ceciliei, când din nou i-a fost deschis mormântul.

În acest moment suprem el a voit să reţină la fel de bine pentru consolare ceva din veşmintele Ceciliei. Fără să atingă tunica de mătase care îi acoperea trupul, el a luat o bucată din rochia ţesută cu aur. Fără nici o îndoială că în aceste momente el a îndrăznit cu un profund respect să o întrebe pe Cecilia cu privire la taina pocăinţei ei şi el a spus că a simţit sub pieptul martirei, pe sub veşmintele ei, nodurile cămeşii de păr ca o armă tare care a apărat luptele Fecioarei şi au făcut-o părtaşe cinstei sale.[364]

Am spus că ţeasta Sfântului Tiburţiu a fost păstrată de Pascal şi plasată într-o casetă specială la primul inventar în 821. Sfondrate a crezut că poate imita acest exemplu şi după ce a deschis mormântul unde se odihneau cei trei martiri, el a ridicat capul soţului lui Cecilia pentru a îl reunii cu cel al fratelui său. El a făcut la fel cu ţeasta Sfântului Maxim având în vedere că comoara bazilicii care nu are nici unul dintre osemintele glorioasei sale patimi oferă cel puţin şansa venerării credincioşilor a părţii principale a celor trei trupuri care au sfinţi pe soţul, fratele şi ucenicul Ceciliei.

Sicriul Fecioarei, după cum am spus, a fost depus într-o sală situată la extremitatea superioară a naosului drept al bisericii unde putea să fie văzut printr-o fereastră grifată care se deschidea pe bazilică. Platforma şi arca de chiparos au fost acoperite de ţesături brodate cu aur; candelabrele bogate, multe lămpi, florile de argint şi de aur, aduceau un nou grad de magnificenţă acestei decoraţii. Nu se poate să nu remarcăm mirosul acestui trup fiindcă după mai multe mărturii o mireasmă de trandafiri şi de crini emana fără încetare din sicriul Fecioarei şi se pare că îmbălsăma sanctuarul unde a fost depus.[365]

Roma se bucura toată la auzul acestor minuni. Au trecut două luni de la ziua când ea a văzut cum a fost dusă la eşafod cunoscuta şi vinovata Beatrix Cenci şi emoţiile acestei călătorii teribile nu au fost calmate încă. Totuşi lucruri mult mai dulci aveau să se succeadă celor care au agitat atât de violent oraşul, în ziua (era 11 septembrie) când dreptatea pontifului a dus la supliciu această frumoasă şi nobilă romană. Se poate vedea cum ea a început să crească în simpatia acestei populaţii ardente. Beatrix avea să sufere securea călăului care i-a tăiat capul din cauza paricidului de care se făcea vinovată şi cerea cu insistenţă iertarea cerului sub ochii unei mulţimi îmbătate de frumuseţea ei şi care voia să se oprească fărădelegea; Cecilia, nevinovată şi pură, care şi ea a trecut prin spaima fierului călăului, a expiat cu calm sub privirile atente ale credincioşilor şi a lăsat o amintire suavă la fel ca mireasa care urca acum spre cer. Această scenă dublă se prezenta imaginaţiei romanilor; dacă moartea Beatricei a arătat cum se poate murii iertată de un păcat pentru

---

363 Nam cum ex linteaminibus tinctis sanguine, quæ ad pedes jacebant (sacra etenim ossa nec ipse quoque tangere audebat) non nihil idem Carnalis recidere vellet, quorum plerisque aliis purpuratis Patribus particulæ divisæ fuerant, ad eam quam sibi recidebat partem sorte adhærescens virginei cranii fragmentum accessit; de quo conjici potest, quod cervici proximum esset, ad triplicem ictum carnificis pene recisum fuisse; ita ut facile cum ejusdem vulnera linteaminibus illis , quemadmodum in historia traditur, a fidelibus abstergerentur, ipsa abstersione in eis attrahi, atque auferri contigerit. Bosio. Ibid.

364 Sed et quemadmodum ipse Cardinalis se animadvertisse testatur, sub aureis veştibus rigidum cilicii tegmen propius sacris ossibus hærescens latebat, de quo ita Acta passionis ejusdem commemorant : Cæcilia vero subtus ad carnem cilicio induta desuper auro textis vestibus tegebatur. Bosio. Ibid.

365 Nec thymiamata, aut thura adoleri necesse fuit, cum ex ipsius Virginis sanctissimo corpore admirabilis ac divinus, qualis rosarum est et liliorum, odor suavissimus exspiraret. Bosio. Ibid.

care te-ai pocăit, moartea Ceciliei era una care arăta cât de dulce este calea prin care sufletul cuprins de iubirea lui Hristos se ridică spre El, trecând peste neliniştile unui trup oferit ca sacrificiu adus acestei iubiri.

În zilele care au trecut până la mutare, participarea credincioşilor a fost mare. A fost nevoie să se ceară ajutorul gărzii pontificale elveţiene pentru a menţine ordinea în faţa acestei mari populaţii romane din regiunea transtibru. De mai multe ori Sfondrate care se pare că a început să locuiasă în casa Ceciliei fiindcă a fost agasat de mulţime.

Prinţesele şi patricienii romani s-au distins prin asiduitatea lor pentru a venii şi a îşi aduce omagiile celei care a biruit toate seducţiile lumii; dar nimic nu putea aduce bucurie celor din mănăstirea Sfintei Cecilia, gardienii unei asemenea comori şi care nu ştiau cum să mărturisească o patroană aşa de puternică fiindcă au fost aleşi pentru a fi martorii fericiţi al ultimei ei manifestări. Dorinţele, cântecele, sunetele de tandreţe, toate impresiile unei inimi asidue, nimic nu a putut să satisfacă nevoia lor de exprima faţă de Cecilia fericirea că se află în mijlocul lor.

Ce mai mulţi cardinali au venit să îşi aducă omagiile lor Miresei lui Hristos şi Clement VIII după ce şi-a recâştigat sănătatea a venit de la Frascati pentru a pe prosterna la picioarele ei. Îl vom lăsa pe Baronius să ne spună despre întâlnirea dintre succesorul lui Urban cu marea muceniţă a secolului al III-lea.

"Însoţit de cardinali Clement a venit la Biserica Sfintei Cecilia, pentru a vizita şi a cinstii sfintele moaşte ale Fecioarei şi Martirei. Placa mobilă a sicriului de chiparos a fost deschisă, pontiful cinstea şi venera trupul demn de respect al îngerilor şi le-a adus un omagiu care ştia că valorează mai mult decât aurul şi pietrele preţioase şi rugăciunile însoţite de lacrimi care marcau ofranda inimii sale.[366] Prin urmare el a sărbătorit în cinstea martirei, sacrificiul nesângeros al trupului lui Hristos şi a făcut mai multe acte pe care le cerea religia în timpul în care sărbătoarea Sfintei Cecilia se apropia. Aşa a fost ziua în care un mare pontif şi-a adus omagiile sale Fecioarei.

Ceea ce ne spune mai mult decât orice de modestia lui Clement, a fost că el nu a voit în pofida la mai multe invitaţii să scoată din ţesăturile care acopereau trupul Fecioarei, şi nici să le dezbrace din stadiul în care moarta a fost ţinută mai multe secole; sângele vărsat în acest mormânt, amintea de această roşeaţă castă păzitoare a modestiei feciorelnice. El se gândea că este destul de a recunoaşte membrele Ceciliei şi vălul care era lângă ea şi că a citit caracterele gravate lângă mormânt şi păstrate de protecţia divină; şi că într-un cuvânt a găsit totul aşa cum era menţionat în diploma lui Pascal.[367] Clement cinstea prin urmare pe marii lui predecesori, papii Urban şi Lucius şi martirii Valerian, Tiburţiu şi Maxim după ce sub ochii lui le-a deschis mormintele."

Pontiful nu a voit să fie depăşit în măreţie de un cardinal şi el s-a pregătit să ofere Ceciliei în solemnitatea mutării ei, un dar demn de Scaunul Apostolic. După ce el a primit la Drascati raportul lui Sfondrate şi al lui Baronius că ei au redeschis mormântul Ceciliei, ei bine cu această ocazie el a găsit că este bine să îşi arate şi el evlavia sa faţă de Fecioară care era mărită de Biserica Romană ca fiind o membră umilă. Prin urmare el şi-a exprimat dorinţa că voia să facă din aur sicriul Ceciliei, cei doi cardinali spunându-i că o astfel de acţiune ar putea să fie interpretată ca o manifestare a lăcomiei. Atunci Clement s-a oprit la un sicriu de argint în forma mormântului de o dimensiune destul de mare pentru a primii arcada de chiparos.

Aşa că până în ziua mutării moaştelor acest sicriu a fost făcut. A fost făcut din două sute cincizeci şi unu de livre de argint şi costul unei astfel lucrări a fost de patru mii trei sute optzeci de coroane de aur. O stofă de purpură a fost pusă ca tapiţerie în interiorul sicriului şi stele de aur au fost puse pe peretele exterior arătând ca un nou cer, după

---

366 Ubi cum adesset (Clemens), educto operculo cupressinæ illius capsæ, venerandum quoque Angelis sanctissimæ ipsius corpus iis quæ diximus (ut positum fuerat a Paschali Pontifice) opertum velis vidit, et veneratus est, atque ei tunc quam sciret omni auro, gemmisque esse gratiorem oblationem, preces obtulit, una cum lacrymis oblationis cordis indicibus. Baronius. ad an. 821. no xxv.

Emoţia pontifului la privirea rămăşiţelor Ceciliei este o nouă trăsătură pe care el a dat-o ca urmate a unor dovezi atât de profunde în cursul vieţii sale. Aceste lacrimi ale unui bătrân sever, dar a cărui inimă era plină de o tandreţe inefabilă, amintesc de tulburarea inimii pe care trectu-o când a trimis-o pe Cecilia la moarte. El nu a fost la Roma în ziua în care Beatrix, frumoasa ei mamă şi fratele ei trebuiau să meargă la supliciu. Trei lovituri de tun au anunţat că aceste trei capete vinovate au căzut răpuse de sabia justiţiei. În acest moment victimile ştiau că pontiful şi-a întins mâna pentru a aduce peste ele Indulgenţa Apostolică pentru articolul morţii. Acest act de milă paternă fiind împlinit, Clement VIII a leşinat şi a fost prins de prelaţii de la curtea sa.

367 Sed ejus plurimum in eo commendata modestia fuit quod invitatus licet, noluit reductis velis, nudum virginis corpus quantumlibet exsiccatum inspicere, cui esse videretur loco ruboris custodis verecundiæ virginalis, sanguis aspersus; satis ad fidem esse sciens, membra singula cognovisse per supposita vela, atque vidisse a prædecessore inscripta sepulchro atque descripta diplomate signą. cula illæsa reperta, atque divinitus conservata. Bosio. Ibid.

expresia poetică a lui Baronius, care a comparat mâna artistului care a executat această lucrare frumoasă cu cea lui Beseleel care a fost inspirat din cer pentru a face Chivotul Legământului sau Şfeşnicele de aur.[368]

Desenul a fost foarte simplu;[369] patru capete de heruvimi ornaţi ocupau unghiurile de la partea superioară a sicriului şi alţi patru unghiul părţii inferioare. Braţele lui Clement VIII cu tiară şi chei, ornate bogat au fost puse în cui pe flancurile acestui mare sicriu de argint care era închis ermetic din toate părţile. Castronul mobil care completa ansamblul avea gravat această inscripţie:

CORPVS S. CÆCILIÆ VIRGINIS ET MARTYRIS
A CLEMENTE VH. PONT. MAX. INCLVSVM
ANNO M. D. IC . PONTIF . VIII.[370]

Dimensiunile acestei cutii magnifice au fost prinse în sicriul de chiparos care a fost sarcofagul pregătit de papa Pascal şi care acum putea să îl conţină şi pe unul şi pe altul. Generozitatea inepuizabilă a lui Sfondrate a pregătit un nou mormânt de marmură albă în locul celui vechi şi au fost luate măsurile exacte ale sicriului de argint care trebuia pus acolo.

Când cele două sarcofage care conţineau, unul trupurile Sfântului Tiburţiu, Valerian şi Maxim, altul cel al papilor Urban şi Luciu, au fost puse în acelaşi loc, în Mărturisire şi moaştele care le conţineau nu au fost deloc schimbate cu excepţia celor două ţeste de care am vorbit şi câteva oseminte pe care Sfondrate l-a ridicat pe fiecare dintre aceste trupuri venerabile. El a reţinut la fel de bine sicriul de lemn închis cu chei în care arca de chiparos a fost depusă din ziua inventarului până la cea a mutării şi l-a trimis la Milano, la mănăstirea Sfântul Pavel unde două dintre surorile lui şi alte persoane din familia lui au fost consacrate lui Dumnezeu prin profesiunea religioasă.

CAPITOLUL 28

MUTAREA TRUPULUI SFINTE CECILIA DE CĂTRE CLEMENT VIII

În cele din urmă a sosit 22 noiembrie cu toată pompa sa. Entuziasmul romanilor a fost salutat cu mutarea care a făcut şi mai vie renumele minunilor pe care Cecilia le-a făcut cu un mare număr de bolnavi şi infirmi,[371] în timpul acelor zile în care ea se pare că a reînviat şi a ţinut Roma întreagă sub legile ei. A fost publicat un edict papal, care a făcut apologia echipajelor şi lucrărilor de penetrare în regiunea transtibru pe tot parcursul zilei mutării cu scopul de prevenii accidentele care ar fi putut avea loc într-o zi aşa de mare şi agitată.

Bazilica a fost împodobită magnific pentru o zi demnă de această Sărbătoare. Trupul Ceciliei, care a fost închis tot timpul în arcele sale de chiparoşii, acoperit într-o cusătură de foaie de aur se odihnea pe altar care a fost măsurat să se potrivească. Frumoasele coloane de marmură de *ciborium* şi emailul mozaicurilor lui Pascal se reflectau pe strălucirea ca de flacără.

Escortată de Colegiul Sacru şi de un cor strălucit, traversând printr-o mare mulţime, Clement VIII a ajuns la casa Ceciliei. Pontiful s-a dus în faţa sarcasticului unde a pronunţat binecuvântarea sicriului care imediat a fost pus în criptă şi pus deschis în sarcofagul de marmură albă care era pe mormintele sfinţilor papi Urban şi Lucius din anticul lor mormânt. Valerian, Tiburţiu şi Maxim o aşteptau pe Cecilia, care a fost adusă pentru a fi pusă de partea lor plină de noile omagii aduse de credincioşi.

Pomposul cortegiu a avansat spre altarul unui Mielul ceresc era de oferit cu trupul sacrificat al Fecioarei. După prelaţi veneau 42 de cardinali frumos îmbrăcai şi încinşi cu mitre. În acest senat august, îl putem remarca pe Alexandru de Medici, care va ajunge să guverneze Biserica după Clement, cu numele de Leon XI, Camil Borghese, care i-a urmat lui Leon şi a fost Paul V; Cezar Baronius, istoriograf al Bisericii; Robert Bellarmin, biruitor al ereziei care din cauza virtuţii sale a urcat o zi pe altar. Franţa a fost reprezentată de Ossat; scrisorile de Silvio Antonini, zelul credinţei, evlavia, caritatea faţă de săraci printr-un mare număr de prinţi ai Bisericii dincolo de care toate privirile se îndreptau

[368] In qua elaboranda, instar Beseleehelis inspirati divinitus enituit industria excellentis opificis, qui veluti alterum cælum corpori, cue jus esset in cælo anima, fabricans, thecam illam stellis auri fulgore micantibus exornavit. Baronius. ad. an. 821. nº xxv.
[369] A se vedea în acest sens Bosio p. 168.
[370] Trupul Sfintei Ceclia, fecioară şi martiră a fost reînchis aici de Clement VIII în anul 1599 şi în al VIII-lea an al pontificatului său.
[371] Bosio . Relatio inventionis S. Cæciliæ. Pg. 163.

spre Paul-Emil Sfondrate, căreia Roma şi toată creştinătatea îi datora bucuria acestui mari călătorii şi a cărei lumini se răspândeau peste toată Biserica.

În capul suitei cardinalilor Clement venea încoronat, sub un baldachin splendid care era protejat de ambasadorii Republicii din Veneţia şi a ducelui Savoia şi de prinţi romani. Ambasadorul regelui în Franţa urma şi el mergând cu pontiful şi după ce s-a dat jos de pe *sedia gestatoria* el s-a dus până la altar.

Sacrificiul a fost făcut cu toate riturile făcute de papă la oficiul de la Sfântul Petru. Cardinalul Francisc Sforţa şi cardinalul Alexandru de Montalte, nepotul lui Sixt Quintul, au ţinut funcţiile de diaconi asistenţi şi cardinalul Petru Aldobrandini, nepotul lui Clement, cel a diaconului altarului. Papa a ajutat Colecta Sfintei Cecilia, cea a sfinţilor Tiburţiu, Valerian şi Maxim.

După împărtăşanie, după ritualul antic, el s-a dus să mute trupul Ceciliei în mormântul ei. Sfondrate a coborât primul pe treptele *de la presbyterium* şi s-a pogorât în criptă pentru a o lua pe Fecioară şi pe pontif.

Clement a preluat ridicarea trupului sfânt dând de trei ori cu tămâia din cădelniţă, după care 4 cardinali diaconi, Odoard Farnese, Antonio Facchinett, Petru Albodrandini şi Bartolomeu Cesi pogorându-se sub altarul arcului de chiparos şi precedat de o cruce şi de 7 sfeşnice de aur s-au pogorât în subteranul confesiunii. În timpul transportului Clement a ţinut cu evlavie mâna pe sicriul Ceciliei ca pentru a prinde o direcţie a mutării. Colegiul sacru îl înconjura pe pontif şi corul cânta acest imn:

« O beata Cæcilia, quæ Almachium superasti,
« Tiburtium et Valerianum ad martyrii coronam
« vocasti ! »[372]

Traiectoria a mers spre altarul marcat de Pascal cu 8 secole în urmă pentru odihnirea Ceciliei şi unde ea va sta de aici înainte. Clement, ajutat de slujirea diaconilor, a pus sicriul Fecioarei în cutia de argint. A primit imediat din mâinile lui Sfondrate o lamă din acelaşi metal pe care a fost gravat textul acestei ultime mutări şi plasat în interiorul casetei. În cele din urmă, după ce a tămâiat de trei ori acest loc sfânt care urma să îi fie mormânt, pontiful s-a prosternat şi a oferit prin mai multe rugăciuni, ultimul salut adus de Biserică Ceciliei; şi a închis cutia cu un capac bogat desent. A plasat pe deasupra marmura care trebuia să fie aproape de sarcofagiu; şi Clement ridicându-se din scaunul său s-a uita; urmat şi secundat de impozantul lui cortegiu, spre altar unde a făcut rugăciunile sacrificiului şi a dat binecuvântarea apostolică poporului care umplea biserica, porticul şi locul şi căile de acest adiacente. Participarea credincioşilor a continuat până noaptea şi fiecare a remarcat că cerul care până atunci era înnorat şi dădea ploi continue, acum era mai senin ca niciodată. Se poate spune că era o zi de primăvară la începerea iernii.[373]

Inscripţia pe lama de argint pregătită de Sfondrate pentru a fi reînchisă în casetă, era scrisă aşa:

"Hic requiescit corpus S. Cæciliæ Virginis et
Martyris, quod aPaschali primo Pontifice Maximo
ipsa revelante repertum, et in hanc Ecclesiam
translatum, et sub hoc altari una cum corporibus
SS. Martyrum Lucii, et Urbani Pontificum, nec
non Valeriani, Tiburtii et Maximi reconditum,
Iterum post annos fere DCCC. Clemente VIII,
Pont. Max. cum iisdem Sanctis Martyribus lucem
aspexit, die xx Octobris anno Dominicæ Incaria-
tionis M.D.IC. Cujus S. Virginis corpus prædictus
D. N. Papa Clemens veteri ligneä capsa, in qua
jäcebat, argenteæ inclusa, intactum immutatuni-
que, hoc codem loco, in quo fueratcollocatum, post
& peracta Missarum solemnia, maxima cum devo-
tione et lachrymis, toto spectante populo, reposuit,
XXII Novembris, ipso festo Virginis die M.D.IC.

[372] Fericită Cecilia! Ai triumfat asupra lui Almachius, şi tu ai chemat pe Tiburţiu şi Valerian la cununa martiriului.

[373] At populi frequentia deinceps ad noctem usque affluere non destitit, cœlo ipso obsecundante, quod cum fœdis imbribus per dies proximos exundasset, eo die ita placidum ac serenum affulsit, ut hybernus rigor in vernam temperiem versus esse videretur. Bosió. Relatio inventionis corporis B. Cæciliæ, pg. 167.

Ad cujus latus in alia seorsum capsa prædicti
tres Martyres, Valerianus, Tiburtius et Maximus
requiescunt; nec non sub ipso Virginis corpore in
alia similiter arca prædicti duo Martyres, ac Pon-
tifices Lucius et Urbanus, prout a Paschali Pon-
tifice omnes in iis conditi sunt,
Ego Paulus Tituli S. Cæciliæ S. R. E. Presby-
ter Cardinalis Sfondratus , cui licet miserrimo
peccatori prædicta corpora, quæ diuturnitate tem-
poris fere in tenebris jacebant, et invenire, et videre, et venerari a Deo Optimo Max. datum est,
memoriam hanc hisce litteris consignavi. Anno
Dominicæ Incarnationis M.D.IC. Die xx. Novem-
bris, sedente Clemente VIII summo Pontifice,
ejusdem Pontificatus anno VIII."[374]

Acest text succint gravat pe o lamă de argint pusă în mormântul Ceciliei, nu era destul pentru posteritate. Savantul investigator autor al *Romeri subterane* Antoino Bosio, va ajunge să relateze generaţiilor viitoare un eveniment aşa de mare. Ca monument al ultimei mutări a trupului Fecioarei, el s-a străduit să ofere o nouă ediţie a Actelor sfintei Cecilia. După ce a comparat manuscrisele bazilicii cu cele ale bibliotecii de la Vatican, cu Capitolul Sfântului Petru şi a Palatului Coloana, a apărut în anul următor textul Actelor însoţit de mai multe variante şi de note abundente în care se găseşte erudiţia facilă şi fecundă pe care acest mare om a făcut-o în ilustrarea cimitirelor romane. Fără nici o îndoială că arheologia ecclesială a făcut multe progrese după Bosio; şi el dimpreună cu Baronius au fost printre primii care au fost părtaşi gloriei ce va venii deschizând astfel calea erudiţiei creştine şi care rar a mai fost depăşită.

Bosio a adăugat la Actele sfintei Cecilia diploma lui Pascal care au îmbogăţit variate mult mai importante şi pline de adnotări preţioase. În cele din urmă, pentru a îşi încheia munca sa, el a făcut o legătură a descoperirii trupului sfintei muceniţe şi a celor dimpreună cu ea cu detaliul ceremoniilor făcute în odihnirea lor. Bosio spune că a constatat toate aceste lucruri cu proprii lui ochi sau le-a auzit din gura lui Sfondrate.[375] Cartea lui a apărut la Roma în 1600 cu o dedicaţie către cardinalului care a plasat la începutul volumului o atestare prin care a certificat că Bosio a fost exact în colecţia manuscriselor şi a fidelităţii sale în descrierea cum s-a descoperit trupul sfinţilor.[376]

CAPITOLUL 29

NOUA CONFRIMARE A ACTELOR SFINTEI CECILIA DE CIRCUMSTANŢELE CELEI DE A DOUA DESCOPERIRI A MORMÂNTULUI EI. MUNCA LU SFONDRATE PENTRU ÎMPODOBIREA BAZILICII SALE

---

[374] Aici s odihneşte trupul Sfintei Cecilia fecioară şi muceniţă, descoperită de Pascal I, suveran pontif căria ea i-a descoperit mutarea în această biserică şi a fost înfuşurată sub acest altar cu trupurile sfinţilor mucenici Lucius şi Urban papi, Velarian Tiburţiu şi Maxim.

După 8 secole, sub pontificatul lui Clement VIII, pe 20 octombrie în anul mântuirii MDXCIX, trupul acestei sfinte muceniţe a văzut din nou lumina dimpreună cu cei care au pătimit cu ea. În ziua de 22 noiembrie, ziua sărbătorii Sfintei Cecilia, acelaşi papă Clement, după ce a slujit liturghia în prezenţa la tot poporul a mutat cu mare evlavie şi lacrimi trupul Fcioarei fără să fie atins şi deranjat în locul care îl ocupă acum închizând-o din nou într-o cutie de argint vechiul sicriu de lemn în care se odihnea.

Lângă el se odihneau într-un alt mormânt, trei martiri Valerian, Tiburţiu şi Maxim. Sub trupul Fecioarei şi sub un alt mormânt, sunt cei doi martiri şi pontifi Lucius şi Urban; ambii în felul cum au fost acoperiţi de papa Pascal.

Eu Paul Sfondrate, cardinal preot la sfintei Biserici romane a titlului Sfintei Cecilia, pe care bunul Dumnezeu mi-a îngăduit să o descopăr, să o văd şi să o cinstesc, eu care sunt un păcătos mizerabil, pe aceste trupuri pe care auspiciie timpului se pare că nu i-a atins cu tenebrele sale, eu am subscris pentru a pomenii acest eveniment. În anul mânuirii MDXCIC pe 22 noiembie sub papa Clement VIII în anul al VIII al pontificatului său.

[375] Hæc sunt, quæ in postrema corporis B. Cæciliæ Virginis, Sociorumque Martyrum detectione, ac solemni repositione acta sunt, prout cum oculis nostris nos ipsi conspeximus, tum ex ipsius Cardinalis Sfondrati, qui his omnibus diligenter astitit, ac præfuit, fideli relatione cognovimus. Bosio. Relatio Invent. et Reposit, corporis B. Cæciliæ, page 170.

[376] Nos Paulus Tituli S. Cæciliæ S. R. E. Presbyter Cardinalis Sfondratus, has Sanctissimæ Virginis Cæciliæ, ejusque Sociorum vitas ex quam plurimis, iisque vetustissimis codicibus integras ab Antonio Bosio exceptas fuisse, necnon quæ de inventione Corporum eorumdem Sanctorum ab ipso referuntur, omnia fideliter, sincere, atque ad veritatem conscripta esse testamur.

Dacă am colecta bazaţi pe aceleaşi circumstanţe primul inventar al trupului Sfintei Cecilia, cumva scurtat de papa Pascal, mai multe acte confirmatoare ale adevărului Actelor noastre, abundenţa de detalii pe care ne bazăm pe a doua descoperire, ei bine am putea în acelaşi timp să semnalăm noi indici ai sincerităţii scriitorului secolului al V-lea.

Ceea ce este evident în punerea insolită a trupului Ceciliei în mormânt contrastează cu cea putem recunoaşte la toţi martirii, alte căror trupuri au fost descoperite la Roma şi în alte părţi. Dar dacă ne amintim genul şi circumstanţele morţii Ceciliei, după rapoartele Actelor, totul se explică de la sine; este aici unde această muceniţă a expiat pe dalele unui mozaic ale unei camere din palatul ei, înfăşurată în modestie ca într-un voal şi debordantă în vederea ei de către oamenii care au venit că o vadă pe Fecioara sacrificată.

Cămaşa din păr aspru de sub veşmintele sfintei, găsit de Sfondrate vine să aducă o nouă probă a exactitudinii naratorului, deşi a un fapt de o importanţă secundară. Nu vom insista asupra hainei broşate cu aur şi asupra lenjeriei de pat însângerate, detalii care sunt certificate de diploma lui Pascal şi pe care le-am descoperit la timpul lor.

Un nou fapt care vine să susţină Actele noastre este statura trupului Ceciliei care trebuie să recunoaştem că în 1599 a fost ridicat puternic. După mărturia lui Bosio, martor ocular, acest trup nu era mai lung de 4 picioare, în sicriul din criptă.[377] Fără nici o îndoială că contracţia generală produsă de efortul suferinţei, apropierea şi ridicarea genunchilor, disecarea membrelor, trebuie să ne indice cumva dimensiunile trupului în lungimea lui; dar este cât se poate de probabil că Cecilia nu avea o statură înaltă. Această observaţie se pare că confirmă două pasaje din Acte: cel care spune că Cecilia s-a adresat trimişilor lui Almachium care au venit să o facă să jertfească zeilor, ei bine ea s-a suit pe o marmură de lângă ea pentru ca să fie auzită de toţi; şi la începutul interogatoriului prefectului, se poate recunoaşte o aluzie; fiindcă atunci când soţia lui Valerian s-a prezentat la bară, el a început cu această întrebare: "cine eşti tu copilă, *puella*?"

Dar nu numai în faptele legate de Cecilia înseşi dar şi de faptele recunoscute în 1599 s-au reunit pentru a atesta credincioşia minuţioasă a Actelor. Dacă se spune că lui Valerian şi Tiburţiu le-au fost tăiate capetele, ei bine el se găsesc în mormântul lor comun două trupuri decapitate. Dacă în interogatoriul lui Almachius ezită cu privire la vârsta fraţilor, 13 secole mai apoi, osemintele oferă o asemănare mare că am fi tentaţi să le confundăm fiindcă nici unul dintre cele două trupuri nu a fost înfăşurat într-un giulgiu anume. Actele ne spun că Maxim nu a fost decapitat ci a fost ucis prin lovituri de bici cu bile de plumb; în 1599 am găsit capul acestui martir încă legat de trup şi cu craniul frânt, părul său fiind plin de sânge atestând din nou genul de supliciu prin care grefierul lui Almachius a primit cununa cerească.

Ne rămâne să facem o ultimă cercetare mult mai mare ca importanţă în această demonstrare a adevărului Actelor sfintei Cecilia prin detaliile arheologice. Nu am uitat acest oratoriu deschis într-unul din naosul lateral al bazilicii, la dreapta intrării şi desemnat sub numele de baia Sfintei Cecilia. Acest sanctuar recunoscut de multă vreme ca apendice al bisericii înseşi şi cinstit de un altar particular, era un monument al genului martirei suferite de sfântă, după Actele ei şi care presează mărturia în care citim că Cecilia muribundă a dat propria casă Sfântului Urban, unde el a ridicat biserica. Fără această explicaţie, ar fi imposibil să ne dăm seama că o sală de baie făcea parte din biserică şi a primit omagiul special al evlaviei credincioşilor. Cu Actele, totul devine clar şi acest fapt ciudat în aparenţă nu este nimic mai mult decât o confirmare a evenimentului care l-a precedat.

Odată cu trecerea timpului, după cum am spus, diferitele restaurări ale acestui oratoriu au ridicat caracterul lui primar şi noi am văzut, la puţini ani după descoperirea mormântului Ceciliei, un arheolog creştin care a scris la Roma că a emis un fel de dubii cu privire la tradiţia care plasa la dreapta acest *caldarium* unde Fecioara a fost încoronată. Lui Sfondrate i-a revenit sarcina de a restituii acestui loc venerabil forma lui antică şi cinstea. În timpul când el a condus munca de restaurare şi înfrumuseţare la care a voit să facă părtaşă toată bazilica, el a ordonat săpături sub pavajul acestei capele şi aşa a putut să îşi dea seama că era deasupra unei bolte. Au fost căutate şi locurile dimprejur şi s-a putut recunoaşte astfel locul unei băi. Gurile de aerisire care au fost găsite au fost deschise cu uşurinţă şi s-a recunoscut din nou un cazan cu resturile unei conducte de plumb prin care vaporii urcau spre *caldarium*.

Sfondrate a dispus ornamentaţia capelei într-un fel care să facă imposibil de acum înainte distrugerea unui suvenir atât de drag evlaviei. El a făcut o garnitură care să grifeze lucrarea prin care uleiul pelerinului intra până în umbra hipocaustului şi a descoperit cazanul pe care timpul l-a păstrat. El a eliberat ţeava din pământ care aducea

[377] Relatio inventionis et repositionis B. Cæciliæ, page 157.

vaporii şi o altă ţeavă de plumb care se ridica la fel ca primele un pic deasupra pavajului sălii; ambele au fost protejate de plăci de cupru fixate în perete. Prin urmare nimic nu mai lipsea restituirii acestui monument care a fost restaurat la ceea ce a fost original, o sală de baie ale cărei dimensiuni, inferioare celor proprii vechilor terme folosite de public, au fost în raport cu locuirea particulară prin care această sală a format un apendice.[378]

Trecând prin toate aceste circumstanţe, recunoscute cu multe secole după ce au avut loc, nu este adevărat că ele sunt cea mai bună dovadă în favoarea Actelor sfintei Cecilia? Care ar fi adevărul unei povestiri antice care până mai depună zi a fost considerată îndoielnică şi care acum este confirmată de mai multe descoperiri arheologice? Trebuie ca academicienii din toate societăţile savante ale Europei să proclame reabilitatea scriitorului pentru a demonstra probitatea lui contra neglijenţei şi preocupării secolelor care vor urma? Iată cum Providenţa divină a dovedit justificarea istoricului Ceciliei şi a făcut ca într-o zi să apară dovezi de netăgăduit ale sincerităţii mărturiei sale.

Acum vom da o idee despre lucrările lui Sfondrate pe care le-a executat la iubita lui bazilică, pentru a le face mai demne de slujirea de sub augusta lui patroană. El se gândea în faţa altarului mărturisirii. Coloanele ciborium-ului poleite din nou, au ajuns din nou la vechea frumuseţe şi vastele lucrări din bronz sub trecerea timpului acum străluceau sub formele bizantine ale monumentului, cu şi mai multă bunăvoinţă decât mai înainte; dar acesta a fost genul de ornamentare care a dominat multă vreme în bisericile din Roma. Mai mult decât orice se poate vedea magnificenţa acestui loc prin dărnicia donatorilor.

Absida a primit o reînnoire somptuoasă în piatră dură; ea urma pe scări de marmură spre sanctuar la altar şi la extremitatea naosului exterior. Sfondrate a voit să elibereze total acest altar din colţul naosului voind să stabilească un monument demn de a transmite posterităţii minunile pe care ochii săi le-au văzut. Aici jos a fost munca lui Arnoldo di Lipo care a făcut să se practice o nişă oblică în care toate marginile sunt încrustate cu onix, apis-lazuli şi cele mai rare marmure şi în centrul era statuia pe care cardinalul a cerut-o cu mare încredere în dalta lui Etienne Madrino. Inscripţia următoare explică pelerinului respectul şi emoţia unei scene neobservate care frapează privirile:

PAVLVS TT . S. CÆCILIE .
EN TIBI SANCTISSIMÆ VIRGINIS CÆCILIE IMAGINEM
QUAM IPSE INTEGRAM IN SEPULCHRO JACENTEM VIDI.
EANDEM TIBI PRORSVS EODEM CORPORIS SITV
HOC MARMORE EXPRESSI.[379]

Pe balustrada bogată se sprijină şi pe care sunt suspendate mai multe candele care ard zi şi noapte, arătând acest loc sacru în care incinta este pavată cu albastru oriental şi cu alte pietre preţioase. Centrul acestei elegante piaţete are o placă de marmură neagră pe care se poate citii:

SVB HOC ALTARI REQVIESCVNT CORPORA
SS. MARTYRVM CÆCILLE VIRGINIS VALERIANI
TIBVRTII MAXIMI SOCIOR. LVCII ET URBANI
EISDEM SANCTIS MARTYRIBYS CONSECRATO.[380]

Picturile antice reprezintă scene diferite din Vechiul şi Noul Testament datorate în special lui Cavallini,[381] care se întind pe pereţii marelui naos; remarcăm aici la fel de bine portretele papilor pictate deasupra coloanelor din ordinul lui Pascal. Sfondrate a respectat aceste monumente preţioase ale artei creştine şi a dat dispoziţii să fie restaurată pictura pentru a arăta ca la primul inventar al trupului Sfintei Cecilia. A fost o idee bună să facă ca amvoanele din naos să dispară;[382] dar el a voit ca uleiul pelerinului să nu fie oprit în nici un fel şi ca el să fie purtat la intrarea în bazilică pe

---

378 Platner şi Bunsen nu au nici dificultate de a recunoaşte în această pisă antică sala de baie, locul martiriului Ceciliei (Beschreibung der stadt Rom. Tom. III , 3º partie, pg. 643-644.). Ceea ce spun ei este că nu şi-au dat seama de cazanul din ipocaustă şi nu rămâne o taină cum au putut să nu îşi dea seama de el. Sala comunica cu hipocausta prin două guri de aerisire; cazanul care este păstrat nu este vizibil decât prin aerisirea care se deschide la dreapta sălii. Probabil că savanţii noştri germani s-au întrebat ce era la stânga şi fără să găsească nimic au renunţat la căutările lor.

379 Iată aici imaginea prea sfântă a sfintei fecioare Cecilia pe care el Paul, din titlul Sfintei Cecilia, am găsit-o în mormântul ei. Am au văzut că această marmură exprimă tocmai poziţia pe care am ajuns să o recunosc.

380 Sub acest altar care le-a fost consacrat, se odihnesc trupurile martirilor: Cecilia fecioara, Valerian, Tiburţiu şi Maxim şi a celor cu ei Lucius şi Urban.

381 Vasari. Tom. II. Vita di Pietro Cavallini, pg. 197.

382 Aceste amvoane au fost trasportate în interiorul mănăstirii Sfânta Cecilia; unul fiind un scaun pentru cititor, la trapeză şi altul în grădina monahilor.

altarul care acoperea mormântul Fecioarei şi pe statui care o reprezenta cu atât de multă adevăr. Au fost deschise mai multe ferești din ordinul lui Sfondrate şi întoarse spre tot edificiul aducând o lumină puternică care a pus în evidenţă armonia ansamblului.

Coloanele naosului celui mare erau din piatră simplă şi nu au fost avariate de trecerea timpului. Acest lucru l-a făcut pe Sfondrate să renunţi la proiectul lui de a pune picioarelor un *soffito* cu picturi şi cutii de aur. A descoperit vechiul cadru pe care se susţineau de pe vremea lui Pascal şi el le-a restaurat şi le-a dat noi baze şi noi capete de travertin. Cele 7 capele ale naosului lateral au fost decorate cu altare formate din marmură rară şi cu tablouri remarcabile. Vestibulul capelei băii a fost ornat cu fresce cu peisaje ce îi reprezentau pe Părinţii Deşertului din mâna lui Paul Brill, altarul principal fiind o decoraţie a unei copii a martiriului Sfintei Cecilia de Guido Reni.

Ofrandele lui Sfondrate în argint pentru vasele sacre şi candele au fost demne de magnificenţa unui prinţ; dar ceea ce a oferit el cel mai mult a fost bogata comoară de relicve pe care le-a adunat şi care, după cum am putut vedea a fost ocazia descoperirii trupului sfintei muceniţe. Nu vom da aici o enumerare a toate casetelor care au umplut tezaurului bazilicii, dar trebuie să spunem ceva despre aceste relicvarii în care au fost păstrate comorile măriţilor martiri despre care am vorbit în această istorie.

O mare cutie de cupru aurit, în formă de coş şi închisă ermetic a conţinut o parte din valurile şi lenjeria de pat îmbibate de sângele Sfintei Cecilia, un mic fragment de os din craniul ei, pe care am menţionat-o şi o bucată din roba ei broşată cu aur luată de Sfondrate. Acest relicvariu nu a fost deschis din ziua când şi-a primit depozitul lui preţios; dar călugării de la mănăstirea Sfintei Cecilia au păstrat în afara cutiei bucăţi din lenjeria de pat ce era la patul patroanei lor şi în arcul de chiparos. O bucată este o pânză fină şi alta şi alta în formă de clătită.

Capetele celor trei martirii Sfântul Tiburţiu, Valerian şi Maxim sunt în relicvariul de cupru în formă cilindrică cu un cerc de argint la partea anterioară. Capul Sfântului Tiburţiu este închis şi intact; cel al Sfântului Valerian este mai tandru şi puţin stricat; şi cel al Sfântului Maxim este totdeauna remarcabil prin părul brun însângerat.

Bosio pe care l-am urmărit cu credinţă până acum, dincolo de particularităţile pe care le-a omis şi care a trebuit să le găsim şi constatăm noi, îşi termină relatarea sa prin acte de evlavie care au avut loc în biserica Sfintei Cecilia, pe 22 noiembrie 1600, la aniversarea mutării ei. Participarea credincioşilor a fost mare; senatul Romei a venit să ofere un potir de aur bazilicii în numele magistratului oraşului şi Clement VIII după ce a slujit liturghia a sărutat cu umilinţă pământul unde cu un an înainte a depus trupul Ceciliei, şi a lăsat ca un omagiu şi un suvenir al vizitei sale, ornamentele preţioase pe care le-a adus pentru folosinţa altarului.[383]

CAPITOLUL 30

SFONDRATE CAUTĂ ŞI DESCOPERĂ TRUPUL SFINTEI AGNIA. EVLAVIA LUI FAŢĂ DE MAICA DOMNULUI ŞI DE SFINŢI. MOARTEA SA. EPITAFUL SĂU ÎN BAZILICA SFINTEI CECILIA

Evlavia fervent a lui Sfondrate şi succesul în eforturile lui ce au fost recompensate de descoperirea mormântului Sfintei Cecilia l-au inspirat câţiva ani mai apoi; gândul de a îşi concentra căutările lui în bazilica Sfintei Agnia *în afara zidurilor* pe Via Momentana au fost făcute cu speranţa că o găsii pe această celebră martiră. Sacrificată la vârsta de 20 de ani, sub persecuţia lui Diocleţian şi cam după 70 de ani după mucenicia Ceciliei, Agnia avea cu ea omagiile Romei şi a universalităţii ei. Ţinea de Sfondrate să descopere această nouă comoară şi de a pregătii un triumf demn de această eroică copilă a cărei viaţă atât de pură şi a cărei moarte atât de curajoasă au plasat-o pentru totdeauna de-a dreptar fiicei lui Caecilius.

Clement VIII şi-a dat sufletul lui mare în mâna lui Dumnezeu. L-a avut ca succesor pe Leon XI care a stat foarte puţin pe scaun şi în acelaşi ani 1605 senatul apostolic a pus destinele Bisericii în mâinile tari şi credincioase a lui Paul V. Imediat ce a ieşit din conclav, Sfondrate care s-a impus în mare prin a voi să investească în bazilica Sfintei Agnia, ei bine el s-a pus pe treabă; el a voit să le spună tuturor arhitecţilor care munceau acolo că săpăturile vor fi conduse chiar de le în speranţa că vor găsii moaştele sfintei.

În vinerea lui 7 octombrie 1605 asistat de cavalerul Sasso-Ferrato, gentilom al casei sale şi fratelui Nicostrat, oblat al mănăstirii Sfântul Petru *in Vincoli* sub dependenţa căruia a fost plasată bazilica Momentana, el se găsea în acea

[383] Bosio. Relatio inventionis S. Cæciliæ, pg. 183.

zi la Sfânta Agnia pentru a începe căutările. El nu a crezut niciodată ca trupurile Sfintei Agnia şi a Sfintei Emerentiena sora sa bună se găseau sub altar. Totuşi după presentimentele sale erau acolo şi nu în altă parte pentru că papa Onoriu I a depus probabil resturile sfinte ale ambelor.[384]

Acest altar a avut o acoperire formată din mai multe table de marmură albă reunite artizanal una în alta şi suprafaţa ei consta dintr-o placă vastă de porfiră din secolul al VII-lea care nu a fost dată la o parte. În faţa altarului către naosul cel mare, se puteau remarca *fenestralla* care au fost destinate să ţină candelele care ardeau în cinstea sfintei; cealaltă faţă întoarsă spre absidă, avea o suprafaţă unită. Aici au început să lucreze muncitorii lui Sfondrate.

După ce au ridicat tabla de porfir care acoperea altarul, s-a muncit multă vreme pentru a da la o parte placa de marmură pusă vertical şi cu faţa de hemicil. Numai după mai multe eforturi ea a putut să fie ridicată la fel ca cimentul de acolo pentru a se putea observa în cele din urmă acest obstacol al altor table de marmură albă şi a căror dispoziţie anunţau prezenţa unui depozit protejat de masa altarului. Munca a început să prindă vlagă când au putut să îşi dea seama că erau pe sfârşite. La finalul călătoriei s-a ajuns chiar sub mormânt care părea că este dispus în boltă; dar cimentul care unea marmura era extrem de rezistent. Au fost obligaţi să îl spargă în mai multe bucăţi cu instrumente proprii acestei operaţiuni şi prin mult efort la lumina zilei au putut distinge trupurile a două fecioare care stăteau una lângă alta sub mica boltă care se pare că era lungă cam de 5 paşi. Noaptea a întrerupt munca. Sfondrate şi însoţitorii lui după ce au primit harul lui Dumnezeu pentru acest prim succes al străduinţelor lor s-au retras cu scopul de a relua munca a doua zi.

În cele din urmă pe sâmbătă 8 octombrie, cardinalul a venit la bazilică cu aceleaşi persoane la care s-au mai adăugat Ştefan Benassai, auditoriul său, părintele Felix Veronic, curator al Sfântului Laurenţiu *in Samaso* şi un modenz pe nume Cugino. Spre seară, cardinalul Acqua-Viva, pe care o circumstanţă fericită l-au adus la bazilică a venit şi el pentru a fi de faţă la acest inventar al acestui depozit sacru.

S-au cerut muncitori inteligenţi şi pricepuţi; dar aşa a fost duritatea cimentului că au muncit încă două ore după amiază şi au ajuns să îi prindă noaptea până au reuşit să deschidă un acces prin care să poată ajunge la sfintele moaşte. În cele din urmă după ce toate obstacolele au fost depăşite „Sfondrate se putea bucura de comoară pentru care a fost nevoie de atât de multe eforturi. Muceniţele erau ambele puse pe o tabletă de marmură albă care avea la fiecare extremitate o bară de fier. Aceste marmure suspendate puţin deasupra solului pentru a oprii efectul umidităţii fiind străpunse de mai mulţi muncitori pentru a le face o cale de acces. Alte trei table asemănătoare cu primele au fost susţinute de bare de fier deasupra trupurilor sfinteor şi bolta din marmură şi ciment care au distrus-o se pare că a protejat mai bine de 1000 de ani acest mormânt glorios.

Cele două trupuri erau culcate pe spate cu faţa spre răsărit după obiceiul creştin. Osemintele care au fost puse imediat pe marmură au trebuit să rămână solide şi chiar s-au păstrat legăturile lor; părţile superioare erau pline de praf. Locul din dreapta a ajuns să discerne pe Agnia de însoţitoarea sa; fiindcă lângă ea s-a remarcat un cluster de lumină din materie care a fost uşor de recunoscut pentru resturile de sânge coagulat pe care credincioşii au venit să îl culeagă după martiriul ei. Sub cele două trupuri s-a descoperit o anumită cantitate de pământ care fără de nici o îndoială şi care a fost pus în acelaşi mormânt după cum ştim din multe alte exemple. Lângă capul celor două fecioare s-au putut vedea resturile unei ţesături uşoare care cel mai probabil au aparţinut veşmintelor lor.

Fiindcă s-a făcut noapte Sfondrate s-a gândit că nu este bine să lase aceste sfinte moaşte expuse curiozităţii indiscrete a poporului care încă de dimineaţă a venit pentru a observa lucrările care aveau loc deja de două zile. El făcuse deja o cutie de lemn, căptuşită cu stofă de culoarea purpurei şi broşată cu aur. Ajutat de auditorul lui şi de părintele Felix Veronico, el a depus aceste două oseminte care au fost păstrate întregi şi a avut grijă ca ele să nu se confunde una cu alta fiindcă erau resturi preţioase de martiri. Această operaţie cerea o mare precauţie; aceasta fiindcă aceste oseminte dacă ar fi supuse unei presiuni prea mari deveneau pur şi simplu praf.

Cutia a fost închisă şi sigilată şi a fost transportată într-o capelă interioară a mânăstirii care aparţinea de bazilică şi cutia a fost acoperită de o tapiţerie. Praful de pe moaşte şi pământul însângerat de care am vorbit mai sus au fost puse în două vaze antice de cea mai mare frumuseţe. O urnă a fost consacrată Agniei şi alta Emertienei.[385]

Acestea au fost circumstanţele inventarului trupului Sfintei Agnia. Cititorul poate vedea singur asemănările şi diferenţele cu acel inventar prezentat cu descoperirea mormântului Sfintei Cecilia. Preţioasele rămăşite ale fecioarei

[384] Anastas: In Honorio.

[385] Se poate citii această mărturie frumoasă a acestui Inventar în Boldetii, *Osservazioni sopra i cimiterj de'sancti Martiri* , p. 684-686.

Agnia au avut deja de suferit în mare parte din cauza obiceiului comun al omului de a se întoarce în pământul din care a fost luat; trupul muritor al Ceciliei a fost descoperit intact în sânul aceluiaşi mormânt. Fecioara sacrificată sub Alexandru Sever a fost din nou recunoscută sub semnalmentele precise ale Actelor sale pe care le avem de la ea; Fecioara ucisă de sabia lui Diocleţian nu a avut ca semn de recunoaştere decât documentele antice din care s-a dedus că pontiful Honorius a pus-o sub altarul bazilicii Momentane.

Poate va fi plăcut în ochii Domnului să se scrie o monografie demnă de Sfânta Agnia pentru a ne reda puţin din gloria ilustră pe care o are deşi noi nu putem să facem o astfel de lucrare; dar noi nu putem decât să descoperim predilecţia favorii cereşti asupra fiicei lui Caecilius. Nu a descoperit chiar ea lui Pascal că protecţia maternă a Reginei Cerului a venit asupra ei chiar şi în ceea ce priveşte mormântul ei ignorat? Dacă am voii să înţelegem acest motiv al acestei vigilenţe a Mariei cu privire la rămăşiţele pământeşti ale Ceciliei, cu privire la somnul ei fecioresc în fundul mormântului unde se odihnea; oare nu vom descoperii în asemănarea inefabilă care a unit-o cu Soţul ei Valerian cu cea a Sfântului Iosif ambii în priveliştea sublimă şi strălucitoare a fecioriei în căsătorie? Trupul Mariei, fără de păcat, sfinţită de onorurile şi darurile maternităţii, a trecut imediat noaptea mormântului şi s-a suit la cer a treia zi în cântul corurilor îngereşti; trupul Ceciliei, participând la condiţiile naturii noastre căzute, dar revelat de aroma nemuritoare a curăţiei, a petrecut fără probleme 1300 de ani în străfundurile pământului. Primind cinste de la Mirele ceresc, care şi-a protejat Mireasa până şi în mormânt şi glorificată de Regina Fecioarelor care a voit să cinstească în Cecilia emulaţia uneia dintre cele mai nobile prerogative ale sale.

Paul V se pare că a mutat gloria în triumful Agniei a magnificului Clement VIII faţă de Cecilia prin a îi oferii o cutie de argint în care el a închis osemintele martirei cu ocazia fericitului inventar care a făcut cinste pontificatului său. Emertiena a avut parte de cinstea Agniei sub această arcă splendidă. O mare parte a gloriei acestei noi solemnităţi care a aproape a egalat pe cea a Ceciliei, ei bine o mare parte acestei glorii a revenit cardinalului pios care se pare că a descoperit din ce în ce mai multe protectoare auguste ale oraşului.

Dar dacă Paul Emil Sfondrate s-a arătat atât de dornic să cinstească pomenirea Mireselor glorificate a lui Hristos, caracterul cavaleresc al evlaviei sale este şi mai mare cu privire la Regina Cerului. Ne vom rezuma la o singură trăsătură pentru a avea o idee în acest sens. Fiind trimis de Paul V într-o Legaţie a Bolognei, el nu a uitat că acest oraş este vecin cu sanctuarul celebru şi vecin de la Lorette. Casa augustă unde *Cuvântul s-a întrupat pentru a locuii între noi* trebuia să primească primele omagii. În ardoarea iubirii sale respectuoase pentru Fecioară care ni l-a dat pe Fructul vieţii, el a voit să se suie până la statuia de abanos care o reprezenta pe Regina cerului în acest sejur fericit şi magnific, şi el şi-a scos de pe deget inelul preţios pe care îl purta şi pe care strălucea un diamant în valoare de 500 de ecuşi de aur şi l-a pus pe degetul imaginii miraculoase.

La întoarcerea sa la Roma el a revenit prin Loretta şi a adus ca omagiu o cruce de aur pentru Doamna Cerească, ornată cu 8 esmeralde superbe pe care chiar el a ataşat-o de gâtul Mariei. Dar el a voit să ofere copilului ceresc pe care ea Îl ţinea în braţe, un tribut demn de grandoarea Lui. Fiindcă tocmai a venit cu legaţia sa, el a pregătit pentru Fiul un al doilea diamant mult mai preţios decât cel pe care i l-a oferit Maicii. Sosind în sfânta casă, el a voit ca el în persoană să îi ofere înainte de deposedarea sanctuarului de la Loretta în 1797 şi acest diamant va atrage admiraţia pelerinilor prin focul care parcă ieşea din el mai mult decât orice altă statuie ornată.[386]

În 1607, Sfondrate a fost chemat la episcopul de Cremona în provincia din Milano care era văduvă de marele ei mitropolit Charles. Ilustrul cardinal Frederic Borrome, nepot al fostului arhiepiscop a făcut să renască virtuţile unchiului să pe scaunul Sfântului Ambrozie. Sosirea lui Sfondrate a îndeplinit o dorinţă a lui Frederic; fiindcă ambii au luat ca model pe pontiful de a cărui pierdere Biserica încă suferea. Sfondrate căruia oraşul Romei îi datora frumoasa biserică Saint-Charles *al Corso* a obţinut de la Frederic pentru acest sanctuar inima şi dorinţele acestui reformator al disciplinei şi moravurilor creştine. Dar piosul cardinal va fi chemat în curând în capitala lumii creştine. În anul 1611 Paul V l-a făcut episcop de Albano şi Sfondrate a trebuit să se separe de biserica din Cremona căreia i-a rămas un suvenir credincios.

Devenit titular al unuia dintre scaunele Suburbocare, el nu mai putea, după regulile comune să păstreze titlul de prezbiter al Sfintei Cecilia; dar putea oare Sfondrate să lase altuia paza depozitului pe care chiar Fecioara i l-a încredinţat? El a solicitat şi a obţinut de la Paul V ca răsplată a muncii sale faţă de bazilica transtibru, favoarea de a păstra toată viaţa sa, titlul Ceciliei dimpreună cu cel de episcop.

---

[386] Ciacconius. *Fitæ Romanorum Pontificum et S. R. E. Cardinalium*. Tom. Iv. pag. 226.

Administraţia lui a bisericii din Albano a fost de scurtă durată; dar a fost mascată de milosteniile lui mari faţă de cei săraci. În fiecare an el le dădea tot salariul lui de episcop, fără să se gândească la milosteniile pe care trebuia să le facă la Roma unde în curând i se vor cere funcţiile demnităţii sale eminente.[387]

În 1614, ritualul roman publicat de Paul V a completat seria de cărţi liturgice pentru folosinţa Bisericii universale în care Conciliul de la Trent a retrimis publicarea către suveranul pontif. Universalitatea a fost pe mâinile acestui binefăcător Sfondrate. El a fost cel care îl va determina pe Paul V să întreprindă redactarea acestui manual al preotului în săvârşirea sfintelor taine. Comisia pe care papa a numit-o pentru a pregătii o muncă atât de importantă a fost făcută dintre membrii cei mai râvnitori şi chiar el a redactat ritualul în toate părţile sale.[388]

Sfondrate a murit la Tivoli la vârsta de 57 de ani pe 14 februarie 1618. Fiind totdeauna credincios iubirii sale pentru Cecilia, el a făcut un testament în favoarea bazilicii. După 18 ani, el a renunţat la numele lui şi a voit să fie cunoscut ca fiind *Cardinalul Sfintei Cecilia*.[389]

Un articol din codicil lega prin urmare de Maica Domnului de la Lorette de o inimă din aur cu o greutate considerabilă şi un inel ornat foarte scump.

Duşman al fastului şi a tot ceea ce se lega de persoana sa, el a lăsat prin testament să se pună 12 lumânări în jurul trupului săi în ziua înmormântării sale; dar în schimb trebuia să fie daţi 2000 de ecus săracilor.[390] Acestea au fost ultimele dorinţe ale acestui om al Bisericii, al cărui nume nu va fi separat de cel al Sfintei Cecilia în analele Bisericii.

Mormântul lui nu putea să fie făcut decât la picioarele Fecioarei pe care a iubit-o. El a pregătit de mai înainte mormântul lui în cripta în care se odihnea sfânta şi a gravat pe o tabletă de porfir inscripţia pe care a gravat-o chiar el, ca un ultim omagiu sfintei muceniţe. A fost acolo sub această boltă sumbră, lângă trupul Ceciliei, unde am putut citii sub lumina torţelor şi unde am văzut bunătatea celui care descoperit trupul muritor al sfintei fiind umil pus sub pavajul peste care trecea toată lumea. Iată ce a spus el să fie scris:

PAVLVS TITVLI S. CÆCILIÆ S. R. E. PRESB .
CARD . SFONDRATVS MISERRIMVS PECCATOR
ATQUE EIUSDEM VIRGINIS HVMILIS SERVVS
HIC AD EIVS PEDES IIVMILITER REQVIESCIT .
VIXIT ANNOS LVII . MENSES X. DIES XXV.
OBIT ANNO MDCXVIII . MENSE FEBR. DIE XIV.
ORATE DEVM PRO EO.[391]

Acest epitaf atât de emoţionant şi simplu, atrage atenţia la toţi încă din fundul criptei şi parcă nu este destul să anunţe gloria şi meritele unui om aşa de mare. Executorii testamentului a gravat un altul care a fost pus în locul ce ţinea de bazilică şi care era în aceşti termeni către posteritate şi a ceea ce a fost pentru Biserică şi pentru Cecilia cardinalul Paul Emil Sfondrate:

DEO . TRINO. VNI .
PAVLO . SFONDRATO . CARD. EPISC . ALBAN.
GREG. XIV . FR. FIL . BONONIEN. LEGATO.
SIGNATURE. GRATIÆ. PRÆFECTO .
CREMONEN. PRÆSVLI. PIETATE . IN DEVM.
DIVOSQUE . ANIMARVM. STVDIO.
CHARITATE . IN. PAVPERES .

---

387 Ciacconius. *Vitæ Romanorum Pontificum et S. R. E. Cardinalium* . Tome iv. 227.

388Ciacconius. Vitæ Romanorum Pontificum et S. R. E. Cardinalium. Tome Iv. 22. Din cauza generozităţii lui Sfondrate că biblioteca Vaticanului a obţinut un preţios Minologhion grec, numit şi Împăratul Vasile care a fost publicat în 1727 cu toate miniaturile bizantine făcute de cardinalul Annibal Albani şi care a format unul dintre cele ai interesante monumente ale liturghiei melechite.

389 Noi găsim în corespondenţa cu cardinalul Ossat menţiunea a două scrisori pe care Sfondrate i le-a adresat prin aceşti ambasadori lui Henri IV şi Maria de Medici pentru a obţine din Franţa anumite relicve destinate comorii bazilici. Ossat când a trimis aceste două scrisori a avertizat regele că trebuie să răspundă *Cardinalului Sfintei Cecilia*; "fiindcă e nu voie să fie cunoscut cu numele lui, ci numai după titlu" (*Lettres du Cardinal d'Ossat* . 26 Août 1603. Tom. v. pg. 304). Sfondrate i-a mirat pe Charles care se semna totdeauna Cardinal de Sainte-Praxede şi nu Cardinalul Borromee.

390 Ciacconius. Ibid. Vitæ Romanorum Pontificum et S. R. E. Cardinalium . Tome iv. 227.

391 Paul Sfondrate, cardinal preot al sfintei Biserici romane cu titlul Sfintei Cecilia, biet predicator şi slujitor umil al acestei Fecioare prea sfinte, mă odihnesc aici la picioarele ei. Am trăit 57 de ani 10 luni şi 25 de zile şi a murit pe 14 februarie 1618. Rugăţi-vă lui Dumnezeu pentru mine.

PLANE . MEMORANDO .
QVOD. SANCTE. CÆCILIÆ. CORPVS.
INSIGNI . SEPULCHRO . LVMINIBVS . AD.
CENTVM . PERPETVO. COLLVCENTIBVS.
TERRESTRI. PROPE COELO . DECORAVIT .
TEMPLVM. EXORNATVM.
SACERDOTIBVS . MINISTRIS . PRETIOSIS .
VASIS. ET . RELIQVIIS . AVCTVM.
HÆREDEM. EX.
ASSE . RELIQVIT .
QVODQVE. OMNEM. EIVSMODI. RERVM.
MEMORIAM. VIVENS. REPVLIT .
DEMORTVO . ANNO . ÆTATIS. LVII. SAL..
MDCXVIII .
ODOARDVS. CARD, FARNESIVS. ET.
AVGVSTINVS . PACCINELLIVS. SENEŃ.
TESTAMENTARII . EXCCVTORES
PP.[392]

CAPITOLUL 31

EVENIMENTEL LEGATE DE SFÂNTA CECILIA ŞI BAZILICA SA ÎN CURSUL SECOLULUI AL XVII. ŞCOALA JANSENISTĂ SE DECLARĂ ÎMPOTRIVA ACTELOR SFINTEI MUCENIŢE

Am intrat în ultima perioadă a acestei istorii; dar cititorul dacă vrea să ne urmeze până la final nu trebuie să se aştepte la scene eroice, la a recitaluri poetice de care am avut parte până acum în drumul nostru; trebuie să se pregătească de un alt fel de emoţii.

A trecut un secol de la ziua în care Dumnezeu a găsit de cuviinţă să o descopere din nou pe Cecilia către Biserica sa şi iată că s-a ridicat o furtună din partea precursorilor necredinţei moderne care a venit peste monumentele cele mai venerate ale antichităţii universale. Aşteptând ceasul care nu a întârziat să vină, o critică goală şi fără evlavie, mândră de primele ei succese, a îndrăznit să se ridice contra adevărurilor revelaţiei creştine şi asupra Vieţilor sfinţilor pe care îi iubim aşa de mult. Secta jansenistă, cu scopul de a ofilii şi a strica toate florile din mâna lui Hristos, a început să o discrediteze pe Mireasa Lui, declarând un război nemilos la toate amintirile graţioase culese de Biserică în lungul ei periplu prin secole şi această sectă a jurat să reconstruiască dogma şi morala evanghelică după chipul ei şi a voit să modifice această istorie cu trista sa imaginaţie.

Fiindcă eforturile ei au fost în van, filosofia volteriană a fost mormântul jansenismului şi pe ruinele filosofiei volteriene, s-a ridicat o nouă familie universală în care tradiţiile şi simpatiile au urcat până în secolul al XVII-lea; şi prejudiciile nefericite ale acestor circumstanţe se pare că au devenit naţionale. Evident, că există aici un mare spectacol pe care acest instinct al credinţei l-a lăsat în lucrurile lui Dumnezeu şi a sfinţilor. Totul este contra noastră; istoriile bisericeşti, vieţile sfinţilor, dar ceea ce durează cel mai mult este uitarea profundă şi sistematică în care mâinile perfizilor cred că au dat uitării pentru totdeauna a atâtor fapte frumoase care au hrănit credinţa părinţilor noştri şi au născut minunile veacurilor trecute. Avem de ce să ne fie frică să măsurăm cu ochiul acest câmp vast pe care critica universală va trebuii într-o zi să îl defrişeze. Trebuie reabilitate în numele adevăratei ştiinţe toate documentele importante şi

[392] Lui Dumnezeu unic în trei persoane. În memoria lui Paul Sfondrate, cardinal episcop de Albani, nepot al lui Grigorie XIV, legat de Bolognia, prefect al semnăturii harului, episcop de Cremona, demn de toată recomandarea pentru evlavia sa faţă de Dumnezeu şi sfinţi, zelul lui pentru suflete, caritătii sale pentru săraci. Din cauza lucrării sale trupul Sfintei Cecilia a fost onorat cu un mormânt magnific, cu 10 candele ale perpetuităţii care dau o lumină la fel ca şi cea a cerului. El a făcut ca această bazilică să fie înfrumuseţată şi a dat preoţilor slujitori veşminte şi vase frumoase care au îmbogăţit sfintele moaşte. În timpul vieţii sale nu a voit să se vorbească în prezenţa lui de aceste fapte ale evlaviei sale. A murit la vârsta de 57 de ani în anul mântuirii 1618. Odoard cardinal de Farnese şi Augustin Paccinelii al Sienei, executorii testamentului său ridicat acest monument.

preţioase, atât de multe detalii istorice, atât de multe Vieţi de sfinţi, care au fost compromise cu cruzime în această vastă conspiraţie contra adevărului; aceasta este una dintre primele nevoii ale Bisericii din Franţa. O aparenţă pătată, perturbată în toată înţelegerea ei este mai presus de forţele noastre; noi îndrăznim să ne referim la un singur punct. Ca augusta Fecioară Cecilia să ne ierte fiindcă i-am slujit cauza atât de slab; Mirele nemuritor care a compensat uitarea oamenilor, ştie foarte bine când va venii vremea potrivită să aducă din nou vigoarea Miresei Sale.

Renumele minunilor care au avut loc la bazilica trasntibru în ultimele zile ale secolului al XVI-lea, au intrat în Franţa şi în toată creştinătatea şi au produs mai multe lucrări în literatura religioasă. Între altele citäm o operă dramatică şi muzicală numită *Ceciliada sau martirul însângerat al Sfintei Cecilia* şi care a fost publicat la Paris în 1606 de Nicolas Soret. Corurile au fost puse pe muzică de Abraham Blondet.[393] Mai apoi, membrul oratoriului Franţei, Nicolas de Bralion, care a stat la Roma din 1625 până în 1640 şi care a lăsat în urmă o lucrare interesantă despre biserică a aceste capitale a lumii creştine,[394] a consacrat o carte specială pentru a celebra gloria sfintei noastre muceniţe în mormântul ei. El nu a publicat-o decât în 1668 puţin înainte de moartea sa sub acest titlu: *Mormântul admirabil al Sfintei Cecilia în Biserica Romei.*

Deja în această epocă înalta ştiinţă aghiografică s-a ocupat de a face un monument magnific al geniului universal care să fie dedicat totdeauna sfinţilor. Imensa şi docta colecţie de *Acta sanctorum* deschisă în 1643 la Anvers de iezuitul Bollandus, şi-a urmat cursul ei şi a marcat la drept vorbind fiecare an cu publicarea unui nou volum, mai demn decât cel precedent prin importanţa bucăţilor şi a erudiţiei comentariilor şi notelor. Cu chipul ciclului ecclesial şi a martirologilor, lucrarea, cu unele întreruperi lamentabile încă mai are mult până va ajunge la final. În aceşti ultimi ani, centrele universale au tresărit când au văzut marşul ei; dar Vieţile sfinţilor de pe 18 octombrie pe acest calendar imens, nu par să fie aici mai mulţi ani şi ne face să gândim că acest secol al nostru se apropie de final dacă lucrarea nu este atât de avansată pentru a rămâne la expunerea Actelor Sfintei Cecilia pe 22 noiembrie.

Dar secolul al XVII-lea nu s-a închis încă fără ca prinţii aghiografiei să nu publice judecata lor asupra acestor Acte împotriva cărora se va declanşa o furtună atât de violentă. Pe 14 aprilie, apropo de Sfinţii Tiburţiu, Valerian şi Maxim, Henschenius şi-a exprimat cea mai mare stimă faţă de acest document venerabil.[395] Sentimentul unui om trecut de mult prin comparaţia şi discernământul atâtor piese inestimabile, este cu siguranţă un caz puternic faţă de ce viitorii duşmani ai Sfintei Cecilia; dar se poate spune că ultimul criteriu a fost aplicat istoriei celebrei muceniţe fiindcă în 1680, Papebrok, însoţitor în munca lui Hesenchenius şi a succesorului săi mai mulţi ani şi care au emis în public judecăţi despre Actele noastre.

În capul primului tom despre Vieţile sfinţilor pe luna mai, această critică redutabilă despre severitatea de dincolo de aceasta nu trebuie să o credem continuă, acesta fiindcă dacă le credem vom dezvolta tendinţe mai radicale proclamate de Actele sfintei Cecilia *foarte vechi şi foarte sincere.*[396] Pronia dumnezeiască parcă a făcut să se pregătească acest sufragiu în care independenţa nu putea să fie pusă în discuţie ca o contră a altor avize asupra influenţei care a trebuit să stârnească abandonul şi uitarea uneia dintre cele mai preţioase mărturii ale Bisericii primare.

Fără nici o îndoială că am demonstrat cititorului că Actele Sfintei Cecilia se pot apăra prin sine înseşi; dar noi nu suntem deloc fericiţi să vedem cum în favoarea lor se ridică un judecător mai competent dintre noi, un om care a fost obiectul la mai multe acuzaţii în Europa universală prin severitatea excesivă a mai multor dintre deciziile sale. Acest altcineva a venit să ne arate că secolul însuşi trebuie să fie martor la un atac bazat pe o ştiinţă veritabilă şi mai puţin suspect de a lua avantaj asupra unei instigări curajoase la care lumea se aştepta de mai multă vreme. Este mai puţin de interese numărul Vieţilor sfinţilor menţionate de Pepebrok ca fiind îndoielnice sau apocrife şi este şi mai impozantă autoritatea sa în favoarea celor care au voit să îl admită.

Mişcarea imprimată ştiinţei aghigrafice de bollandişi, după ce au produs *Acta Sanctorum Ordinis sancti Benedicti* publicate de Dom Mabillon, ei bine această mişcare l-a inspirat pe Dom Ruinard cu idea de a redacta a sa *Acta primorum Martyrum sincera et selecta*. Această operă preţioasă, comoară de erudiţie şi de critică, a apărut în 1689. Planul autorului

---

393 Două tomuri în volumul 8.

394 *La Curiosité de l'une et de l'autre Rome*, 1655-1659.5v. in-80.

395 Hæc pervetusta horum sanctorum solemnis veneratio plurimum crevit ex certissima virtutum ac martyrii notitia, quam dabant antiqua S. Cæciliæ Acta quæ tunc temporis omnium manibus terebantur, et hactenus in præcipuis et perantiquis membranis con servantur. Acta SS. Aprilis . Tom. II , pag. 203.

396 Antiquissima et sincerissima habentur hujus sanctæ Virginis Acta, quorum notitia videtur admodum sero perlata ad Græcos, etc. Ephemerides Græcorum et Moscorum, page LI.

a fost de a reunii Actele care i-au părut cele mai autorizate pentru a aduce în toată lumina sa marele argument al Bisericii creştine de a împrumuta curajul martirilor. Prin urmare el nu a admis Actele Sfintei Cecilia în această colecţie. Deja şcoala de la Launoy concentrată în Port-Royal şi-a pregătit să prescrie neacceptarea contra la un număr imens de monumente creştine; Dom Ruinart nu a voit să insiste în scrierile sale că aceste bucăţi ireproşabile în ochii criticilor, ei bine autoritatea lor absolută a început să fie recunoscută din toate părţile. Totuşi, el a declarat în prefaţa sa generală că el a fost departe de a aduna în această colecţie tot ceea ce există sincer în Acte şi el protesta că intenţa lui nu a fost numai de a respinge printre piesele apocrife toate documentele pe care nu le-a reprodus.[397]

În corpul lucrării pe care am văzut-o de exemplu, el califică ca fiind excelente *(egregia)* Actele Sfântului Sebastian care îndrăzneşte să le pună în colecţia lui, în pofida a mai multor dificultăţi mici pe care le-ar putea prezenta.

Acest sistem are inconveniente grave şi el se poate aplica în general la toate sursele istorice şi el a crescut mai mult decât orice cel mai periculos şi mai nesimţit pironism. Printre mai mulţi istorici ai antichităţii şi chiar ai timpurilor moderne, este cât se poate de evident că mărturiile nu sunt obiectul unor anumite contradicţii şi adevărata critică nu constă în a ilumina cu precizie aceste dificultăţi, de a reconcilia aceste divergenţe şi într-un cuvânt de a obţine adevărul din gura unui autor care uneori parcă este cu capul în nori? Ce a devenit ştiinţa trecutului dacă este permis să nu ţinem cont de nici o mărturie a unei scriitor a cărui probitate este prin urmare incontestabilă doar fiindcă în scrierile sale el are unele urme de inexacitate şi preocupare?

Favoarea pe care am obţinut-o din munca lui Dom Ruinart în secolul când ea a apărut şi care s-a păstrat de atunci, cu atât mai puţin a produs acest rezultat avantajos decât s-ar fi putut deduce în piesele înseşi când el admite un corp de reguli critice pe care cenzorii cei mai exigenţi nu aveau dreptul să le refuze. Faptele pe care el l-a mărturisit în Acte pe care el le-a oferit ca fiind absolut ireproşabile, au devenit în mai mulţi termeni de comparaţie în care valoarea lor nu a fost contestată şi vom vedea că în particular Actele Sfintei Cecilia au adus în discuţie ceea ce a garantat Dom Ruinart susţinând cu uşurinţă lucrarea.

Din nou vom observa cele două terţe ale Actelor publicate de Dom Ruinard, în numărul celor care au revenit după pacea din Biserică despre amintiri anterioare care nu au existat de secole. Pot să fie admise ca fiind sincere cele ale lui Sfântului Chir şi a sfintei Iulia fiind de acord că redactarea lor nu a ajuns mai departe de epoca lui Iustinian.[398] Ştim cum acest exemplu dat de severul benedictin este de natură să confirme crezul pe care toate bisericile le-au dat Actelor Sfintei Cecilia având în vedere că noi nu mai suntem în posesia Actelor primare redactate de notarii Romei şi nici a altor documente pe care compilatorul secolului al V-lea le-a folosit pentru a îşi redacta mărturia lui. Dar vom ieşii puţin din polemica în desfăşurare, pentru a felicitata bazilica romană a Sfintei Cecilia de un eveniment care, la finele secolului al XVII-lea, a ajuns să descopere cele mai dragi şi mai strălucitoare amintiri.

Pe 12 decembrie 1695, Inocent XII a ridicat la cinstea purpurei pe Celestin Sfondrate, abate de Saint-Gall. Nepot al lui Paul Emil şi născut în 1644, Celestin a aspirat de tânăr la viaţa de mănăstire şi şi-a luat voturile sub Regula Sfântului Benedict în această ilustră abaţie. După ce s-a iniţiat într-o evlavie fervent, ştiinţa sacră a ajuns să fie bine stăpânită de el şi el a cultivat-o cu un succes remarcabil. O iubire ardentă de libertate a umplut inima acestui tânăr monah şi s-a pus într-un ceas bun ca apărător al acestei fiice a cerului în anii când Europa universală vedea crescând ambiţia pururi crescândă a lui Louis XIV de a absorbii până la ultimele principii care au menţinut distincţia dintre puteri, până la esenţa puterii spirituale, ca ultim refugiu al demnităţii umane.

Celestin a fost trimis la Abaţia Saint-Pierre de Saltzbourg pentru a ocupa catedra de drept canonic în universitatea din acest oraş fiindcă Ansamblul Clericilor din Franţa în anul 1682 a publicat celebra declaraţie despre drepturile Suveranului Pontif în Biserică. Se ştie că un Sinod de Episcopi din Ungaria şi a mai multor universităţi din Spania s-au ridicat contra ultrajului că puterea apostolică venea în Franţa. Universitatea din Saltzbourg a publicat la rândul ei o cenzură a patru propoziţii ale Adunării pariziene. Acest act de curaj s-a datorat în mare parte influenţei lui Sfondrate.

---

[397] Porro etsi nihil omiserim, ut, quantum in me fuit, hæc Actorum collectio accurata atque numeris omnibus absoluta redder tur : non ita tamen rem me confecisse existimo, ut nulla penitus, præter ea quæ hic exhibemus sincera Martyrum Acta reperiri posse existimem . Nec etiam animus est, ea omnia inter spuria rejicere quæ hic non habentur; quin et si aliquis nonnulla ex iis quæ a me forte rejecta sunt sincera judicaverit, non refragabor, modo id argumentis certis probare queat : alias unusquisque in suo sensu abundet, Acta sincera Martyrum. Præfatio, pag. xii .

[398] *Acta Martyrum sincera et selecta,* pg. 526.

Dar el nu s-a bazat pe zelul lui contra noutăţilor care şi-au făcut simţită influenţa dezastroasă asupra societăţii religioase şi politice care au provocat această dezavuare solemnă. El s-a pogorât în arenă şi în aşteptarea *Apărării* declaraţiei, pe care Louis XIV a poruncit-o episcopului de Meaux, el a răzbunat libertatea Bisericii printr-un tratat excelent despre Regalitate, ocazie cu care această furtună funestă a apărut;[399] el a descoperit monarhia apostolică degradată de sistemele de interese ale câtorva prelaţi de la curte şi în cartea sa *a sacerdoţiului regal*;[400] el a demonstrat noutatea principiilor clericilor din Franţa într-o savantă polemică împotriva lui Maimbourg în care el a adus mărturiile şi autoritatea autorilor francezi antici;[401] fiindcă scandalul Marchizului Lavardin în afacerea francizei ambasadei Franţei la Roma, atestă în ochii unei lumi uimite ultimul efort al durităţii şi orgoliului lui Louis XIV cu privire la piosul şi inflexibilul Inocent XI, Sfondrate găsindu-se acolo pentru a spune posterităţii nedemne de conduita fiilor mai mari ai Bisericii.[402]

Acest zel invincibil al lui Sfondrate a exercitat contra lui o reacţie violentă la şefii clericilor din Franţa, complici ai lucrării din 1682. Ei susţineau în van că au condamnat în cartea pe care a publicat-o despre har în sensul opus teoriilor tomiste.[403] Roma susţinea că Sfondrate nu a depăşit limitele pe care deciziile Bisericii le-a fixat cu privire la aceste probleme dificile. Autorul nu putea să fie numit ca unul dintre cei din Franţa care flata Curia romană; fiindcă deşi el era energic în a susţine prerogativele sacre ale pontifului roman, în aceiaşi măsură el se dovedea integru în a blama abuzul pe care slăbiciunea umană de mai multe ori a permis-o într-o funcţie aşa de mare. Există un tratat contra nepotismului şi Biserica îi este datoare lui Celestin Sfondrate pentru el.[404]

Nu avea cum un astfel de om să nu ajungă să nu îl intereseze pe Inocent XI. În 1688, acest pontif l-a desemnat pe Sfondrate ca episcop de Novare; dar în momentul în care monahul savant a voit să accepte această misiune pe care mai înainte a respins-o, abatele de Saint Gall a intrat în joc şi sufragiul unanim al capitolului l-a pus pe Sfondrate în poziţia de abate şi cu onorurile de prinţ al sfântului imperiu. În această nouă demnitate, el s-a arătat constant credincios Bisericii şi Sfântului Scaun, umil în mijlocul grandorilor, arzând pentru dorinţa mântuirii sufletelor, asidu în studiu, vigilent în guvernarea principalităţii sale, auster în obiceiurile sale şi admirabil la fel ca unchiul său Paul Emil prin caritatea sa inepuizabilă faţă de săraci şi lipsiţi.

Acesta a fost Celestin Sfondrate, cel mai puternic dintre abaţii timpului său şi la fel de bine cel mai celebru prin virtuţile şi ştiinţa lui şi în cele din urmă a primit vestea că a fost ales cardinal. Ordinele lui Inocent XIII l-au chemat la Roma şi el a trebuit să plece din abaţia lui. În memoria unchiului său, papa îi va da Titlul Sfintei Cecilia. Celestin a iubit libertatea Bisericii pentru a fi demn de a primii acest depozit glorios; dar se pare că la Roma a venit peste el o maladie şi timp de un an nu putut primii titlul şi în cele din urmă a murit în pe 4 septembrie 1596 fiind în vârstă de 52 de ani. A voit să fie înmormântat în bazilica muceniţei şi a voit ca pe mormânt să îi fie scris acest epitaf pe care chiar el l-a compus. Acesta poate să fie văzut şi azi şi sună aşa:

CÆLESTINVS TITVLI S. CÆCILIÆ
S. R. E. PRESBYTER CARDINALIS SFONDRATYS
MISERRIMVS PECCATOR
ATQUE EIVSDEM VIRGINIS HUMILIS SERVVS
AD CVIVS PEDES RIC HVMILITER REQVIESCIT.
VIXIT ANNOS LII .
OBIIT PRIDIE NONAS SEPTEMBRIS
ANNO MDCXCVI.
ORATE DEVM PRO EO.

Murind acest prinţ al Bisericii, care nu de mult era prinţ temporar se pare că nu a lăsat multe avuţii în urma sa şi Camera apostolică i-a organizat înmormântarea.[405]

---

399 *Tractatus Regaliæ contra Clerum Gallicanum.* 1682, in-40.
400 Regale Sacerdotium Romano Pontifici assertum, et quatuor propositionibus explicatum, sous le pseudonyme d'Eugenius Lombardus . 1684 , in-40.
401 Gallia vindicata. 1688, in-4° .
402 Legatio Marchionis Lavardini Romam, ejusque cum Innocentio XI dissidium . 1688, in-12.
403 Nodus prædestinationis dissolutus, 1697, in-4°.
404 Nepotismus theologice expensus . 1692, in-12.
405 Guarnacci. Vitæ et res gestæ Pontificum Romanorum, et S. R. E. Cardinalium, tome 1 , pag. 443-446.

În momentul în care alegerea luminată a pontifului roman îl invita pe Celestin Sfondrate să vină şi să ia loc în sanctuarul în care eroica Cecilia şi-a dat de mai multe secole binecuvântarea ei asupra apărătorilor Bisericii, în Franţa se pregătea un ultraj contra acestei mucenițe incomparabile. În 1695 s-a publicat la Paris tomul III al *Memoriilor istoriei eccelesiale din primele şase secole* de Nain de Tillemont, unul dintre cei mai savanţi şi mai periculoşi de la Port-Royal. În acest volum se exprimă, la fel ca şi cel care l-a precedat şi în cel care îl va urma, un mare dispreţ şi un dispreţ sistematic pentru monumentele cele mai dragi pietăţii universale, şi Actele Sfintei Cecilia sunt denigrate cu o largheţe şi o parţialitate contra căreia critica sănătoasă şi imparţială trebuie să i-a atitudine. În ciuda popularităţii sale de mai bine de 1000 de ani, acest document nu a obţinut aceiaşi cinste a unui capitol special; o simplă notă de două pagini a fost destul pentru Tillemont pentru a pune şi a decide problema autenticităţii sale.

"Aceste acte se poate să fie antice şi nu sunt rău scrise,"[406] aceasta este concluzia autorului la prima vedere şi bineînţeles că aceste Acte care el recunoaşte că sunt antice şi adânci, devin obiectul unui dispreţ pasional şi începutul la mai multe obiecţii prosteşti pe care, într-un capitol următor, le vom arăta nulitatea şi nedreptatea. Dar mai înainte de a intra în această discuţie necesară despre ostilitatea deplorabilă pe care o au universalişti Franţei, în materie de istoria ecclesială în şi probleme unde trebie să facem o profesie de a detesta dogmele odioase, să ne fie permis să prezentăm situaţia în care se găseau Actele Sfintei Cecilia într-un secol care le-a lăsat să cadă pe mâini atât de îndrăzneţe pe cât de suspecte.

Biserica romană, Biserica ambroziană, Biserica galicană, Biserica gotă din Spania, Biserica Greacă cu toate au avut o singură voce pentru a proclama acest document ca fiind demn de a primii respectul tuturor popoarelor creştine. Mai multe secole, pontifii şi doctorii s-au succedat în aceste Biserici diverse cu toţii unanimi în venerarea lor pentru un text ale cărui cuvinte au făcut şi încă fac parte din serviciul divin în marea majoritate a imenselor provincii creştine. Putem să îi acuzăm pe aceşti judecători competenţi ai atâtor popoare şi indivizi că au păstrat cu un respect constant timp de 13 secole, o legendă fabuloasă ce a fost totdeauna supusă judecării raţiunii şi a criticii, ca şi cum ea nu ar avea nimic comun cu Cărţile sacre care au conţinut Cuvântul curat al lui Dumnezeu? Suita acestor mărturii ale monumentelor liturgice, nu a fost nimic din ceea ce a interesat acest concert unanim de aghiografi care se întind pe o perioadă de mai bine de 1000 de ani, începând cu Beda Venerabilul până la Baronius şi Pepebrock şi chestiunea autenticităţii Actelor Sfintei Cecilia nu a fost ea oare niciodată discutată şi pusă şi nici dezbătută la Port-Royal, care nu este departe de noi pentru a îşi da seama dacă creştinătatea nu găseşte concluziile lor negative?

Dacă acum, după ce am constatat asentimentul tuturor secolelor trecute vom ajunge să luăm în considerare aceste Acte prin sine, demne de numele lor, vor suspenda ele fizionomia care trebuie să îi pună în gardă contra lucrurilor pe care le conţin? Aceste fapte nu sunt în completitudine cu raportul timpului care a trecut? Găsim noi ceva contradictoriu cu ceea ce noi cunoaştem ca moravurile primilor creştini de la Roma? Limba eroilor noştri, incidentele care urmează naraţiei ne oferă ceva străin sau neveridic? Nu suntem noi frapaţi de aerul familiar care se găseşte în Actele pe care Dom Ruinart ni le-a dat?

Mai multe secole după ce ele au fost redactate, mormântul Ceciliei a fost de două ori deschis, casa ei, astăzi bazilica ei, a fost obiectul de cercetări şi mai minuţioase. Ce s-a descoperit? Cele mai evidente indicii ale sincerităţii naratorului, cea mai frapantă confirmare a istorisirii sale. A făcut el afirmaţii tranşante şi dispreţuitoare ale unui savant care a dispreţuit actul descoperiri arheologice, pentru a întoarce dovezile pozitive în care micimea ajungea să descopere ochilor un monument al antichităţii profane, dacă el descrie cum a fost ziua care va apare în favoarea sa a indicilor la fel de importanţi pe care această deschidere a mormântului Ceciliei şi a descoperirii Caldarium-ului au revelat-o?

La fel de bine trebuie să cinstim compilatorul Actelor pentru toate aceste frumuseţi răspândite în această lucrare puternică. Un om care ignoră până şi gramatica limbii sale în care a scris, care a lăsat chiar el să se piardă în platitudinea frazelor sale şi se îneacă în vulgaritatea amplificaţiilor sale, ei bine acest om a făcut şi a executat o dramă sublimă, caractere cu trăsături cu har şi energie, un ansamblu la fel de bine admirabil al delicateţii şi importanţei! Cu adevărat, lumea creştină nu se îndoieşte cu Tillemont şi lumea literară se putea la fel de bine îndoi de ciuda de la Port-Royal.

El face parte dintre oamenii care este robit de orgoliu şi de spirtul sistemului, în senul că Făcătorul nostru ne-a dat posibilitatea de a discerne adevărul romanului; dar este ciudat că Tillemont, versat cum a fost în lectura monumentelor antichităţii ecclesiale, nu a înţeles diferenţa care există între Actele noastre atât de precise în naraţie,

[406]Tillemont. *Mémoires pour servir à l'Hist. Ecclésiastique,* tome III, page 259.

foarte de adevărate în detaliile lor, atât de confortabile în dezvoltarea caracterelor şi aceste mărturii apocrife în care ordonarea vagă şi incoloră nu se descoperă decât ca fiind minunată şi ştiind că autorul nu a umplut povestea cu amănunte fictive, lasă să se vadă că el a scris cu imaginaţia şi fără daturi pozitive. Prin urmare, cu una cu două, există toată diferenţa care putea să existe între un portret după natură şi o figură a convenţiei. Dacă vom rămâne mai mult la mărturiile acestor prime secole ale creştinismului, dacă obiceiurile primilor creştini ne-au rămas necunoscute, ce s-au iniţiat în religia lui Hristos nu ştiu că martirii au trăit această viaţă? Şi noi, în ciuda ravagiilor timpului putem noi să reprezentăm aceste obiceiuri eroice ajutate de atât de multe monumente incontestabile, noi nu vom recunoaşte creştinii secolului al III-lea, contemporanii lui Tertulian şi Origen, în aceste simple şi nobile figuri ale Ceciliei, Tiburţiu şi Valerian?

Nu ne ajută cu nimic să îi insultăm şi să îi negăm; trebuie să le dovedim. Vom discuta argumentele care triumfă la Tillemont şi succesorii lui, a acestui instinct universal care a făcut că mai mulţi oameni docţi şi virtuoşi au admis că Biserica propune admiraţia şi cultul credincioşilor săi. Pentru a rupe şi a zdrobii picioarele acestei suave şi strălucitoare flori din gradina Bisericii, pentru a reduce toată gloria Ceciliei şi a numelui ei la un fapt mai puţin vag al martiriului ei, ei bine ca să facem acest lucru trebuie să avem motive puternice. Pe ele le vom lăsa să fie cântărite de cititorii universali.

CAPITOLUL 32

EXAMENUL ŞI RESPINGEREA ARGUMENTELOR ŞCOLII JANSENISTE CONTRA ACTELOR SFINTEI CECILIA

Prin urmare Tillemont atacă Actele Sfintei Cecilia şi la fel de bine cele ale lui Calixt şi a Sfântului Urban fiindcă ele implică o persecuţie împotriva creştinilor, sub imperiul lui Alexandru Sever care ştim că le era favorabil.[407] Această obiecţie ar fi putut să fie serioasă dacă autorul Actelor ar fi enunţat ce Edict sau mai bine spus dispoziţia lui Alexandru contra creştinilor; dar acest împărat nu este menţionat decât o singură dată în Acte; actele violente împotriva creştinilor de la Roma sunt atribuite numai prefectului Turcius Almachius şi patimilor persoanele ale acestui magistrat. Această particularitate este şi mai favorabilă Actelor Sfintei Cecilia fiindcă alte Acte în care este raportat subiectul din aceiaşi epocă, cea Sfântului Calixt şi a Sfântului Martin, pretind flancul criticii a ceea ce ei au fost de acord că a trebuit să intervină Alexandru Sever în persoană contra creştinilor.

Acum, fiindcă sunt domnia unui prinţ atât de slab cum a fost acest împărat, creştinii au trecut prin persecuţii locale din partea magistraţilor ostili Bisericii şi au retrasat legile pe care fiul lui Mammaea nu a avut curajul să le revoce, aceasta este o constatare pe care ne putem baza nu numai din opinia pricepută a lui Baronius,[408] dar şi din sentimentul exprimat de Petau,[409] Dom Ruinart,[410] de Fleury,[411] de Baillet[412] şi ceea ce este ciudat! chiar din partea lui Tillemont când se vede pus în imposibilitatea de a nega martiriul Sfântului papă Calixt, care a trăit sub Alexandru Sever, sfârşind prin a fi de acord că mai mulţi creştini au primit cununa martiriului în această epocă. El merge chiar să explice în ce

---

407 Memorii pentru a servii Istoriei ecclesiale din primele şase secole, tomul 3, p. 679.

408 A se vedea notele la Martirologiul roman de pe 1 ianuarie.

409 Alexandro Imperatore pacem habuit Ecclesia. Nam et Christianis ille favisse dicitur. Verum cum eos in consilium adhiberet, qui, ut juris peritissimi, ita christianis iniquissimi erant, nonnullæ Martyrum cædes extiterunt, quos inter Cæcilia claruit cum Tiburtio et Valeriano. Rationarium temporum, part. 1, lib. v, cap. xx.

410 Alexandrum Heliogabali successorem Christianis favisse nemo potest inficiari, nisi omnes antiquos scriptores rejicere velit. Unde mirum est, tot Martyres sub ejus imperio passos a nonnullis recenseri. An id ad Præfectos, quos sub ejus imperio sævissimos fuisse aiunt refcrendum est? An forte dicendum, aliquot Martyres, qui sub Severi persecutione passi sunt, ad Alexandri tempora incaute transferri, quod et ipse Severus fuerit appellatus ? At Callixtus Papa, qui eo imperante vivere desiit, inter Martyres in Kalendario Bucheriano recensetur. Præfatio in Acta Martyrum, §. HI, pg. XLVIII.

411 Că Alexandru a fost favorabil creştinilor este un lucru negat de mai mulţi martiri din timpul său între ei papa Calixt care a murit în primul al domniei sale 222 după Hristos şi Urban care i-a urmat. Dar putem să credem că au fost magistraţii care fără ştirea împăratului au persecutat pe creştini în special jurisconsulţii, marii lor duşmani. Histoire Ecclésiastique, liv. v, nº XLIX.

412 Cât de mare a fost pacea Bisericii sub un împărat atât de bun ca Alexandru Sever, care s-a lăsat condus de mama lui despre care se crede că era creştină; că se estimează că el l-a făcut pe Iisus Hristos vrednic de rangul de zeu şi l-a pus în templul lui, totuşi nu pot să fie trecuţi cu vederea martirii din epoca lui, fie prin răscoala poporului idolatru, fie prin răutatea preoţilor şi a magistraţilor. Din acest motiv credem că Sfântul Sixt a făcut parte din acest număr. *Vies des Saints* , tome vit, in- 40, XIV octombrie.

fel aceste violenţe au avut loc şi pune în discuţie aceleaşi argumente pe care le-am adus în discuţie la începutul acestui volum.[413]

Actele Sfintei Cecilia, departe de a nega aprecierea la mai mulţi savanţi în subiectul persecuţiilor pe are creştinii eventual le-au suferit la Roma sub Alexandru, confirmă acest lucru cu o precizie pe care Tillemont nu a simţit-o. Nu este cât se poate de evident în toată povestea că prefectul Almachius a introdus cu o rezervă extremă acuzaţia de creştinism în procesul celor doi fraţi; că el nu a ajuns să îi condamne la moarte decât după o mare ezitare; că el nu a voit să fie de faţă când Cecilia a fost executată pentru a nu fi văzut de popor? Dacă vom compara Actele noastre cu luptele martirilor sub împăraţi care au decretat persecuţia şi atunci vom vedea că magistraţii au procedat cu aceiaşi indecizie. Să adăugăm la toate acestea absenţa împăratului în anul 230 care este şi ultimul al pontificatului Sfântului Urban după cele mai bune cronologii ale istoriei papilor şi vom înţelege mai bine această persecuţie momentană şi toate capriciile din partea magistraţilor romani.

Direcţionată contra poporului, ea a avut loc; o familie patriciană a fost accidental implicată şi atunci stânjeneala magistraţilor a devenit evidentă. Am admis în mărturia noastră că numărul victimelor a fost cam la vreo 5000 a acestor acte tiranice. Această cifră nu ne pare exagerată, având în vedere uşurinţa cu care se trata viaţa plebei; dar dacă acest număr parte exagerat trebuie să spunem că el nu este menţionat în Actele Sfintei Cecilia ci în cele ale Sfântului Urban care sunt grave fără îndoială dar avem pentru ele asentimentul că o tradiţie la fel de importantă a fost cea care a garantat Actele Fecioarei Romane.

Când luăm în considerare pe redactorul a celor care au trăit sub pacea Bisericii, deja departe de zilele persecuţiei, nu se poate să nu recunoaştem o dovadă de netăgăduit a curăţiei surselor folosite în mărturia noastră, în forma care ne-a fost dată. Străin de noţiunile cronologiei, nu se poate să ne îndoim de numele împăratului sub care au avut loc aceste evenimente care ne sunt raportate şi prin urmare naraţia sa se găseşte în raport perfect cu domnia unei prinţ fără patimă contra Bisericii, dar al cărui caracter slab a permis magistraţilor să facă apel la legi criminale, un moment legi suspendate şi neabrogate. Dacă ar fi fost lăsat după el, cum cred autorii unui număr aşa de mare de Acte pe care le găsim printre apocrife; ca ei, el îşi pune istoria lui în condiţiile ordinare ale Edictelor şi împăraţilor; el imită actele altor martiri şi a arătat constant această în familiaritate a fondului şi a incidentelor care se conciliază atât de perfect cu condiţiile în care se găsea Biserica Romei sub Alexandru Sever.

Tillemont a simţit probabil acest lucru; fiindcă el vrea să îl găsească pe narator în fondul veridic al timpului. "Vom găsii, spune el, în Actele sfintei Cecilia, că împăraţii au dat ordin ca toţi cei care nu au renunţat la creştinism să fie pedepsiţi; prin urmare este o persecuţie deschisă. Ceea ce s-a spus de mai mulţi împăraţi, nu mai este actual pentru această domnie."[414]

Este uşor să răspundem la această obiecţie prin a spune că nu există una. Intrând într-o cale a violenţelor judiciare contra Bisericii, Almachius s-a văzut pus să invoce o legalitate pentru a legitima acţiunile lui. Legile imperiului care au fost emise contra creştinilor de predecesorii lui Alexandru au devenit evident scutul lui. Este evident că prefectul s-a exprimat la plural fiindcă el făcea referinţă la Edicte de la mai mulţi împăraţi care le-au emis şi această precauţie era foarte necesară pentru ca el să nu ajungă din imprudenţă să vorbească în numele lui Alexandru care nu a dat nici un edict contra creştinismului şi care ar fi putut să ţină cont de abuzul pe care el l-a făcut în numele lui şi în autoritatea lui la toate aceste acte care au respins linia care a fost adoptată.

Dacă Almachius a invocat mai mulţi împăraţi, acest mod de a vorbii nu implică că în acest moment imperiul avea mai mulţ şefi. Îi amintim lui Tillemont un exemplu analog luat din *Actele sincere* ale lui Dom Ruinart. Toată lumea ştie că Deciu guverna singur Imperul Roman; prin urmare proconsulul Sabinus, în sentinţa sfinţilor martiri Lucian şi Marcian, dată sub acest împărat, i-a condamnat *conform Edictelor prinţilor invincibili.*[415]

Această formă de stil judiciar se găseşte de mai multe ori în actele diverselor tribunale antice şi a vremurilor moderne. Tillemont ştie acest lucru mult mai bine ca noi. El a trăit sub domnia lui Louis XIV prinţ care a domnit

---

[413] Dar această pace nu previne faptul că nu au fost martiri sub Alexandru cum au fost sub Filip care se pare că a uitat de creştini şi sub împăraţii care se pare că au protejat Biserica fie prin răscoalele poporului, fie prin alte accidente. Prin urmare avem multe motive să credem că chiar Sfântul Caxit a fost martirizat. *Mémoires pour servir à l'Histoire ecclésiastique*, tome 11, pg. 251. A se vedea Ibid. dans les Notes, pg. 681.

[414] *Mémoires*, Tome 111, pg. 689.

[415] Quoniam Lucianus et Marcianus, transgressores divinarum nostrarum legum, qui se ad christianam vanissimam legem trans- tulerunt, hortati a nobis atque conventi , ut adimplentes invictissimorum Principum præcepta, sacrificarent et salvarentur, et contemnentes audire noluerunt; flammis exuri præcipio. Acta sincera Martyrum, pag. 154 .

singur: a crezut el că a căzut în mâinile la mai mulţi monarhi, fiindcă el văzut că parlamentul s-a oprit pentru a face apel la *Edictele şi ordinele regelui?*

Dar nu numai fiindcă lui i se pare că istoria Actelor noastre este incompatibilă în sine cu cea domniei lui Alexandru Sever pe care Tillemont nu îl vede decât ca un roman; numai numele prefectului Almachius îi pare capabil să infirme toată povestea. "Ce nume, spune el, nu este roman;[416]" el susţine că acesta este şi sentimentul lui Peres Garnier şi Sirmond, ale căror calităţi ale iezuiţilor nu îl împacă pe Tillemont de a se asocia de această dată. Răspunsul la această dificultate aparentă este uşoară. Noi nu spunem că chiar acest nume al lui Almachius poate să fie desfigurat de folosinţa vulgară în cursul a două secole care au trecut de la martiriul Ceciliei până la redactarea Actelor; dar răspundem simplu că acest prefect care i-a condamnat pe martirii noştri se numea *Turcius Almachius* şi nu numai simplu *Almachius*. Negă Tillemont că *Turcius* era un nume roman? Inscripţiile romane donate de Grutur sunt aici pentru a de demonstra acest lucru. Mai mult: chiar Tillemont în cercetările lui asupra martirilor din Italia a întâlnit acest nume de Turcius şi a trecut peste el liniştit. În 274 ni se spune că împăratul roman Aurelian a trimis un magistrat numit Turcius la Sutri în Toscana, pentru a îi persecuta pe creştini[417] şi ceea ce este şi mai umitor, el atestă pozitiv că numele de Turcius "este cunoscut în antichitate unde se găsesc mai mulţi Turcius Asterius ridicaţi la primele demnităţi.[418]" mai apoi în 303 sub persecuţia lui Diocleţian, ne este semnalat un proconsul Turcius care îi persecuta pe creştinii din Perousa.[419] În cele din urmă nu este foarte important că prenumele prefectului Romei din Actele noastre care a făcut atâtea ucideri sau că acest nume a suferit o alterare care a ajuns la forma romană; Tillemont rămâne liber să ţină la Turcius. Pentru noi care am folosit numele lui Almachius constant în aceste mărturii este unic fiindcă rămâne mai puţin popular.

Suntem mulţumiţi să ştim că Sfânta Cecilia a trăit sub domnia lui Alexandru Sever şi că ea a neantizat numele judecătorului care i-a adus cununa martiriului, Tillemont având o problemă de a îi găsii un loc în cronologia sfinţilor. Prin urmare acest loc nu putea să fie unul îndoielnic; pontificatul Sfântului papă Urban i se părea prea devreme apărut în istoria noastră tocmai pentru a fixa timpul implicit al numelui împăratului sau consulilor pe care îl caută în van în Acte. Dar problema lui Tillemont este chiar capcana lui fiindcă din moment ce el se depărtează de epoca Actelor care sunt determinante prin sine, el se vede pe sine în punctul de a alege între două date. Nu contează: el le acceptă pe ambele fiindcă nici una dintre ele nu este cea pe care l-a primit Biserica. Să vedem dovezile lui. "Usuard şi alţii la fel ca Adon, pun pe Sfânta Cecilia sub împăraţii Marc Aureliu şi Comodus care au domnit amândoi între 176 până în 180. Grecii o pun sub Diocleţian."[420] Acum ţine de cititor să aleagă între aceste două date de valoare egală.

Nu trebuie să admitem în duhul sistemului care îl conduce pe Tillemont. Este adevărat că Usuard şi Adon o pun pe Sfânta Cecilia sub Marc Aureliu şi Comodus; dar nu spune istoricul de la Port-Royal este că el le-a pus în acelaşi timp sub pontificatul Sfântului Urban; iată de ce în martirologiul lui pe 14 aprilie la articolul sfinţilor Tiburţiu şi Maxim, el a stabilit că martiriul acestor trei sfinţi sub acelaşi pontif, din mâinile care afirmă că primii doi au primit botezul; iată de ce pe 25 mai în nota despre Sfântul Urban, el aminteşte de raporturile acestui papa cu Sfânta Cecilia. El prin urmare a greşit şi greşela evidentă este din partea lui Usuard şi Adon. Mai puţini dintre ce familiari cu cronologia şi care nu găsesc numele împăratului în Actele sfintei noastre au voit să le suplinească şi au greşit cu inocenţă datorită faptului că au voit să calculeze epoca pontificatului Sfântului Urban. În o cu altă ocazie, Tillemont ca de obicei nu le menajează puţin şi le abandonează; aici el le ia ca îndrumători ai lui fiindcă ele pot arăta scepticismului lui.

Când la greci, care nu au cunoscut Actele Sfintei Cecilia, înainte de secolul al IX-lea şi care a raportat martiriul ei sub persecuţia lui Diocleţian, ei bine se poate ca Tillemont să citeze cu bunăvoinţă din Mineiele lor despre care mai multă lume ştie că conţin mai multe greşeli în tot ceea ce priveşte critica. Grecii nu sunt de crezut cu privire la această datare la fel cum nu sunt Usuard şi Adon în a lor, fiindcă ei atribuie ca al lor raporturile Sfintei Cecilia cu Sfântul papă Urban care guverna Biserica cu 50 de ani înainte de domnia lui Diocleţian.

Această folosinţă arbitrară a regulilor criticii nu este rară în opera lui Tillemont. Cititorul a putut să vadă mai sus în imnul pe care l-am extras din Breviarul Gotic; nu mai este nici un lucru mai prescurtat în Actele noastre şi prin antichitatea lui acest monument este de natură să îl autorizeze. Tillemont nu îi dă prea multă atenţie. El se leagă de

---

416 *Mémoires.* Tome I, pg. 690.
417 Mémoires. Tome iv, pg. 352.
418 Ibid . dans les Notes, pg. 682.
419 Ibid . Tome v, pg. 149.
420 *Mémoires,* tome 111 , pg. 689.

Actele Sfintei Maria care au inspirat un imn în aceiaşi liturghie? Iată aici cum se exprimă: "am văzut la Sfântă Marciana un imn luat din breviarul gotic sau mozarab din Toledo şi Actele noastre date de Bollandus de unde am putut vedea că acest imn a fost luat. Nu putem spune că aceste Acte sunt originale fiindcă ele par că sunt scrise după mulţi ani de la moartea sfintei şi conţin diverse particularităţi care dau multe motive să credem că este suspect. Dar în alt sens sunt atât de particularizate şi cu un stil atât de grav că este dificil să nu le credem. Imnul din Breviarul de la Toledo pare atât de vechi şi frumos pentru a fi autorizat; şi acesta este motivul pentru care nu credem că este bine să raportăm ce conţine.[421]" Evident că Actele Sfintei Marciana nu duc lipsă de gravitate; dar se poate spune că pot să fie comparate cu cele ale Sfintei Cecilia pentru că este în asentimentul tuturor secolelor, publicitatea detaliilor şi confirmarea monumentelor; prin urmare Tillemont după cum am văzut este cât se poate de binevoitor pentru prima şi respinge cu obstinaţie pe a doua.

Dar nu este destul pentru acest autor să vadă neinformate Actele noastre sub raport cronologic, el le atacă şi mai mult cu privire la topografie. Aici este ultimul lui triumf şi ultimul efort al bunei sale credinţe. Îl vom cita pe celebrul critic: "ceea ce ne ridică cele mai multe semne de întrebare este că în toate monumentele greceşti şi latine care vorbesc de Sfânta Cecilia, care o pun la Roma, chiar şi martirologiile antice care poartă numele Fericitului Ieronim şi prin urmare cel al lui Fortunat, care este cel mai vechi autor care ne învaţă ceva şi care o aşează în Sicilia:

Cæciliam Sicula profert, Seleucia Theclam.

Nimeni nu spune că a fost Sicilia şi dacă o vedem pe Sfânta Tecla şi alţii, că Fortunat nu consideră aici locul morţii. Prin urmare este aparent că ea a suferit în Sicilia şi că trupul ei a fost transportat la Roma în primele secole, unii o pun în Roma fiindcă acolo a fost trupul ei la fel ca Sfânta Sabina moartă în Umbria; alţi au crezut că ea a trăit şi a murit şi că sub ea s-au compus Actele, transformând probabil un guvernator şi un episcop al Siciliei, şi un prefect al Romei şi un papă. Evident că acest lucru este uşor pentru cei care nu iubesc adevărul.[422]"

După doctrinele de la Port-Royal pe care autorul le enunţă aici cu o naivitate rară, un scriitor se arată veridic sau minte în naraţiunile sale, nu numai prin liberul său arbitru dar prin ceea ce a primit sau nu a primit *din iubire faţă de adevăr;* acesta este un motiv mai puţin pentru a fi indulgent cu falsităţile şi istoriile impostorii şi a nu ne oprii mai mult cu dispreţ şi să ţinem cont că *iubirea adevărului* se pogoară între noi făcându-ne să fim sinceri şi fideli fără participarea lor. Aceasta fiindcă noi care urmăm credinţa universală credem că omul are o libertate personală; dar avem mari reţineri de a recunoaşte aici în Tillemont această *iubire a adevărului* prin care el a refuzat să redacteze Actele sfintei Cecilia şi noi nu ezităm să îl facem responsabil.

El ajunge să spună că *toate monumentele de care vorbeşte Sfânta Cecilia se găsesc la Roma* şi iată aici că aceste monumente sunt pur şi simplu aneantizate în prezenţa singurului Fortunat. Ce are să le opună episcopul de Poitiers la finele secolului al VI-lea? Un vers, un singur vers; care este fără reproş sub raportul cantităţii ceea ce nu se poate să ne facă să credem că este o greşeală a copistului. Tillemont vrea ca sub autoritatea unui emistih a acestui vers unic toată lumea să fie de acord că Sfânta Cecilia a murit în Sicilia. Motivul este că "Fortunat este *probabil* cel mai vechi autor care ne spune ceva despre sfânta muceniţă." Acest *poate* are meritul de a suprima singurul punct al Martirologiului Fecitului Ieronim, Sacramentariul leonian, ghelasian, ambrosian, galican, cronica papală a lui Felix IV, toate aceste monumente ale istoriei Sfintei Cecilia, întemeiate pe Actele anterioare a lui Fortunat. Pe scurt, acest ultim autor a redus la neant toate tradiţiile care au existat mai înainte de el.

Dar să presupunem că faimosul verset este original, ştie Tillemont că este Cecilia pe care Fortunat o numeşte în trecere? Evident că episcopul nu o spune. Savanţii sicilieni, care au călătorit pe această insulă după sfinţii pe care ea i-a ia dat cerului, între alţii Octavio Getano, după mai multe cercetări, au spus cât se poate de clar că nu au găsit nici un vestigiu a unei Sfinte Cecilia care s-a născut în Sicilia sau care a suferit sau care are moaştele aduse aici. Este cât se poate de clar să credem că Fortunat, dacă a compus versetul pe care l-am citat, a greşit. Poate că poetul a confundat o insulă a Mediteranei cu alta. Există o sfântă martiră Cecilia în Sardinia la Cagliari;[423] asemănarea numelui nu poate să fie o confuzie cu locaţia? Ceea ce este clar este că duhul sistemului a putut să facă fond pe o bază mai puţin solidă şi să transforme aici unui oracol trei cuvinte inexplicabile ale unui autor care a scris nu departe de teatru evenimentele şi ale cărui cuvinte mai bine de 1000 de ani nu au fost considerate de nimeni minciuni sau o inducţie nedorită.

---

421 Mémoires, tome v, pg. 263.

422 Mémoires, tome 111, pg. 690.

423 Macedo. *De Divis tutelaribus orbis christiani,* pg. 215.

Dar Tillemont nu se mulţumeşte să prefere emistihul său criteriu la toate monumentele romane anterioare şi posterioare lui Fortunat. Iluminat de această ilustraţie spontană, el este în măsură să ne descopere dintr-o dată fermentul istoriei Sfintei Cecilia. El are de grijă să nege că trupul sfintei muceniţe a fost la Roma; dar ceea ce este stânjenitor, este că el a lăsat imaginaţiei la fel de bine o mutare despre care nimeni nu a înţeles ce se spunea. Fortunat spune că sfânta a suferit în Sicilia şi mai apoi trupul ei a fost adus în Roma. Vrem să ştim dovada? Sfânta Sabrina, martiră în Umbria, a fost mutată în capitala lumii creştine.[424] De ce să nu fi fost mutată la fel Sfânta Cecilia? Aceasta a fost logica incredibilă a acestui om care a tratat aşa dur Actele sfinţilor noştri.

Există aici o dificultate gravă la care Port-Royal nici nu a visat la un triumf aşa de frumos. Trupul Sfintei Sabina a fost adus la Roma; suntem de acord, dar acest lucru a fost pentru a fi cinstit; a fost pentru a fi depus în biserica cu hramul acestei sfinte pe Mont-Aventin. Sfântul Ioan Hrisostom a fost la fel de bine mutat de la Constantinopol la Sfântul Petru în Roma; Fericitul Ieronim de la Betleem la Sfânta Maria Majore şi mai mulţi sfinţi străini în diferitele biserici ale aceluiaşi oraş; dar în orice caz istoria a păstrat memoria la toate aceste suveniruri, la toate aceste mutări, altare, bazilici care au păstrat aceste moaşte sfinte. Din contră, Sfânta Cecilia a sosit fără ca noi să ştim; această mare muceniţă faţă de care cu regret Sicilia îi era străină şi totuşi a venit din această insulă şi biserica romană care i-a adus moaştele şi nu a făcut mare caz despre faptul că ea avea să fie înmormântată în fundul cimitirelor de pe Via Appiana. Ea a înscris în Canonul liturgic numele Ceciliei şi trupul Ceciliei care a fost adus de la aşa mare distanţă, şi va face ca ea să se găsească dintr-o dată într-un subteran despre care Tillemont mărturiseşte că Pascal l-a descoperit în secolul al IX-lea în compania sfinţilor Tiburţiu, Valerian şi Maxim care fără de nici o îndoială la fel de bine au fost aduşi din Sicilia la fel ca sfânta! Nu sunt toate acestea aberaţii şi nu este profund umilitor să vedem cum universaliştii abandonează cu argumente de această natură un monument grav şi impozant fiindcă un om a venit cu invenţii atât de ciudate?

Tillemont nu se opreşte numai la un asemenea succes. Ca şi cum ar fi fost cuprins de *iubirea de adevăr* mai mult decât cele 12 secole în care Sfânta Cecilia şi-a câştigat numele de Fecioară romană, este chiar el care ne explică transformarea suferită. Sfântul Urban nu este un papă ci episcop de Sicilia; Turcius Almachius este un guvernator al insulei şi iată că totul se leagă. Redactorul Actelor este un impostor; dar Port-Royal la mai bine de 13 secole distanţă, judecă infailibil locurile şi persoanele.

Ceea ce rămâne acum este să găsim data acestei mutări a moaştelor de care depinde tot sistemul nostru. Cel mai probabil că acest lucru a avut loc la finele secolului al V-lea "fiindcă, spune Tillemont, găsim la Roma o biserică cu hramul Sfintei Cecilia în timpul papei Symmah;[425]" fiindcă altcumva ar fi inexplicabil ca sfânta să nu fie depusă în biserica ei; dar oare au avut ei timp să aducă moaştele la Roma după pacea Bisericii până la pontificatul lui Symmah? Dacă cineva ar fi înţeles ceea ce se spune, evident că va înţelege că acest lucru nu a avut loc. Dar tocmai bazaţi pe aceste fantezii janseniste când caracterul îndrăzneţ şi precaut nu apare ca ceva nou celor care au mers pe la această sectă şi care ar putea să ilumineze altora procedeul folosit de acei scriitori, care în mai mult de un secol ne-au lăsat nouă monopolul muncii despre istoria creştinismului.

CAPITOLUL 33

CONTINUAREA ACELUAIŞI SUBIECT

Am examinat până acum cum Tillemont s-a opus Actelor Sfintei Cecilia luate în sine; această discuţie nu este mai puţin instructivă ca prima. Vom cita iar cuvintele criticului: "aceste Acte sunt compuse doar din miracole extraordinare şi din alte lucruri care au puţin aparenţa adevărului. Discursurile sunt lungi. Au ceva frumos de parcă ar fi luate de la Tertulian; dar ceea ce este evident este că ar trebuii să se vorbească cu mai mult respect despre personaje decât o fac ei în realitate.[426]"

La fel de bine miracolele extraordinare care sunt menţionate să încapă în critica sănătoasă pe care trebuie să se bazele când acceptă Actele Sfintei Cecilia. Dacă Tillemont vrea să spună că convertirea lumii păgâne la creştinism

[424] *Mémoires*, tome 111, pg. 690.
[425] *Mémoires*, tome 111, 690.
[426] *Mémoires*, tome 111, pg. 689.

a fost făcută fără minuni, atunci trebuie să în trimitem la doctorul lui preferat, Fericitul Augustin care a susţinut că în cazul lui o transformare de necrezut din viaţa lui a avut loc prin cel mai mare miracol. Dar Tillemont nu ia în seamă minunea; el pur şi simplu distinge între minuni *obişnuite* şi minuni *extraordinare*. Din nefericire el nu ne lasă reguli teoretice pentru a distinge pe primele de al doilea. Prin urmare nu avem alte resurse de a studia cum să abordăm studiul acestor fapte supranaturale.

Prin urmare să recunoaştem că această critică a admis toate miracolele conţinute în *Actele sincere* a lui Dom Ruinart. El nu poate nega că această mărturisire autentică nu conţine multe şi cele mai *extraordinare* pentru a ne slujii în această expresie dincolo de toate acelea care sunt raportate în Actele Sfintei Cecilia. Ultimele sunt mai simple decât cele pe care le-am găsit relatate în relatările creştinismului primar. În fine, care sunt ele? Apariţia de la Sfântul Pavel şi cele a mai multor îngeri. Am văzut la Origen care nu era un suflet slab şi care a scris în această epocă că acest gen de minuni era obişnuit în timpul lui.[427] Tertulian, contemporan ca Origen spunea că aproape toţi cei care deveneau creştini în această epocă aveau vedenii.[428] Tillemont raportează şi admite toate actele acestui gen care sunt consemnate în Actele Sfântului Vincent, Sfintei Agnia, Sfântului Teodot al Ancyrei etc. În mare parte aceste apariţii sunt mult mai minunate decât cele pe care le citim în Actele Sfintei Cecilia. Avem motive să le contestăm pe acestea din urmă?

După apariţiile de care vorbim, nu vedem nici un alt fapt miraculos în Actele noastre decât prelungirea vieţii Sfintei Cecilia cu trei zile după care au urmat leziuni grave care au dus la tăierea capului cu sabia de călău. Aceste leziuni au fost de natură să cauzele moarte mai repede? Credem că a fost aşa şi ceea ce trebuie să ştie Tillemont când a recunoscut Actele sincere a lui Dom Ruinard este că au fost un mare număr de martiri ale căror trupuri au devenit invulnerabile prin puterea dumnezeiască rezistând de la mai multe chinuri deşi membrele le-au fost dislocate, oameni care au putut să constate viaţa indestructibilă, ale căror răni s-au vindecat brusc pornind astfel mânia tiranilor.

În fond, şcoala de la Port-Royal, după cum am remarcat lucră pentru raţionalismul anti-creştin. Refuzând să admită miracolele fiindcă ele sunt *extraordinare,* ei acţionează fără să ştie ceea ce fac fiindcă u miracol nu este miracol dacă nu este *extraordinar*. Iată de ce faptele minunate nu se constată intrinsec ci numai prin valoarea mărturiilor exterioare pe care le atestă. Cunoaşte omul bornele puterii lui Dumnezeu? Atotputernicul ne-a descoperit limitele care El ne-a permis să le depăşim? Ce va răspunde Tillemont necredincioşilor care au refuzat să îl asculte despre veridicitatea Vieţilor sfinţilor, fiindcă îl pot vedea că aduce în discuţie un pretext făcut de la sine cum că miracolele despre care am citit nu sunt *mai extraordinare* şi prin urmare recunoscute ca fiind false înainte să fie examinate?

Lungimea discursului conţinut în Actele Sfintei Cecilia oferă criticii noastre un nou argument pentru a constata valoarea mărturiei. Fără nici o îndoială ne fac să înţelegem prin aceasta că nu este posibil ca discursuri atât de lungi să fie păstrate. Acest mod de gândire l-ar putea face pe Tillemont să ajungă mai departe decât a voii. În cele din urmă, din cauza inconsecvenţei, el ne face să începem prin a respinge Actele *sincere* şi recunoscute de el a Sfântului Pionius, a Sfântului Victor al Marsiliei, a Sfântului Filip al Heracleei, a Sfântului Patricius etc pe care le găsim la fel de bine în Ruinart şi prin urmare acest discurs prezintă o dezvoltare a ceea ce se citeşte în Actele Sfintei Cecilia.

Şi când suntem de acord pentru un moment că acest discurs nu are o valoare istorică, această concepţie infirmă mărturiile în sine? Aceasta înseamnă că trebuia să tratăm Actele Martirice cu mai multă severitate decât cea pe care niciodată nu am arătat-o cu privire la istorici antichităţii. Aceştia din urmă au ornat scrierile lor cu discursuri proprii lor; până în prezent nimeni nu a concluzionat că în acest mod este trebuie să nu mai fie crezute din cauza faptelor pozitive pe care le raportează. Pironismul istoric trebuie să devină o regulă numai când avem de a face cu faptele istoriei creştinismului?

Singurul discurs considerabil de lung care apare în Acte, este discursul către Tiburţiu în care Sfânta Cecilia expune credinţa creştină şi dovezile ei. Nu aşa că este minunat că Tiburţiu care la auzul unui asemenea discurs a devenit creştin l-a colectat din amintire şi l-a păstrat? A fost aceasta prima dată când un om a înţeles cuvintele care au frapat sufletul şi inima lui şi le-a consemnat prin scris pentru a nu le uita niciodată? Cu aceste ocazii care nu sunt rare ca şi gândirea lui Tillemont, memoria putea să de-a greş uneori, dar cel care a scris după dictarea amintirilor sale, ştie foarte bine că lecţia este fidelă, fiindcă el reprezintă fondul discursului şi detaliile care l-au mişcat cel mai tare? În cele dn urmă acest discurs nu este cu o tentă istorică? Convertirea lui Tiburţiu este un eveniment pentru biserica romană;

[427] A se vedea în textul de mai sus.

[428] Major pene vis hominum visionibus Deum discunt, De anima, cap. XLVII.

s-a datorat Ceciliei, această fecioară atât de cinstită de credincioşi; aici este o pagină elocventă pentru analele Romei creştine: nu trebuie să ne minunăm că ea a rămas posterităţii?

Restul Actelor ne prezintă mai mult dialoguri decât discursuri. Cu privire la interogatorii, atât cât priveşte cererile şi răspunsurile, ele nu depăşesc înţelegerea că este vorba de acelaşi observator care a redactat Actele publicate de Dom Ruinart. Spaţiul parabolei pe care îl propune Valerian este singurul care oferă o anumită disproporţie; la fel de bine vom găsii imediat o improvizaţie de o lungime egală cu interogatoriile cele mai autentice. În rest, se ştie că grefierii scriau în note tot ceea ce spuneau martirii; în ceea ce îi priveşte pe Notarii Bisericii, ei au redactat actele lor bazaţi pe aceste răspunsuri care au fost culese de la persoane care au fost afiliate şi obişnuite cu această slujire; se ştie chiar şi câţi bani primeau interogatorii oficiali. Creştinii au pus mare accent pentru a păstra tot ceea ce au spus martirii în faţa judecătorilor; fiindcă ei priveau toate cuvintele lor în aceste circumstanţe ca fiind oracole ale Duhului Sfânt după promisiunea lui Iisus Hristos în Evanghelie: "la dregători şi la regi veţi fi duşi pentru Mine, spre mărturie lor şi păgânilor. Iar când vă vor da pe voi în mâna lor, nu vă îngrijiţi cum sau ce veţi vorbi, căci se va da vouă în ceasul acela ce să vorbiţi; Fiindcă nu voi sunteţi care vorbiţi, ci Duhul Tatălui vostru este care grăieşte întru voi.[429]"

Tillemont se pare că nu s-a împăcat cu faptul că a fost frapat de frumuseţea Actelor noastre şi chiar lui i-au scăpat câteva cuvinte în acest sens; dar el a găsit o modalitate ingenioasă de a face ca această remarcă să se întoarcă împotriva probităţii istoricului. "Ar fi ceva frumos, spune el, dar este luat deja de Tertulian; lăsând să se înţeleagă că naratorul a fost ajutat de Tertulian pentru a vorbii de eroii noştri. Vom recunoaşte în cele din urmă în dialoguri şi în răspunsurile lor la interogatorii câteva trăsături care se găsesc în Apologetica elocventului african; dar cine poate trage această abordare decât o nouă confirmare a adevărului mărturiei în sine?

În această epocă Roma încă era mişcată de această magnifică Apărare a creştinismului care, reunind într-un fascicul toate argumentele precedente nu a făcut decât să pună şi mai mult preţ pe moralitate şi mărinimie. Nu este minunat că creştinii au răspuns judecătorilor imperiului şi că s-au purtat cu naturaleţe făcând ca răspunsurile lor să ajungă până la senat? Eroi noştri au vorbit numai de câteva ori ca Tertulian fiindcă au fost contemporanii lui şi avem multe reţineri să credem că redactorii Actelor la care stilul este evaziv şi incolor, nu se aseamănă deloc frazei invincibile a Apologeticii poate având idea în secolul al V-lea de a îşi căuta cuvinte atât de înalte pe care le-a pus în gura lor.

Tillemont vede un nou neadevăr în felul liber în care Sfânta Cecilia a vorbit prefectului Romei şi în invectivele ei despre prinţ. Această libertate a limbajului a scandalizat şi credem că mai mult de un universalist sub domnia lui Luois XIV, nu a avut nevoie de un alt argument pentru a respinge Actele în care libertatea creştină se împăca atât de bine cu francheţea. Aici se poate vedea confuzia de idei care a fost introdusă cu privire la geniul şi moravurile primilor creştini şi care şi azi mai sunt prezente într-un mare număr de suflete. O apreciere mai mare a acţiunilor şi a cuvintelor sfinţilor a făcut pe toată lumea să înţeleagă că este frumos şi glorios să îţi pui gâtul în faţa călăului, la fel cum un miel este dus la junghiere;[430] fiindcă este vorba de triumful blândeţii creştine care s-a întâlnit cu forţa lui Dumnezeu; şi că nu este nimic mai frumos şi nimic mai glorios de a protesta contra nedreptăţii şi a denunţa puterile pământeşti care au întors contra lui Dumnezeu şi a Bisericii sale o putere pe care ai au primit-o cu condiţia de a slujii, mai bine spus nulitatea drepturilor lor şi nedreptatea actelor lor.

În rest, Sfânta Cecilia indiferent cât de viguros este limbajul ei, nu a scuipat în faţa judecătorului ei la fel cum a făcut-o Eulalia;[431] ea nu i-a spus nimic prefectului, cum a făcut-o Sfântul Andronic, care îi reproşa că insulă împăraţii; "da, eu am minţit şi continui să mint puterile pline de sânge care bulversează lumea. Fie ca Dumnezeu să le lipsească de toată puterea pe care o au; să îi zdrobească, să îi nimicească, să şi verse mânia Lui peste ei pentru ca ei să îşi ia pedeapsa fiindcă au persecutat pe slujitorii lui Dumnezeu.[432]"

Doriţi mai multe exemple? Iulian Apostatului l-a făcut pe unchiul lui guvernator la provinciei Orientului şi l-a chinuit cu cruzime pe Sfântul Teodoret preot la Biserica din Antiohia fiindcă a voit să îi reclame lui ascultarea edictului

---

429 Matei 10, 18-20.

430 Isaia 53, 7.

431 Martyr ad ista nihil : sed enim
Infremit, inque tyranni oculos
Sputa jacit.
Ruinart. Acta sincera. Martyrium S. Eulaliæ Virginis, p. 499.

432 Ego maledixi et maledico potestates , et sanguibibulos qui sæculum everterunt, quos Deus brachio suo alto evertat, et conterat, et perdat, et det super eos iram; ut sciant quid agant in servosDei . Ruinart . Acta SS. Tarachi, Probi et Andronici. Pg. 487.

împăratului în numele textului Scripturii: *inima regelui este în mâna lui Dumnezeu.* Martirul a răspuns: "este scris că inima regelui care cunoaşte pe Dumnezeu este în mâna lui Dumnezeu, dar nu inima unui tiran care se închină la idoli. Fără să fie mişcat guvernatorul a răspuns că el îl face pe împărat un tiran.

- Dacă el a dat astfel de porunci şi dacă el este ceea ce spui tu, a răspuns Teodoret, nu este numai un tiran ci şi cel mai mizerabil dintre oameni."[433]

Odată cu pacea Bisericii, libertatea creştină nu a uitat aceste tradiţii puternice şi Sfântul Ilarie de Poitiers în sublima sa invectivă contra lui Constanţiu unde el a terfelit pe acest prinţ tiran fără să se teamă să îi spună: "ceea ce ţi-am spus cu mărinimie, Constanţiu, acelaşi lucru l-am spus lui Nero, Decius şi Maximian şi ei au înţeles vorbele gurii mele."[434] Toate secolele universale sunt presărate cu trăsături asemănătoare care au uimit moleşeala universală a neamului prezent şi pentru acest lucru avem nevoie să ne reîntoarcem la morala părinţilor noştri care au ştiut să preţuiască şi să pună valoare pe depozitul pe care atât de greu îl păstrăm.

Aceste manifestări aspre ale libertăţii creştine care a depăşit cu mult trăsăturile vigorii pe care o admirăm răspunsurile Sfintei Cecilia către Almachius şi din care Tillemont vrea să ridice mai multe argumente contra sincerităţii Actelor noastre, cu atât mai mult nu au dreptul să le suspende în sine, apropo de Actele Sfântului Andronic de la care am împrumutat un detaliu, făcând apologia evidentă a unei sfinte curajoase; ei bine el nu se arată scandalizat când el le relatează mult mai îndulcite în Actele Sfintei Cecilia. Citäm cuvintele:

"dintre toate istoriile autentice ne rămân cele a martirilor, care nu au prea avut respect faţă de putere mai ales cu privire la aluzia Sfântului Pavel care ne-o recomandă după îndemnul dulce ale Evangheliei. Dar chiar Sfântul Pavel nu a voit să numească *perete văruit* şi a invoca mânia lui Dumnezeu asupra celui care îl judeca. Sfântul Ştefan şi Iisus Hristos vorbesc cu evreii cuvinte care par pline de duritate.

Torturile îngrozitoare care au fost făcute contra creştinilor puteau să creeze o indignare justă în duhul martirilor. Aceşti sfinţi urau ceea ce Dumnezeu ura fără să îşi piardă odihna şi liniştea sufletului lor şi puteau să mărturisească foarte bine prin cuvintele lor judecata pe care adevărul îi făcea să o simtă în interior. Caritatea are focul ei la fel ca şi uleiul ei şi cu cât iubim mai mult dreptatea cu atât avem mai multă oroare faţă de nedreptate. Ceea ce este sigur este că Dumnezeu putea să fie văzut vizibil cum suferă şi acţionează în aceşti sfinţi, ca să nu mai spunem că Duhul Lui era prezent în ei cum se spune în Evanghelia. La fel de bine noi nu putem să respectăm această duritate aparentă din discursul lor care poate fi o regulă pentru tot felul de ocazii şi persoane, din frica nerăbdării, acritura şi ura ne fac să ne dăm seama că era un zel pentru Dumnezeu şi a nevoii de a se face dreptate pentru sfinţi.[435]"

Expunând aici tot sistemul lui Tillemont cu privire la cum a înţeles Actele Sfintei Cecilia, credem că cititorul a ajuns să îşi dea seama de cum s-a pronunţat cu privirea la valoarea şi intenţiile unui astfel de atac. La fel ca în alte genuri ceea ce se poate vedea cel mai bine în jansenism este că pune accent mai mult pe morală decât pe practica ei: datoria noastră nu este aici să le explicăm din ce dogme – această sectă condamnată de Biserică – sunt opuse simbolului universal. Ţine de ei să studieze istoria după crezurile şi opiniile lor, ea fiind expusă unei erezii care a reînnoit cele mai odioase teorii ale lui Calvin.

Cu privire la critica simplă pe care voim să o abordăm, nu trebuie decât să justificăm o mărturie istorică dragă Bisericii şi fecundă în toate timpurile pentru sfinţirea sufletelor creştine. Nu este planul nostru de a dezvolta motivele afinităţii care ar fi putut să ducă şcoala jansenistă să suprime, să sufoce tot ceea ce tradiţia universală a Bisericii a propus fiilor ei, oferind ceea ce este mai bogat, mai suav şi mai generos; şi voim să încheiem acest capitol prin acele cuvinte frumoase la Sfântului Pavel către Filipeni: "mai departe, fraţilor, câte sunt adevărate, câte sunt de cinste, câte sunt drepte, câte sunt curate, câte sunt vrednice de iubit, câte sunt cu nume bun, orice virtute şi orice laudă, la acestea să vă fie gândul."[436]

---

[433] Julianus dixit : Vel nunc time Deos, et fac quæ ab Imperatore sunt jussa, quia scriptum est tibi : Cor regis in manu Dei. Theodoritus respondit : Cor Regis cognoscentis Deum scriptum e in manu Dei , non cor tyranni adorantis idola. Julianus dixit : Stulte, tyrannum vocas Imperatorem. Theodoritus respondit : Si talia jubet, et talis est ut dicis : non solum tyrannus dicendus est, sed miserrimus omnium hominum. *Passio sancti Theodoriti* pg. 6.

[434] Proclamo tibi , Constanti, quod Neroni locuturus fuissem, quod ex me Decius et Maximianus audirent. *Adversus Constantium*, lib . 1, pg. 113.

[435] *Mémoires* pour servir à l'Histoire Ecclésiastique, tome V, Pg. 286.

[436] De cætero, fratres, quæcumque pudica, quæcumque justa, quæcumque sancta, quæcumque amabilia, hæc cogitate. Epist. Ad Filipeni 4. 8.

CAPITOLUL 34

EVENIMENTELE LEGATE DE SFÂNTA CECILIA ŞI BAZILICA EI ÎN CURSUL SECOLULUI AL XVIII-LEA

După ce am făcut aceste tur de câmp într-o polemică obositoare, ne este foarte dulce să reintrăm în Roma şi să ne odihnim puţin la umbra iubitei noastre bazilici, totdeauna fericită şi mândră de nobilul ei depozit. Prima parte a secolului al XVIII-lea ea a fost în mâinile a doi cardinali titulari care au făcut o glorie din a merge pe urmele lui Paul Emil Sondrate prin mărinimia pe care el a avut-o faţă de ea.

Primul a fost Francisc Acquaviva dintr-o ilustră familie napolitană. Mai înainte de a primii purpura el a avut cu distincţie mai multe funcţii importante în Curia romană. Trimis nunţiu în Spania el a putut să fie văzut ca fiind credincios la toate datoriile acestei înalte misiuni care are o importanţă cât se poate de particulară în regatele universale. El era în această ţară în mijlocul crizei care a adus războiul de Succesiune. El a luat partea partidului lui Flip V şi acolo a fost încrederea regelui în dedicarea şi fermitatea nunţiului că el a luat de pază pe soţia lui Maria-Luouise de Savoia într-un moment în care el se temea pentru coroana lui. Cu o escortă de 500 de cavaleri, Acquiaviva traversa un partid duşman şi nu a renunţat la prinţesa care i-a fost dată în grijă departe de larma armelor.[437]

Făcut cardinal de Clement XI pe 17 mai 1706, el a mai luat titlul de Sfântul Bartolomeu *de pe insulă;* dar mai apoi îl va lua titlul de Sfânta Cecilia fiind din ce în ce mai interesat de această sfântă. În această epocă bazilica avea nevoie de o restaurare. Mozaicurile arcei triumfale nu se mai susţineau; picturile de pe naos nu mai rezistau şi parcă era imposibil ca ele să fie restaurate după cum s-a făcut cu un secol mai înainte de Paul-Emil Sfondrate. Acquaviva credea că răul putea să fie remediat şi a adoptat pentru arcul triumfal şi pentru naos cn gen de decoraţie care era în armonie cu gustul timpului.

Ne aducem aminte că Paul-Emil nu a dus la îndeplinire prima sa idee de a acoperii cadrul naosului de un bogat *soffito* cu o cutie aurită şi de picturi; el nu se gândea să pună coloanelor o greutate pe care să nu o poate susţine. Acquaviva a voit să realizeze această muncă şi a ajuns la final. Acest *soffito* care există şi azi a fost pictat şi decorat de Sebastian Conca.[438]

Toate acestea au fost inspirate de cardinalului de dedicarea lui tandră faţă de Sfânta Cecilia. Dornic să vină să se roage la mormântul martirei, el a avut mângâierea de a număra printre cei care au venit la sanctuar pe propria lui mamă şi pe nepoata lui, care aveau o mare reputaţie de virtute. Renumele evlaviei sale faţă de ilustra Fecioară a fost atât de răspândit că regina Spaniei dorind să îi ofere un cadou plin de stimă şi recunoaştere i-a dat un tablou cu Sfânta Cecilia pe care chiar ea l-a pictat cu puţin înainte de moartea ei care a avut loc pe 14 februarie 1714.[439]

Marile opere realizate în bazilică de Paul Emil Sfondrate i-au inspirat lui Bosio ideea de a da preţioasa se ediţie a Actelor Sfintei Cecilia; lucrările lui Francisc Acquaviva i-au sugerat lui Jacopo Larderchi din Oratoriul din Roma şi al doilea continuator al lui Baronius, idea de a face o lucrare mai completă despre sfânta muceniţă. Planul acestui autor a fost de a insera secol după secol, tot ceea ce s-a scris despre Sfânta Cecilia. Lucrarea trebuia să cuprindă 3 volume în 4; numai primele două au apărut. Ele au titlul de *S. Cæciliæ Virg. et Mart. Acta et transtiberina Basílica, sæculorum singulorum monumentis asserta et illustrata* 1723. Autorul a reprodus literal toată munca lui Bosio şi a introdus în ordinea cronologică toate pasajele şi toate bucăţile care le-a găsit despre acest subiect. Această lucrare a devenit extrem de rară chiar şi în Italia şi a fost cât se poate de remarcabilă prin tipografia ei; dar este regretabil că cele două prime părţi date publicului s-au oprit după inventarul trupului Sfintei Cecilia în 1599. Notele pe care colectorul le-a adunat textelor pe care le-a reprodus sunt din nefericire puţine; dar al treilea volum a oferit probabil detalii preţioase pe care cu adevărat le regretăm. Ceea ce se ştie, cu atât mai puţin pentru Laderchi, de această importantă compilaţie, este că ele au conferit un loc mai distins autorilor care au făcut eforturi pentru gloria Sfintei Cecilia.

Au trecut doi ani după publicarea acestui prim volum al operei când Francisc Acquavivia a murit la vârsta de 59 de a ni pe 8 ianuarie 1725. El a fost făcut episcop suburbicar de Sabina; dar Benedict XIII i-a recompensat zelul pe care acest cardinal pios l-a avut faţă de bazilică permiţându-i după exemplul lui Paul Emil Sfondrate să îşi reţină până la moarte titlul presbiterial al Sfintei Cecilia. Acquviva a fost înmormântat în această Biserică lângă unchiul său, cardinalul Octavio care a fost titular cu un secol mai înainte şi s-a spus acest epitaf pe mormântul său:

---

[437]Guarnacci, tome 11, pg. 73.

[438] Iată de ce Platner şi Bunsen ai atribuit ruina picturilor porticului şi ridicării amvonurilor la doi cardinali Acquaviva.

[439] Pentru acest fapt a se vedea Laderchi în Epistola s-a dedicată Actelor Sfintei Cecilia de acelaşi cardinal.

FRANCISCVS S. R. E. CARDINALIS DE AQVAVIVA
ET ARAGONIA EPISCOPVS ŠABINENSIS
IIVIVS ECCLESLE COMMENDATARIVŠ
SACRIQVE COENOBII
AC OMNIVM HISPANIJE REGNORVM
APVD SANCTAM SEDEM PROTECTOR.
IN TEMPLO DECOREM DILEXIT ET AVXIT .
PROPE CARDINALIS OCTAVII
PATRVI SVI CINERES HIC MONVMENTVM
SIBI VIVENS POSVIT
ANNO IVBILEI MDCCXXV.
OBIIT DIE VIII . MENSIS JANVARII MDCCXXV.
ÆTATIS SVE AN. LIX . MENS. XI . DIE XXV.

Trojano Acquaviva, nepotul lui Francisc a fost făcut cardinal pe 1 octombrie 1732 de Clement XII şi la fel de bine a primit titlul de Sfânta Cecilia.[440] Se pare că el a continuat munca unchiului său începută la bazilică; dar este singur că porticul exterior care a fost construit după planurile lui Ferdinand Fuga se datorează mărinimiei lui Trojano.[441] Planul acestui portic este în întregime modern dar nu lipsit de o anumită grandoare. Trebuie să ştim că acest lucru s-a datorat şi la diverşi restauratori ai bazilicii care au respectat vechea tehnică în cărămidă şi cu care se ridică mai toate construcţiile modernizate ca o viguroasă amintire a evlaviei Evului Mediu faţă de Cecilia şi care a păstrat cu fidelitate dispoziţia interioară a bazilicii care chiar şi după ridicarea amvoanelor seamănă cu Biserica creştină a primelor secole.

Dar în timp ce la Roma se onora astfel memoria sfintei patroane, curajul din ce în ce mai evident al jansenismului se pare că a răsturnat în Franţa memoria sfintei. După Tillemont a urmat un nou adept şi unul înfocat a acestei critici temerare pe care primul şi-a fondat imperiul. Adrien Ballet în anul 1701 prin publicarea versiunii sale a *Vieţilor sfinţilor* a mărit limitele scandalului. Este tot acest om care avea un talent moderat de scriitor de care s-au temut mai mulţi savanţi mai recent, cu privire la câteva insinuări în care Ballet se pare că a voit să ştie realitatea faptelor evanghelice: "aceste afirmaţii sunt destule pentru a da îndoieli grave despre ortodoxia autorului având în vedere că este notoriu că el a sacrificat adevărul istoriei pentru prejudiciile sectei pentru care a scris pana sa şi prin manifestări de gândire libere şi noi, şi se pare că a voit să îi ducă pe cât mai mulţi la necredinţă[442]"

Nu este locul aici de a trasa caracterul geniului lui Baillet, care rezultă din monografiile lui despre Descartes,[443] despre Richer[444] şi despre faptele lui Bonifaciu VIII şi Filip-Le-Bel,[445] nici să vorbim despre cartea sa despre *evlavia faţă de Sfânta Fecioară şi cultul ei;*[446] dar trebuie să recunoaştem că *Vieţile sfinţilor* lucrări de o erudiţie adevărată nu a garantat dispreţul şi se pare că au avut o influenţă mult mai mare decât cea a *Memoriilor* lui Tillemont. În ciuda *Indexului* roman, pe care toate lucrările lui Ballet sunt bazate succesiv, acest autor este totuşi primul aghiograf francez şi diminuarea influenţei sale se datorează succesului obţinut mai apoi de traducerea *Vieţilor sfinţilor* de Alban Butler.

Cu privire la chestiunea care ne interesează, Baillet se arată asemănător luişi. Articolul său despre Sfânta Cecilia pe 22 noiembrie nu este nimic altceva decât un diatrib violent în care el reproduce, cu grosierismul care îi este propriu, obiecţiile lui Tillemont la care am răspuns deja. Vom face un periplu prin paginile acestei cărţi care cuprinde aceste fraze dispreţuitoare toate pline de o ură mare faţă de Mireasa şi muceniţă lui Hristos al cărui nume Biserica îl pronunţă zilnic la altar. Prin urmare Baillet vorbeşte de descoperirea trupului sfintei de Sfondrate; este acesta este cel mai vechi document pe care îl avem despre ea. Dar el prezintă circumstanţele acestui eveniment într-un fel foarte prescurtat şi prin urmare infidel ca şi cum lui i-a fost frică să amintească ceva care ar confirma Actele pe care a voit să insulte.[447]

---

[440] A murit pe 21 martie 1747 şi a fost înmormântat la biserica Sfintei Cecilia.
[441] Platner şi Bunsen, tomul III; p. 639.
[442] *Monuments inédits sur l'Apostolat de sainte Marie-Madeleine,* tome 11 , pg. 154.
[443] 1691. 2 vol . in-4°.
[444] 1714. in-12 .
[445] 1714. in-12 .
[446] 1694.12.
[447] Singurul lui argument nou cu care vine contra Actelor şi care a fost neglijat de Tillemont este acesta care a spus că: "calendarul roman pus la punct sub papa Liberiu spre mijlocul secolului al IV-lea, nu face nici o menţiune despre Sfânta Cecilia; ceea ce rezultă, după cum cred el,

Influenţa lui Tillemont şi a lui Baillet au produs un rezultat şi mai fatal şi de care probabil că ei nu au ţinut cont. Nu numai că datorită eforturilor sale numele Sfintei Cecilia trebuia să îşi piardă pentru noi această aureolă de gloriile de care era cuprinsă mai înainte, dar a venit momentul care liturghia să se alăture contra acestei conjuraţii contra sfintei muceniţe. Dacă până acum tradiţiile romane ale slujbelor religioase au dominat singure în Franţa şi ei bine prin ele evident că mărirea Ceciliei era asigurată în toată Biserica noastră. Secolul al XVIII a început să reformeze cărţile liturgice şi pentru legendele sfinţilor, Tillemont şi Baillet au fost singurele oracole sub inspiraţia cărora această inovaţie deplorabilă s-a realizat.

În 1680 când arhiepiscopul Parisului Francois Harlaya a realizat corectarea breviarului bisericii sale, comisia care l-a numit pentru această muncă şi în sânul căreia abatele Chastelain a exercitat principala influenţă, a menţinut expres legenda Sfintei Cecilia cu antifoanele şi răspunsurile din Acte. Nu trebuie să ne mirăm aici dacă este să amintim intimitatea care exista între Chastelain şi P. Papebrok, amândoi mari critici dar puternici dar destul de îndepărtaţi de curajul scandalos care a cuprins şcoala jansenistă. După cum am văzut iezuitul de la Anvers s-a pronunţat în favoarea Actelor noastre; el le-a recunoscut ca *foarte vechi şi foarte sincere;* şi prin urmare slujba pariziană trebuia să urmeze legii acestor doi oameni care nu pot fi acuzaţi de credulitate sau ignoranţă.[448]

Dar după ce această generaţie de savanţi s-a pogorât în mormânt şi după ce biserica din Paris a cerut sectanţilor de a redacta din nou cartea ei de rugăciuni, toate tradiţiile universale despre Sfânta Cecilia au fost sacrificate inovaţiilor. Aşa cerea instinctul sectei şi oracolele de la Port-Royal. Breviarul parizian din 1736 a oferit pentru 22 noiembrie o legendă care s-a introdus succesiv în cele mai multe dioceze din Franţa în care faptele sfintei sunt trecute sub tăcere de tot. Se vorbeşte un pic în ultima parte despre inventarul făcut trupului sfintei Cecilia de Sfondrate dat după relatarea mutilată şi infidelă a lui Baillet. Toate acestea au avut loc într-un secol sau mai puţin.

Prin urmare credincioşilor nu li se mai spunea de scenele eroice din care cartea preotului nu a păstrat nici o a amintire; Vieţile sfinţilor fiind prin urmare erau redactate sub aceiaşi inspiraţie şi azi ne ridicăm împotriva pentru a critica un ultraj care făcut ştiinţa istorică a Bisericii romane slabă şi care este cel mai mare sentiment pe care îl au de fapt toţi cititorii noştri. Acesta a fost fructul acestei conspiraţii a tăcerii că secta jansenistă a exploatat prin toate metodele şi prin care a ajuns în mai multe puncte la cele mai importante succese.

Nu ne rămâne de făcut decât să expunem faptele care au caracterizat ştiinţa aghiografică din cursul secolului al XVIII-lea cu privire la Actele Sfintei Cecilia. Vom începe cu bollandiştii. Papebrok nu mai trăia; dar adepţii săi au dus mai departe cu mare zel şi erudiţie marea lucrare de care s-a ataşat numele lui cu atâta glorie. Prin urmare nu era departe de 22 noiembrie şi în secolul al XVIII-lea care trebuia să îşi urmeze cursul, când a fost dată ocazia continuatorilor lui Bollandus de a intra în controversa cu care Tillemont şi Baillet se pare că au stabilit pentru totdeauna opinia universaliştilor din Franţa. Se poate vedea că tentativele atât de pasionale ale acestor doi autori nu au rămas fără să facă impresie aghiografilor de la Anvers fiindcă pentru Vieţile sfinţilor de pe luna iunie, tatăl lui Sollier publica ediţia sa a martirologiului lui Usuard, dimpreună cu un comentariu savant în anii 1715 şi 1717. Evident că a venit momentul să se vorbească de Actele Sfintei Cecilia, apropo de Sfinţii Tiburţiu, Valerian de pe 14 aprilie, Sfântul Urban pe 25 mai şi chiar Sfânta Cecilia pe 22 noiembrie. Sollier va începe cu moderaţie care i-a fost impusă de predecesorii Henschenius şi Papebrok dar şi de o rezervă care a dovedit influenţa îndrăzneaţă pe care critica franceză o exercita în această epocă asupra celor mai rafinate suflete.

Pe 14 aprilie doctul iezuit a declarat că nu este locul şi nu este momentul de a avea o discuţie care de altfel părea firească, în *Acta sancrotum* cu privire la sărbătoarea Sfintei Cecilia.[449] El a menţinut acelaşi limbaj pe 25 mai;[450] dar

---

că ea nu a fost martirizată la Roma." Este uşor să ne dăm seama că această obiecţie nu are nici o valoare. Acest calendar, care a fost descoperit izolat şi fără nici o însuşire, nu reprezintă în nici un caz rânduiala Bisericii romane din secolul al IV-lea. Sfânta Cecilia nu este menţionată; este adevărat dar la fel de bine nu găsim menţionaţi nici sfinţi papi ca Lin, Clet, Evarist, Alexandru, Telesfore, Hygin, Anicet, Soter, Eletheriu, etc., nici sfinţi martiri ca Processe et Martinian, Nereu şi Achillus, Primus et Felician, Marcelin et Petru, Adrian, Bonifaciu, Hrysogon, etc., şi nici sfintele fecioare Flavia Domitilla, Petronella , Prisqua, Praxida, Pudentiana, etc., nici sfintele femei Symforosia, Felicia, etc. Aceasta deşi Baillet este de acord că toţi aceşti sfinţi aparţin de Biserica romană.

448 În spre epoca publicării Breviarului lui Harlay, Santeiul va publica mai multe imne pentru slujba Sfintei Cecilia. Ele sunt departe de a fi despre numărul minunilor sale; dar sărbătoresc mai puţin virtuţile şi acţiunile sfintei muceniţe după faptele consemnate în Acte.

449 Nec locus hic, nec otium est controversiam illam expendere, de qua in Actis nostris disputari poterit XXII Novembris. Sol Lerius . Martyrologium Usuardi illustratum, tome 1, pg. 210.

450 Ne quid hic témere definiamus, aut extra propositum evagemur, omnia tutius ad xx11 Novembris, de integro examinanda expliendaque remittimus. Ibid. Pg. 294.

pe 22 noiembrie el a crezut că trebuie să enunţe că a venit vremea să aprofundăm chestiunea Actelor noastre. Obiecţia lui Tillemont cu privire la imposibilitatea unei persecuţii contra creştinilor sub Alexandru Sever, pare că l-a impresionat;[451] "prin urmare, spune el, cu bună credinţă, sentimentul lui Baronius, al lui Florentini şi al altora pe care i-am citat şi toată universalitatea credinţei militează în favoarea Actelor Sfintei Cecilia.[452]" Când ajunge la pretenţia emisă de Tillemont de a face din sfânta noastră muceniţă o fecioară siciliană, din cauza unui emistih al lui Fortunat, Sollier ajunge să abordeze acest paradox;[453] dar pentru a treia oară părăseşte arena şi el atribuie decizia acestei controverse lui însuşi sau succesorilor lui care au marcat *Acta Sanctorum* şi care le permitea să abordeze pe 22 noiembrie.[454]

Mai curajos şi mai franc probabil decât Sollier, Laderchini a luat energic în mâinile sale cauza Actelor Sfintei Cecilia şi le-a consacrat o dizertaţie în lucrarea de care am vorbit; acesta era creditul pe care îl savurau, chiar şi în Italia, Tillemont şi Baillet, care nu au îndrăznit să îşi dea numele traducând textul obiecţiile lor. Totuşi, ei nu a ezitat să atribuie influenţele sectei janseniste a abandonului anumitor spirite care ţineau la aceste monumente atât de cinstite şi cerea ca în definitiv Biserica şi ştiinţa istoriei să treacă sub domeniul lui.[455] F. Bianchini, în comentariul său la Anastasie Bibliotecarul, nu se arată mai puţin sincer şi nici mai ferm şi el îşi face autoritatea sa şi erudiţia sa argumente ale cauzei antice; el credea că poate crede fără să se dezonoreze dimpreună cu Baronius, Bosio şi Papebork.

În 1752 un element nou a venit să întărească concluziile favorabile autenticităţii Actelor. Savantul canonic Moretti a început să scrie istoria papei Calixt şi a bazilicii Sfintei Maria de dincolo de Tibru. Acest lucru însemna să se arunce total în hazardul marii controverse a martirilor de sub Alexandru; dar ştiinţa canonică era în măsură să facă să avanseze problema Actelor Sfintei Cecilia, având în vedere că ea a fost implicată numai indirect în teza pe care a ales-o. Martiriul Sfântului Calixt este incontestabil; nu poate să fie negat că acest papă a suferit sub Alexandru Sever; prin urmare au existat mai mulţi martiri la Roma sub acest împărat aparent favorabil creştinilor. Demonstraţia faptului în particular aduce aceiaşi problemă generală; Moretti se loveşte de ea şi o conduce cu o erudiţie victorioasă la o soluţie conformă cu sentimentul lui Baronius. Fără să vorbească de Actele Sfintei Cecilia, Moretti a făcut prin aceasta un mare pas spre reabilitarea lor.

Sfârşitul secolului al XVIII-lea i-a făcut pe succesorii lui Bollandus condamnaţi şi persecutaţi fără să mai ştie unde să îşi plece capul şi trăgând după ei ultimele speranţe ale ştiinţei aghiografice. Abaţia de la Tongerloo, ordinul Premontre au fost pentru câteva zile azilul exilaţilor noştri: ei au marcat şederea şi sejurul lor prin publicarea celui de la VI-lea volum ale Vieţilor sfinţilor pe octombrie care a apărut în 1794. Am văzut că au tratat Actele Sfântului Calixt pe 14 al acestei luni. Această muncă i-a revenit lui Jaques de Due, unul dintre cei şapte redactori ai acestui volum preţios. El a adoptat în mare concluziile lui Moretti şi această chestiune faimoasă care l-a perturbat pe Sollier, a fost în cele din urmă tranşată în sensul lui Baronius şi a Actelor noastre.

Mai aproape de noi în 1845, opera bollandiană şi-a reluat cursul sub aplauzele Europei savante. După 50 de ani de suspensie, al şaptelea volum al lui octombrie a venit să renunţe glorios la lanţul pe care primul l-a ataşat în anul 1643. Să mulţumim cerului pentru că a dat noi continuatori ai vieţii şi forţă pentru a ajunge la 22 noiembrie; prin urmare judecata lui Papebrok despre Actele Sfintei Cecilia a fost respinsă şi noi avem încredere prin armele victorioase ale unei erudiţii cu privire la acest subiect şi a pietăţii ilustrei companii. Cecilia a dat protecţia ei apărătorilor ei care au făcut totul pentru gloria ei.

---

[451] Præcipua quæ a recentioribus objicitur eaque capitalis difficul tas, in eo consistit potissimum quod ut alibi etiam insinuavi, Alexandri temporibus, tam acerba immanisque persecutio, qualis in istis Actis describitur, tam atrocia passim tormenta Christianis illata, quadrare prorsus non videantur. Martyrologium Usuardi illustratum, tome 11 , pg. 692.

[452] Pro his (Actis) cum Baronio, Florentinio, aliisque certant laudati scriptores, certet totius orbis catholici pervulgata opinio . Ibid.

[453] Paradoxa multis æque ac mihi videtur hujusmodi sententia. Ibid.

[454] Cæterum paucis opinamenta varia referre placuit quæ sociis vel successoribus nostris mensem Novembrem Actorum illustraturis non parum negotii facessent. Ibid.

[455] Aliquos calvinistas vel jansenistas, igitur, liberanda veritas expectavit (ut de Valentinianis et Marcionistis Tertullianus aiebat) ipsorumque tandem studiis ea lumina referri debent accepta, quibus priorum temporum fabularum tenebræ dispellerentur : interim vero tot sæculorum curriculo perperam prædicata, perperam in Ecclesia recitata, perperam fuere tot monumentis inserta sanctæ hujus Virginis gesta ? Ita plane, inquiunt , quod modo tantum a Viris istis Clarissimis, et sæculorum omnium præstantissimis, nostrique ævi Criticis rigidioribus, adulterata, ac corrupta deprehensa sint. At cur, inquam, modo tantum ? Cur duobus saltem, vel tribus retro sæculis corruptio hæc non apparuit ? Cur non multo magis sæculis antiquioribus, ac ætati Sanctæ Cæciliæ proximioribus, in quibus, præ aliis, que ipsi acciderant, perspecta haberi potuerant ? O Christe, patientissime Domine (utar ad rem, præfati Tertulliani verbis) , qui tot annis inversionem prædicationis inclytæ Virginis Cæciliæ, in Ecclesia sustinuisti, donec scilicet tibi nostri sæculi (critici) subvenirent ! Laderchi. Acta S. Cæciliæ, tome 1er, la dedicaţie.

Ne rămâne acum să vorbim de un aghiograf celebru, englezul Alan Butler, a cărui operă este cunoscută în Franţa cu numele de Godescard canonic de Saint-Honore, care ne-a dat traducerea şi complementul. Această carte nu a meritat nici succesul pe care l-a avut, nici dispreţul pe care îl arată azi mai multe persoane incompetente. Ne vom referi aici numai la raporturile cu Sfânta Cecilia şi aceasta pentru a semnala neglijenţa incredibilă cu care este tratată. Butler şi Godescard nu sunt aşa de impresionaţi să consulte şi să citeze pe fiecare sfânt din diferitele lucrări sau disertaţii care i-au furnizat subiectul şi nici nu a mers să îi consulte pe Bosio şi Laderchi. În 1763 problema a fost judecată de ei fără drept de apel: s-au decis cărţile de cult franceze? El nu s-a sfiit să declare că Actele Sfintei Cecilia au puţină autoritate lucru care a fost justificat de o expunere succintă a afirmaţiilor lui Tillemont; totuşi el susţine că nu au fost prea mulţi martiri sub Alexandru Sever.

Dar ceea ce demonstrează dincolo de toate largheţea nejustificată cu care este redactată această notă este fraza următoare: "găsim că în Actele Sfintei Cecilia s-au făcut rost de cântece pentru Domnul, el asociind muzica instrumentală cu muzica vocală."[456] La fel de bine se demonstrează de Butler şi Godescard, mai înainte de a redacta viaţa Sfintei Cecilia că ei nu au dat osteneala lirei Actelor, fiindcă nu conţine decât un singur cuvânt din care putem deduce această concluzie. Picturile care, printr-o licenţă a artei lor, o reprezintă pe Sfânta Cecilia cântând la instrumente, poate exprima patronajul care i-a fost conferit asupra muzicii şi care sunt singura autoritate care poate să fie dată acestor savanţi în favoarea faptului că ei şi-au asumat responsabilitatea. Se pare că mai puţină deferenţă faţă de Acte scrise cu 1000 de ani înainte ca pictura creştină a dat instrumentele muzicii pentru a fi atribuite Sfintei Cecilia.[457]

Terminând acest capitol cu privire la evenimentele legate de sfânta muceniţă în cursul secolului al XVIII-lea, ne este plăcut să ne refugiem încă odată la umbra bazilicii noastre dragi a cărei istorii este atât de intim legată de cea Ceciliei. Nu putem să uităm nici un moment largheţea vinovată a acestei şcoli istorice care nu a ţinut foarte mult la monumentele ei şi căreia i se datorează această neglijenţă incredibilă a celor mai mari decalaje.

Până acum nu am spus nimic de picturile care o ornează, de mai multe secole, mai ales porticul interior al bazilicii transtibru. Parcă ele aparţin secolului al XIV-lea şi ele au fost dispuse în păstrate detaşate unul de altul în genul celor pe care le remarcăm aici în jurul porticului bazilicii Sfântul Laurenţiu-afară-din-ziduri. Timpul şi asperităţile aerului le-au distrus succesiv şi cea mai mare parte a scenelor vieţii sfintei noastre muceniţe sunt azi complet uitate dacă nu s-ar fi avut grijă înainte de dispariţia lor totală de a face mai multe desene care se păstrează în Biblioteca Barberini. Agincourt a judecat aceste picturi mai importante pentru a reproduce ceva în a sa *Histoire de l'Art par les Monuments*. El a dat scena Sfântului Urban acoperind trupul Sfintei Cecilia şi cea al Fecioarei apărând papei Pascal când i-a spus să continue să îi caute trupul. Aceste două subiecte sunt singurele care nu au pierit. În 1785 au fost detaşate de pe pictura murală a porticului şi transportate în interiorul bazilicii unde le putem vedea şi azi.

Această muncă de conservare se datorează pietăţii lui P. Joseph Mazzolari, membru în Compania lui Iisus mai înainte de supresiunea ei şi cu evlavie faţă de Sfânta Cecilia. El mai este cunoscut şi sub numele de *Mariano Partenio,* care a luat în conducere *Dario Sagro,* căruia Adami i-a dat în 1895 o nouă ediţia cu note savante.[458] Lui i s-a părut inspirat să plaseze sub această pictură următoarea inscripţie:

MONVMENTVM VETVSTISSIMVM INVENTIONIS ET DEPOSITIONIS
SACRE CHRISTI SPONSE ET INCLYTE MARTYRIS CÆCILIÆ
NE AERIS INIVRIA PRORSVS INTERIRET
HVC E PORTICU IOSEPHVS MARIANVS PARTHENIVS
PRO SVO ERGA S. VIRGINEM ET MARTYREM STVDIO
TRANSFERENDVM CVRAVIT.
A. D. MDCC. LXXXV.[459]

Un ultim aspect va termina acest capitol care conţine evenimentele din secolul al XVIII-lea legate de Sfânta Muceniţă. Printre toţi lectorii noştri se distinge fără nici o îndoială cinstea şi pomenirea angelică a dulcei şi evlavioasei

[456] *Vies des Pères et des Martyrs*, tome xi, pe 22 Noiembrie.

[457] Autorul articolului despre Sfânta Cecilia în *Biographie universelle,* Tabaraud nu a făcut decât să scurteze nota lui Butler şi Godescard; dar ei au reprodus cu fidelitate pe aceşti doi autori care au aptitudini muzicale ale Sfintei Cecilia, după cum s-a exprimat mai înainte în Actele sale.

[458] O traducere italiană a Actelor Sfintei Cecilia, publicată la Roma spre 1780 se pare că a fost făcută sub direcţia lui P. Mazzolari.

[459] Acest monument antic al inventarului şi a depunerii Sfintei Mirese a lui Hristos şi ilustra muceniţă Cecilia, după care nu s-a distrus în întregime prin injuriile aerului, Joseph Mariano Partenio, prin devoţia faţă de Sfânta Fecioară şi muceniţă, a făcut să fie adus un portic în această parte în anul Domnului 1785.

Elisabeta sora lui Louis XVI. Această prinţesă, de a cărei moarte este responsabilă în principal revoluţia franceză, a cinstit-o pe Sfânta Cecilia cu mare sârguinţă. Poate că a fost un presentiment secret al destinului ei care într-o zi a ajuns să îi verse sângele fecioriei sale. În momentul în care fratele ei, contele de Provence gata să fugă de pe pământul Franţei, îşi lua adio de la sora lui pe care a iubit-o profund, Elisabeta i-a dat o imagine cu Sfânta Cecilia şi l-a rugat să o poarte tot timpul cu el. El nu a ignorat-o, ea fiind încrezătoare într-un suvenir aşa de frumos, că acest frate care i-a provocat mai multe probe, fiindcă a urmat erorilor unei filosofii sterile şi periculoase; dar ea spera că această imagine a sfintei muceniţe îi va purta noroc.[460] Elisabeta nu a voit să fugă dintr-o ţară care a început să fie foarte crudă cu ea; o dedicare eroică a ţinut-o pe loc şi când destinul ei a fost împlinit se afla în şareta ei fatală, confundată cu alte victime cărora ea le-a fost până la final îngerul mângâietor şi cel mai pur sânge a sanctificat hecatomba pe care tiranii noştri au oferit-o în acea zi divinităţii lor feroce.

CAPITOLUL 35

EVENIMENTE LEGATE DE SFÂNTA CECILIA ŞI BAZILICA EI ÎN CURSUL SECOLULUI AL XIX-LEA

Secolul al XIX-lea care s-a deschis cu moartea lui Pius VII a fost marcat în primii ani cu lucrări importante în incinta bazilicii noastre. Bisericile Romei s-au găsit crud sărăcite de suita de excavaţii pe care au rămas de la Tratatul de la Tolentino; cea a Sfintei Cecilia avea să îşi piardă o mare parte din bogăţiile ei. Averea pontifului şi a cardinalilor nu au mai oferit nimic splendorii ei antice ; vremurile lui Pascal şi a lui Clement VIII, al lui Sfondrate şi al lui Acquiavivi nu vor mai revenii şi evident că Biserica romană a suferit de şi mai multe deposedări.

Prin urmare atât de scurt a fost intervalul de timp care a trecut de la sosirea lui Pius VII, ales la Veneţia şi ascensiunea violentă a acestui pontif, că această perioadă ne oferă noi eforturi susţinute de evlavia romană pentru a conserva pentru posteritate gloriosul sanctuar al Ceciliei. Cardinalul titular al acestei bazilici, care a mărturisit uimirea sa faţă de aşezământul sfintei muceniţe, era Iosif Doria Pamfili, un respins a unei dintre cele mai ilustre familii din vechea republică a Genoa.

El a fost nunţiu în Franţa până a fost promovat la purpură pe 14 februarie 1785 de Pius VI. Titlul lui a fost de Sfântul Petru de la Legătură. El s-a arătat un om devotat faţă de Scaunului Apostolic şi la cererea lui Pius VI el a acceptat funcţia de secretar de stat în 1797 în momentul în care suveranitatea pontificală sucomba sub lovitura invaziei franceze; sârguinţa lui personală a fost recompensa curajului său.

Reintrând la Roma cu Pius VII, el va venii în ajutorul bazilicii Sfânta Cecilia care avea nevoie de o reparaţie urgentă. *Soffito* pe care Acquaviva la pus la picioarele coloanelor naosului, ameninţa să transforme tot edificiul într-o ruină. Singura metodă de a salva bazilica a fost de a se folosii de un sistem deja aplicat la Sfântul Ioan de Lateran, cu un secol înainte care consta să fie înlocuite coloanele prin arcade pe care să se susţină pereţii. Operaţia a avut loc fără accidente şi datorită acestei restaurări, bazilica a devenit mai solidă lucru ce va proteja mai multe secole mormântul Ceciliei.

În 1803 Iosif Doria va trece în ordinul cardinalilor episcopi şi întronat pe scaunul de Tusculum. După exemplul lui Sfondrate şi Acquaviva el va solicita favoarea de a reţine titlul presbiterial de Sfânta Cecilia şi l-a obţinut din graţia lui Pius VII care a putut să vadă în afecţiunea lui Doria faţă de bazilică o trăsătură a afecţiunii cu cei doi cardinali. Zelul libertăţii eccesiale a apărut din nou în conduita lui Iosif Doria când va accepta pentru a doua oară funcţiile de secretar de stat într-un moment dintre cele mai periculoase. Pius VII s-a văzut obligat să se separate de Consavli şi ţinea de jurul Romei şi a provinciilor ei să se păstreze pentru a nu fi unit Imperiului Francez. Doria nu va ocupa mult acest post de conştiinciozitate; el a fost trimis în exil la Genoa. Când sărăcia bisericii s-a încheiat, el a fost trimis din ordinul lui Napoleon la Paris. A regretat că nu a fost văzut în numărul de cardinali care au ajuns în dizgraţia imperiului fiindcă a refuzat să asiste la căsătoria lui cu arhiducesa.

[460] Legătură cu o călătorie la Bruxelles şi la Coblentz în 1791, Paris 1823. Se ştie că acest opuscul îl are ca autor pe contele de Provence însuşi de la Louis al XVIII-lea.

Iosif Doria nu a trăit mult după reîntoarcerea lui Pius VII în capitala lumii creştine şi a murit pe 10 februarie 1816. El şi-a ales mormântul în bazilica Sfintei Cecilia unde s-a odihnit la umbra acestui sanctuar evlavios pe care l-a iubit totdeauna şi căruia a avut onoarea să îşi lege numele.[461]

Nu am mai găsit alte evenimente înregistrate în analele noastre despre Sfânta Cecilia până în prezent. Credincioasă tot timpul cultului sfinţilor daţi de Domnul, Biserica nu a deznădăjduit de încredere faţă de sfânta muceniţă. Evlavia romană, pe toată regiunea transtibru, o înconjoară totdeauna cu omagii frumoase. Cecilia domneşte încă în diferitele provincii ale creştinătăţii; ca Regina Armoniei şi din secol în secol, artele frumoase au creat frumuseţi în numele ei, şi trebuie să atribuim decadenţei generale şi mai vechi a sensului universal al formei şi la fel de bine mai puţin pentru Franţa fiindcă a uitat aproape complet în ceea ce conspiraţia aghiografilor noştri a făcut să cadă tot ceea ce descoperă şi caracterizează această mare figură creştină.[462]

Zilele mai bune sunt la orizont fără nici o îndoială şi devoţia către sfinţii noştri, relegată de studiul acţiunilor lor care va revenii mai viu şi mai ardent. Ne gândim, trebuie să recunoaştem, la Elisabeta din Thuringia, căreia o pană atât de dragă i-a dat numele de universal fiind descoperit numele şi virtuţile iubitoare ale fiicei regelui Ungariei? Mai multe secole ne despart de timpurile când a trăit Cecilia; dar numele ei a rămas popular şi sărbătoarea ei nu trece niciodată neluată în seamă. Hristos o măreşte încă pe Mireasa Lui şi dă o nouă viaţă cultului ei, readucând între noi virtuţile pe care viaţa ei le aduc şi le încurajează.

Pentru noi, ultimii dintre slujitorii tăi, o Cecilia! ce fapte pline de har nu vom aduce ţie dacă ne este îngăduit să te urmăm, după ce au trecut 16 secole şi urmele tale glorioase şi binecuvântate ne-au asistat în această carte pe care noi o oferim acelor ani când de două ori, noi ca pelerini obscuri am avut cinstea de a ne pleca în faţa mormântului tău august şi a sărătorii sacrificiul Milului care este Mirele tău; pe altarul care acopere şi protejează locul odihnei tale.

Aici noi vă aducem dorinţa de a vă aduce un omagiu public al cinstirii noastre umile şi tandre, de a ridica la gloria ta acest monument slab şi de a urma bucurii intime pe care le-am câştigat din calvarul suferit de tine. Fecioară, apostol, martir, după atâtea daruri oferite mărturisirii voastre de mâini mai pure decât ale noastre, vă rugăm să primiţi acest tribut al iubirii noastre.

Numai limba îngerilor poate să sărbătorească cum se cuvine mărinimia ta, o Mireasă a lui Hristos! Şi noi avem numai cuvinte incomplete şi timide a omului muritor şi păcătos. O regină! Care stai la dreapta Regelui veacurilor, îmbrăcată în această haină luminoasă pe care a cântat-o psalmistul,[463] fi nouă folositoare şi să accepţi această ofrandă pe are noi voim să ţi-o aducem pe sublimul tău tron.

Voim să aducem o rugăciune umilă pentru Biserică căreia i-aţi fost umilă fiică, cu multă nădejde şi sprijin. În această noapte a acestui veac prezent, Mirele întârzie să vină. În sânul acestei linişti solemne şi tainice, care o poate face pe Fecioară să meargă să doarmă până ce strigătul venirii se va auzii.[464] Noi cinstim odihna ta pe purpura victoriei tale o Cecilia, şi ştim că nu ne-ai uitat, fiindcă Mirele spune în Cântarea sacră: "eu dorm dar inima mea veghează!"[465]

---

461 În prezent Titlul de Sfânta Cecilia este avut azi de cardinalul Joachimo Louis Bringole, genovez care a fost ales cardinal de Grigorie XVI pe 20 ianuarie 1834.

462 Putem să menţionăm aici mai toate tradiţiile din Franţa care au uitat-o pe Cecilia, citând rândurile următoare scrise de M. Le Marquis de Beaufort în *Suveniruri din Italia* (a doua ediţie p. 208). Vorbind despre bazilica noastră el spune: "s-a păstrat rezervorul în care a fost aruncată în ulei aprins." Fără nici o îndoială că respectabilul autor s-a referit aici la cazanul care a fost pus pe ipocasuta băii Sfintei Cecilia." Cea mai lejeră spoială a Actelor sfintei a fost de a evita această imagine a dispreţului. Am văzut că fecioara a fost expusă la vaporii inflamaţi al *caldarium*-ului, dar nu aruncată în uleiul încins. Simpla vedere a cazanului ne poate spune că este imposibil să cadă în el un trup uman. Călătorul pios spune: "la Sfânta Cecilia, un sculptor îndemânatic Charles Maderne a reprezenta-o pe sfântă culcată, cu faţa la pământ, în atitudinea pe care se presupune că a avut-o când a fost privită de pe o scară. Credem că o putem vedea expiind şi fără conştiinţă ca şi o persoană care a fost aruncată de sus: nu pot spune cât am fost de emoţionat când am văzut această statuie plină de sentiment." Ne vom oprii din confuzia pe care o face aici autorul pe Charles cu Ştefan Maderno; dar nu este deplorabil că absenţa unei istorii a Sfintei Cecilia în *Viețile sfinților* a făcut să se găsească o explicaţie atât de nefericită a atitudinii cu care sfânta a fost reprezentată de sculptor? Ar fi nedrept să îi cerem lui M. marchiz de Beaufort faţă de numele căruia avem toată cinstea faţă de evlavia şi îndemnurile sale.

463 Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato. Ps. XLIV. 11.

464 Moramautem faciente sponso, dormitaverunt omnes (virgines) èt dormierunt. Matei. xxv. 5.

465 Ego dormio, sed cor meum vigilat. Cant. v. 2.

Vine ceasul când Mirele se apropie şi va aduce cu tine pe toţi sub stindardul crucii Sale. Să strigăm atunci: iată Mirele. Ieşi-ţi în întâmpinarea Lui![466] O Cecilia,! tu vei spune creştinilor din generaţia noastră ca şi acestei oştiri fidele care se prezintă în faţa ta la ceas ce luptă: "soldaţi ai lui Hristos, părăsiţi lucrările întunericului şi luaţi armele luminii![467]"

Biserica care în fiecare zi vă pronunţă numele cu iubire şi încredere în Acţiunea cea mai sacră a tainelor sale, vă cere ajutorul o Cecilia! şi ştie că nu face acest lucru în van. Să îi pregătim victorii ridicând inimile noastre creştine spre singurele realităţi atât de repede uitate pentru a ieşii din aceste aparenţe vane după cum ai învăţat inima lui Tiburţiu. Ziua în care sentimentul eternităţii ne este destinat va domina din nou gândirea oamenilor fiindcă mântuirea şi pacea popoarelor sunt asigurate.

Lucrarea noastră este terminată; trebuie să ne întoarcem la lucruri mai dulci. O Cecilia să fi veşnic în bucuria Mirelui. Să respiri veşnic parfum al trandafirilor şi a crinilor Lui; să fi cuprinsă de armonia supremă a cărei sursă El este. Din sânul splendorilor veghează spre noi şi când va venii ceasul din urmă te rugăm pentru meritele încercărilor tale eroice să fi cu noi lângă locul nostru funebru; să primeşti sufletul nostru în braţele tale şi să îl duci cu tine în această călătorie nemuritoare unde vom ajunge să înţelegem, văzând fericirea care te înconjoară, preţul Fecioriei, al Apostolatului şi al Muceniciei.

[466] Ecce sponsus venit, exite obviam ei. Matei. xxv. 6.

[467] Eia milites Christi, abjicite opera tenebrarum et induamini arma lucis . Acta S. Cæciliæ .